

**MINISTRY OF RURAL DEVELOPMENT
AND FOOD
PROGRESS ANNUAL REPORT 2015
MANCP 2015-2019
GREECE**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΠΟΕΣΕ 2015
ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΛΕΓΧΩΝ
(ΠΟΕΣΕ) 2015-2019**

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2016

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

ΓΕΝΙΚΑ

Η αποτίμηση των ελέγχων του έτους 2015 καταδεικνύει τη σταθερή και συνεχή προσπάθεια για την υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών στόχων με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας και των συμφερόντων του καταναλωτή.

Στο πλαίσιο υποστήριξης των στρατηγικών στόχων και των προτεραιοτήτων του ΠΟΕΣΕ με την εφαρμογή ειδικών, διερευνητικών και στοχευμένων προγραμμάτων, διενεργήθηκε ένας σημαντικός αριθμός ελέγχων σε όλα τα στάδια της διατροφικής αλυσίδας. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων για την διαπίστωση της ασφάλειας της διατροφικής αλυσίδας ως προς βιολογικούς και χημικούς παράγοντες για την προστασία της υγείας και των συμφερόντων του καταναλωτή δεν ανέδειξαν σημαντικά προβλήματα.

Έχει εδραιωθεί σχεδιασμός και προγραμματισμός των ελέγχων με βασική επιδίωξη την ιεράρχηση των επίσημων ελέγχων, ώστε οι προτεραιότητες να τίθενται βάσει ανάλυσης της επικινδυνότητας και υποστήριξης νέων νομοθετικών απαιτήσεων. Η βελτίωση του συντονισμού και η αξιοποίηση όλων των δυνατών μορφών συνεργασίας αναδεικνύεται και στο έτος 2015 σε κομβικό στοιχείο για την κάλυψη των απαιτήσεων του επίσημου ελέγχου. Η έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών, η επέκταση και υποστήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενισχύουν τον καθοδηγητικό ρόλο των αρχών και την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των επίσημων ελέγχων.

Σημαντικό ζήτημα παραμένει η συνεχής τάση μείωσης του τακτικού και μόνιμου προσωπικού που υποστηρίζει τον επίσημο έλεγχο σε όλους τους τομείς και τις δράσεις του ΠΟΕΣΕ εξαιτίας των δημοσιονομικών περιορισμών και των πολλαπλών συνταξιοδοτήσεων. Κεντρικά ζητήματα που χρήζουν επίλυσης για την βελτίωση του συστήματος επίσημου ελέγχου είναι η βελτίωση της εποπτείας των αρμοδίων αρχών, η άρση των επικαλύψεων αρμοδιοτήτων, η ορθολογικότερη κατανομή του προσωπικού, η επαρκής κάλυψη σε διαδικασίες εσωτερικών επιθεωρήσεων.

Ο επίσημος έλεγχος και η υλοποίηση των προγραμμάτων συνεχίζουν να χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό και την είσπραξη σχετικών τελών.

Δεν σημειώθηκαν ουσιαστικές μεταβολές στο δίκτυο εργαστηρίων που υποστηρίζουν τον επίσημο έλεγχο,

ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κατά το έτος 2015, παρατηρήθηκε μείωση του αριθμού των ελέγχων, ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης του προσωπικού των Αρμοδίων Αρχών. Εντούτοις, γίνεται προσπάθεια για διενέργεια στοχευμένων ελέγχων και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων με αναλογική κάλυψη επιχειρήσεων σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και διακίνησης των τροφίμων.

Το ποσοστό συμμόρφωσης των επιχειρήσεων τροφίμων χωρίς σοβαρές διαφοροποιήσεις ανέρχεται σε 94,8%. Οι παραβάσεις αφορούν κυρίως ζητήματα γενικής υγιεινής που σχετίζονται με αποκλίσεις στις λειτουργικές διαδικασίες και προβλήματα στην εφαρμογή HACCP.

Ο εργαστηριακός έλεγχος βιολογικών και χημικών παραγόντων κινδύνου καθώς και παραμέτρων ποιότητας ανέδειξε αντίστοιχα ποσοστά μη συμμόρφωσης σε σχέση με το 2014, με συνολική μη συμμόρφωση 5,9% (έναντι 6,1%). Στα διερευνητικά προγράμματα, που διενεργήθηκαν για την αξιολόγηση βιολογικών και χημικών παραγόντων κινδύνου στα τρόφιμα που διακινούνται στην ελληνική αγορά, δεν ανιχνεύθηκαν μικροοργανισμοί ή ουσίες σε επίπεδα που να χρήζουν περαιτέρω αξιολόγησης.

Η προσπάθεια για τη διεξαγωγή του επίσημου ελέγχου στον τομέα των τροφίμων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας σηματοδοτείται από:

- τη βελτίωση της συνεργασίας και το συντονισμό των δράσεων των Αρχών τόσο σε επίπεδο οριζόντιας όσο και κάθετης επικοινωνίας μέσα από προγραμματισμένες συσκέψεις και ομάδες εργασίας.
- Τη δρομολόγηση πρόσθετων επιχειρησιακών δράσεων με εντοπισμό σε θέματα νοθείας, απάτης και παραπλάνησης του καταναλωτή
- Τη σταθερή συνεισφορά των Α.Α στην έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών υποστήριξης της εκπαίδευσης με στόχο τη βελτίωση άσκησης του επίσημου ελέγχου ως προς την ομοιόμορφη διεξαγωγή του.

Ωστόσο προβλήματα τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι:

- Η σημαντική μείωση του προσωπικού που εμπλέκεται στον επίσημο έλεγχο ή η άνιση κατανομή του
- Το σύστημα εποπτείας των υπηρεσιών που εμπλέκονται στον επίσημο έλεγχο και οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου στις Αρχές στις οποίες έχει γίνει ανάθεση αρμοδιοτήτων
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επίσημων ελέγχων

- **Βιολογικά Προϊόντα Φυτικής και Ζωικής Προέλευσης**

Ο ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ» ως Αρμόδια Αρχή Επίβλεψης του συστήματος ελέγχου για τα βιολογικά προϊόντα πραγματοποίησε τόσο διοικητικούς όσο και επιτόπιους ελέγχους σε Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης καθώς και σε ενταγμένες επιχειρήσεις.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των ελέγχων, έχουν διαπιστωθεί από τους Οργανισμούς ελέγχου και πιστοποίησης, παρατυπίες ή παραβάσεις σε ποσοστό μόλις 2,3 % επί του συνόλου των επιχειρηματιών (παραγωγοί φυτικών ή ζωικών προϊόντων, υδατοκαλλιέργειας, μεταποιητές, εισαγωγείς, εξαγωγείς ή άλλοι επιχειρηματίες). Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως στην ανίχνευση υπολειμμάτων μη επιτρεπόμενων ουσιών που δεν είναι σύμφωνες με τους Καν. (ΕΚ) 834/2007 & Καν. (ΕΚ) 889/2008 με αποτέλεσμα τη μη χορήγηση πιστοποιητικού συμμόρφωσης. Επομένως, το σύστημα ελέγχου λειτουργεί ικανοποιητικά και κρίνεται ότι οι έλεγχοι και τα προληπτικά μέτρα αποδίδουν.

Σε ότι αφορά την εκπαίδευση της Αρμόδιας Αρχής, υπάλληλοι από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» (πρώην ΟΠΕΓΕΠ) συμμετείχαν στο Πρόγραμμα BTSF (Beter Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο "Υποστήριξη των Ενωσιακών ελέγχων στα κράτη-μέλη και τρίτες χώρες".

Οι επιχειρηματίες ενημερώνονται από τη Δ/νση Συστημάτων Ποιότητας Βιολογικής Παραγωγής και γεωγραφικών Ενδείξεων για την ισχύουσα Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία που διέπει τον τομέα των βιολογικών προϊόντων από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας καθώς και με αλληλογραφία.

- **Για τα ΠΟΠ-ΠΓΕ-ΕΠΙΠ**

Σύμφωνα με το σύστημα ελέγχου για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, κάθε ενδιαφερόμενος εν δυνάμει χρήστης των καταχωρισμένων ενδείξεων ΠΟΠ-ΠΓΕ οφείλει να υποβάλει αίτηση και να πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή ελέγχου, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (πρώην ΟΠΕΓΕΠ), πριν θέσει στην αγορά προϊόν με ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

Συνοπτικά εντός του 2015 πραγματοποιήθηκαν συνολικά

-1953 διοικητικοί έλεγχοι (στο σύνολο των αιτήσεων, οι οποίες αντιστοιχούν σε 1318 επιχειρήσεις),

-399 επιτόπιοι έλεγχοι σε 265 εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων ΠΟΠ - ΠΓΕ και

-21 επιτόπιοι έλεγχοι σε σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης.

Για τη χρήση των ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ διαπιστώθηκε πλήρης συμμόρφωση στις 1095 από τις 1.190, ενώ απορρίφθηκαν 127.

Συνολικά, το έτος 2015 είχαν πιστοποίηση σε ισχύ 1054 επιχειρήσεις για 1607 προϊόντα που φέρουν ενδείξεις ΠΟΠ/ΠΓΕ, ενώ απορρίφθηκαν και τέθηκαν στο αρχείο 127 αιτήσεις που αφορούσαν 97 επιχειρήσεις.

ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

Κατά το 2015 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής 1.107 επιθεωρήσεις σε 973 επιχειρήσεις ζωοτροφών (παρασκευαστές ζωοτροφών, ενδιάμεσους ζωοτροφών και κτηνοτροφικές μονάδες που διαθέτουν παρασκευαστήριο).

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν στην επισήμανση των προϊόντων (απουσία ή ελλιπής επισήμανση, ή αποκλίσεις από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής της κείμενης νομοθεσίας) και στην παρουσία (ή μη) και σε ποια επίπεδα των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών, διοξινών, βαρέων μέταλλων, πρόσθετων υλών, αφλατοξίνης Β1.

Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις ως προς την παρουσία ή την πληρότητα της επισήμανσης ανέρχονται σε 5,4% των περιπτώσεων που εξετάστηκαν. Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις επί του συνόλου των δειγμάτων που εξετάστηκαν ανέρχονται στο 10,6%.

Σχετικά με τους υπόλοιπους ελέγχους, διαπιστώθηκε ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς την ασφάλεια των ζωοτροφών, αυτές αφορούσαν μικρές ποσότητες και σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Σχετικά με την εκπαίδευση, διοργανώθηκαν σεμινάρια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπου συμμετείχαν 4 υπάλληλοι της Δ/σης Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων και 9 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/σεων Αγρ. Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΖΩΩΝ

Συνοπτικά για τον τομέα υγείας και προστασίας των ζώων η συνολική αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων για τό έτος 2015 δεν διαφοροποιήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος σύμφωνα με τους διαθέσιμους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους.

Ειδικότερα, στα προγράμματα ελέγχου των ζωνοσογόνων σαλμονελλών της συστηματικής πτηνοτροφίας, υπήρξε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις και τους στόχους που ετέθησαν για το 2015 ενώ ο τομέας εφαρμογής των προγραμμάτων ελέγχου και εκρίζωσης της Φυματίωσης, της Βρουκέλλωσης και της Λεύκωσης των παραγωγικών ζώων παρουσίασε και το 2015 σημαντικές καθυστερήσεις και ελλείψεις λόγω των διαχρονικών διαρθρωτικών και διοικητικών προβλημάτων.

Σημειώνεται, ότι κατά την διάρκεια του έτους 2015, συνεχίστηκαν στη χώρα μας οι δράσεις και τα προγράμματα επίσημων ελέγχων, όπως το πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας σε άγρια και κατοικίδια ζώα, το πρόγραμμα επιτήρησης ελέγχου και εξάλειψης των μεταδοτικών σπογγιόμορφων εγκεφαλοπαθειών σε βοοειδή και μικρά μηρυκαστικά, τα προγράμματα επιτήρησης του καταρροϊκού πυρετού, της κλασικής πανώλης και της φουσαλιδώδους νόσου των χοίρων, το πρόγραμμα επιζωτιολογικής διερεύνησης της γρίπης των πτηνών καθώς και τα προγράμματα διερεύνησης νοσημάτων των ιπποειδών. Σημαντική προσθήκη στις δράσεις για το 2015 υπήρξε για τη χώρα μας το νέο πρόγραμμα ελέγχου, επιτήρησης και εκρίζωσης της

οζώδους δερματίτιδας των βοοειδών μετά την εμφάνιση εστιών στις Βαλκανικές κυρίως Χώρες.

Επιπρόσθετα, τηρήθηκαν οι βασικές προτεραιότητες στο πλαίσιο επίτευξης των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων των προγραμμάτων, διορθώθηκαν οι μη συμμορφώσεις σε βασικούς εφαρμοστικούς τομείς των επίσημων ελέγχων, διενεργήθηκαν στοχευμένα προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και στο πλαίσιο της κεντρικής εποπτείας και παρακολούθησης αξιολογήθηκαν τα αποτελέσματα ροής των επίσημων ελέγχων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας.

Οι παραπάνω ενέργειες σε συνδυασμό με τις εκδόσεις νέων Υπουργικών Αποφάσεων, εγκυκλίων, αναθεωρημένων εγχειριδίων και συναφών συστάσεων σε επίπεδο Κεντρικής Αρμόδιας Αρχής, συνέβαλλαν στην ομαλή λειτουργία των περισσότερων συστημάτων του επίσημου ελέγχου στους τομείς υγείας και προστασίας των ζώων για το 2015 δίχως να παρατηρηθούν σημαντικά στατιστικές ποσοτικές και ποιοτικές αποκλίσεις στους βασικούς μετρήσιμους δείκτες των προγραμμάτων και των λοιπών σχετικών επίσημων ελέγχων των συγκεκριμένων τομέων σε σχέση με το 2014.

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Από τα αποτελέσματα του 2015 διαπιστώνουμε ότι αυτά είναι συγκρίσιμα με αυτά των τελευταίων ετών. Αναλυτικότερα στοιχεία των αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που έχει αποστείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/ypoleimatafyto> ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

Στο πλαίσιο του φυτοϋγειονομικού ελέγχου, σε σχετικούς ελέγχους που διενεργήθηκαν στα σημεία εισόδου της χώρας πραγματοποιήθηκαν 41 απορρίψεις. Διενεργήθηκαν συστηματικές επίσημες επισκοπήσεις σε 43 επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι στην εσωτερική αγορά, διαπιστώθηκαν 23 παραβάσεις και συντάχθηκαν οι σχετικές εισηγήσεις για την επιβολή των κυρώσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Συνομογραφίες	8
A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	9
A1. Τρόφιμα ζωικής προέλευσης	9
A2. Υγιεινή τροφίμων	59
A3. Προϊόντα βιολογικής γεωργίας	96
A4. Προϊόντα ΠΟΠ & ΠΓΕ	100
B. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	104
Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ	111
Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	115
Δ1. Εισαγωγές ζώντων ζώων & προϊόντων ζωικής προέλευσης	115
Δ2. Ασθένειες ζώων & ζωνόσοι	122
Δ3. Τεχνητή σπερματέγχυση & Συγχρονισμός οίστρου	169
Δ4. Αναγνώριση & Καταγραφή ζώων	172
Δ5. Κτηνιατρικά φάρμακα	176
Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	179
ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	186
ΣΤ1. Έλεγχος υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων	186
ΣΤ2. Φυτοϋγειονομικός έλεγχος	189
Ζ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (AUDIT) ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ	194
Η. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ - RASFF	199
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Παράρτημα 1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	
Παράρτημα 2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΠΟΠ/ΠΓΕ	
Παράρτημα 3. ΖΩΙΚΑ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΑ	
Παράρτημα 4. ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	
Παράρτημα 5α. ΖΩΟΝΟΣΟΙ	
Παράρτημα 5β. ΖΩΟΝΟΣΟΙ	
Παράρτημα 6α. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΖΩΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ	
Παράρτημα 6β. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΖΩΩΝ ΣΤΙΣ ΕΚΤΡΟΦΕΣ	
Παράρτημα 7. ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΟΕΣΕ	Πολυετές Ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων
ΑΑ	Αρμόδια Αρχή
ΓΔΒΑΑ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης
ΓΔΒΖΠ&Κ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής
ΓΔΒΦΠ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής
ΓΤΟ	Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο Κράτους
ΔΔΖΓΠ&ΣΕΖ	Διεύθυνση Διαχείρισης Ζωικών Γενετικών Πόρων και Συστημάτων Εκτροφής Ζώων
ΔΔΖΖ&Β	Διεύθυνση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων
ΔΙΚΕΖωΚ	Δίκτυο Καταγραφής και Επιτήρησης Ζωικού Κεφαλαίου
ΔΚΥ&ΜΖΠ	Διεύθυνση Κτηνοτροφικών Υποδομών και Μεταποίησης Ζωικών Προϊόντων
ΔΜ&ΠΕΤΦΠ	Διεύθυνση Μεταποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου Τροφίμων Φυτικής Παραγωγής
ΔΠΖΦ&ΚΕ	Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών
ΔΠΦΠ	Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
ΔΣΠΒΠ&ΓΕ	Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας, Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων
ΔΥΑΤ	Διεύθυνση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης
ΔΥΖ	Διεύθυνση Υγείας Ζώων
ΕΕΑ	Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς
ΕΕΚΥΖ	Εργαστήριο Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών
ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ	Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός "ΔΗΜΗΤΡΑ"
ΕΟΦ	Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
ΕΦΕΤ	Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων
ΚΑΑ	Κεντρική Αρμόδια Αρχή
ΚΕΕΛΠΝΟ	Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων
ΚΕΠΠΥΕΛ	Κέντρα Ελέγχου και Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΣΕ	Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΟΕ&Π	Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕΦΕΤ	Περιφερειακές Διευθύνσεις ΕΦΕΤ
ΠΟΠ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
ΠΓΕ	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη
ΣΥΚΕ	Συνοριακός σταθμός Κτηνιατρικού Ελέγχου
ΥΠΑΑΤ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

A1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση στην οργάνωση του επίσημου ελέγχου στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης. Το σύστημα επίσημου ελέγχου τροφίμων ζωικής προέλευσης αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους και κατηγορίες εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στις απαιτήσεις του Καν.853/04 και τα παραγόμενα προϊόντα αυτών.

Υποστηρίζεται από 9 Περιφερειακές Δ/νσεις ΕΦΕΤ και τις αρμόδιες αρχές (ΑΑ) των 13 Περιφερειών της χώρας (σύμφωνα με τον Ν.3852/2010 ΦΕΚ 87 Α') καθώς και από 10 συνοριακούς σταθμούς υγειονομικού κτηνιατρικού ελέγχου (ΣΥΚΕ) όπως καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α').

Ο επίσημος έλεγχος συνεχίζει να οργανώνεται με γνώμονα την υποστήριξη των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, υποστηρίζοντας τις προτεραιότητες αυτού. Βασικά ζητήματα που επιζητούν επίλυση στον τομέα αυτό είναι:

- Η άρση των αλληλοεπικαλύψεων στο πεδίο αρμοδιοτήτων των Κ.Α.Α
- Η ενίσχυση του συστήματος εποπτείας και συντονισμού των υπηρεσιών
- Έλλειψη προσωπικού

Η επιδίωξη των Κεντρικών Αρμόδιων Αρχών (ΚΑΑ) και στο διάστημα αυτό επικεντρώθηκε στην αναβάθμιση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και απόδοσης των ελέγχων ώστε να ικανοποιούνται τα κριτήρια του Καν.882/2004/ΕΚ.

1.1. Επίσημοι έλεγχοι επιχειρήσεων τροφίμων και εργαστηριακοί έλεγχοι

A) Κατά το διάστημα του έτους 2015 διενεργήθηκαν **2099** έλεγχοι σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης προϊόντων ζωικής προέλευσης.

Οι έλεγχοι αφορούν:

- Εγκαταστάσεις τεμαχισμού κρέατος, παραγωγής παρασκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας.

Πραγματοποιήθηκαν 921 έλεγχοι σε σύνολο 998 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,92

- Παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων.

Πραγματοποιήθηκαν 548 έλεγχοι σε σύνολο 834 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων .

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,65.

- Επεξεργασίας αλιευμάτων.

Πραγματοποιήθηκαν 181 έλεγχοι σε σύνολο 168 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων .

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 1,08.

- Παραγωγής προϊόντων αυγών.

Πραγματοποιήθηκαν 26 έλεγχοι σε 7 εγκαταστάσεις.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 3,71.

- Ψυκτικές αποθήκες.

Πραγματοποιήθηκαν 317 έλεγχοι σε 586 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις.

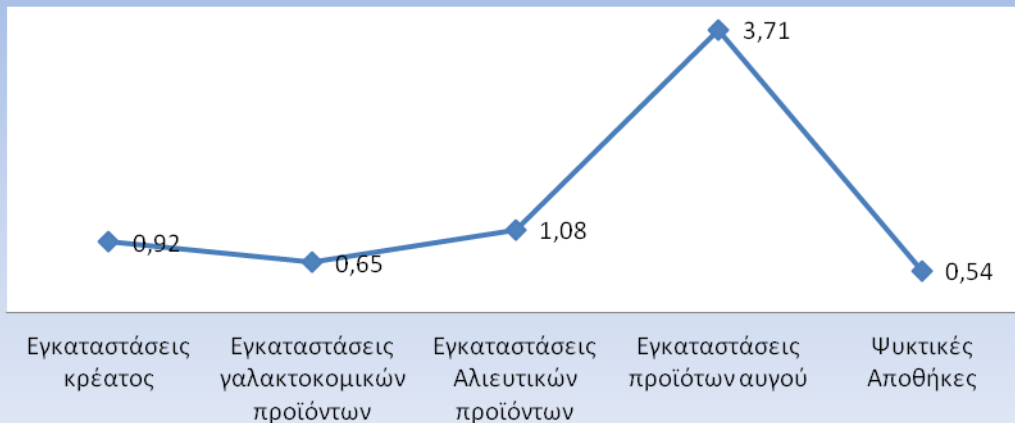
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,54.

Αναλυτικά αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων παρέχονται στον **Πίνακα 1**.

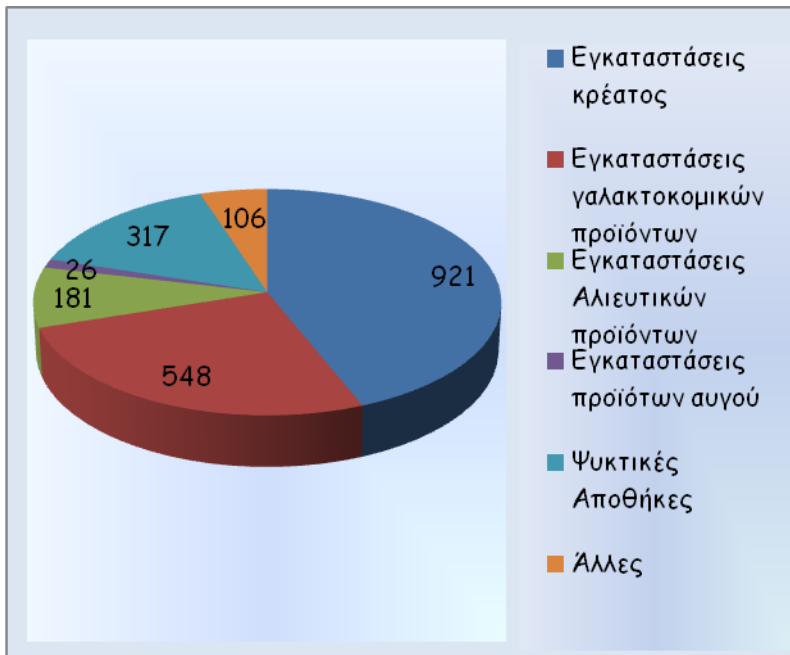
Πίνακας 1: Επιτόπιοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης για το 2015

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ				ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ							ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ			
	Τακτικός	Μετά από καταγγελία	Αριθμός	Δειγ/ψίες	Γενική Υγιεινή Υποδομή- διαδικασίες κ.α.)	Μη εφαρμογή Συστήματος Αυτοελέγχου	Επισήμανση- Προυσίαση	Μη Ασφαλή Τρόφιμα	Σύνθεση / Νοθεία	Άλλες	Κατάσχεση	Ποινικές κυρώσεις	Διοικητικές κυρώσεις	Αναστολή άδειας λειτουργίας	
Τεμαχισμού κρέατος / Παραγωγής παρασκευασμάτων	606	9	615	85	11	1	9	7	1	3	15	8	13	0	
Παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας	204	4	208	26	2	1	1	1	0	0	1	1	3	0	
Παραγωγής μαγειρεμένων φαγητών	94	4	98	5	5	2	0	0	0	0	1	0	1	0	
Μεταποίησης γάλακτος & προϊόντων με βάση το γάλα	500	48	548	127	12	14	6	7	0	7	8	6	20	0	
Παραγωγής προϊόντων αυγών	26	0	26	31	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
Επεξεργασίας αλιευμάτων	169	12	181	45	1	1	1	8	0	0	8	7	9	1	
Ψυκτικών Αποθηκών	310	7	317	86	2	0	2	8	0	0	6	5	5	0	
Άλλες	104	2	106	65	10	3	1	0	0	0	0	0	2	1	
ΣΥΝΟΛΟ	2013	86	2099	470	43	23	20	31	1	10	39	27	53	3	

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης

Έλεγχοι ανά κατηγορία εγκαταστάσεων για το 2015

Κατά το έτος 2015 διαπιστώθηκε μια συγκρατημένη πτωτική τάση στο συνολικό αριθμό των ελέγχων στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης γενικά, τάση που οφείλεται στη συνεχιζόμενη μείωση του προσωπικού των αρμοδίων αρχών. Με αυτά τα δεδομένα, ο αριθμός και η κατανομή των ελέγχων προσεγγίζουν την ετήσια συχνότητα όπως αυτή υπαγορεύεται από το σύστημα ανάλυσης επικινδυνότητας.

Β) Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 1.166 έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης. Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου για την ανίχνευση βιολογικών κινδύνων (όπως *Salmonella spp.*, *Listeria monocytogenes*, Ισταμίνης, Νοροϊών και Ηπατίτιδας Α, *Staphylococcus aureus* και της οικογένειας Anisakidae), χημικών κινδύνων (π.χ. διοξινών και PCBs, φυτοπροστατευτικών ουσιών, βαρέων μετάλλων, μυκοτοξινών, πολυκυκλικών αρωματικών

υδρογονανθράκων, προσθέτων), καθώς επίσης και πρόγραμμα για τον έλεγχο της ποιότητας των γαλακτοκομικών. Επιπλέον το 2015 υλοποιήθηκαν συντονισμένα Προγράμματα Ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία α) μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλείας ή υδατοκαλλιέργειας και β) μελιού. Επίσης, ξεκίνησε η υλοποίηση διετούς διερευνητικού προγράμματος με σκοπό την συλλογή δεδομένων για χρήση σε ανάλυση επικινδυνότητας για τη συγκέντρωση *Campylobacter* spp., σε παρασκευάσματα και προϊόντα πουλερικών.

Πίνακας 2: Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων

α/α	Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Έλεγχος για παρουσία <i>Salmonella</i> spp., σε α. κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα και, β. προϊόντα αυγών
2	Έλεγχος για παρουσία <i>Listeria monocytogenes</i> σε: α. καπνιστά αλιεύματα και β. μαγειρεμένα σαλιγκάρια
3	Έλεγχος για ταυτόχρονη παρουσία <i>Salmonella</i> spp. και <i>Listeria monocytogenes</i> σε: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες και, β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος
4	Έλεγχος για καταμέτρηση <i>Staphylococcus aureus</i> σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος
5	Έλεγχος για προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα
6	Έλεγχος για τους ιούς Νοροϊρίυς και Ηπατίτιδα Α σε οστρακοειδή τα οποία πωλούνται στη λιανική
7	Έλεγχος για την παρουσία παρασίτων της Οικογένειας <i>Anisakidae</i> σε ιχθύες που χρησιμοποιούνται για παρασκευή σούσι
8	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs
9	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων μετάλλων
10	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων
11	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
12	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
13	Έλεγχος για τις πρόσθετες ουσίες σε διάφορα είδη τροφίμων
14	Έλεγχος Ποιότητας Γαλακτοκομικών Προϊόντων
15	Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών
16	Έλεγχος της ποιότητας του μελιού
17	Καταμέτρηση <i>Campylobacter</i> spp. σε παρασκευάσματα από κρέας πουλερικών

Τα προγράμματα Επίσημου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας αποτυπώνονται στον Πίνακα 2..

Γ) Όσον αφορά στους ελέγχους στους ΣΥΚΕ, κάθε παρτίδα ζωικών προϊόντων, προέλευσης τρίτων χωρών πρέπει να εισέρχονται στην Ε.Ε. μέσω εγκεκριμένων συνοριακών σταθμών προκειμένου να υποβληθούν σε κτηνιατρικούς ελέγχους, βάσει της οδηγίας 97/78/ΕΚ, όπως έχει εναρμονισθεί με το Π.Δ. 120/2000. Στην Ελλάδα υπάρχουν 10 συνοριακοί σταθμοί επιθεώρησης όπως καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α΄).

1.2. Έλεγχοι εισαγομένων φορτίων ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών ζωικών προϊόντων αφορά κυρίως ψάρια, νωπά ή κατεψυγμένα.

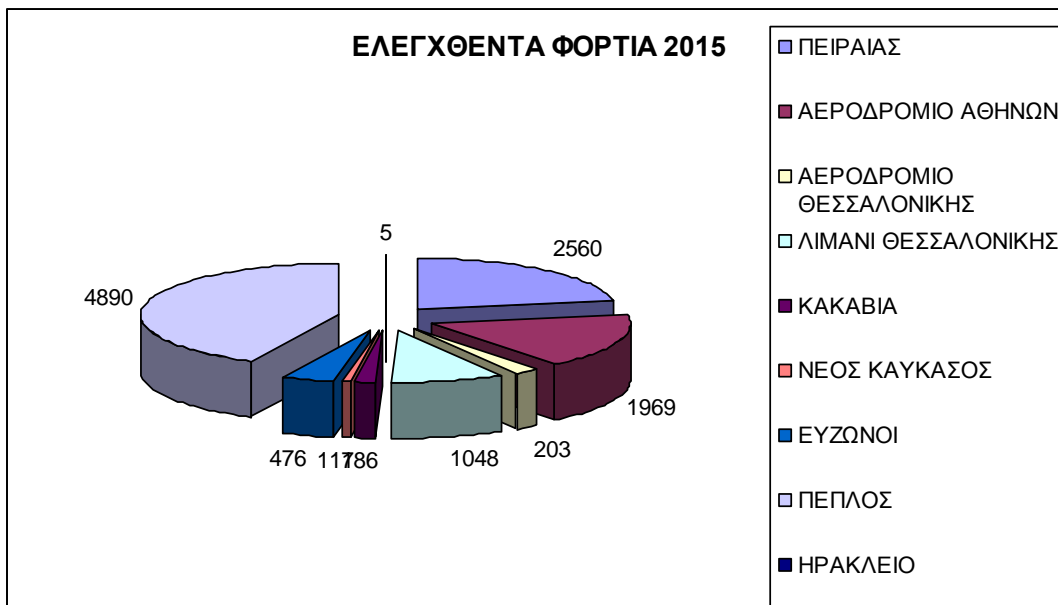
Οι πιο συχνές εργαστηριακές δοκιμές που πραγματοποιούνται αφορούν την ανίχνευση: Hg, Cd, θειωδών, βορικών, αντιμικροβιακών παραγόντων, χρωστικών, λιστέριας, σαλμονέλλας, πράσινου μαλαχίτη, πολυφωσφωρικών, κρυσταλλικού ιωδίου, νιτροφουρανίου και χλωραμφενικόλης.

Οι έλεγχοι των φορτίων που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο ΣΥ.Κ.Ε. κατά το έτος 2015 μπορούν να συνοψιστούν στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3: Έλεγχοι φορτίων κατά τις εισαγωγές το 2015 (ΣΥΚΕ)

ΣΥΚΕ	ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ (Τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζώντα ζώα)	ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΕΣ	ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ	ΘΕΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	2560	284	10	6
ΑΕΡ. ΑΘΗΝΩΝ	1969	13	6	0
ΑΕΡ. ΘΕΣΣ.	203	1	0	0
ΛΙΜΑΝΙ ΘΕΣΣ	1048	62	3	0
ΚΑΚΑΒΙΑ	186	8	0	0
Ν.ΚΑΥΚΑΣΟΣ	117	4	0	0
ΕΥΖΩΝΟΙ	476	13	0	0
ΕΙΔΟΜΕΝΗ	0	0	0	0
ΠΕΠΛΟΣ	4890	153	2	0
ΑΣΤΑΚΟΣ	0	0	0	0
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	5			
ΛΕΣΒΟΣ	0			
ΣΥΝΟΛΟ	11454	538	21	6

Γράφημα πίνακα 3. Έλεγχοι φορτίων κατά τις εισαγωγές το 2015 (ΣΥΚΕ)

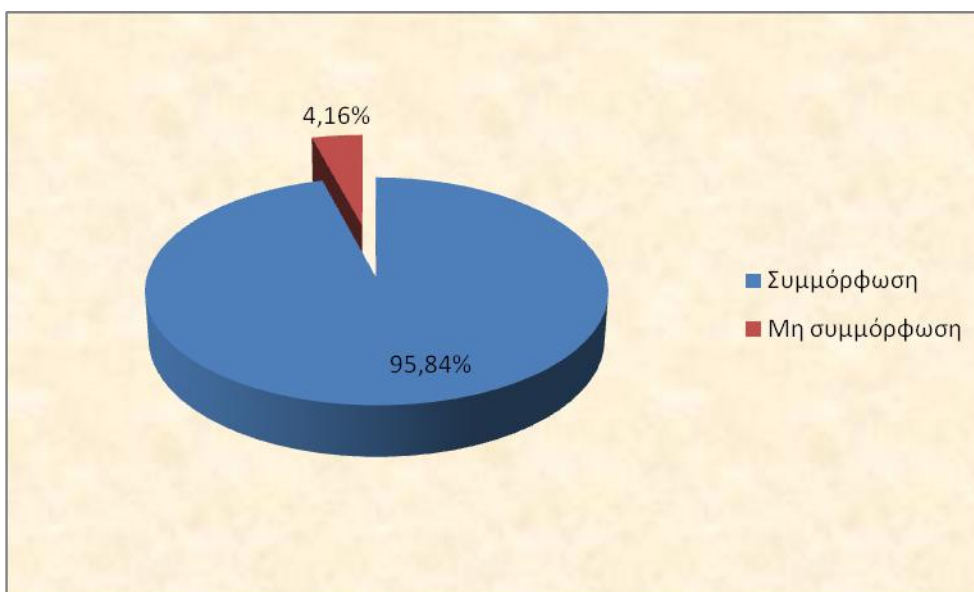

1.3. Συνολική συμμόρφωση

Α) Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης κυμάνθηκε στο 95,84 % ,καθώς στο σύνολο των ελεγχθέντων επιχειρήσεων καταγράφηκαν 79 μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις. Το ποσοστό συμμόρφωσης δεν εμφανίζει σημαντική μεταβολή σε σχέση με το 2014.

Β) Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ζωικής προέλευσης ως προς τους παράγοντες κινδύνου και τις παραμέτρους ποιότητας που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 6,2%. Το ποσοστό μη συμμόρφωσης είναι αντίστοιχο εκείνου του 2014. Το 2015 μη συμμορφώσεις καταγράφηκαν κυρίως στα προγράμματα υποκατάστασης δηλωθέντος είδους ιχθυηρού, προσθέτων, ανίχνευσης *Salmonella spp.*, ποιότητας μελιού και ανίχνευσης *Staphylococcus aureus*.

Συμμόρφωση επιχειρήσεων για το έτος 2015

- **Ανάλυση μη συμμόρφωσης**

Στον Πίνακα 1 καταγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματα του επίσημου ελέγχου στις εγκαταστάσεις παραγωγής και διακίνησης τροφίμων ζωικής προέλευσης.

Από τις 128 παραβάσεις που εντοπίστηκαν στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις προκύπτει ότι:

Θέματα γενικής υγιεινής αφορούσαν 43 παραβάσεις, ποσοστό 33,5%

Μη ασφαλή τρόφιμα αφορούσαν 31 παραβάσεις, ποσοστό 24%

Την εφαρμογή του HACCP αφορούσαν 23 παραβάσεις, ποσοστό 18%

Θέματα επισημάνσης αφορούσαν 20 παραβάσεις, ποσοστό 15,6%

Νοθεία αφορούσε 1 παραβάσεις, ποσοστό 0,8%

Επίσης υπήρχαν και 10 άλλες παραβάσεις ποσοστό 7,8%.

Μεγάλος αριθμός ελέγχων το 2015 ήταν στοχευμένοι και πραγματοποιήθηκαν αξιοποιώντας στοιχεία προηγούμενων ελέγχων καθώς και τις κατευθύνσεις που δόθηκαν με τα ετήσια σχέδια δράσης. Βάσει των στοιχείων καταδεικνύεται ότι οι μη συμμορφώσεις αφορούν κυρίως σε θέματα γενικής υγιεινής, τομέας ο οποίος διαχρονικά απασχολεί, όμως κυμαίνεται σε περίπου σταθερά, χαμηλά επίπεδα.

Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ζωικής προέλευσης ως προς τους κινδύνους που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 5,5% του συνόλου των τροφίμων που ελέγχθηκαν. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε ανίχνευση *Salmonella spp.* σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα (στη λιανική), καταμέτρηση *Staphylococcus aureus* σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος στο τέλος της διαδικασίας παρασκευής, χρήση μη επιτρεπόμενων

προσθέτων (καθώς και μη ορθής επισήμανσή τους) και ανίχνευση αφλατοξίνης M1 σε γάλα και γιαούρτι.

1.4 Κρέας και προϊόντα κρέατος

- Βελτίωση των επισήμων ελέγχων στις σφαγιοτεχνικές εγκαταστάσεις της χώρας ώστε να πληρούν τις γενικές και ειδικές απαιτήσεις των Καν (ΕΚ) 852/04, 853/04, 854/04.

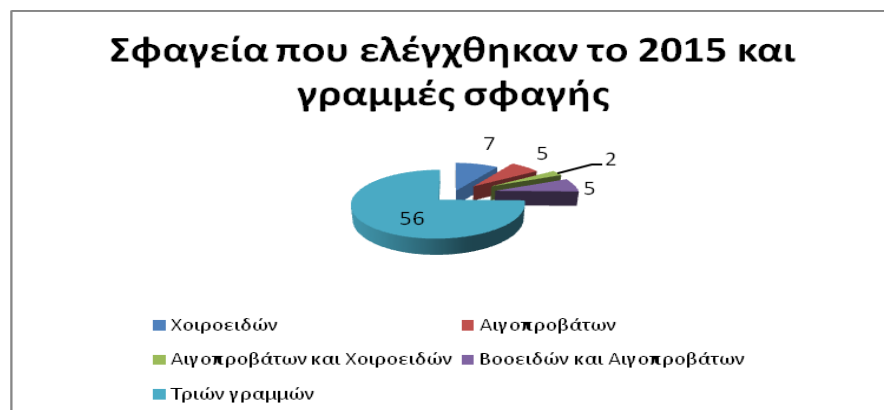
- ΣΦΑΓΕΙΑ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ

Το έτος 2015 ο αριθμός εγκεκριμένων σφαγείων σε λειτουργία στη χώρα ήταν εκατόν εβδομήντα επτά (177), εκατόν τριάντα επτά (137) σφαγεία οπληφόρων και σαράντα (40) πτηνοσφαγεία, με κωδικό αριθμό έγκρισης που έχει χορηγηθεί από τη Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής. Στον πίνακα 4 απεικονίζονται στοιχεία σχετικά με τη διακύμανση του αριθμού των εγκαταστάσεων τα έτη από το 2008 έως το 2015.

Πίνακας 4: Συγκριτικά στοιχεία σφαγιοτεχνικών εγκαταστάσεων οπληφόρων

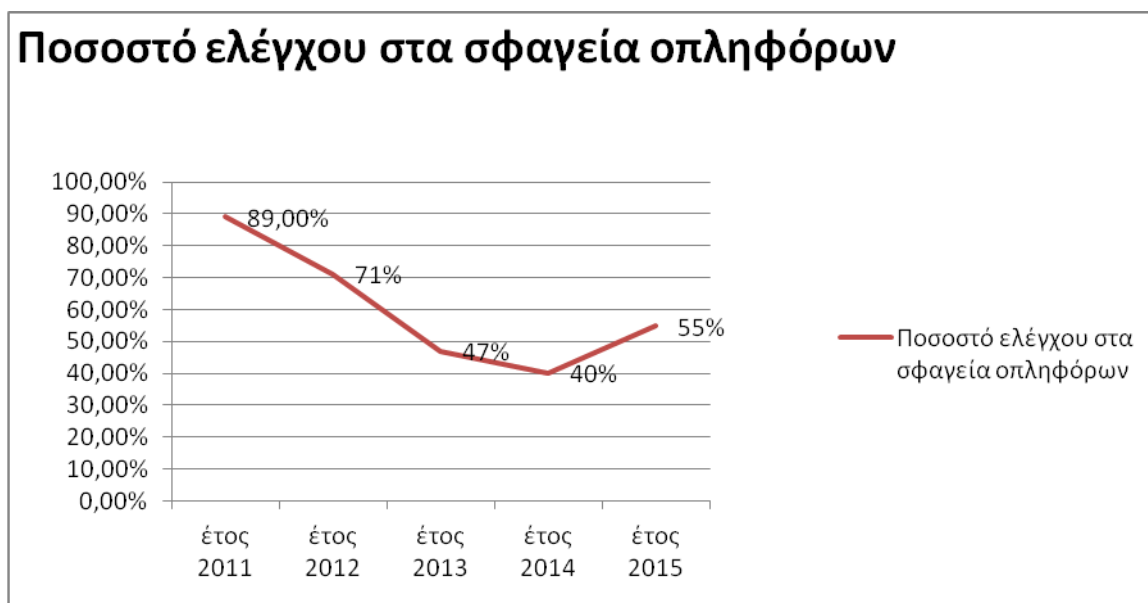
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Αριθμός εγκεκριμένων σφαγείων οπληφόρων	109	121	123	133	139	139	132	136
Αριθμός μη εγκεκριμένων σφαγείων	48	29	14	5	5	4	4	1
Συνολικός αριθμός σφαγείων οπληφόρων	157	150	137	138	144	143	136	137

Ειδικότερα για τα σφαγεία οπληφόρων (βοοειδή, αιγοπρόβατα και χοίροι), κατά τη διάρκεια του 2015 και σε σύνολο 137 σφαγείων, επιθεωρήθηκαν τα 75 σφαγεία και ως προς το σύστημα HACCP τα πενήντα τέσσερα (54) ποσοστό 39,4%. Τα εν λόγω σφαγεία διακρίνονται ανάλογα με την γραμμή σφαγής σε σφαγεία χοιροειδών, αιγοπροβάτων, αιγοπροβάτων και χοιροειδών, βοοειδών και αιγοπροβάτων και αιγοπροβάτων, τεσσάρων γραμμών και τριών γραμμών, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα:

Σημειώνεται πτώση του ποσοστού ελέγχων λόγω έλλειψης πόρων με μια μικρή άνοδο σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Ειδικότερα τα ποσοστά των ελέγχων στα σφαγεία οπληφόρων απεικονίζονται στο παρακάτω γράφημα:

Τα στοιχεία που παραθέτονται εξήχθησαν από τα έντυπα ελέγχου σφαγείου και ελέγχου HACCP και προαπαιτούμενων προγραμμάτων, τα οποία συμπληρώνονται από τις περιφερειακές αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές κατά τη διάρκεια του επισήμου ελέγχου των εγκαταστάσεων για τη συμμόρφωσή τους με τις γενικές και τις ειδικές απαιτήσεις των Κανονισμών 852/2004 και 853/2004 για το έτος 2015.

- Παραλαβή ζώων και Ενσταυλισμός

Οι απαιτήσεις που αφορούν στο σχεδιασμό και στη διαμόρφωση των χώρων αλλά και στον εξοπλισμό του προαύλιου χώρου και των στάβλων πληρούνται σε ποσοστό 96.24 % των σφαγείων. *Διαπιστώνεται ο ορθός σχεδιασμός και διαμόρφωση των εξωτερικών χώρων και των στάβλων με υλικά ασφαλή για τα ζώα, για την ομαλή αποβίβαση τους και την προστασία από τις καιρικές συνθήκες. Η καθαριότητα και η απολύμανση των στάβλων ήταν ικανοποιητικές, ο αριθμός ποτιστρών ανάλογος για το κάθε είδος ζώου, υπήρχε παγίδα συγκράτησης για τον προ της σφαγής έλεγχο και εγκαταστάσεις για τα ασθενή ή ύποπτα ζώα.*

Από τα εβδομήντα πέντε σφαγεία (75) που ελέγχθηκαν στα είκοσι δύο διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις (29,33%) οι οποίες στο μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσαν τις υποδομές για τον καθαρισμό και την απολύμανση των αυτοκινήτων

και σε μικρότερο βαθμό, τις υποδομές υγιεινής στους εσωτερικούς χώρους -όπως νιπτήρες και υλικά για το πλύσιμο και στέγνωμα των χεριών-, και στην ύπαρξη αλλά και στην ορθή λειτουργία του συστήματος αυτόματης επαναφοράς στις εξωτερικές πόρτες καθώς επίσης και την επάρκεια χώρου στα κελιά ανάλογα με το είδος και τον αριθμό των ζώων.

- Χώρος αναισθητοποίησης αφαίμαξης και σφαγής

Το πλαίσιο ελέγχου στο εδάφιο αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των χώρων σφαγής τον εξοπλισμό τις απαιτήσεις για την ορθή μεταχείριση των Ζώων και την Ορθή Υγιεινή Πρακτική. Από την μελέτη των εντύπων αξιολόγησης προκύπτει ότι στα σφαγεία που εξετάστηκαν πληρούνται οι απαιτήσεις στις προδιαγραφές των σημείων ελέγχου σε ποσοστό 95,21%. Στα επιμέρους σημεία παρατηρήθηκαν ωστόσο μη συμμορφώσεις σε ότι αφορά το σχεδιασμό, τη διαμόρφωση των χώρων και τον εξοπλισμό. Οι περισσότερες μη συμμορφώσεις διαπιστώθηκαν στο 22,6% των σφαγείων που ελέγχθηκαν (17 από 75) και αφορούσαν:

-τη διαχείριση του αίματος και ειδικότερα την πρόβλεψη για ξεχωριστή δεξαμενή για το αίμα μηρυκαστικών για τα οποία απαιτείται εξέταση για ΜΣΕ και ζώων ύποπτων ή με επιβεβαιωμένη τρομώδη νόσο

-τη θέση και ορθή λειτουργία των αποστειρωτήρων μαχαιριών.

Οι απαιτήσεις για την ορθή μεταχείριση των Ζώων καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό ωστόσο στο 16 % των εγκαταστάσεων που ελέγχθηκαν διαπιστώθηκαν μη-συμμορφώσεις που σχετίστηκαν με

-την παγίδα συγκράτησης για βοοειδή και χοίρους

-τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης, με μεθόδους

- τη συντήρηση των συσκευών αναισθησίας

Δεν διαπιστώθηκαν αξιόλογες μη συμμορφώσεις σε θέματα ορθής υγιεινής πρακτικής.

- Χώρος εκδοράς- Αποκοπή Κεφαλής

Στο χώρο εκδοράς ελέγχεται αν υπάρχουν κατάλληλες εξέδρες εργασίας, αποστειρωτήρες κατάλληλοι για κάθε κοπτικό εργαλείο σε προσιτή θέση και σε ικανοποιητικό αριθμό. Ο διαχωρισμός από τον χώρο εκσπλαχνισμού πρέπει να είναι σαφής, ο φωτισμός επαρκής και ο εξαερισμός ικανοποιητικός. Οι οροφές θα πρέπει να είναι κατασκευασμένες από υλικά που αποτρέπουν τη συσσώρευση υδρατμών, μούχλας και την πτώση σωματιδίων. Επίσης η διαρρύθμιση θα πρέπει να μην επιτρέπει διασταυρώσεις ροής μεταξύ καθαρής και ακάθαρτης περιοχής.

Στο 92,22% των σφαγείων πληρούνται οι απαιτήσεις στο χώρο αυτό ωστόσο σε 12 από τα 75 σφαγεία που ελέγχθηκαν διαπιστώθηκαν ελλείψεις σε ότι αφορά τη λειτουργία του εξοπλισμού (αποστειρωτήρες νιπτήρες) και την εφαρμογή του προγράμματος εντομοκτονίας. Επίσης διαπιστώθηκαν προβλήματα στην αποκομιδή των δερμάτων σε ειδικούς κάδους σημασμένους (κλειστοί περιέκτες) με την ένδειξη: «ΔΕΡΜΑΤΑ» και στην παραλαβή τους από εγκεκριμένους μεταφορείς.

- Χώρος εκσπλαχνισμού και διχοτόμησης

Στο χώρο εκσπλαχνισμού και διχοτόμησης ελέγχονται θέματα ορθής διαμόρφωσης και κατασκευής των χώρων για τον αποτελεσματική εφαρμογή της ορθής υγιεινής πρακτικής. Παράλληλα εξετάζεται η διαχείριση των εντοσθίων και των ζωικών υποπροϊόντων τα οποία θα

πρέπει να τοποθετούνται σε ξεχωριστούς κάδους με χρωματιστές ταμπέλες για τον άμεσο διαχωρισμό, ταξινόμηση και σήμανση τους.

Οι παραπάνω απαιτήσεις καλύπτονται στο 96,26%% των σφαγείων. Ειδικότερα η επένδυση του χώρου είναι η κατάλληλη σχεδόν στο σύνολο των σφαγείων, υπάρχουν αλυσίδες σφαγής τέτοιες, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη διαδικασία της σφαγής και να αποτρέπεται η επαφή των σφάγιων με τους τοίχους ή τις εξέδρες εργασίας. Επίσης δεν παρατηρείται επιμόλυνση του σφάγιου από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα και τα ζωικά υποπροϊόντα απομακρύνονται με τρόπο κατάλληλο ώστε να αποτρέπονται επιμολύνσεις και διασταυρώσεις.

Μη συμμορφώσεις ως προς τη διαχείριση των ΖΥΠ και των ΥΕΚ διαπιστώθηκαν στα 4 από τα 75 σφαγεία που ελέγχθηκαν (ποσοστό 5,3%) και αφορούσαν θέματα επισήμανσης των ΖΥΠ και χρωματισμού των ΥΕΚ με ανεξίτηλη χρωστική.

- Ψυκτικοί χώροι (αποθήκευση)

Στους ψυκτικούς χώρους ελέγχεται η παρουσία συμπύκνωσης υδρατμών και σχηματισμού μούχλας στην οροφή των ψυγείων, η επάρκεια του χώρου για την αποφυγή επαφής των σφάγιων με τοίχους, πατώματα και επιφάνειες καθώς και η κυκλοφορία του αέρα για την αποφυγή συγκέντρωσης υδρατμών στην επιφάνεια του σφάγιου. Σημαντικά στοιχεία εξέτασης αποτελούν επίσης το σύστημα καταγραφής της θερμοκρασίας, η διοχέτευση των συμπυκνώσεων των υδρατμών του ψυκτικού στοιχείου και ο χώρος δεσμευμένων ή υπόπτων σφάγιων.

Το 98,1 % των εγκαταστάσεων που εξετάστηκαν πληρούσαν τις παραπάνω απαιτήσεις. Η κυριότερη μη συμμόρφωση αφορούσε την μη ύπαρξη ή την ελλιπή λειτουργία του συστήματος συναγερμού σε περίπτωση αύξησης της θερμοκρασίας στους ψυκτικούς θαλάμους (ποσοστό 20%) καθώς και έλλειψη θερμομέτρων για την μέτρηση της θερμοκρασίας στο εσωτερικό της μάζας (12 στα 75 σφαγεία).

- Χώρος αποστολής

Εδώ ελέγχονται παράμετροι όπως η ύπαρξη φυσούνας και ο βραχίονας μεταφόρτωσης των σφάγιων στο αυτοκίνητο μεταφοράς.

Το 97,3 % των σφαγείων πληρούν τις απαιτήσεις. Οι κυριότερες μη συμμορφώσεις αφορούσαν την απουσία φυσούνας στο σημείο εκφόρτωσης (4 από τα 75 σφαγεία) την παρουσία ανοιγμάτων (χαραμάδες) σε πόρτες, τοίχους και οροφές ενώ ελλείψεις διαπιστώθηκαν στον αριθμό και τη θέση των παγίδων εντομοκτονίας-μυοκτονίας (ιδιαίτερα εντομοπαγίδων) και σε βραχίονες μεταφόρτωσης του κρέατος στα αυτοκίνητα.

- Αποδυτήρια - Τουαλέτες

Στο 96,7 % των σφαγείων η εικόνα στα αποδυτήρια και τις τουαλέτες είναι γενικά καλή. Υπάρχουν ξεχωριστά αποδυτήρια για την καθαρή και την ακάθαρτη περιοχή, τα αποδυτήρια της

καθαρής περιοχής καταλήγουν απευθείας στην καθαρή περιοχή, οι νιπτήρες είναι ποδοκίνητοι ή έχουν αισθητήρα και υπάρχουν ντουλάπες για κάθε ένα εργαζόμενο. Εξαιρέσεις παρατηρήθηκαν σε ποσοστό 12% των σφαγείων που ελέγχθηκαν με ελλείψεις σε είδη ατομικής υγιεινής, την παροχή ζεστού κρύου νερού, την ύπαρξη ποδοκίνητων δοχείων απορριμμάτων με σκέπασμα και πάγκων για την αλλαγή των υποδημάτων.

- Διαχείριση αποβλήτων

Το 88 % των σφαγείων που εξετάστηκαν διαθέτουν βιολογικό καθαρισμό σε λειτουργία.

- Διαχείριση ΖΥΠ

Το 97,1 % των σφαγείων που εξετάστηκαν διαχειρίζονται σε ικανοποιητικό βαθμό τα ζωικά υποπροϊόντα Στο 50% περίπου των εγκαταστάσεων που ελέγχθηκαν υπάρχει εγκεκριμένος αποτεφρωτήρας στον χώρο του σφαγείου. Στο 63% των σφαγείων που ελέγχθηκαν γινόταν σωστή επισήμανση όλων των κατηγοριών ΖΥΠ.

Τα σφαγεία δεν διαθέτουν δικά τους εγκεκριμένα οχήματα για την μεταφορά των ΖΥΠ, σε ποσοστό 50% περίπου επί των ελεγμένων. Στο 85 % περίπου υπάρχει χώρος ειδικός για την απολύμανση των κάδων συλλογής υποπροϊόντων.

- Σύστημα ύδρευσης

Το 100 % των σφαγείων συνδέεται με το δημοτικό ή κοινοτικό δίκτυο ύδρευσης ενώ ένα ποσοστό 70% αντλεί νερό και από πηγάδι ή γεώτρηση. Η κατάσταση της υδατοδεξαμενής, όπου αυτή υπάρχει, είναι καλή.

- ΠΤΗΝΟΣΦΑΓΕΙΑ

Στη χώρα λειτουργούν 40 πτηνοσφαγεία από τα οποία, κατά τη διάρκεια του 2015, ελέγχθηκαν τα 22 (ποσοστό 55%) και ως προς το σύστημα HACCP τα 15 (37,5%) . Η γενική εικόνα ήταν καλή όσο αφορά τις γενικές απαιτήσεις με εξαίρεση ένα μικρό αριθμό εγκαταστάσεων (4) στις οποίες διαπιστώθηκαν προβλήματα σχετικά με τη συντήρηση του εξοπλισμού και την καθαριότητα. Ειδικότερα σε ότι αφορά το σχεδιασμό τη διαμόρφωση των χώρων και τον εξοπλισμό στον προαύλιο χώρο και τους χώρους υποδοχής και παραμονής των ζώων η γενική εικόνα είναι καλή με πολύ λίγες εξαιρέσεις σε τέσσερα από τα 22 πτηνοσφαγεία στα οποία διαπιστώθηκαν προβλήματα στη συντήρηση των χώρων και του εξοπλισμού (τοιχοί, πατώματα, κλωβοί, φωτισμός).

Η αναισθητοποίηση και η αφαίμαξη γίνονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές της νομοθεσίας. Σε τρία πτηνοσφαγεία διαπιστώθηκαν προβλήματα συντήρησης στους χώρους Αποπτίλωσης - Αποκοπής Άκρων στο χώρο του εκσπλαχνισμού και στη λειτουργία των αποστειρωτήρων.

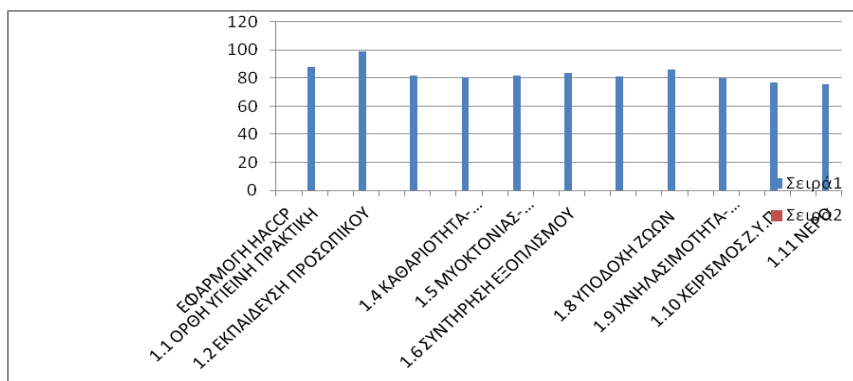
Οι ψυκτικοί χώροι σε γενικές γραμμές εμφανίζουν μια καλή εικόνα και η αποθήκευση των σφάγιων γίνεται σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες συνθήκες. Τα επίπεδα καθαριότητας και συντήρησης ήταν ικανοποιητικά. Στον χώρο αποστολής σε δύο πτηνοσφαγεία δεν υπήρχε φυσούνα στο σημείο εκφόρτωσης. Οι χώροι των αποδυτηρίων ήταν ικανοποιητικοί. Η περαιτέρω διαχείριση των ΖΥΠ ήταν προβληματική σε δύο επιχειρήσεις σε ότι αφορά τη σύναψη σύμβασης με εταιρία διαχείρισης.

Σε πέντε πτηνοσφαγεία η ύδρευση γίνεται από πηγάδι ή γεώτρηση ενώ στα υπόλοιπα υπάρχει σύνδεση με το δημοτικό ή κοινοτικό δίκτυο ύδρευσης.

- Εφαρμογή συστήματος HACCP και προαπαιτούμενων προγραμμάτων

Σύμφωνα με την αποτύπωση των ευρημάτων οι κανόνες ορθής υγιεινής πρακτικής και τα προαπαιτούμενα προγράμματα εφαρμόζονται ικανοποιητικά στα 69 σφαγεία που ελέγχθηκαν.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	ΑΠΟΔΕΚΤΟ %
1.1. ΟΡΘΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ	87,65
1.2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	98,9
1.3. ΟΡΘΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ	82
1.4. ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ-ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	80,5
1.5. ΜΥΟΚΤΟΝΙΑ-ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΙΑ	81,68
1.6. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	83,33
1.7. ΔΙΑΚΡΙΒΩΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	80,95
1.8. ΥΠΟΔΟΧΗ ΖΩΩΝ	86,34
1.9. ΙΧΝΗΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ-ΑΝΑΚΛΗΣΗ	80,13
1.10 ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ Ζ.Υ.Π.	76,54
1.11. ΝΕΡΟ	75,55

Αναφορικά με την εφαρμογή του συστήματος HACCP, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το δείγμα που ελέγχθηκε αποτελεί το 39,4 του συνόλου των σφαγείων οπληφόρων και το 37,5% του συνόλου των πτηνοσφαγείων, συνεπώς τα αποτελέσματα δεν είναι απολύτως αντιπροσωπευτικά.

2.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	82,09
2.2 ΟΜΑΔΑ HACCP	98,14
2.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	61,73
2.4 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ	81,4
2.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔ/ΤΑΣ	74,07
2.6 ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜ. ΕΛΕΓΧΟΥ	72,53
2.7. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	56,7
2.8. ΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ	73,45
2.9. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	56,48

Από τα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι ο επίσημος έλεγχος στα σφαγεία δεν πραγματοποιείται σύμφωνα με την ενδεδειγμένη συχνότητα κυρίως λόγω μειωμένου προσωπικού και έλλειψης πόρων. Δεδομένων των προβλημάτων αυτών κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση του καθορισμού της συχνότητας επίσημου ελέγχου και η Δ/νση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης πρότεινε την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

- **Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Αντοχής των Ζωνοσογόνων και Συμβιωτικών Βακτηρίων στις Αντιμικροβιακές Ουσίες, για το 2015**

ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/Β1997

1. Συμβιωτικό E.coli από δείγματα τυφλού εντέρου παχυνόμενων χοίρων στο σφαγείο

Όσον αφορά στο συμβιωτικό βακτήριο E.Coli εξετάστηκαν 116 δείγματα τυφλού εντέρου παχυνόμενων χοίρων που ελήφθησαν από 19 διαφορετικά σφαγεία της χώρας, σε 10 Περιφερειακές Ενότητες.

Σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία 2013/652/EU καθώς και με την Εθνική Νομοθεσία ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/Β1997 θα έπρεπε να είχαν απομονωθεί και εξετασθεί ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες 170 στελέχη συμβιωτικού E.Coli.

Από τα 116 δείγματα απομονώθηκαν 116 στελέχη συμβιωτικού E.coli τα οποία εξετάστηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

19 απομονώματα ήταν ευαίσθητα σε όλους τους εξεταζόμενους αντιμικροβιακούς παράγοντες (ποσοστό 16,4%), 6 απομονώματα ήταν ανθεκτικά στις κεφαλοσπορίνες (ποσοστό 5,2%) -το σύνολο αυτών είναι E.coli που παράγουν ευρέως φάσματος β-λακταμάσες (ESBL).

57 απομονώματα ήταν πολυανθεκτικά, δηλαδή ανθεκτικά σε τουλάχιστον 3 εκ των εξεταζομένων ομάδων αντιμικροβιακών παραγόντων (ποσοστό 49,1%)

Στον πίνακα 5 φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες:

Πίνακας 5: Ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	116	36,2%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	116	3,4%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	116	8,6 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	116	12,9%
Τριμεθοπρίμη	116	58,6%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	116	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	116	63,8%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	116	78,4%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	116	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	116	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	116	5,2%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	116	5,2%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	116	57,7%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	116	1,7%

2. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL/AmpC) από δείγματα τυφλού εντέρου παχυνόμενων χοίρων στο σφαγείο

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/Β1997 έπρεπε να ληφθούν 300 δείγματα τυφλού εντέρου παχυνόμενων χοίρων στο σφαγείο και να γίνει εκλεκτική απομόνωση στελεχών E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL / AmpC.

Συνολικά ελήφθησαν και εξετάστηκαν 116 δείγματα από 19 σφαγεία της χώρας, εκ των οποίων απομονώθηκαν 38 στελέχη E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL (από το 32,8% των εξετασθέντων δειγμάτων απομονώθηκαν στελέχη που παράγουν ευρέως φάσματος β-λακταμάσες).

Σε 15 από τα 38 στελέχη (39,5%) καταγράφηκε συναντοχή στις φθοριοκινολόνες και στις κεφαλοσπορίνες 3ης & 4ης γενιάς. Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα 6

Πίνακας 6: Ποσοστά αντοχής στις αντιμικροβιακές ουσίες

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	38	63,1%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	38	7,9%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	38	26,3 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	38	39,5%
Τριμεθοπρίμη	38	73,7%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	38	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	38	81,6%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	38	89,5%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	38	0%
Καρβαπενέμες - Ερταπενέμη	38	0%
Καρβαπενέμες - Ιμιπενέμη	38	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	38	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	38	100%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	38	100%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	38	100%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	38	0%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	38	100%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	38	5,3%
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	38	0%

3. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL /AmpC) από δείγματα φρέσκου χοιρινού κρέατος στη Λιανική αγορά.

Από τη λιανική αγορά ελήφθησαν 156 δείγματα φρέσκου χοιρινού εισαγόμενου & εγχώριας προέλευσης κρέατος από 6 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/B1997 θα έπρεπε να ληφθούν 300 δείγματα φρέσκου χοιρινού κρέατος .

Από τα δείγματα αυτά απομονώθηκαν συνολικά 9 στελέχη (5,8%) που παράγουν ένζυμα ESBL. Τα δύο από αυτά απομονώθηκαν από εισαγόμενα κρέατα (Ολλανδία), ενώ τα υπόλοιπα 7 απομονώθηκαν από παρτίδες εγχώριου χοιρινού κρέατος .

Στον πίνακα 7 φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες

Πίνακας 7: Ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	9	66,7%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	9	22,2%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	9	44,4 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	9	77,8%
Τριμεθοπρίμη	9	88,9%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	9	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	9	100%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	9	88,9%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	9	0%
Καρβαπενέμες - Ερταπενέμη	9	0%
Καρβαπενέμες - Ιμιπενέμη	9	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	9	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	9	100%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	9	100%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	9	100%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	9	0%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	9	100%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	9	0%
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	9	0%

4. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL & AmpC) από δείγματα φρέσκου μοσχαρίσιου κρέατος στη λιανική αγορά.

Από τη λιανική αγορά ελήφθησαν 69 δείγματα φρέσκου μοσχαρίσιου εισαγόμενου & εγχώριας προέλευσης κρέατος, από 4 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/Β1997 θα έπρεπε να ληφθούν 150 δείγματα φρέσκου μοσχαρίσιου κρέατος .

Από τα δείγματα αυτά απομονώθηκαν συνολικά 3 στελέχη (4,3%) που παράγουν ένζυμα, 1 του τύπου ESBL και 2 του τύπου AmpC. Τα ένα από αυτά απομονώθηκε από εισαγόμενο κρέας Δανίας, ενώ τα άλλα 2 απομονώθηκαν από παρτίδες εγχώριου μοσχαρίσιου κρέατος .

Στον πίνακα 8 φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες

Πίνακας 8: Ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	3	0%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	3	33,3%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	3	100 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	3	100%
Τριμεθοπρίμη	3	33,3%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	3	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	3	100%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	3	100%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	3	0%
Καρβαπενέμες - Ερταπενέμη	3	0%
Καρβαπενέμες - Ιμιπενέμη	3	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	3	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	3	100%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	3	100%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	3	33,3%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	3	66,6%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	3	100%
Μακρολίδια -Αζιθρομικίνη	3	0%
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	3	0%

5. Salmonella spp. από επιφάνειες σφάγιων χοίρων στο σφαγείο, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2736/96655/15-09-2015/Β1997 θα έπρεπε να εξετασθούν ως προς την ευαισθησία τους στις αντιμικροβιακές ουσίες 170 στελέχη *Salmonella* spp., που έχουν απομονωθεί σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005, στο πλαίσιο επισήμων ελέγχων και αυτοελέγχων των επιχειρήσεων.

Το 2015 δεν στάλθηκε κανένα στέλεχος *Salmonella* spp. από επιφάνεια σφάγιου χοίρου, για οροτυποποίηση και έλεγχο αντοχής στο Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας.

6. Έλεγχοι για την ανίχνευση των προνυμφών του παρασίτου Trichinella στο χοιρινό κρέας, στα σφαγεία όλης της χώρας με τη μέθοδο της τεχνητής πέψης ομάδων δειγμάτων με τη βοήθεια μαγνητικού αναδευτήρα.

Από τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων στη ΔΥΑΤ του ΥΠΑΑΤ, το 2015 εξετάστηκαν 1.120.579 σφάγια χοίρων όλα με αρνητικά αποτελέσματα.

Επισημαίνεται ότι τα σφαγεία των Κυκλάδων που δεν έχουν τον εξοπλισμό για την τεχνητή πέψη, εξυπηρετούνται από το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για την Trichinella (Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων Αθήνας). Επίσης, ένα σφαγείο της Περιφερειακής Ενότητας Δωδεκανήσου εξυπηρετείται από το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ρόδου. Οι λόγοι για τους οποίους τα σφαγεία αυτά αδυνατούν να εφοδιαστούν τον εξοπλισμό για την μέθοδο της τεχνητής πέψης είναι κυρίως το μεγάλο οικονομικό κόστος για την εφαρμογή της μεθόδου σε συνδυασμό με τον μικρό αριθμό χοίρων που σφάζονται σε αυτά.

Κατά το έτος 2015, δεν πραγματοποιήθηκε η εκπαίδευση των επίσημων κτηνιάτρων των Διευθύνσεων Κτηνιατρικής στη μέθοδο της τεχνητής πέψης από το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για την Trichinella (Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων Αθήνας, Τμήμα Παρασιτολογίας Νεαπόλεως 25, Αγ. Παρασκευή).

Ο παρακάτω πίνακας αφορά στον αριθμό των δειγμάτων που αναλύθηκαν στα σφαγεία της χώρας κατά το έτος 2015.

Αποτελέσματα των αναλύσεων των δειγμάτων σφάγιων χοίρων με τη μέθοδο της τεχνητής πέψης για την ανίχνευση προνυμφών Trichinella για το 2015

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΠΕΨΗΣ ΟΜΑΔΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ: 1375/2015 Παρ. Ι)

	ΧΟΙΡΟΙ								ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΙ						ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΖΩΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ	
	ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ /ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ		ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΝΣΗΣ ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ Σ ΕΚΤΡΟΦΗΣ (ΟΙΚΟΣΙΤΟΙ)		ΧΟΙΡΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ				ΕΚΤΡΟΦΗΣ		ΑΓΡΙΟΙ						
					ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΕΣ		ΚΑΠΡΟΙ										
Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	471433	0	1656	0	10904	0	205	0	96	0	0	0	0	0	0	484294	0
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ	618354	0	3029	0	12207	0	262	0	1523	0	95	0	815	0	0	636285	0
ΣΥΝΟΛΟ:	1089787	0	4685	0	23111	0	467	0	1619	0	95	0	815	0	0	1120579	0
														ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ :		1120579	
														ΘΕΤΙΚΑ :		0	

A.1.5.Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα

- Έλεγχος και αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα κριτήρια του νωπού γάλακτος

Οι εργαστηριακές εξετάσεις για τα κριτήρια του νωπού γάλακτος είναι:

- 1) για το γάλα αγελάδας η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C και η περιεκτικότητα σε σωματικά κύτταρα.
- 2) για το γάλα άλλων ειδών η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραπάνω Νομοθεσίας.

Τα συγκεντρωτικά στοιχεία των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν από τα 7 εργαστήρια του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' κατά το έτος 2015 (πίνακας I, II,) καθώς και τα ποσοστά του εντός προδιαγραφών αγελαδινού πρόβειου και γίδινου γάλακτος ως προς την ΟΜΧ και τον αριθμό σωματικών κυττάρων φαίνονται στους παρακάτω πίνακες

Πίνακας I

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	<i>ΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΦΙΛΗ ΧΛΩΡΙΔΑ</i>
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	18.281
ΓΙΔΙΝΟ	21.691
ΠΡΟΒΕΙΟ	88.875

Πίνακας II

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	<i>ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ</i>
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	16.452

Πίνακας III

ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	Αναλύσεις σε μη αυτοελεγχόμενους		Συγκριτικές Δοκιμές με αυτοελεγχόμενους		Σύνολα	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΟΜΧ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΑΣΚ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΟΜΧ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΑΣΚ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΟΜΧ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΑΣΚ
Αγελαδινό	17.809	15.986	472	466	18.281	16.452
Γίδινο	21.342	0	349	0	21.691	0
Πρόβειο	87.128	0	1.747	0	88.875	0
Σύνολα	126.279	15.986	2.568	466	128.847	16.452

Πίνακας 1. (ΟΜΧ)

		ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
ΔΙΜΗΝΟ	Είδος γάλακτος	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα	Ποσότητα (kg)
1 ^ο (Ιαν - Φεβ)	Αγελαδινό	2.215	2.847.751	66,05%	88,59%
	Γίδινο	749	120.237	97,86%	92,20%
	Πρόβειο	10.001	1.754.778	97,62%	96,33%
2 ^ο (Φεβ - Μαρ)	Αγελαδινό	2.382	3.175.489	63,43%	86,37%
	Γίδινο	1.149	172.261	96,00%	89,89%
	Πρόβειο	13.135	2.097.766	97,94%	96,95%
3 ^ο (Μαρ - Απρ)	Αγελαδινό	2.456	3.166.332	61,73%	86,65%
	Γίδινο	1.833	304.188	97,98%	98,49%
	Πρόβειο	15.407	2.316.491	97,38%	97,42%
4 ^ο (Απρ - Μαΐ)	Αγελαδινό	2.223	2.853.805	61,45%	83,95%
	Γίδινο	3.415	644.602	97,07%	97,04%
	Πρόβειο	15.528	2.482.755	96,50%	97,49%
5 ^ο (Μαΐ - Ιούν)	Αγελαδινό	2.224	2.790.216	63,13%	84,51%
	Γίδινο	4.540	781.769	95,33%	95,38%
	Πρόβειο	13.764	1.991.067	96,49%	97,41%
6 ^ο (Ιούν - Ιούλ)	Αγελαδινό	2.246	2.627.113	63,22%	86,10%
	Γίδινο	3.735	627.368	98,18%	98,91%
	Πρόβειο	8.559	1.264.562	98,10%	97,86%
7 ^ο (Ιούλ - Αύγ)	Αγελαδινό	2.189	2.534.749	62,77%	86,16%
	Γίδινο	2.311	394.795	98,44%	98,90%
	Πρόβειο	4.899	799.548	97,88%	98,11%
8 ^ο (Αύγ - Σεπτ)	Αγελαδινό	2.315	2.774.685	63,59%	88,09%
	Γίδινο	957	154.531	99,16%	98,45%
	Πρόβειο	1.850	309.595	98,27%	97,13%
9 ^ο (Σεπτ - Οκτ)	Αγελαδινό	2.318	2.774.673	61,78%	87,25%
	Γίδινο	292	43.457	97,26%	98,78%
	Πρόβειο	585	119.031	96,58%	97,88%
10 ^ο (Οκτ - Νοέ)	Αγελαδινό	2.276	2.754.518	60,33%	86,87%
	Γίδινο	77	13.092	100,00%	100,00%
	Πρόβειο	778	182.662	98,97%	99,42%
11 ^ο (Νοέ - Δεκ)	Αγελαδινό	2.399	20.645.772	61,78%	98,26%
	Γίδινο	33	9.417	100,00%	100,00%
	Πρόβειο	1.817	367.744	97,91%	97,70%

Πίνακας 2. (Σωματικά Κύτταρα)	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
	ΤΡΙΜΗΝΟ	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα
1^ο (Ιαν - Φεβ - Μαρ)	3.238	4.408.067	49,26%	68,01%
2^ο (Φεβ - Μαρ - Απρ)	3.476	4.512.563	45,68%	66,00%
3^ο (Μαρ - Απρ - Μαΐ)	3.262	4.308.145	47,73%	70,18%
4^ο (Απρ - Μαΐ - Ιούν)	3.174	4.090.528	51,39%	73,24%
5^ο (Μαΐ - Ιούν - Ιούλ)	3.171	3.986.484	49,54%	67,02%
6^ο (Ιούν - Ιούλ - Αύγ)	3.250	3.936.718	42,92%	50,10%
7^ο (Ιούλ - Αύγ - Σεπ)	3.264	3.986.594	39,43%	47,87%
8^ο (Αύγ - Σεπ - Οκτ)	3.227	4.051.495	40,53%	49,16%
9^ο (Σεπ - Οκτ - Νοέ)	3.511	4.188.481	36,46%	41,91%
10^ο (Οκτ - Νοέ - Δεκ)	3.582	21.964.319	42,46%	10,51%

Από τον αριθμό των αναλύσεων του έτους 2015 (πίνακες I, II και III) οι κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι (διμήνων με τουλάχιστον δύο δειγματοληψίες το μήνα) της ολικής μικροβιακής χλωρίδας παρουσίασαν εποχιακή διακύμανση με ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 87,53% στο αγελαδινό γάλα (επί του συνόλου των δειγμάτων), ενώ υψηλότερα ήταν τα ποσοστά συμμόρφωσης του γίδιου (97,10%) και του πρόβειου (97,61%) γάλακτος (πίνακας 1). Τα ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 54,40% (επί του συνόλου των δειγμάτων) (κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι τριμήνων με τουλάχιστον μία δειγματοληψία το μήνα) της περιεκτικότητας σε σωματικά κύτταρα στο αγελαδινό γάλα, κυμάνθηκαν σε χαμηλά, συγκριτικά με αυτά της ολικής μικροβιακής χλωρίδας, επίπεδα (πίνακας 2).

1.6. Ζώντα Δίθυρα Μαλάκια

Δράσεις συνδεδεμένες με την συμμόρφωση των ΖΔΜ με τις υγειονομικές απαιτήσεις της Νομοθεσίας

- Πρόγραμμα Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής

Οι επίσημοι εργαστηριακοί έλεγχοι, που πραγματοποιήθηκαν το έτος 2015 στα πλαίσια του προγράμματος παρακολούθησης των Περιοχών Παραγωγής Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων αναφέρονται στις κάτωθι παραμέτρους:

- 1) εξετάσεις για την παρουσία τοξινοπαραγωγού πλαγκτού (τοξικό φυτοπλαγκτό) στα νερά παραγωγής.
- 2) εξετάσεις για τον ποσοτικό προσδιορισμό θαλασσίων βιοτοξινών των ομάδων των λιπόφιλων τοξινών, PSP και ASP τοξινών.
- 3) εξετάσεις για την μικροβιολογική ποιότητα ζώντων δίθυρων μαλακίων για *E.coli* και *Salmonella* spp.
- 4) εξετάσεις για την παρουσία χημικών προσμείξεων (Pb, Cd, Hg).

Αναλυτικά οι αριθμοί των δειγμάτων που εξετάστηκαν από όλες τις Περιοχές Παραγωγής ανά παράμετρο καθώς και ο αριθμός των υπερβατικών για το έτος 2015 έχουν ως εξής.

1) Φυτοπλαγκτό

Σε σύνολο 2.232 ληφθέντων δειγμάτων νερού εξετάσθηκαν τα 2.192 δείγματα, καθώς 40 από αυτά κρίθηκαν ακατάλληλα προς εξέταση (λόγω κακής συντήρησης, ελλιπούς σήμανσης ή υψηλής συγκέντρωσης σωματιδιακού υλικού). Στα εξετασθέντα δείγματα παρατηρήθηκαν συγκεντρώσεις τοξικών ειδών και πληθυσμιακές τάσεις που είχαν σαν αποτέλεσμα την είσοδο σε περίοδο επαγρύπνησης ή/και σε προληπτικό κλείσιμο περιοχών παραγωγής σε αναμονή αποτελεσμάτων των αναλύσεων βιοτοξινών.

2) Βιοτοξίνες

Σε σύνολο 2.008 ληφθέντων δειγμάτων σάρκας και ενδοθυρικού υγρού έγιναν συνολικά 5.416 αναλύσεις. Πιο συγκεκριμένα για την ανίχνευση λιπόφιλων τοξινών διενεργήθηκαν 2.090 αναλύσεις, από τις οποίες 1.981 αναλύσεις έγιναν με τη χρήση LC/MS-MS και 109 με τη χρήση βιολογικής μεθόδου (πρωτόκολλο Yasumoto'78) και καταγράφηκαν 67 και 24 αντίστοιχα, υπερβάσεις των κανονιστικών ορίων. Σκοπός της διενέργειας αναλύσεων με χρήση της βιολογικής μεθόδου, είναι η περιοδική παρακολούθηση των περιοχών παραγωγής για την ανίχνευση νέων ή άγνωστων θαλασσίων τοξινών. Αναφορικά για τις PSP τοξίνες έγιναν 1.939 αναλύσεις και για τις ASP 1.387 αναλύσεις, αντίστοιχα και όλα τα δείγματα ήταν εντός των νομοθετικών ορίων .

3) Μικροβιολογικές εξετάσεις

Σε συνολικό αριθμό 1.156 δειγμάτων που εξετάσθηκαν για *E.coli*, 97 δείγματα κυμαίνονταν μεταξύ 230 και 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Σε κανένα δείγμα δεν ανιχνεύτηκε *E.coli* πάνω από 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Από τα 860 δείγματα που εξετάστηκαν για *Salmonella* μόνο σε 1 σημειώθηκε παρουσία. Επίσης, διενεργήθηκαν αναλύσεις για *E.coli* και *Salmonella* σε 8 δείγματα αχινού αλιευμένα μέσα από Περιοχή Παραγωγής. Τέλος, για *E.coli* και *Salmonella* εξετάστηκαν 2 δείγματα ΖΔΜ που είχαν ληφθεί από εγκατάσταση Κέντρου Καθαρισμού και Κέντρου Αποστολής.

4) Χημικές προσμείξεις

73 δείγματα Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων εξετάστηκαν για κάδμιο (Cd), υδράργυρο (Hg) και μόλυβδο (Pb) και επιπλέον 20 δείγματα ΖΔΜ για κάδμιο (Cd) και μόλυβδο (Pb). Στο σύνολο των ανωτέρω δειγμάτων, διαπιστώθηκαν 4 μη συμμορφούμενα δείγματα σε κάδμιο και μόλυβδο και 5 υπερβατικά μόνο σε κάδμιο.

- Αξιολόγηση Προγράμματος Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ της χώρας στις οποίες διαπιστώθηκαν υπερβάσεις για βιοτοξίνες ή για βαρέα μέταλλα ή για μικροβιολογικές παραμέτρους (*E.coli* >4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό, *salmonella*) ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν την απαγόρευση αλίευσης από τη συγκεκριμένη Περιοχή Παραγωγής, καθώς και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων όπου αυτό απαιτούνταν.

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ κατηγορίας Α, στις οποίες διαπιστώθηκε η παρουσία *E.coli* μεταξύ 230 και 4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό, ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων, όπου αυτό απαιτούνταν.

Τα προαναφερόμενα μέτρα εφαρμόστηκαν για όσο χρονικό διάστημα ήταν απαραίτητο στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων επιτήρησης για τα ΖΔΜ, με σκοπό την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

- Έλεγχοι εισαγόμενων δίθυρων μαλακίων

Όσον αφορά τους επίσημους ελέγχους που διενεργήθηκαν σε Δίθυρα Μαλάκια (κατεψυγμένα ή προβρασμένα, μεταποιημένα) εισαγόμενα από τρίτες Χώρες, η δειγματοληψία διενεργήθηκε στους Συνοριακούς Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου - ΣΥΚΕ ή στην αγορά και ισχύουν τα παρακάτω:

1.Βιοτοξίνες

Κατά την εισαγωγή ελήφθησαν 149 δείγματα στα οποία διενεργήθηκαν 447 αναλύσεις βιοτοξινών στο σύνολο. Όλα τα δείγματα ελέγχθηκαν για λιπόφιλες, αμνησιακές και παραλυτικές τοξίνες και βρέθηκαν συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία.

2.Μικροβιολογικές εξετάσεις

Σε 3 δείγματα που εξετάστηκαν για παρουσία **Salmonella** και 2 για **Listeria monocytogenes** δεν διαπιστώθηκε κανένα μη συμμορφούμενο δείγμα.

Γενικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν:

- A) Ορθή, έγκαιρη και μη καταχρηστική λήψη και άρση υγειονομικών μέτρων (υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού, απαγόρευση αλιείας).
- B) Ικανοποιητική συμμόρφωση των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων του κλάδου (οστρακοκαλλιεργητές, οστρακοαλιείς, κέντρα καθαρισμού, κέντρα αποστολής οστράκων) με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας.
- Γ) Έγκαιρη ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των καταναλωτών με σκοπό την αποτελεσματική προστασία της Δημόσια Υγείας.

Ειδικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν:

- A) Αποτελεσματική διαχείριση των γνωστοποιήσεων του συστήματος RASFF για τον τομέα των οστρακοειδών.
- B) Με σκοπό την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πληροφοριών που αφορούν την εξαίευση ΖΔΜ τυχόν καθαρισμό και διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού καθώς και τη διακίνησή τους μέσω των Κέντρων Αποστολής, δόθηκαν έγγραφες οδηγίες για την ορθή συμπλήρωση του εντύπου καταγραφής.
- Γ) Στην ηλεκτρονική σελίδα του ΥΠΑΑΤ και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο που αφορά τα ΖΔΜ, προστέθηκε επικαιροποιημένος Εθνικός Κατάλογος Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ με πληροφορίες για τα όρια, την κατηγοριοποίηση και τα εξαλιευόμενα είδη των Περιοχών Παραγωγής. Επίσης στο ίδιο πεδίο, αναρτήθηκαν εγκύκλιοι που έχουν εκδοθεί από το Τμήμα Αλιευμάτων, Μελιού κλπ και αφορούν καίρια θέματα διαχείρισης ΖΔΜ, με σκοπό την πρόσβαση από όλους τους ενδιαφερόμενους.
- Δ) Έγινε αποτύπωση των ορίων/ συντεταγμένων των Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ σε χάρτες.
- Ε) Δημιουργήθηκαν δύο ηλεκτρονικές βάσεις/εφαρμογές για τα ΖΔΜ οι οποίες αναμένεται τον επόμενο χρόνο να ολοκληρωθούν και να τεθούν σε πιλοτική εφαρμογή. Η πρώτη ηλεκτρονική βάση αφορά τις δειγματοληψίες ΖΔΜ τόσο στα πλαίσια του Προγράμματος Παρακολούθησης των Περιοχών Παραγωγής όσο και από εγκαταστάσεις χειρισμού ΖΔΜ καθώς και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων. Η δεύτερη ηλεκτρονική βάση αφορά αποκλειστικά την επιτρεπόμενη ή όχι εξαίευση από τις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ με την έκδοση αντίστοιχων αποφάσεων.

Οι συνιστώσες του επισήμου ελέγχου στον τομέα των ζώντων δίθυρων μαλακίων συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των ζωνών παραγωγής, την προστασία της δημόσιας υγείας και την κατάλληλη ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοδοτικών πόρων.

1.7. Βιολογικοί Κίνδυνοι

Έλεγχος μικροβιολογικών κριτηρίων ασφάλειας τροφίμων ζωικής προέλευσης

- Έλεγχος για παρουσία *Salmonella* spp. σε: α. κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα και β. προϊόντα αυγών

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για την παρουσία της *Salmonella* spp. σε κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος και σε προϊόντα αυγών με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, όσον αφορά στο κρέας και στα παρασκευάσματα κρέατος, β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής (σε συνεργασία κατά περίπτωση με τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής), Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ, β) το Εργαστήριο του ΚΕ.ΕΛ.Τ.ΝΟ (ΠΕΔΥ Θεσσαλίας), γ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και δ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ιωαννίνων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Έγιναν συνολικά 158 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε νωπά κρέατα (χοιρινό, βόειο, κοτόπουλο, γαλοπούλα, πάπια), κιμά (βόειο, κοτόπουλο), γύρο, σουβλάκι, κεμπάπ, μπιφτέκι (βόειο και χοιρινό) λουκάνικα σνίτσελ (κοτόπουλου) και προϊόντα αυγών.

Ανιχνεύθηκε *Salmonella* spp. σε 11 δείγματα νωπού κρέατος, κιμά, παρασκευασμάτων και προϊόντων από κρέας πουλερικών και σε 2 δείγματα κιμά και παρασκευασμάτων κρέατος από κρέας ειδών εκτός από πουλερικά, δηλαδή συνολικά 13 δείγματα ήταν μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

- Έλεγχος για παρουσία *Listeria monocytogenes* σε: α. καπνιστά αλιεύματα και β. μαγειρεμένα σαλιγκάρια και βτραχοπόδαρα

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2015, ήταν: α. η ανίχνευση *Listeria monocytogenes* σε μαγειρεμένα σαλιγκάρια και βτραχοπόδαρα από εξαγωγικές επιχειρήσεις και β. η ανίχνευση ή/και καταμέτρηση της *Listeria monocytogenes* σε καπνιστά αλιεύματα. Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν: α) ο έλεγχος της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, β) ο έμμεσος έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής (σε συνεργασία κατά περίπτωση με τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής), Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι

αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ, β) το Εργαστήριο του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (ΠΕΔΥ Θεσσαλίας), γ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και δ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ιωαννίνων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Έγιναν 23 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε καπνιστά αλιεύματα (σολωμός, ρέγγα, πέστροφα, σκουμπρί, χέλι) και μαγειρεμένα σαλιγκάρια. Δεν ανιχνεύθηκε *Listeria monocytogenes* δηλαδή όλα τα δείγματα ήταν συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Έλεγχος για παρουσία *Salmonella spp.* και *Listeria monocytogenes* σε: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες και β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2015, ήταν η ταυτόχρονη ανίχνευση *Salmonella spp.* και *Listeria monocytogenes* σε: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες με έμφαση στα σαλάμια αέρος και β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος (μανούρι, ανθότυρο). Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν: α) ο έλεγχος της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, β) ο έμμεσος έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ, β) το Εργαστήριο του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (ΠΕΔΥ Θεσσαλίας), γ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και δ) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ιωαννίνων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Έγιναν συνολικά 64 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση), 28 σε προϊόντα με βάση το κρέας (ζαμπόν, πάριζα-παριζάκι, σαλάμι αέρος (τύπου Βερόνας, Λευκάδος, Θάσου, Ρουμανίας), λουκάνικα χωριάτικα) και 36 σε μαλακά τυριά (ανθότυρο, φέτα, μυζήθρα, μανούρι, κατσικίσιο).

Ανιχνεύθηκε *Listeria monocytogenes* σε μια υπομονάδα ενός δείγματος προϊόντος με βάση το κρέας, ενώ δεν ανιχνεύθηκε *Salmonella spp.* Στα δείγματα μαλακών τυριών δεν ανιχνεύθηκαν οι παραπάνω μικροοργανισμοί. Συνολικά δηλαδή 1 δείγμα ήταν μη συμμορφούμενο με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Καταμέτρηση *Staphylococcus aureus* σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2015, ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης ότι τα μη ωριμασμένα τυριά παράγονται υπό συνθήκες επαρκούς υγιεινής σε ότι αφορά στη συγκέντρωση των σταφυλοκόκκων θετικών

στην πηκτάση (κύριος εκπρόσωπος ο *Staphylococcus aureus*) ώστε να μην είναι δυνατή η παραγωγή σταφυλοκοκκικών εντεροτοξινών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο του Τμήματος Υγιεινής Τροφίμων της Διεύθυνσης του Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών.

Έγιναν 17 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε διάφορα τυριά (ανθότυρο, μυζήθρα, μανούρι) και βρέθηκαν 8 μη ικανοποιητικά δείγματα, δηλαδή στο 47% των περιπτώσεων απαιτούνται βελτιώσεις στην υγιεινή της παραγωγής και στην επιλογή των πρώτων υλών από τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005/ΕΚ. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν πρόβλημα στην υγιεινή των τυροκομείων που παράγουν τυριά τυρογάλακτος, χωρίς όμως να ξεπερνιούνται οι συγκεντρώσεις εκείνες που θα έθεταν σε κίνδυνο την υγεία των καταναλωτών ως προς την πιθανότητα παραγωγής εντεροτοξίνης σταφυλόκοκκου, γι' αυτό και βάση της ισχύουσας νομοθεσίας δεν ακολούθησε ανάλυση για εντεροτοξίνη σταφυλόκοκκου.

• Προσδιορισμός ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για τον προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα, με απώτερο στόχο: α) τον έμμεσο έλεγχο συγκεκριμένων επιχειρήσεων παραγωγής και επεξεργασίας και της επαλήθευσης του συστήματος διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων (για επιχειρήσεις της ημεδαπής) και β) τον έλεγχο συμμόρφωσης ως προς τα κριτήρια ασφάλειας που καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05 για τα προϊόντα αυτά.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) τη Χημική Υπηρεσία Πειραιά και Αιγαίου, Υποδιεύθυνση Πειραιά, Τμήμα Α'-Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων και β) τη Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας-Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α' - Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη.

Έγιναν 24 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε προϊόντα γάουρου, τόνου, σαρδέλας, ρέγγας και σκουμπριού. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα προς τη νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Έλεγχος για τους ιούς Νοροϊνίους και Ηπατίτιδα Α σε οστρακοειδή

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προάσπιση της δημόσιας υγείας μέσω της συμμόρφωσης προϊόντων μη ζωικής προέλευσης με την Ενωσιακή Νομοθεσία (Καν. 178/2002/ΕΚ) για τους συγκεκριμένους εντερικούς ιούς με σημαντική αύξηση κρουσμάτων κατά τα τελευταία χρόνια.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Υγιεινής, Μονάδα Περιβαλλοντικής Μικροβιολογίας, Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Πατρών.

Έγιναν 8 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε μύδια νωπά χύμα και κατεψυγμένα, γυαλιστερές χύμα, μύδια μισό κέλυφος, μύδια ψίχα βρασμένα, μύδια χωρίς κέλυφος και χτένια. Δεν ανιχνεύτηκαν οι συγκεκριμένοι εντερικοί ιοί σε κανένα δείγμα.

• Έλεγχος για την παρουσία παρασίτων της Οικογένειας Anisakidae σε ιχθύες που χρησιμοποιούνται για παρασκευή σούσι

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2015 ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών από την κατανάλωση ιχθύων που καταναλώνονται ωμά (σούσι) και ενδέχεται να περιέχουν παράσιτα της Οικογένειας Anisakidae καθώς και η συλλογή δεδομένων σχετικά με τη μικροβιολογική κατάσταση, ως προς την παρουσία των παρασίτων αυτών, στους ιχθύες που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή σούσι.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Ινστιτούτο Κτηνιατρικών Ερευνών Θεσσαλονίκης, του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού-ΔΗΜΗΤΡΑ (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

Έγιναν 15 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε σολωμό, λαβράκι, τόνο, χέλι, τσιπούρα και σφυρίδα. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα προς τη νομοθεσία (Καν. 1276/2011/ΕΕ).

1.8. Χημικοί Κίνδυνοι

• Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου για την παρακολούθηση των βασικών επιπέδων διοξινών και παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCBs)

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2015 σε διάφορα είδη τροφίμων Ελληνικής προέλευσης. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013).

Οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Ηπείρου σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Φασματομετρίας Μάζας και Ανάλυσης Διοξινών του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» που αποτελεί και εθνικό εργαστήριο αναφοράς για το συγκεκριμένο πεδίο.

Πραγματοποιήθηκαν 24 έλεγχοι σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης. Σε αυτούς περιλαμβάνονται και ορισμένοι στοχευμένοι έλεγχοι σε τρόφιμα που παράγονται στην περιοχή της Δυτικής Αττικής, καθώς στις αρχές Ιουνίου του 2015 φωτιά σε χώρο αποθήκευσης ανακυκλώσιμων υλικών στην περιοχή «Πεύκο Μαυράκι, Ασπροπύργου» θεωρήθηκε ότι μπορεί να προκάλεσε επιμόλυνση των τροφίμων. Κατά τους παραπάνω ελέγχους, όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα

των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον Πίνακα 9 απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τους ελέγχους του 2015.

Πίνακας 9: Επίπεδα διοξινών, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινών, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος), pg/g λίπους			Διάμεση τιμή (εύρος), ng/g λίπους
ΑΥΓΑ							
Ελεύθερης βοσκής και συστοιχίες κλωβών (N=3)	2,5	5,0	40	0,39 (0,34-0,46)	0,17 (0,04-0,24)	0,58 (0,43-0,63)	2.14 (0,50-5,69)
ΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ							
Κρέας βόειο (N=1)	2,5	4,0	40	0,39	0,10	0,49	0,67
Κρέας αιγοπροβάτων (N=3)	2,5	4,0	40	1,45 (0,32-1,48)	0,35 (0,03-0,41)	1,83 (0,35-1,86)	1,51 (1,36-2,33)

Κρέας χοίριο (N=2)	1,0	1,25	40	0,46 (0,32-0,60)	0,13 (0,02-0,23)	0,59 (0,34-0,83)	0,84 (0,80-0,88)
Κρέας πουλερικών (N=2)	1,75	3,0	40	0,18 (0,01-0,35)	0,03 (0,01-0,05)	0,21 (0,02-0,40)	0,24 (0,09-0,39)
ΝΩΠΟ ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ							
Νωπό αγελαδινό γάλα (N=2)				0,33 (0,32-0,33)	0,13 (0,10-0,16)	0,46 (0,42-0,49)	1,63 (1,18-2,07)
Νωπό αιγοπρόβειο γάλα (N=3)	2,5	5,5	40	0,42 (0,32-0,50)	0,14 (0,07-0,39)	0,49 (0,46-0,89)	0,70 (0,06-1,15)
Τυριά (N=3)				0,38 (0,37-0,44)	0,13 (0,11-0,17)	0,54 (0,49-0,057)	1,32 (0,39-1,93)
ΨΑΡΙΑ****							
Ελεύθερης αλιείας (N=2)				0,54 (0,04-1,03)	0,71 (0,15-1,26)	1,24 (0,19-2,29)	5,75 (0,06-11,44)
Ιχθυοκαλλιεργειών (N=3)	3,5	6,5	75	0,14 (0,06-0,19)	0,17 (0,15-0,45)	0,36 (0,21-0,59)	3,39 (3,10-4,93)

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

**** Για τα ψάρια οι συγκεντρώσεις των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCBs αναφέρονται σε pg/g νωπού προϊόντος, ενώ για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs σε ng/g νωπού προϊόντος.

• Έλεγχος επιπέδων μετάλλων

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων έτους 2015 που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση. Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Ηπείρου του ΕΦΕΤ σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) τα Εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Θεσσαλονίκης του ΕΦΕΤ, β) τη Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α' του Γενικού Χημείου του Κράτους και γ) τη Χημική Υπηρεσία Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Πραγματοποιήθηκαν 57 έλεγχοι σε αλιεύματα (καταψυγμένα ψάρια, μαλάκια, κονσέρβες ιχθυηρών) τα οποία εξετάστηκαν για μόλυβδο, κάδμιο και υδράργυρο. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

• Έλεγχος επιπέδων Πολυκυκλικών Αρωματικών Υδρογονανθράκων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2015. Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών από την παρουσία των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥ) σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης. Το 2015 δόθηκε βαρύτητα σε καπνιστά προϊόντα κρέατος (σύγκλινο, απάκι, παστό) ελληνικής παραγωγής, για να ελεγχθεί η πιθανή επιβάρυνσή τους κατά την κάπνισή τους με πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Υλοποιήθηκαν 25 έλεγχοι σε καπνιστά προϊόντα κρέατος (σύγκλινο, απάκι, παστό) ελληνικής παραγωγής, συντηρημένα ιχθυηρά, κρέας και προϊόντα με βάση το κρέας τα οποία είχαν υποβληθεί σε ψήσιμο ή μπάρμπεκιου και καπνιστά αλιεύματα μη ελληνικής παραγωγής. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

• Έλεγχος αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2015. Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα της αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης και Βορείου Αιγαίου του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία

Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Πραγματοποιήθηκαν 18 έλεγχοι και βρέθηκαν δύο δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (ένα δείγμα ήταν αγελαδινό γάλα και ένα δείγμα γιαούρτι) (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

- Έλεγχος παρουσίας καταλοίπων φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επισήμου Ελέγχου Τροφίμων Έτους 2015 με τίτλο «Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης» στη βάση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 400/2014.

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξασφάλιση της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα καθώς και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/σεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους και β) το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), Εργαστήριο Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων

Έγιναν συνολικά 39 έλεγχοι σε αυγά κότας, βούτυρο και μέλι. Όλα τα δείγματα που ελέγχθηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός (ΕΚ) 396/2005).

- Πρόγραμμα Παρακολούθησης Προσθέτων

Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης των τροφίμων ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε εγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν και έλεγχος ορθής επισήμανσης ως προς την κείμενη Νομοθεσία και ειδικότερα όσον αφορά στην ορθή αναγραφή περιεχομένων προσθέτων/κατηγορίας προσθέτου, την ορθή επισήμανση για τη δήλωση παρουσίας θειωδών και τυχόν παραπλανητική επισήμανση που σχετίζεται με τη μεταφορά ενός προσθέτου στο τελικό προϊόν.

Επίσης στόχος του προγράμματος ήταν η παρακολούθηση της πραγματικής χρήσης των προσθέτων τροφίμων λαμβάνοντας υπόψη την Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσληψη προσθέτων τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (COM(2001) 542 τελικό) και το άρθρο 27 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη διατηρούν συστήματα για την παρακολούθηση της κατανάλωσης και της χρήσης προσθέτων τροφίμων βασιζόμενα στην προσέγγιση εκτίμησης επικινδυνότητας και κοινοποιούν τα πορίσματά τους με τη δέουσα περιοδικότητα στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α', β) την Χημική Υπηρεσία Πειραιά και Αιγαίου, Υποδιεύθυνση Πειραιά, Τμήμα Α', γ) την Χημική Υπηρεσία Βόλου, δ) την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Τμήμα Χ.Υ. Καβάλας, ε) την Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας και στ) την Χημική Υπηρεσία Κρήτης.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 233, από τα οποία βρέθηκαν 15 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε χρήση θειωδών σε νωπά καρκινοειδή και συντηρημένα ιχθυηρά, ναταμυκίνης και βενζοϊκών σε γιαούρτι καθώς και σε θέματα επισήμανσης.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέγχθησαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Μαλάκια, καρκινοειδή και κεφαλόποδα όλα φρέσκα (γαρίδες)	Θειώδη
2	Κόκκινα καπνιστά ψάρια (σολωμός), προμαγειρεμένα καρκινοειδή	Κόκκινες χρωστικές
3	Προϊόντα με βάση το κρέας και παρασκευάσματα κρέατος	Φωσφορικά
4	Προϊόντα με βάση το κρέας, παρασκευάσματα κρέατος τα οποία δειγματίστηκαν την ημερομηνία παραγωγής, στον τόπο παραγωγής και στάλθηκαν άμεσα στο εργαστήριο για ανάλυση	Νιτρώδη, Νιτρικά
5	Τυριά με ακριβή περιγραφή του τρόπου διάθεσης (αρωματισμένο λιωμένο τυρί, τυρί προσυσκευασμένο σε φέτες ή σε μπαστούνι, τυρί σε στρώσεις και τυρί με πρόσθετα τρόφιμα, σκληρό, ημίσκληρο και ανακατεργασμένο τυρί σε φέτες ή τριμμένο, κ.ά.)	Σορβικά
6	Αρωματισμένα επιδόρπια με βάση το γάλα και επιδόρπια γιαουρτιού, επιδόρπια με άρωμα φρούτου	Σορβικά, Βενζοϊκά
7	Σκληρά, ημίσκληρα και ημιμαλακά τυριά	Ναταμυκίνη
8	Σαλάτες (ρώσικη, τζατζίκι, τυροσαλάτα)	Σορβικά, Βενζοϊκά

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
9	Ταραμοσαλάτες	Σορβικά, Βενζοϊκά, Χρωστικές
10	Ιχθυηρά χύμα (φρέσκιες γαρίδες, μπαρμπούνια, κουτσομούρες και άλλα κοκκινόψαρα)	Βορικά

1.10 Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ποιότητας των Γαλακτοκομικών Προϊόντων

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία όσον αφορά στην εξακρίβωση εάν τα γαλακτοκομικά προϊόντα (τυριά ΠΟΠ, διάφορα άλλα τυριά, γιαούρτια, βούτυρα και γάλατα ιδιωτικής ετικέτας) φέρουν τη σωστή επισήμανση σχετικά με το είδος του γάλακτος που περιέχουν και τη συμμόρφωσή τους με τις προδιαγραφές του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών ως προς την ποσότητα λίπους, υγρασίας και ΣΥΑΛ. Επίσης, να εξακριβωθεί αν προϊόντα επισημαίνονται ως γαλακτοκομικά, ενώ είναι μη γαλακτοκομικά σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών και της ΚΥΑ αριθ. 278186, ΦΕΚ 1097 Β 27/08/2002.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α', β) την Χημική Υπηρεσία Πειραιά και Αιγαίου, Υποδιεύθυνση Πειραιά, Τμήμα Α' και γ) την Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 149, ενώ σημειώθηκαν 4 μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη γαλακτοκομικών που ελέγχθησαν και οι παράμετροι για τις οποίες εξετάστηκαν.

α/α	Είδος τροφίμου	Εξεταζόμενη/οι παράμετρος/οι
1	Τυριά ΠΟΠ	είδος γάλακτος
2	Άλλα τυριά (όχι ΠΟΠ με έμφαση στα light)	είδος λιπαρής ύλης, ποσότητα λίπους, ποσοστό υγρασίας
3	Γιαούρτια πρόβεια	είδος γάλακτος, λίπος
4	Κατσικίσιο γάλα	ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος
5	Βούτυρα	είδος λιπαρής ύλης, ποσοστό υγρασίας, ΣΥΑΛ (στερεό υπόλειμμα άνευ λίπους)

α/α	Είδος τροφίμου	Εξεταζόμενη/οι παράμετρος/οι
6	Παγωτά (καϊμάκι, γάλακτος, κρέμας)	ύπαρξη φυτικών λιπαρών

Οι μη συμμορφώσεις που εντοπίστηκαν ήταν στα επίπεδα του 2014, πολύ μικρότερες από τα προηγούμενα του 2014 έτη, γεγονός που σημαίνει ότι οι διαρκείς έλεγχοι στα γαλακτοκομικά (που έχουν καλύψει σε μεγάλο ποσοστό το σύνολο των προϊόντων της ελληνικής αγοράς, των επιχειρήσεων, αλλά και των μικρότερων περιφερειακών παραγωγών), έχουν συμβάλει στην διόρθωση προβλημάτων που εντοπίζονταν και αφορούσαν κυρίως στη λανθασμένη επισήμανση των προϊόντων (πέρα από ελάχιστες περιπτώσεις νοθείας).

1.11. ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

• Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών

Το πρόγραμμα για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της C(2015) 1558 Σύστασης της Επιτροπής της 12.03.2015 «για ένα συντονισμένο σχέδιο ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία ορισμένων τροφίμων».

Σκοπός του ελέγχου ήταν: α) η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά καθώς και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας και, β) η εφαρμογή συντονισμένου προγράμματος με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία ορισμένων τροφίμων, όσον αφορά την υποκατάσταση ειδών ψαριών όπως αυτά δηλώνονται στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το τρόφιμο.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε επεξεργασμένα ή μη προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και αφορούσε στα λευκόψαρα (συμπεριλαμβανομένων των στρογγυλών ψαριών και των πλατύψαρων) θαλάσσιων ειδών και ειδών των γλυκών υδάτων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας και Ηπείρου του ΕΦΕΤ και τη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιά. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Γενετικών Αναλύσεων Ιχθύων (Ε.Γ.Α.Ι.), Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Γενετικής Ανάπτυξης και Μοριακής Βιολογίας, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ο έλεγχος της υποκατάστασης ειδών ιχθυηρών πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια αλληλούχισης DNA (DNA barcoding).

Πραγματοποιήθηκαν 156 έλεγχοι ιχθυηρών και διαπιστώθηκε υποκατάσταση του είδους του δηλωθέντος ιχθυηρού σε 17 δείγματα, ενώ τα υπόλοιπα 139 δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με την νομοθεσία, όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα. Μεταξύ των κατηγοριών/ειδών ιχθυηρών όπου διαπιστώθηκε υποκατάσταση είναι η γλώσσα, η πέρκα, ο τόνος, ο βακαλάος, ο δροσίτης και το μερσίσι.

α/α	Είδος ιχθυηρού (πρώτη ύλη και προϊόντα)	Αριθμός δειγμάτων	Μη συμμορφώσεις
1	Ξιφίας	14	0
2	Γαλέος / Γλαύκος	15	0
3	Γλώσσα	15	4
4	Πέρκα	28	2
5	Τόνος	21	3
6	Μπακαλιάρος/Βακαλάος	24	4
7	Σαρδέλα	6	0
8	Σολομός	6	0
9	Χέλι	3	0
10	Σφυρίδα	5	1
11	Σκουμπρί	6	0
12	Πέστροφα	5	0
13	Συναγρίδα	1	0
14	Δροσίτης / Μούστελος	2	2
15	Μαγιάτικο	1	0
16	Κοκκινόψαρο	1	0
17	Παγκάσιους	2	0
18	Μερσίνι	1	1
	Σύνολο	156	17

Η συμφωνία μεταξύ του δηλωθέντος και του εργαστηριακά προσδιοριζόμενου είδους στην πλειοψηφία των δειγμάτων (89,1%) του προγράμματος δείχνει την συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων, με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, για την κυκλοφορία στην αγορά, την διάθεση και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας. Ωστόσο, σε συγκεκριμένες κατηγορίες/είδη ιχθυηρών, απαιτείται συνέχιση των ελέγχων ώστε να επιτευχθεί αντίστοιχη συμμόρφωση.

• Έλεγχος της Ποιότητας του Μελιού

Το πρόγραμμα για την ποιότητα του μελιού πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της C(2015) 1558 final Σύστασης της Επιτροπής της 12.3.2015 «για ένα συντονισμένο σχέδιο ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία ορισμένων τροφίμων» και συνδυάστηκε με το επίσημο πρόγραμμα για τον έλεγχο της ποιότητας του μελιού, το οποίο υλοποιείται ετησίως διαχρονικά.

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών: α) μέσω της διαπίστωσης ότι το μέλι που διατίθεται στην κατανάλωση ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που τίθενται από τα άρθρα 67 & 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, ότι δεν είναι νοθευμένο με άλλες γλυκαντικές ύλες και ότι ανταποκρίνεται στις παραμέτρους ταυτοποίησής του σύμφωνα με το άρθρο 67, Παράρτημα I, II και 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών και, β) μέσω της διαπίστωσης ότι τρόφιμα τα οποία χρησιμοποιούν ως συστατικό το μέλι και αναφέρεται αυτό στην επισήμανσή τους ως μέλι, είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1169/2011 και η πρώτη ύλη που επισημαίνεται ως «μέλι» πληροί τις προδιαγραφές των άρθρων 67 & 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε στους κάτωθι φυσικοχημικούς παράγοντες: α) αγωγιμότητα, β) σάκχαρα, γ) υδροξυμεθυλοφουρουράλη (ΗΜΦ), δ) υγρασία, ε) γυρεοσκοπική εξέταση και, στ) προσδιορισμός εξωγενών C-4 σακχάρων (ισογλυκόζης).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν για μεν το συντονισμένο πρόγραμμα από τα Εργαστήριο α) του Τμήματος Υγιεινής Τροφίμων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και β) της Α' Χημικής Υπηρεσίας Αθηνών, Τμήμα Α', του Γενικού χημείου του Κράτους, για δε τα υπόλοιπα δείγματα του επισήμου ελέγχου από τα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους α) της Χημικής Υπηρεσίας Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α', β) της Χημικής Υπηρεσίας Βόλου και γ) της Χημικής Υπηρεσίας Πελοποννήσου, Δυτ. Ελλάδας και Ιονίου, Τμήμα Χ. Υ. Κέρκυρας.

Στο σύνολο των 119 δειγμάτων που ελέγχθηκαν διαπιστώθηκαν 10 δείγματα μη συμμορφούμενα ως προς την νομοθεσία σχετικά με τις φυσικοχημικές παραμέτρους και την επισήμανση. Τρία εκ των ανώτερων 10 μη συμμορφούμενων δειγμάτων βρέθηκαν επιπλέον μη συμμορφούμενα ως προς τη δηλούμενη στην επισήμανση βοτανική προέλευση του μελιού, σύμφωνα με τη γυρεοσκοπική εξέταση.

1.12 Διερευνητικά Προγράμματα

• Καταμέτρηση *Campylobacter* spp. σε παρασκευάσματα από κρέας πουλερικών

Σκοπός του διερευνητικού προγράμματος (διετούς διάρκειας, ολοκληρώνεται το 2016) ήταν η συλλογή δεδομένων για χρήση σε ανάλυση επικινδυνότητας για τη συγκέντρωση *Campylobacter* spp., σε παρασκευάσματα και προϊόντα πουλερικών.

Σύμφωνα με στοιχεία της EFSA και της σχετικής αξιολόγησης επικινδυνότητας για *Campylobacter* σε πουλερικά, υπολογίζεται ότι σε επίπεδο ΕΕ, θα μπορούσε να επιτευχθεί μείωση των κινδύνων για τη δημόσια υγεία, κατά > 50%, εάν όλες οι παρτίδες που πωλούνται ως νωπό κρέας πουλερικών θα συμμορφώνονταν με ένα κρίσιμο όριο 1000 cfu/g (ή αντίστοιχα κατά > 90% με 500 cfu/g) δέρματος λαιμού και μαστού, ως μικροβιολογικό κριτήριο υγιεινής.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ.

Πραγματοποιήθηκαν 37 έλεγχοι σε ολόκληρα κοτόπουλα, φτερούγες, φιλέτο στήθος ή μπούτι, λουκάνικα, σνίτσελ, γύρο, σουβλάκι, μπιφτέκι, ρολό και κοτομπουκιές. Όλα τα δείγματα (με 5 υπομονάδες ανά δείγμα) βρέθηκαν κάτω από το προτεινόμενο όριο των 1000 cfu/g.

1.13. ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Καταλοίπων (ΕΠΤΕΚ) για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους καθορίζεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 259/98 (ΦΕΚ 191 Α') σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 96/22/ΕΚ και 96/23/ΕΚ του Συμβουλίου, του Καν. 470/2009/ΕΚ και Καν. 37/2010/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, και η εφαρμογή του είναι υποχρεωτική.

Για το 2015 η εφαρμογή του ΕΠΤΕΚ έγινε σύμφωνα με το πλάνο που είχε καταρτίσει η Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών - Τμήμα Κτηνιατρικών Φαρμάκων, Καταλοίπων & Κτηνιατρικών Εφοδίων της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΚΑΑ) και είχε αποστείλει στις Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (ΑΑ).

Τα αποτελέσματα για το ΕΠΤΕΚ του έτους 2015 καταχωρήθηκαν στη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με τη νομοθεσία.

Οι ΑΑ πραγματοποίησαν 4.626 δειγματοληψίες από τα 5.514 στοχοθετημένα δείγματα που δηλώθηκαν στο πλάνο και αφορούσαν διάφορα είδη ζώων και υποστρώματα (βοοειδή, χοίροι, αιγοπρόβατα, ψάρια, πουλερικά, κουνέλια, εκτρεφόμενα και άγρια θηράματα, αυγά, γάλα και μέλι), ποσοστό 83.90%.

Ο αριθμός των δειγμάτων που αναλύθηκαν από τα αρμόδια Κτηνιατρικά Εργαστήρια ήταν 4.338, ποσοστό 93.77%. Από αυτά, 36 δείγματα βρέθηκαν μη συμμορφούμενα προς την ενωσιακή νομοθεσία (ποσοστό 0.83%).

Στο πλαίσιο του ΕΠΤΕΚ 2015, οι ΑΑ διενήργησαν επιπλέον και ύποπτες δειγματοληψίες μετά από θετικό αποτέλεσμα που διαπιστώθηκε σε στοχοθετημένο δείγμα ή μετά από καταγγελία, υποψία ή ένδειξη παράνομης αγωγής ή μη-συμμόρφωσης, καθώς και άλλες δειγματοληψίες που ήταν αναγκαίες κατά περίπτωση.

Από τις ύποπτες δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν το 2015, 30 δείγματα βρέθηκαν μη συμμορφούμενα. Από τις άλλες δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν το 2015, 8 δείγματα βρέθηκαν μη συμμορφούμενα.

Ειδικότερα τα μη συμμορφούμενα δείγματα αναλύονται στον παρακάτω πίνακα.

Στις περιπτώσεις μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων, οι ΑΑ προέβησαν στις απαραίτητες ενέργειες ανάλογα με την περίπτωση, όπως έρευνα στην εκμετάλλευση καταγωγής ή προέλευσης, έλεγχο Μητρώου Φαρμακευτικής Αγωγής, λήψη ύποπτων δειγμάτων, με σκοπό τον καθορισμό των λόγων της παρουσίας καταλοίπων και επέβαλλαν όλα τα απαιτούμενα μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις όπως επιτήρηση και απομόνωση της εκμετάλλευσης, απαγόρευση διάθεσης στην κατανάλωση προϊόντων, κλπ.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΟΥΜΕΝΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΟΥΣΙΑ
ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΑ			
15	ΝΕΦΡΟΣ	ΧΟΙΡΟΥ	ΩΧΡΑΤΟΞΙΝΗ Α
1	ΚΡΕΑΣ	ΧΟΙΡΟΥ	ΔΟΞΥΚΥΚΛΙΝΗ
3	-	ΙΧΘΥΕΣ	ΑΜΟΖ (ΜΕΤΑΒΟΛΙΤΗΣ ΝΙΤΡΟΦΟΥΡΑΝΙΟΥ)
1	ΚΡΕΑΣ	ΑΓΡΙΟ ΘΗΡΑΜΑ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ
1	ΓΑΛΑ	ΑΓΕΛΑΔΑ	ΔΙΚΛΟΦΕΝΑΚΗ
1	ΓΑΛΑ	ΑΙΓΑ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΗ Μ1
2	ΓΑΛΑ	ΠΡΟΒΑΤΟ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΗ Μ1
1	ΑΥΓΑ	ΑΥΓΑ	ΣΟΥΛΦΑΔΙΑΖΙΝΗ
2	ΜΕΛΙ	-	ΔΟΞΥΚΥΚΛΙΝΗ
1	ΜΕΛΙ	-	ΚΑΔΜΙΟ
4	ΜΕΛΙ	-	ΜΟΛΥΒΔΟΣ
4	ΜΕΛΙ	-	ΜΟΛΥΒΔΟΣ&ΚΑΔΜΙΟ
ΣΥΝΟΛΟ: 36			
ΥΠΟΠΤΑ			
8	ΝΕΦΡΟΣ	ΧΟΙΡΟΥ	ΩΧΡΑΤΟΞΙΝΗ Α
16	-	ΙΧΘΥΕΣ	ΑΜΟΖ (ΜΕΤΑΒΟΛΙΤΗΣ ΝΙΤΡΟΦΟΥΡΑΝΙΟΥ)
1	-	ΖΔΜ	ΚΑΔΜΙΟ
1	ΓΑΛΑ	ΠΡΟΒΑΤΟ	ΑΜΠΙΚΙΛΛΙΝΗ
4	ΓΑΛΑ	ΠΡΟΒΑΤΟ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΗ Μ1
ΣΥΝΟΛΟ: 30			
ΑΛΛΑ			
4	-	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΓΑΣΤΕΡΟΠΟΔΑ	ΚΑΔΜΙΟ
4	-	ΖΔΜ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ&ΚΑΔΜΙΟ
ΣΥΝΟΛΟ: 8			

Η ΚΑΑ καταχώρησε στη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τις ενέργειες που ελήφθησαν στις περιπτώσεις των μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων.

Επιπλέον η ΚΑΑ κοινοποίησε τα μη συμμορφούμενα αποτελέσματα ως προς την ανίχνευση καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων στον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), στο πλαίσιο εφαρμογής του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ 262385/2010 (ΦΕΚ 509 Β'), σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 και του κανονισμού (ΕΚ) 1698/05 του Συμβουλίου, για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων.

Στον τομέα των δειγματοληψιών και των αναλύσεων των δειγμάτων για το ΕΠΕΚ, παρατηρείται υστέρηση ορισμένων υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια αυτών των δειγματοληψιών και των αναλύσεων ως προς την επίτευξη των στόχων.

Οι αιτίες των παραπάνω υστερήσεων συνοψίζονται στα εξής:

- εμφάνιση σοβαρών ασθενειών, επιζωοτιών, όπως ευλογιά, καταρροϊκός πυρετός και οζώδης δερματίτιδα και ενεργοποίηση σχεδίων εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπιση τους,
- διαρκής μείωση του προσωπικού των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών και των εργαστηρίων με επακόλουθη υποστελέχωση των εργαστηρίων σε εξειδικευμένο προσωπικό,
- σημαντική μείωση των προβλεπόμενων ημερών για μετακινήσεις εκτός έδρας των κτηνιάτρων-υπαλλήλων και των οικονομικών πόρων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά ανεφάρμοστη η επίτευξη του στόχου διενέργειας των δειγματοληψιών,
- η πολυπλοκότητα και το μεγάλο χρονικό διάστημα διεξαγωγής των οικονομικών διαγωνισμών για την προμήθεια εργαστηριακών υλικών και αντιδραστηρίων,
- η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων τόσο για την προμήθεια εργαστηριακών υλικών και αντιδραστηρίων, όσο και για την επισκευή και συντήρηση οργάνων και μηχανημάτων των εργαστηρίων.

1.15. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας

1) Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων.

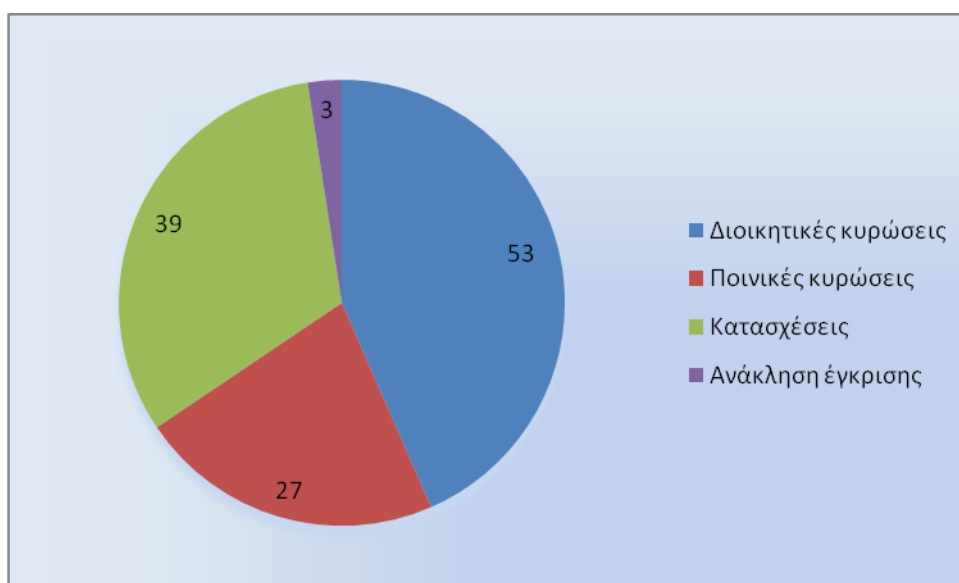
- Η υπόδειξη συστάσεων για βελτιώσεις, ως εργαλείο για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων. Ωστόσο αυτή πολλές φορές δεν συνοδεύεται από ένα αυστηρά τηρούμενο χρονοδιάγραμμα με αποτέλεσμα να παρατείνεται το καθεστώς εκκρεμοτήτων μιας επιχείρησης.
- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.
- Η ανάκληση έγκρισης και άδειας λειτουργίας στις περιπτώσεις επιχειρήσεων κατά τον έλεγχο των οποίων διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις που ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία.
- Ο περιορισμός της κυκλοφορίας τροφίμων μέσα από τις διαδικασίες της κατάσχεσης, δέσμευσης όταν δεν τηρούνται τα πρότυπα ασφάλειας ή ποιότητας. Η ανάκληση τροφίμων όταν συντρέχουν προς τούτο λόγοι.

Το κυρωτικό σύστημα δίνει την δυνατότητα στις ελεγκτικές αρχές να εισηγούνται την επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων ή μέτρων στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων για κάθε περίπτωση στοιχειοθετημένης παράβασης.

Συνολικά μετά τους ελέγχους στις επιχειρήσεις μεταποίησης-επεξεργασίας τροφίμων ζωικής προέλευσης, επιβλήθηκαν:

- Διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμα) σε 53 επιχειρήσεις
- Ποινικές κυρώσεις σε 27 επιχειρήσεις
- Έγιναν 39 πράξεις κατασχέσεων
- Ανακλήθηκε η έγκριση σε 3 επιχειρήσεις

Κυρώσεις για το έτος 2015

2) Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επίσημων ελέγχων.

α) Προγραμματισμός ιεράρχηση των ελέγχων

- Ειδικές κατευθύνσεις για δράσεις στον τομέα τροφίμων ζωικής προέλευσης.
- Ειδικές κατευθύνσεις για την ιχνηλασιμότητα σε επιχειρήσεις τροφίμων
- Ειδικές κατευθύνσεις για τον έλεγχο της χρήσης προσθέτων σε παρασκευάσματα και προϊόντα με βάση το κρέας.
- Κατευθύνσεις για τον έλεγχο νερού στις εγκαταστάσεις τροφίμων
- Κατευθύνσεις για την εφαρμογή της υπ' αριθ. 3724/162303 (ΦΕΚ 3438/ 22.12.2014) Κοινής Υπουργικής Απόφασης: «Εθνικά μέτρα και παρεκκλίσεις στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης σε εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 852/2004 και (ΕΚ)853/2004».
- Κατευθύνσεις για τον έλεγχο της επισήμανσης στον τομέα του κρέατος.

β) Συνεργασία, συντονισμός, εποπτεία

- Συνεργασία των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών για το Νέο Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων (2015-2019)
- Συγκρότηση 13 ομάδων εργασίας για την διαμόρφωση των προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου Τροφίμων έτους 2015 με τη συμμετοχή των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών (ΕΦΕΤ, ΥΠΑΑΤ), του ΚΕΕΛΠΝΟ και των Εθνικών Εργαστηρίων (Αναφοράς και Επίσημων).
- Συσκέψεις με Καλλικρατικές υπηρεσίες για τον επιμερισμό δράσεων στο πλαίσιο υποστήριξης του προγράμματος επίσημων ελέγχων και υπογραφή πρωτοκόλλων συνεργασίας με άλλες υπηρεσίες
- Συσκέψεις των Κ.Α.Α για την από κοινού αντιμετώπιση θεμάτων (οργάνωση ελέγχων, ζητήματα νομοθεσίας, έλεγχοι (FVO), έλεγχοι από υπηρεσίες άλλων κρατών κ.τ.λ.)
- Συσκέψεις με υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης στα πλαίσια απλούστευσης διαδικασιών αδειοδότησης στον τομέα μεταποίησης τροφίμων και ποτών
- Συνεργασία των Αρμοδίων Αρχών μέσω ομάδων εργασίας/επιτροπών για την εκπόνηση εθνικής νομοθεσίας (π.χ. Γαλακτομικός τομέας, Ελληνικό Σήμα Προϊόντων και Υπηρεσιών)

γ) Νομοθετικό έργο - επικαιροποίηση νομοθεσίας

- 1 Έκδοση της υπ' αριθ. Αριθμ. 1510/99678 ΦΕΚ 2031, 17/9/2015 Κοινής Υπουργικής Απόφασης: Ρύθμιση θεμάτων του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, με θέμα την επικαιροποίηση του προτύπου του ρυζόγαλου και της κρέμας.

δ) Παροχή καθοδήγησης/πληροφοριών στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων

- Συσκέψεις με φορείς και αρμόδια όργανα κλάδων, όπως ο ΣΕΒΕΚ, ΣΕΒΓΑΠ υπεύθυνοι αλυσίδων υπεραγορών και άλλοι, με στόχο την ενημέρωση, καθοδήγηση και επίλυση θεμάτων που ανακύπτουν.

ε) Εκπαίδευση / επιμόρφωση

Στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης οργανώθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Επίσημος έλεγχος στον τομέα τροφίμων ζωικής προέλευσης (γάλα, μέλι, αυγά, κρέας, αλιεύματα) (3 σεμινάρια 24 ωρών το καθένα)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των υλικών σε επαφή (2 σεμινάρια 24 ωρών)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των προσθέτων τροφίμων (1σεμινάριο 24 ωρών)
- Επίσημος έλεγχος και απαιτήσεις στον τομέα της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των τροφίμων (4 σεμινάρια 24 ωρών).
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των προσθέτων τροφίμων (1 σεμινάριο 24 ωρών)

- Εφαρμογή μικροβιολογικών κριτηρίων και Δειγματοληψία (2 σεμινάρια 24 ωρών).
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των ουσιών που επιμολύνουν τρόφιμα (food contaminants) (1 σεμινάριο 24 ωρών).
- Risk assessment (2 σεμινάρια 24 ωρών).
- Νομοθετικές απαιτήσεις άσκησης επίσημου ελέγχου - Προανακριτική διαδικασία - Κυρωτικό σύστημα (4σεμινάρια 24 ωρών).

Συνολικά στο πρόγραμμα εκπαίδευσης για το 2014, συμμετείχαν 663 επιθεωρητές του ΕΦΕΤ και των υπηρεσιών των περιφερειών και περιφερειακών ενοτήτων.

Κατά το έτος 2015 η Ελλάδα συμμετείχε με υπαλλήλους σε σεμινάρια του BTSF (Better Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.16. Συμπεράσματα

- Η οργάνωση των επίσημων ελέγχων είναι προσανατολισμένη στην υποστήριξη των προτεραιοτήτων του ΠΟΕΣΕ ενώ γίνεται προσαρμογή της αξιολόγησης επικινδυνότητας των εγκαταστάσεων σε τοπικό επίπεδο σύμφωνα με τις κατευθύνσεις των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών.
- Η συνεργασία και ο συντονισμός των δράσεων των αρχών τόσο σε επίπεδο οριζόντιας όσο και κάθετης επικοινωνίας είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση συνεργατικών δράσεων μέσα από προγραμματισμένες συσκέψεις και ομάδες εργασίας.
- Υπάρχει βελτίωση στην άσκηση του επίσημου ελέγχου όσον αφορά μεθόδους και τεχνικές που προσδιορίζουν την ομοιόμορφη διεξαγωγή του. Σε αυτό συνέβαλλαν σημαντικά οι κατευθυντήριες οδηγίες και εγκύκλιοι που εκδόθηκαν από τις ΚΑΑ και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επιθεωρητών σε ειδικά και κατά προτεραιότητα θέματα του επίσημου ελέγχου στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης.
- Στο πεδίο των μη συμμορφώσεων καταγράφονται σταθεροποιητικές τάσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία και περασμένων ετών. Παρότι ο αριθμός και το είδος των μη συμμορφώσεων δε προκαλούν ανησυχία και αντιπροσωπεύουν μια αναμενόμενη κατάσταση, στόχος παραμένει η δυνατό μειούμενη εμφάνισή τους.

Όσον αφορά στην ανταπόκριση των υπευθύνων των επιχειρήσεων:

- Η εφαρμογή συστημάτων αυτοελέγχου έχει επεκταθεί και βελτιωθεί αλλά παραμένουν οι αδυναμίες τεκμηρίωσης των εφαρμοζόμενων διαδικασιών.
- Στο πλαίσιο της εφαρμογής προγράμματος για τον έλεγχο των μικροβιολογικών κριτηρίων ασφάλειας τροφίμων ζωικής προέλευσης διαπιστώνεται ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο συμμόρφωσης σύμφωνα με τους διενεργηθέντες εργαστηριακούς ελέγχους.

1.17.Κανόνες Εμπορίας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης

Ι. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΒΟΕΙΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ

Βάσει των απαντήσεων που λάβαμε από τις Περιφερειακές Ενότητες στο υπ. αριθμ. 332/46364/15-4-2016 έγγραφό μας, αναφορικά με τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες για την εφαρμογή της υποχρεωτικής επισήμανσης στο βόειο κρέας για το έτος 2015, παραθέτουμε τα στοιχεία του συνολικού αριθμού των ελέγχων και των παραβάσεων, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 10.

Οι έλεγχοι για την επισήμανση του βόειου κρέατος από το 2009 διεξάγονται ταυτόχρονα με τους ελέγχους στο πλαίσιο της παραγράφου 1β του άρθρου 1 του Καν (ΕΚ) 882/2004 ο οποίος θεσπίζει γενικούς κανόνες για τη διεξαγωγή επισήμων ελέγχων συμμόρφωσης με τα μέτρα που έχουν ως στόχο, «τη διασφάλιση θεμιτών πρακτικών κατά το εμπόριο ζωοτροφών και τροφίμων και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένης της επισήμανσης των ζωοτροφών και των τροφίμων και άλλων μορφών ενημέρωσης των καταναλωτών», όπως επί λέξει αναφέρεται στον παραπάνω Κανονισμό.

Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της αριθ. 412/8932/23-01-2012 ΚΥΑ(ΦΕΚ 149Β) που αντικατέστησε την αριθ. 282438/03.04.2009 ΚΥΑ(ΦΕΚ631Β) και την αριθ. 282441/03-04-2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ 631Β), από κλιμάκια των Περιφερειακών Ενοτήτων των Περιφερειών και του ΕΛ.Γ.Ο "ΔΗΜΗΤΡΑ" και στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων της αριθμ 412013/14-12-2000 ΚΥΑ, όπως έχει τροποποιηθεί με την υπ. αριθμ. 2260/155064/2014 ΚΥΑ και ισχύει.

Πίνακας 10: Συγκεντρωτικοί έλεγχοι από υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων των Περιφερειών

Συνολικός αριθμός ελέγχων	1.247
Παραβάσεις	372

Σε όλες τις περιπτώσεις παραβάσεων έγιναν οι απαραίτητες συστάσεις ή επιβλήθηκαν οι προβλεπόμενες κυρώσεις.

Β. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΒΟΕΙΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «όσον αφορά την ηλεκτρονική αναγνώριση των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος» τροποποιήθηκε τον Μάιο του 2014 από τον Κανονισμό 653/2014, καταργώντας από 13/12/2014 τις διατάξεις εφαρμογής του προαιρετικού συστήματος του βόειου κρέατος. Η προαιρετική επισήμανση βοείου κρέατος εξακολουθεί να εφαρμόζεται βάσει των νέων διατάξεων, όπως θεσπίστηκαν με τον Κανονισμό 653/2014 (σημεία 17 & 18).

Στο πλαίσιο εναρμόνισης των ανωτέρω Κανονισμών στην εθνική νομοθεσία εκδόθηκε η υπ. αριθμ. 393/33759/23-3-2015 Υπουργική απόφαση (ΥΑ) με θέμα «Λεπτομέρειες εφαρμογής της υπ.

αριθμ. 412013/2000 κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με την χρήση της προαιρετικής ένδειξης «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών» για το βόειο και μοσχαρίσιο κρέας» (ΦΕΚ Β' 498).

Σύμφωνα με τις διατάξεις της ανωτέρω ΥΑ, για το έτος 2015 μέχρι και σήμερα, έχουν κάνει δήλωση χρήσης της προαιρετικής ένδειξης «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών» 210 περίπου παραγωγοί, ενώ τα στοιχεία των εν λόγω παραγωγών έχουν αναρτηθεί στο ιστότοπο του ΥΠΑΑΤ.

Για το 2015 και σε ότι αφορά την προαιρετική ένδειξη βοείου κρέατος «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών», οι ΔΑΟΚ είναι αρμόδιες για τους ελέγχους σε επίπεδο εκμετάλλευσης και σφαγείου. Ο συνολικός αριθμός των ζώων που έκανα χρήση της εν λόγω προαιρετικής ένδειξης βάσει των ισχυουσών διατάξεων ανέρχεται σε 9.809 βοοειδή.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που μας απέστειλαν οι ΔΑΟΚ για το 2015 τα αποτελέσματα των ελέγχων έχουν ως εξής:

Συνολικός αριθμός ελέγχων	208
Παραβάσεις	2

A2. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ο επίσημος έλεγχος στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων περιλαμβάνει μεγάλο εύρος επιχειρήσεων, παραγωγικών και μη οι οποίες εμπίπτουν στις διατάξεις του Καν. 852/2004. Πρόκειται για πολλά και διαφορετικά είδη παραγωγικών εγκαταστάσεων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και απαιτήσεις αλλά και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αποθήκευσης, της μεταφοράς, της εστίασης και του εμπορίου.

Η οργάνωση του επίσημου ελέγχου δεν παρουσιάζει κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ο επίσημος έλεγχος υποστηρίζεται, σε περιφερειακό επίπεδο από τις Περιφερειακές Δ/νσεις του ΕΦΕΤ, τις Περιφερειακές υπηρεσίες των Καλλικρατικών Αρχών της χώρας και σε τοπικό επίπεδο καλύπτεται από 3 υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακριτές αρμοδιότητες. Στις ως άνω υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται όσες είναι επιφορτισμένες για τον έλεγχο κατά την εισαγωγή.

Ο επίσημος έλεγχος και στον τομέα αυτό στόχευσε στην υποστήριξη των προτεραιοτήτων του ΠΟΕΣΕ μέσα από την συνολική αναβάθμιση του συστήματος ελέγχων. Επιδίωξη των αρχών είναι οι έλεγχοι να διενεργούνται αναλογικά σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, διανομής και διάθεσης στον τελικό καταναλωτή και η συχνότητά τους να καθορίζεται με βάση την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων ως προς την επικινδυνότητα.

Η διαδικασία των ελέγχων εξειδικεύεται κατά κατηγορία επιχειρήσεων, κατηγορία κινδύνων και κατηγορία τροφίμων και υλικών σε επαφή με τρόφιμα, και περιλαμβάνει την επιθεώρηση της εγκατάστασης και τον εργαστηριακό έλεγχο των προϊόντων που παράγονται και διατίθενται στον καταναλωτή, τον έλεγχο των συνθηκών υγιεινής, την αξιολόγηση των συστημάτων διαχείρισης της ασφάλειας των τροφίμων, την εξέταση της τεκμηρίωσης των παραγωγικών διεργασιών.

Στο στάδιο της εισαγωγής και κατά την ενδοκοινοτική διακίνηση, οι έλεγχοι είναι στην πλειοψηφία τους τακτικοί και προγραμματίζονται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τις αναγγελίες των φορτίων. Διενεργούνται επιτόπιοι έλεγχοι, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται δειγματοληψία και εργαστηριακή ανάλυση βάση του προγραμματισμού από την ΚΑΑ λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Τομείς οι οποίοι επιδέχονται περαιτέρω βελτίωση είναι:

- Το σύστημα εποπτείας και συντονισμού των υπηρεσιών που εμπλέκονται στον επίσημο έλεγχο.
- Οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων στον έλεγχο κατά το στάδιο της εισαγωγής.
- Η έλλειψη ή ανισοκατανομή προσωπικού
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επισήμων ελέγχων
- Οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου
- Η ομοιομορφία άσκησης του επισήμου ελέγχου

2.1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

1 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο επιχειρήσεων

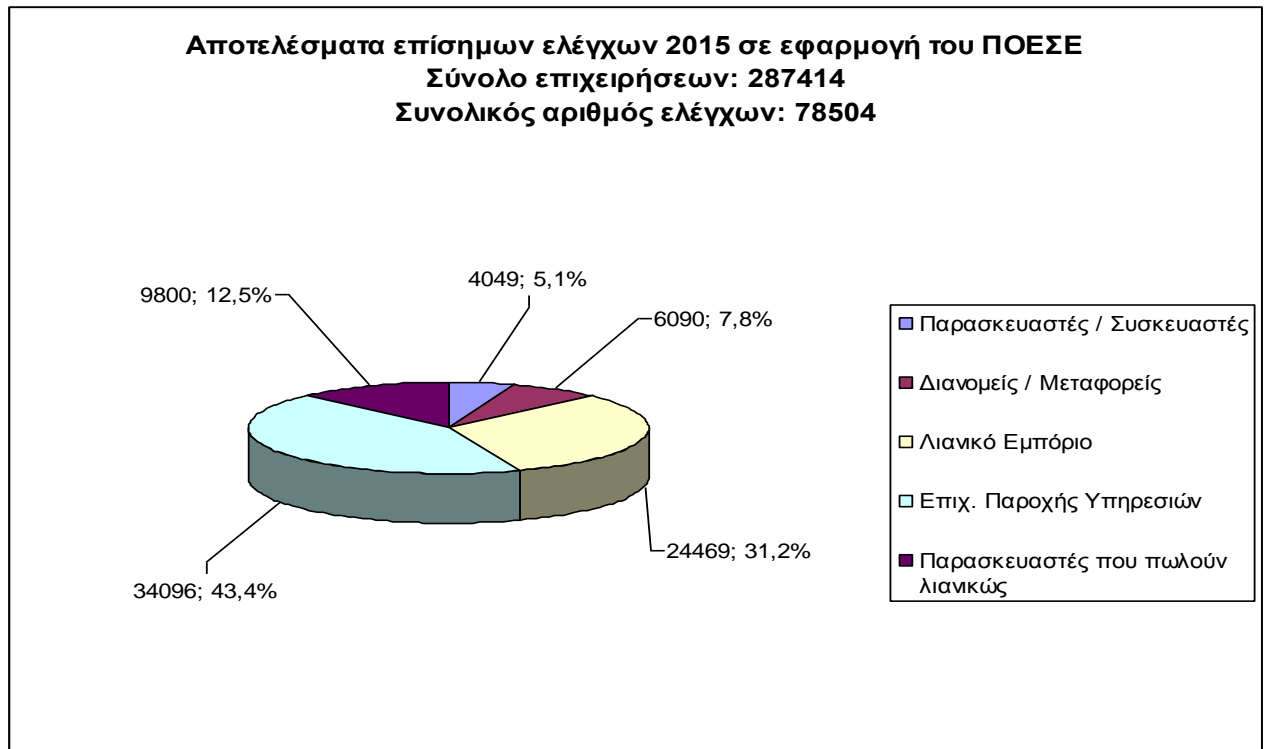
Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 78504 έλεγχοι σε 69083 επιχειρήσεις. Οι επιθεωρήσεις αυτές, αναγόμενες σε σύνολο 287414 επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ανά την επικράτεια, καλύπτουν το 24 % των υφιστάμενων επιχειρήσεων.

Ο προσανατολισμός των επιθεωρήσεων όσον αφορά την κατανομή των ελέγχων ανά κατηγορία επιχείρησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 1 και στην Εικόνα 1, ήτοι:

- 43,4 % σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- 31,2 % αντιστοιχεί στο λιανικό εμπόριο
- 7,8 % σε παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς
- 7,8 % σε διανομείς και μεταφορείς
- 5,1 % σε παρασκευαστές και συσκευαστές

Πίνακας 11: Επιτόπιοι έλεγχοι έτους 2015

ΥΓΙΕΙΝΗ	Πρωτογενείς Παραγωγοί	Παρασκευαστές & Συσκευαστές	Διανομείς & Μεταφορείς	Έμποροι (Λιανικό Εμπόριο)	Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών	Παρασκευαστές που πωλούν κυρίως λιανικώς	ΣΥΝΟΛΟ
Αριθμός Επιχειρήσεων							
Αριθμός επιχειρήσεων που ελέγχθηκαν							
Αριθμός επισκέψεων για έλεγχο (έλεγχοι, επανέλεγχοι, καταγγελίες)		4049	6090	24469	34096	9800	78504
Αριθμός επιχειρήσεων με παραβάσεις		233	136	1028	2334	570	4301
Υγιεινή (HACCP)		96	9	183	564	199	1051
Γενική Υγιεινή		150	53	485	1299	312	2299
Σύνθεση		4	0	17	16	1	38
Επισήμανση & Παρουσίαση		32	4	120	24	25	205
Μη ασφαλή τρόφιμα		23	15	80	32	28	178
Άλλες		11	24	252	491	114	892
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ		316	105	1137	2426	679	4663

Εικόνα 1: Αποτελέσματα επίσημων ελέγχων 2015

Τα στοιχεία του 2015 δείχνουν ότι υπάρχει μείωση του συνολικού αριθμού των ελέγχων, η οποία παρατηρείται σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων, ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης του ανθρώπινου δυναμικού των υπηρεσιών σε περιφερειακό-τοπικό επίπεδο. Η μείωση αυτή αφορά κατά κύριο λόγο τους ελέγχους στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και στον τομέα των παρασκευαστών-συσκευαστών. Σημειώνεται ότι από επιμέρους στοιχεία προκύπτει ότι υπάρχει σταθερή και αναλογική ανταπόκριση των Αρμοδίων Αρχών σε τοπικό επίπεδο βάσει του πεδίου αρμοδιότητάς του.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τους ελέγχους που έγιναν σε παραγωγικές επιχειρήσεις της χώρας (παρασκευαστές-συσκευαστές), κατά το 2015 ανήλθαν σε 4049 επιθεωρήσεις, η κατανομή των οποίων ήταν η εξής:

- 47,3 % (1914) σε επιχειρήσεις παραγωγής τροφίμων φυτικής προέλευσης
- 52,7 % (2135) σε επιχειρήσεις συνθέτων και άλλων τροφίμων
- 1,3 % (51) σε επιχειρήσεις παραγωγής υλικών -αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα και προσθέτων υλών

Στο πλαίσιο των επιθεωρήσεων, πολλές επιχειρήσεις δέχτηκαν λεπτομερείς συστάσεις και υποδείξεις που αφορούσαν:

- τη βελτίωση των κανόνων υγιεινής,
- τη βελτίωση εφαρμογής των συστημάτων αυτοελέγχου HACCP
- τη λήψη μέτρων για συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που σχετίζονται με θέματα αδειοδότησης, κ.τ.λ

- τη συμμόρφωση με τους κανόνες περί επισήμανσης και παρουσίασης των τροφίμων.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκε η διαχείριση 1416 αναφορών (εκ των οποίων 58% επώνυμες αναφορές και 42% ανώνυμες αναφορές) μέσα από ένα αξιόπιστο και ολοκληρωμένο σύστημα διερεύνησης. Αυτές αφορούσαν κυρίως:

- Τρόφιμα μη ασφαλή
- Ύπαρξη ξένων σωμάτων
- Μη ορθή επισήμανση τροφίμων
- Επιχειρήσεις που δεν τηρούν τους κανόνες υγιεινής
- Εκδήλωση διαταραχών μετά από κατανάλωση τροφίμων
- Τρόφιμα με περασμένη ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας

2 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων. Δειγματοληψία και Ανάλυση

Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 1403 έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων (1364), και υλικών σε επαφή με τρόφιμα (39). Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας από τις ομάδες εργασίας των εξειδικευμένων επιστημόνων των αρμοδίων αρχών οι οποίες οργανώθηκαν και συνεδρίασαν με την ενεργό συμμετοχή και καθοδήγηση του ΕΦΕΤ.

Διεξήχθησαν 17 Προγράμματα Επίσημου ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων για τους κυριότερους μικροβιολογικούς και χημικούς κινδύνους, μετανάστευσης χημικών ουσιών από υλικά σε επαφή με τρόφιμα και ποιοτικά χαρακτηριστικά καθώς και 3 διερευνητικά προγράμματα.

Στον Πίνακα 12 αναφέρονται τα Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας.

Πίνακας 12: Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου 2015

α/α	Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Ανίχνευση <i>Salmonella</i> spp. σε αποξηραμένα μπαχαρικά και ελαιούχους σπόρους
2	Ταυτόχρονη ανίχνευση <i>Salmonella</i> spp. & <i>Listeria monocytogenes</i> σε φρέσκες κομμένες σαλάτες και φρούτα
3	Έλεγχος για τους ιούς Νοροϊνίριος και Ηπατίτιδα Α σε συσκευασμένα έτοιμα προς χρήση φρούτα (για κατανάλωση ή ως πρώτη ύλη ζαχαροπλαστικής)
4	Έλεγχος εμφιαλωμένων νερών και συσκευασμένου πάγου
5	Έλεγχος για τις πρόσθετες ουσίες
6	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs

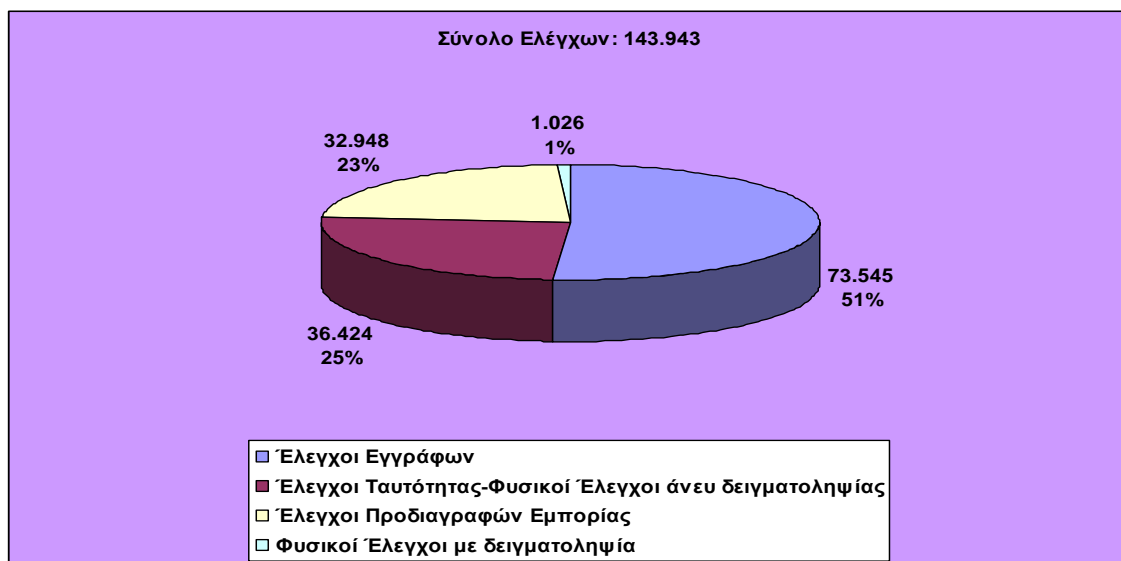
7	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων μετάλλων
8	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων
9	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων της 3-μονοχλωροπροπανοδιόλης
10	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
11	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των νιτρικών ιόντων σε λαχανικά
12	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε μεταποιημένα τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης
13	Έλεγχος για την ανίχνευση αλλεργιογόνων ουσιών/τροφίμων σε προσσκευασμένα τρόφιμα
14	Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία
15	Έλεγχος για την παρουσία Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών σε τρόφιμα και συστατικά τροφίμων
16	Έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου
17	Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα
18	Έλεγχος επιπέδων ακρυλαμιδίου
19	Προσδιορισμός επιπέδων trans και κορεσμένων λιπαρών οξέων σε σύνθετα τρόφιμα
20	Συλλογή δεδομένων για ανόργανα συστατικά (Fe,Ca) σε εμπλουτισμένα τρόφιμα

3 Επίσημοι Έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης

1 Επίσημοι Έλεγχοι Συνολικά

Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 143.943 έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες, παραλαβής από κράτη-μέλη της Ε.Ε., εξαγωγής και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε., που αφορούσαν έλεγχο εγγράφων, ταυτότητας και φυσικούς ελέγχους άνευ δειγματοληψίας ή με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο. Οι τομείς ελέγχου αφορούσαν ελέγχους για την υγιεινή & ασφάλεια αλλά και τις προδιαγραφές εμπορίας (βλ. Εικόνα 2). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε 247.579 αναγγελθέντα φορτία για όλα τα προαναφερόμενα στάδια διακίνησης. Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 73.545 φορτία (51,09 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης, έλαβαν χώρα 36.424 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (25,30 % επί του συνόλου των ελέγχων), 32.948 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (22,89 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 1.026 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο (0,71 % επί του συνόλου των ελέγχων). Από τα αναλυτικά στοιχεία των επίσημων ελέγχων, τα οποία παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους, προκύπτει ότι οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν στα

τρόφιμα φυτικής προέλευσης κατά το έτος 2015 σε γενικό πλαίσιο ήταν ικανοποιητικοί με ελάχιστες μη συμμορφώσεις για όλα τα στάδια διακίνησης.

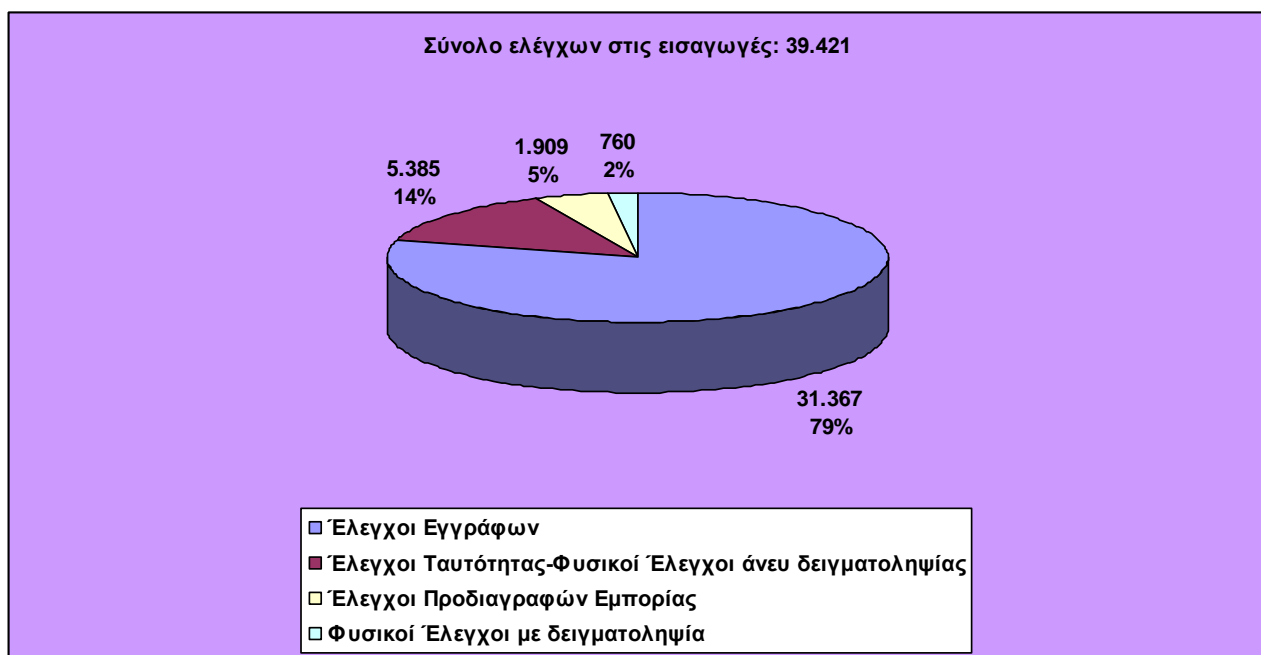

Εικόνα 2: Σύνολο Ελέγχων - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2015

2. Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες

Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 39.421 έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες, που αφορούσαν έλεγχο εγγράφων, ταυτότητας και φυσικούς ελέγχους άνευ δειγματοληψίας ή με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο. Οι τομείς ελέγχου αφορούσαν ελέγχους για υγιεινή & ασφάλεια αλλά και προδιαγραφές εμπορίας (βλ. Εικόνα 3). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 31.367 φορτίων που αναγγέλθηκαν προς εισαγωγή από τρίτες χώρες. Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε ποσοστό 100% επί των φορτίων, ήτοι 31.367 έλεγχοι (79,57 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα, 5.385 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (13,66 % επί του συνόλου των ελέγχων), 1.909 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (4,84 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 760 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο (1,93 % επί του συνόλου των ελέγχων).

Εικόνα 3: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2015

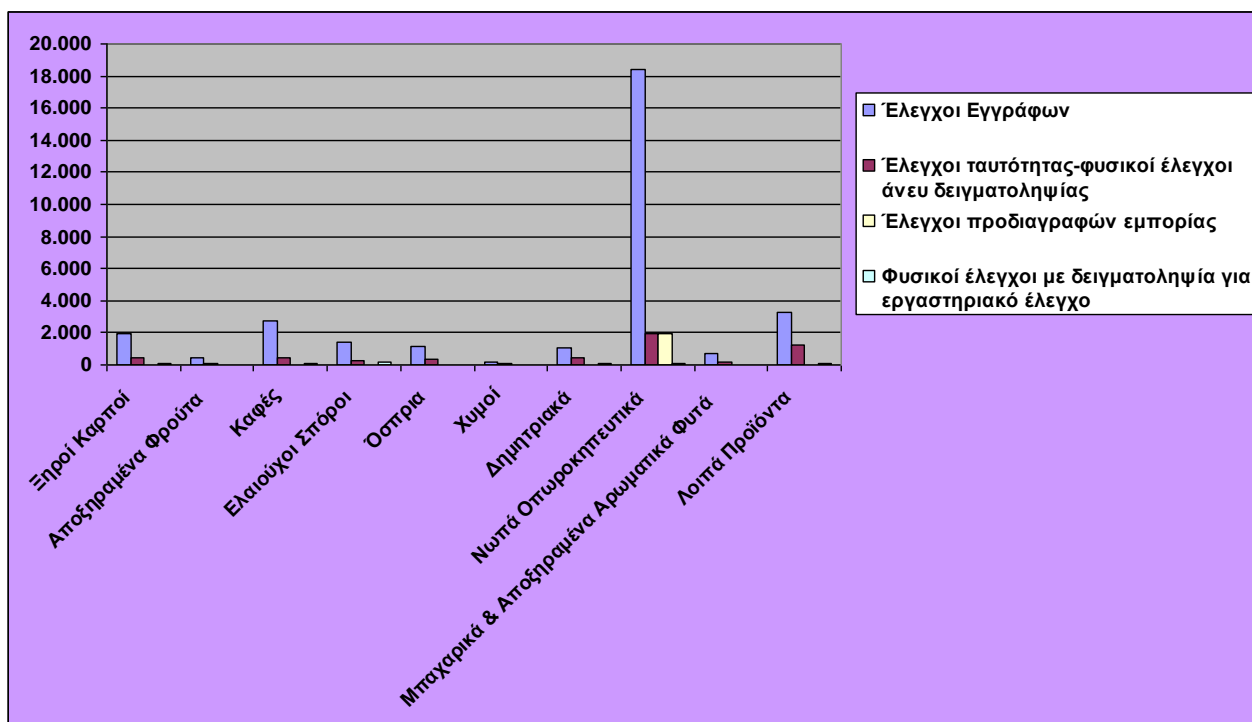
Τα φορτία που ελέγχθηκαν αφορούσαν τις παρακάτω κατηγορίες τροφίμων.:

- Ξηροί Καρποί (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Αποξηραμένα Φρούτα
- Καφές
- Ελαιούχοι Σπόροι
- Όσπρια (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Χυμοί
- Δημητριακά (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Νωπά Οπωροκηπευτικά (συμπεριλαμβάνονται νωπά Αρωματικά Φυτά)
- Μπαχαρικά & Αποξηραμένα Αρωματικά Φυτά
- Λοιπά προϊόντα (όλα τα υπόλοιπα προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται σε κάποια από τις προηγούμενες κατηγορίες)

Αντιστοίχως, οι φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τον κίνδυνο ως κάτωθι:

- Μυκοτοξίνες
- Βαρέα Μέταλλα
- Ανθεκτικοί Οργανικοί Ρύποι (POPs)
- Πολυκυκλικοί Αρωματικοί Υδρογονάνθρακες (PAHs)
- Πρόσθετα
- Ραδιενέργεια
- Μικροβιολογικοί Κίνδυνοι
- Γ.Τ.Ο.
- Διάφοροι άλλοι έλεγχοι (μη δυνάμενοι να τοποθετηθούν στις προαναφερόμενες κατηγορίες)

Οι **39.421** έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με την Εικόνα 4.

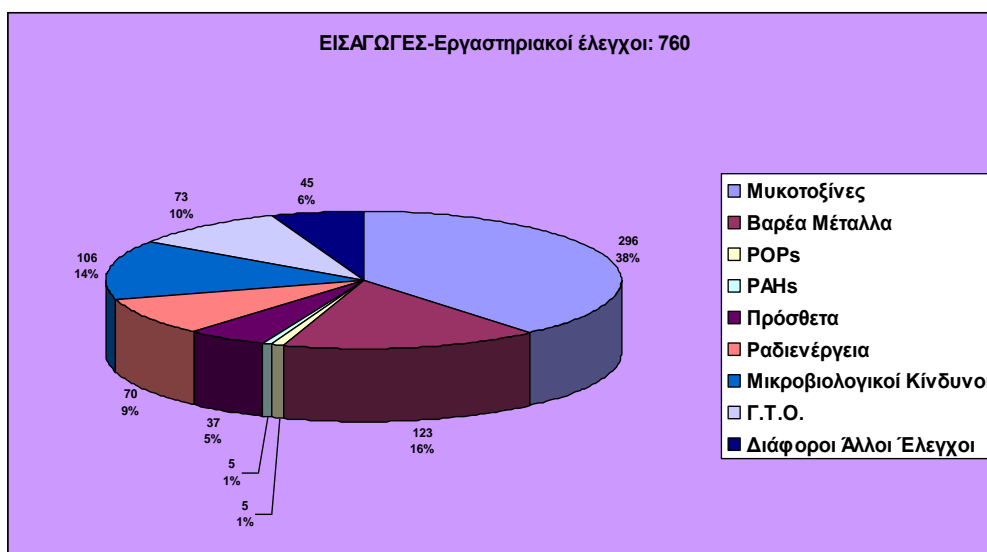

Εικόνα 4: Σύνολα Ελέγχων κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2015

Οι φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται με βάση τον κίνδυνο (βλ. Εικόνα 5) ως εξής:

- 1. ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 296 έλεγχοι (38,95 %)** (Κυρίως σε αποξηραμένα φρούτα, καφέ, δημητριακά, μπαχαρικά, άλευρα, χυμούς)
  - Αφλατοξίνες: 203 έλεγχοι
  - Ωχρατοξίνη Α: 78 έλεγχοι
  - Φουμονισίνες Β1 + Β2: 2 έλεγχοι
  - Δεσοξυνιβαλενόνη: 3 έλεγχοι
  - Ζεαραλενόνη: 3 έλεγχοι
  - Πατουλίνη: 7 έλεγχοι
- 2. ΒΑΡΕΑ ΜΕΤΑΛΛΑ: 123 έλεγχοι (16,18 %)** (Κυρίως σε όσπρια, δημητριακά και νωπά οπωροκηπευτικά)
  - Μόλυβδος: 60 έλεγχοι
  - Κασσίτερος: 12 έλεγχοι
  - Κάδμιο: 51 έλεγχοι
- 3. ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΚΟΙ ΡΥΠΤΟΙ (POPs): 5 έλεγχοι (0,66 %)**
  - Διοξίνες: 3 έλεγχοι
  - PCBs: 2 έλεγχοι

- 4. ΠΟΛΥΚΥΚΛΙΚΟΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ (ΡΑΗs): 5 έλεγχοι (0,66 %)**
- 3 MCPD: 1 έλεγχος
  - Πολυκυκλικό Υδρογονάνθρακες: 4 έλεγχοι
- 5. ΠΡΟΣΘΕΤΑ: 37 έλεγχοι (4,87 %)** (Κυρίως σε αποξηραμένα φρούτα και νωπά οπωροκηπευτικά)
- Διοξείδιο του θείου και θειώδη άλατα (SO₂): 17 έλεγχοι
  - Βενζοϊκό οξύ και βενζοϊκά άλατα (Ba): 2 έλεγχος
  - Σορβικό οξύ και σορβικά άλατα (Sa): 2 έλεγχος
  - Μορφολίνη/δισαιθανολαμίνη/τριαιθανολαμίνη: 13 έλεγχοι
  - Χρωστικές Sudan: 3 έλεγχοι
- 6. ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ: 70 έλεγχοι (9,21 %)** (Κυρίως σε δημητριακά και ελαιούχους σπόρους)
- 7. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: 106 έλεγχοι (13,95 %)** (Κυρίως σε ξηρούς καρπούς και ελαιούχους σπόρους)
- Ηπατίτιδα/Νοροϊό: 14 έλεγχοι
  - *Salmonella* spp.: 91 έλεγχοι
  - *E. Coli*: 1 έλεγχος
- 8. Γ.Τ.Ο. : 73 έλεγχοι (9,61 %)** (Κυρίως σε δημητριακά και λοιπά προϊόντα)
- 9. ΔΙΑΦΕΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 45 έλεγχοι (5,92 %)**
- Κυρίως έλεγχοι υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών ουσιών στα πλαίσια του Καν. (ΕΚ) 669/2009

Εικόνα 5: Φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακή εξέταση κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες ανά είδος κινδύνου για το 2015

Στους Πίνακες του Παραρτήματος Ι καταγράφονται αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με:

- τα είδη των ελέγχων και τα ευρήματά τους ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχων κατά το στάδιο των εισαγωγών (Πίνακας Ι)
- τους ελέγχους στα πλαίσια της ειδικής ενωσιακής νομοθεσίας των Καν. (ΕΚ) 669/2009 και Καν. (ΕΕ) 884/2014 (Πίνακας ΙΙ και Πίνακας ΙΙΙ).

Πίνακας 13: Έλεγχοι στο στάδιο των εισαγωγών από το Γενικό Χημείο του Κράτους

Κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	Αριθμός ελεγχθέντων φορτίων*	Αριθμός μη συμμορφούμενων φορτίων**	Είδος Δείγματος ***	Χώρα προέλευσης ***	Ποσότητα ***	Εκτρεπόμενη Παράμετρος***
κεφ. 15 Λίπη και έλαια φυτικής προέλευσης	164	0				
κεφ. 17 Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα	308	2	ζελεδάκια	Τουρκία	38kg	Απουσία φράσης προφύλαξης για τις χρωστικές, σύμφωνα με το Παράρτημα V του καν. (ΕΚ) 1333/2008.
			ζελεδάκια	Τουρκία	10kg	Απουσία φράσης προφύλαξης για τις χρωστικές, σύμφωνα με το Παράρτημα V του καν. (ΕΚ) 1333/2008.
κεφ. 18 Παρασκευάσματα κακάο	293	0				
κεφ.19 Παρασκευάσματα δημητριακών και είδη ζαχαροπλαστικής	486	0				
κεφ. 20 Παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων	495	0				
κεφ. 21 Παρασκευάσματα διατροφής (σύνθετα τρόφιμα)	623	0				
κεφ. 22 Ελεύθερα αλκοόλης ποτά	276	0				
κεφ. 39 Πλαστικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	116	0				
κεφ. 48 Χαρτί και χαρτόνι σε επαφή με τρόφιμα	2	0				
κεφ. 69 Κεραμικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	9	0				
κεφ. 72 Μεταλλικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα-ανοξειδωτος χάλυβας	1	0				
Σύνολο	2773	2				

* έλεγχος εγγράφων και ενδεχόμενος εργαστηριακός έλεγχος

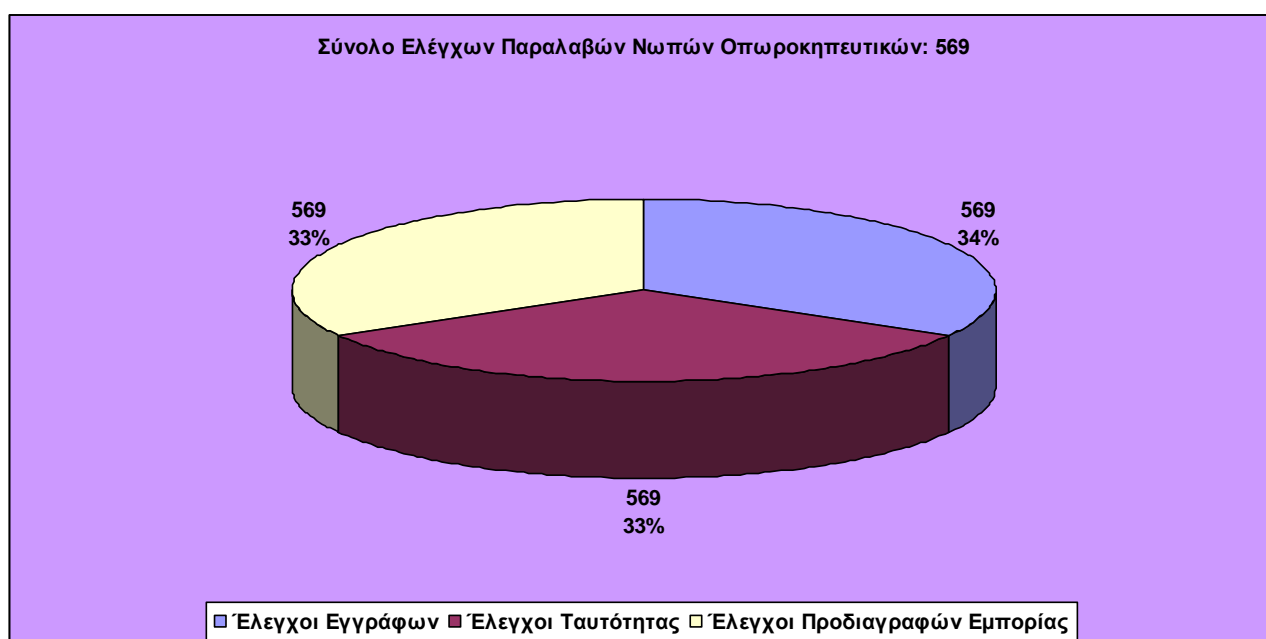
**δε συμπεριλαμβάνονται θέματα μη συμμορφώσεων που επιδέχονται διόρθωση/θεραπεία/συμμόρφωση πριν τη διάθεση στην αγορά (π.χ. επισήμανση), εκτός των περιπτώσεων που αφορούν θέμα ασφάλειας και αποστέλλεται σήμα RASFF

*** Μόνο για τα μη ασφαλή δείγματα τροφίμων ή τα δείγματα υλικών σε επαφή με τρόφιμα που σχετίζονται με θέματα ασφάλειας

Επιπλέον, από τις υπηρεσίες του Γενικού Χημείου του Κράτους έγιναν 2.773 εργαστηριακοί έλεγχοι φορτίων της αρμοδιότητάς του, όπως φαίνονται στον πίνακα 13. Από τον έλεγχο των συνοδευτικών εγγράφων, της επισήμανσης και κατά περίπτωση τους εργαστηριακούς ελέγχους για τη συμμόρφωση του προϊόντος (χημική ανάλυση) μόνο 2 φορτία κρίθηκαν ως μη ασφαλή. Στον ως άνω πίνακα φαίνονται αναλυτικά ανά κατηγορία τροφίμων η κατανομή των εισαγομένων, ελεγχόμενων και μη ασφαλών φορτίων.

3. Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο των παραλαβών νωπών οπωροκηπευτικών από κράτη-μέλη της Ε.Ε.

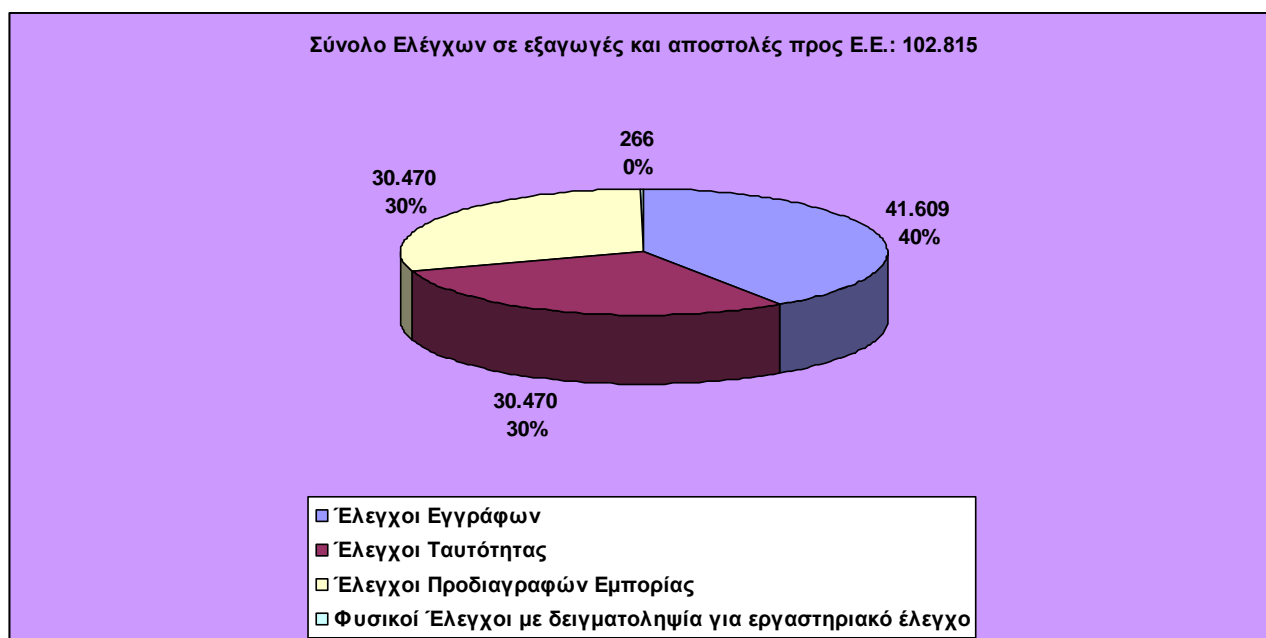
Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 569 έλεγχοι σε νωπά οπωροκηπευτικά στο στάδιο της παραλαβής από κράτη-μέλη της Ε.Ε., που αφορούσαν έλεγχο εγγράφων, ταυτότητας και ελέγχους για προδιαγραφές εμπορίας (βλ. *Εικόνα 6*). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 42.483 φορτίων που παραλήφθηκαν από κράτη-μέλη της Ε.Ε.. Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 569 φορτία (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα 569 έλεγχοι ταυτότητας (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 569 έλεγχοι για προδιαγραφές εμπορίας (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων).

Εικόνα 6: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο των παραλαβών νωπών οπωροκηπευτικών από κράτη-μέλη της Ε.Ε. - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2015

4. Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο των εξαγωγών και αποστολών προς κράτη-μέλη της Ε.Ε.

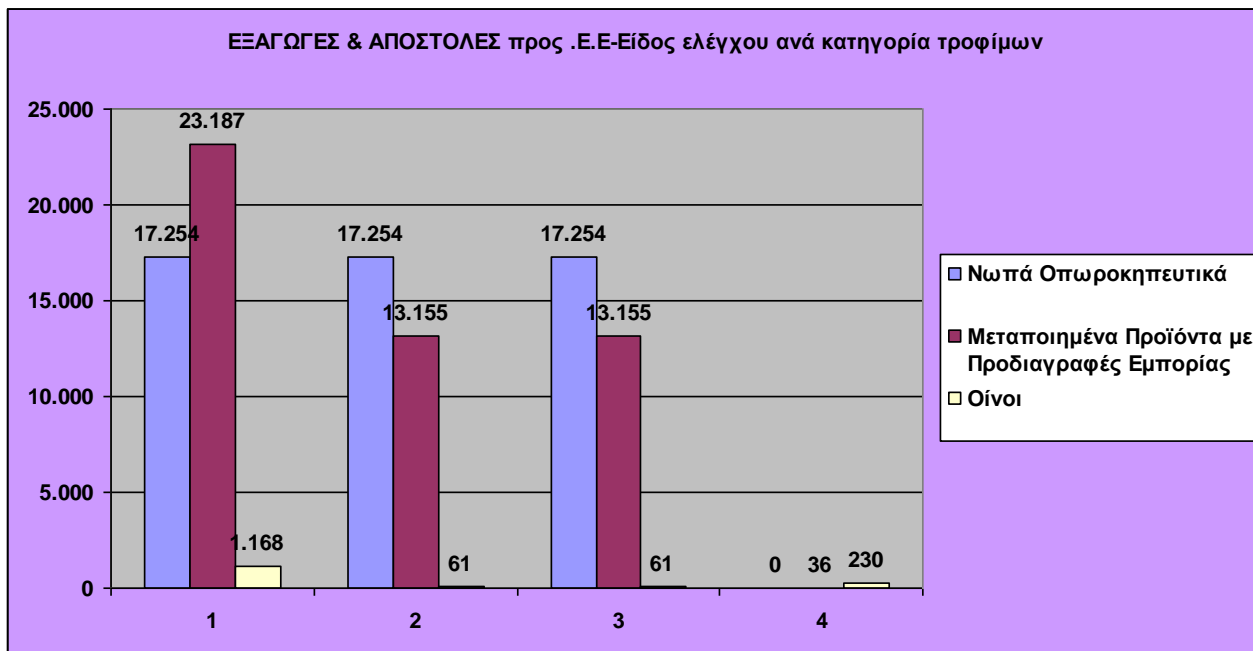
Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 102.815 έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε., που αφορούσαν έλεγχο εγγράφων, ταυτότητας και φυσικούς ελέγχους άνευ ή με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο. Οι τομείς ελέγχου αφορούσαν ελέγχους για υγιεινή & ασφάλεια αλλά και προδιαγραφές εμπορίας (βλ. Εικόνα 7). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 173.729 φορτίων που αφορούσαν Νωπά Οπωροκηπευτικά, Οίνους και Μεταποιημένα προϊόντα με εθνικές προδιαγραφές εμπορίας που παρουσιάστηκαν προς εξαγωγή και αποστολή προς κράτη-μέλη της Ε.Ε. Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 41.609 φορτία (40,47% επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα, 30.470 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (29,64% επί του συνόλου των ελέγχων), 30.470 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (29,64% επί του συνόλου των ελέγχων) και 266 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο (0,26% επί του συνόλου των ελέγχων).

Εικόνα 7: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και αποστολών προς κράτη-μέλη της Ε.Ε. - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2015

Οι 102.815 έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με τον Πίνακα 14.

Πίνακας 14: Σύνολα Ελέγχων κατά το στάδιο των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και αποστολών προς την Ε.Ε. ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2015

Οι 266 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται ως εξής:

ΠΡΟΣΘΕΤΑ: 233 έλεγχοι (87,59%)

- Διοξείδιο του θείου και θειώδη άλατα (SO_2): 233 έλεγχοι σε οίνους.

ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 25 έλεγχοι (9,39%)

- Αφλατοξίνες: 10 έλεγχοι αποξηραμένες σταφίδες και σύκα.
- Ωχρατοξίνη Α: 15 έλεγχοι αποξηραμένες σταφίδες και σύκα.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 8 έλεγχοι (3%)

2.2. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

1. Συνολική συμμόρφωση

ι) Συνολική συμμόρφωση των επιχειρήσεων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων ως προς τις βασικές παραμέτρους της νομοθεσίας κυμάνθηκε σε ποσοστό 93,8%, καθότι διαπιστώθηκαν παραβάσεις σε 4301 επιχειρήσεις σε σύνολο 69083 επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν. Το ποσοστό συμμόρφωσης είναι σταθερά υψηλό και κυμαίνεται στα επίπεδα των τελευταίων ετών.

ii) Συνολική συμμόρφωση σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τις βασικές παραμέτρους της νομοθεσίας κυμάνθηκε όσον αφορά τους εργαστηριακούς ελέγχους σε ποσοστό 94,4%. Το ποσοστό συμμόρφωσης κρίνεται ικανοποιητικό

2. Ανάλυση μη συμμορφώσεων

ι). Ανάλυση των μη συμμορφώσεων στις επιχειρήσεις

Από την αξιολόγηση των συνολικών αποτελεσμάτων που αναφέρονται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 1 κατεγράφησαν 4663 παραβάσεις (Εικόνα 8).

Η κατανομή των παραβάσεων με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής:

Γενική Υγιεινή:	2299	ήτοι ποσοστό	49,3%
Υγιεινή (HACCP):	1051	ήτοι ποσοστό	22,6%
Άλλες:	892	ήτοι ποσοστό	19,1%
Επισήμανση και Παρουσίαση:	205	ήτοι ποσοστό	4,4 %
Μη ασφαλή τρόφιμα:	178	ήτοι ποσοστό	3,8%
Σύνθεση:	38	ήτοι ποσοστό	0,8%

Εικόνα 8: Ανάλυση μη συμμορφώσεων κατά τον έλεγχο των επιχειρήσεων

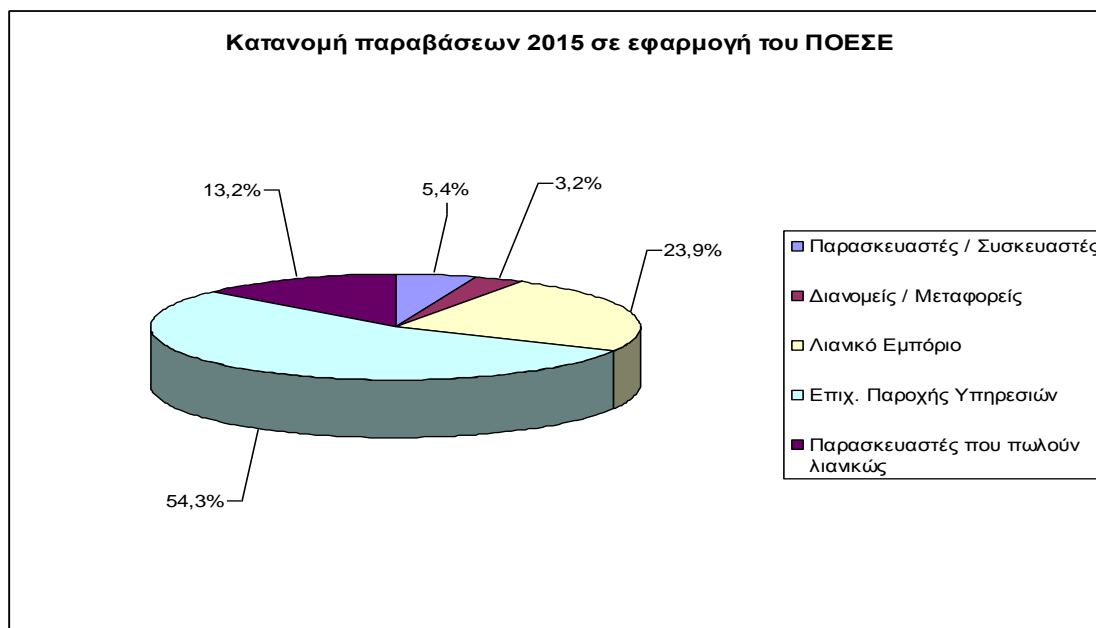

Αναλυτικά, παρατηρούμε ότι ζητήματα γενικής υγιεινής αφορούν την πλειοψηφία των παραβάσεων, γεγονός που καταγράφεται διαχρονικά. Το ποσοστό των παραβάσεων αυτών είναι σταθερό και φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις είναι περισσότερο επιρρεπείς σε αστοχίες της γενικής υγιεινής.

Μικρή αύξηση των παραβάσεων σχετικά με την τήρηση των συστημάτων αυτοελέγχου HACCP παρατηρήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος (18,1%). Οι περισσότερες αδυναμίες των συστημάτων αφορούν ελλιπή τεκμηρίωση.

Επίσης, διαπιστώθηκε επιπλέον μείωση του ποσοστού των παραβάσεων για μη ασφαλή τρόφιμα (3,8%), ποσοστό το οποίο διαχρονικά κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Η κατανομή των παραβάσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων και με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής :

Παροχή υπηρεσιών:	με ποσοστό 54,3%
Λιανικό εμπόριο:	με ποσοστό 23,9%
Παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς:	με ποσοστό 13,2%
Παρασκευαστές - συσκευαστές:	με ποσοστό 5,4%
Διανομείς - μεταφορείς:	με ποσοστό 3,2%

Εικόνα 9: Κατανομή παραβάσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων

ii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τους κινδύνους που ελέγχθηκαν ανέρχεται στο 2,5% του συνόλου των τροφίμων που εξετάστηκαν. Η συνολική μη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 2,8%.

iii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων των προϊόντων φυτικής προέλευσης σε όλα τα στάδια διακίνησης

Από τα δεδομένα των μόλις 203 μη συμμορφώσεων σε σχέση με το σύνολο των ελεγχθέντων φορτίων, είναι εμφανές ότι δεν υπήρξαν σοβαρές μη συμμορφώσεις, ενώ τηρήθηκαν σε μεγάλο

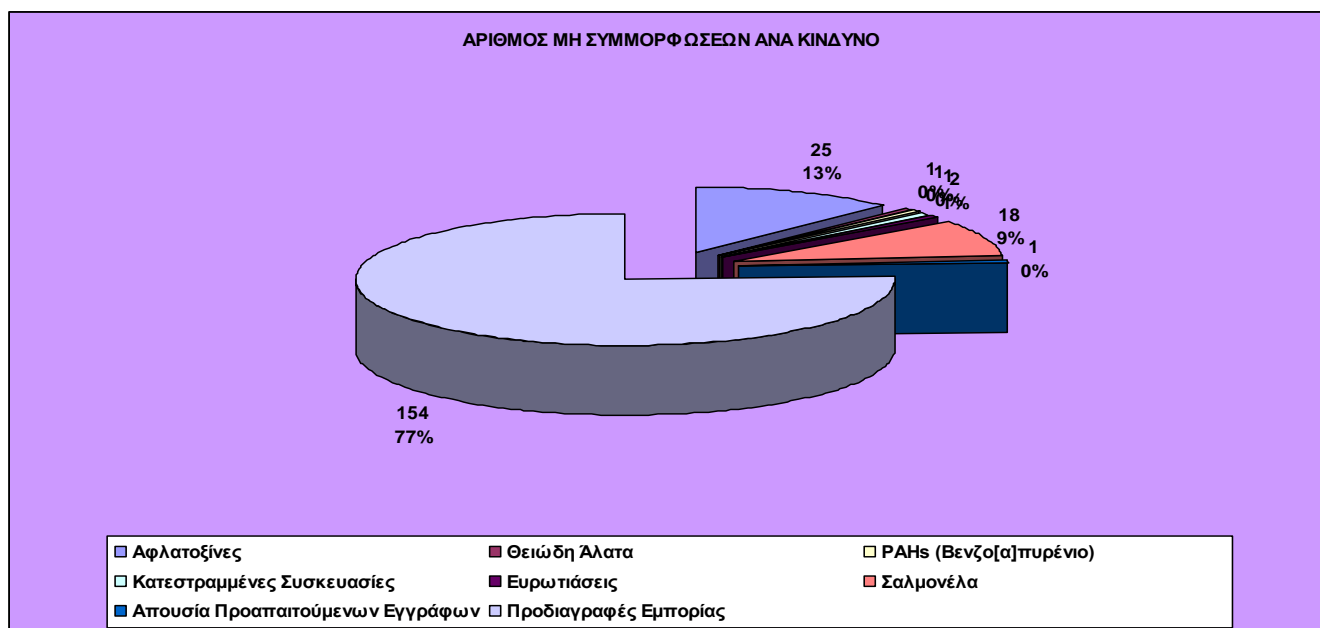
ποσοστό οι απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, επιτυγχάνοντας τις προτεραιότητες ελέγχου που οι στρατηγικοί στόχοι του ΠΟΕΣΕ είχαν θέσει.

Κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες εμφανίστηκαν μόλις 69 (33,99 % επί των μη συμμορφώσεων) μη συμμορφώσεις, κατά το στάδιο των παραλαβών νωπών οπωροκηπευτικών από κράτη-μέλη της Ε.Ε. μόλις 5 (2,46 % επί των μη συμμορφώσεων), ενώ υπήρξαν και 129 (63,54 % επί των μη συμμορφώσεων) μη συμμορφούμενα φορτία που αφορούσαν εξαγωγές προς τρίτες χώρες και αποστολές προς κράτη-μέλη της Ε.Ε.

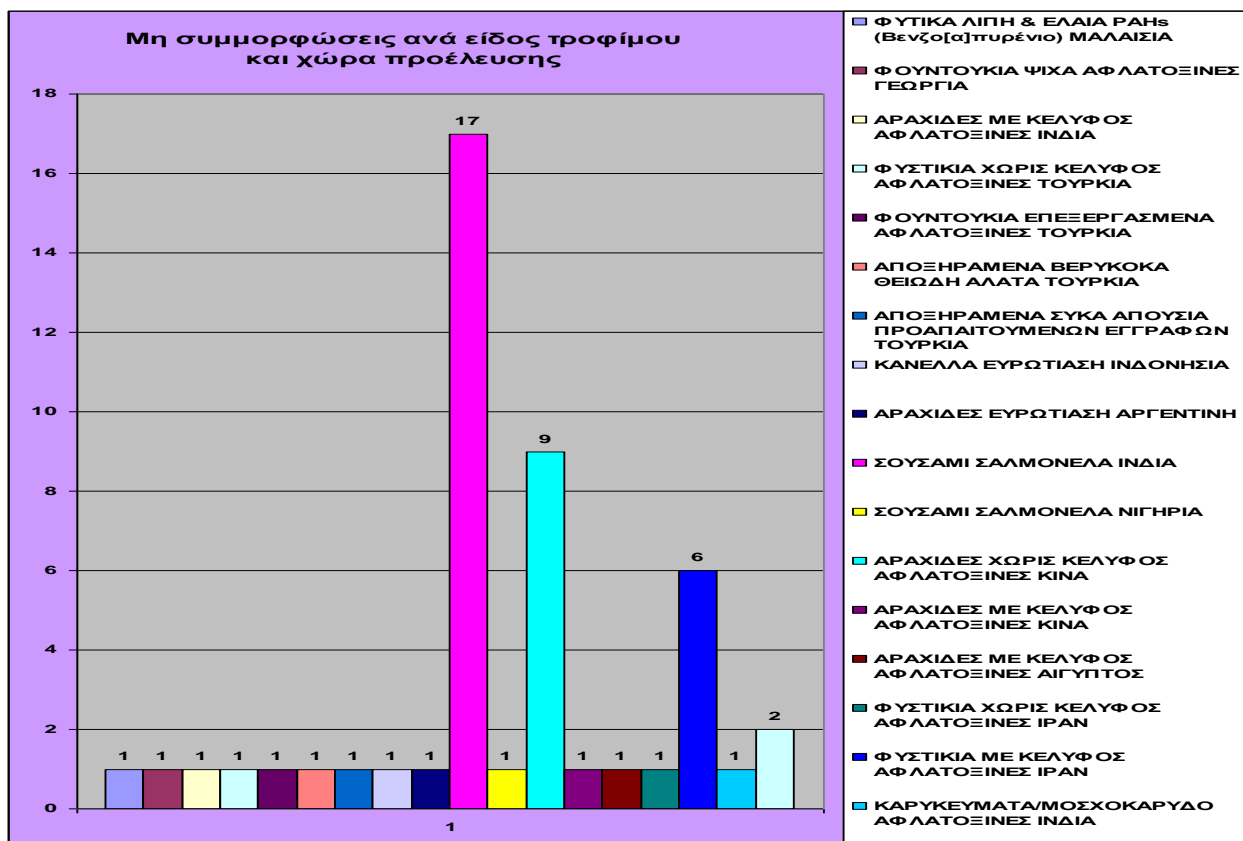
Οι 48 (23,64 % επί των μη συμμορφώσεων) εκ των 203 μη συμμορφώσεων αφορούσαν κινδύνους σχετιζόμενους με υγιεινή & ασφάλεια (εκδόθηκαν 48 RASFF Απόρριψης στα σύνορα), ενώ οι υπόλοιπες 155 (76,35 % επί των μη συμμορφώσεων) αφορούσαν προδιαγραφές εμπορίας.

Επιπροσθέτως αναδείχτηκε η ανάγκη για μεγαλύτερο επίπεδο ελέγχων για ΡΑΗs (βενζο[α]πυρένιο στα λοιπά προϊόντα), για πρόσθετα (Θειώδη Άλατα στα αποξηραμένα φρούτα) και μικροβιολογικούς κινδύνους (Σαλμονέλα σε Ελαιούχους σπόρους και κυρίως σουσάμι) (βλ. Πίνακα Ι του Παραρτήματος Ι) κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες λόγω των υψηλών ποσοστών ευρημάτων μη συμμορφώσεων σε σχέση με το σύνολο των αντίστοιχων ελέγχων.

Στην εικόνα 10 καταγράφεται η κατανομή των ειδών των μη συμμορφώσεων για όλα τα στάδια διακίνησης και στην εικόνα 11 καταγράφεται ο αριθμός των μη συμμορφώσεων ανά είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης για όλα τα στάδια διακίνησης το 2015.

Εικόνα 10: Αριθμός μη Συμμορφώσεων ανά Κίνδυνο για όλα τα στάδια διακίνησης για το 2015

Εικόνα 11: Αριθμός μη συμμορφώσεων ανά είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης για όλα τα στάδια διακίνησης για το 2015

Στον Πίνακα 15 καταγράφεται το σύνολο των μη συμμορφώσεων ανά είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης για υγιεινή & ασφάλεια κατά το στάδιο των εισαγωγών (για αυτά εκδόθηκε RASFF).

Πίνακας 15: Σύνολο Μη Συμμορφώσεων που απορρίφθηκαν στα σύνορα για υγιεινή & ασφάλεια κατά τις εισαγωγές για το έτος 2015 (έκδοση RASFF)

Προϊόν	Μη Συμμορφώσεις	Χώρα Προέλευσης	Αριθμός
ΦΥΤΙΚΑ ΛΙΠΗ & ΕΛΑΙΑ	ΡΑΗs (Βενζο[α]πυρένιο)	ΜΑΛΑΙΣΙΑ	1
ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ ΨΙΧΑ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΓΕΩΡΓΙΑ	1
ΑΡΑΧΙΔΕΣ ΜΕ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΙΝΔΙΑ	1
ΦΥΣΤΙΚΙΑ ΧΩΡΙΣ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΤΟΥΡΚΙΑ	1
ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΤΟΥΡΚΙΑ	1
ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΑ ΒΕΡΥΚΟΚΑ	ΘΕΙΩΔΗ ΑΛΑΤΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	1
ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΑ ΣΥΚΑ	ΑΠΟΥΣΙΑ ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	ΤΟΥΡΚΙΑ	1
ΚΑΝΕΛΛΑ	ΕΥΡΩΤΙΑΣΗ	ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	1
ΑΡΑΧΙΔΕΣ	ΕΥΡΩΤΙΑΣΗ	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	1

ΣΟΥΣΑΜΙ	ΣΑΛΜΟΝΕΛΑ	ΙΝΔΙΑ	17
ΣΟΥΣΑΜΙ	ΣΑΛΜΟΝΕΛΑ	ΝΙΓΗΡΙΑ	1
ΑΡΑΧΙΔΕΣ ΧΩΡΙΣ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΚΙΝΑ	9
ΑΡΑΧΙΔΕΣ ΜΕ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΚΙΝΑ	1
ΑΡΑΧΙΔΕΣ ΜΕ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	1
ΦΥΣΤΙΚΙΑ ΧΩΡΙΣ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΙΡΑΝ	1
ΦΥΣΤΙΚΙΑ ΜΕ ΚΕΛΥΦΟΣ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΙΡΑΝ	6
ΚΑΡΥΚΕΥΜΑΤΑ/ΜΟΣΧΟΚΑΡΥΔΟ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΙΝΔΙΑ	1
ΤΣΙΛΙ ΘΡΥΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΕΣ	ΙΝΔΙΑ	2

2.3. ΣΧΕΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

1. Βιολογικοί Κίνδυνοι

1) Έλεγχος για την ανίχνευση *Salmonella* spp. σε αποξηραμένα μπαχαρικά και ελαιούχους σπόρους

Σκοπός του ελέγχου ήταν η ανίχνευση της *Salmonella* spp. σε αποξηραμένα μπαχαρικά και ελαιούχους σπόρους, με απώτερο στόχο τη διερεύνηση του επιπέδου ασφάλειας των κυκλοφορούντων αποξηραμένων μπαχαρικών και ελαιούχων σπόρων, στη βάση του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002, και την προστασία της υγείας των καταναλωτών

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ.

Στο σύνολο των 21 δειγμάτων (σουσάμι, μοσχοκάρυδο, τσίλι, κύμινο, κάρυ, καρύδα, μαύρο πιπέρι, τσιμένι, κουρκουμάς, γλυκάνισο, σουμάκ), που ελέγχθηκαν δεν ανιχνεύθηκε *Salmonella* spp., επομένως υπήρξε συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

2) Έλεγχος για την ανίχνευση *Salmonella* spp. και *Listeria monocytogenes* σε φρέσκες κομμένες σαλάτες και φρούτα

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2015, ήταν η ταυτόχρονη ανίχνευση *Salmonella* spp. και *Listeria monocytogenes* σε φρέσκες κομμένες σαλάτες και φρούτα με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 2073/2005, β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής και Δυτικής Ελλάδας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ.

Στο σύνολο των 6 δειγμάτων κομμένων σαλατών που ελέγχθηκαν δεν ανιχνεύθηκαν οι ανωτέρω μικροοργανισμοί, επομένως υπήρξε συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

3) Έλεγχος για τους ιούς Νοροϊνίους και Ηπατίτιδα Α σε συσκευασμένα έτοιμα προς χρήση φρούτα (για κατανάλωση ή ως πρώτη ύλη ζαχαροπλαστικής)

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προάσπιση της δημόσιας υγείας μέσω της συμμόρφωσης διαφόρων τροφίμων με την Ενωσιακή Νομοθεσία (Καν. 178/2002/ΕΚ) για τους συγκεκριμένους εντερικούς ιούς, για τους οποίους κατά τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση κρουσμάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο έλεγχος αφορούσε στην ανίχνευση των ιών Ηπατίτιδα Α και Νοροϊνίους I και II σε συσκευασμένα έτοιμα προς χρήση φρούτα (για κατανάλωση ή ως πρώτη ύλη ζαχαροπλαστικής) και μαλακούς καρπούς εισαγωγής (φράουλες, blackberries, blueberries, raspberries).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Υγιεινής, Μονάδα Περιβαλλοντικής Μικροβιολογίας, Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Πατρών.

Έγιναν συνολικά 18 έλεγχοι ταυτόχρονα και για τους δύο ιούς (σε βατόμουρα, φράουλες, μούρα, μύρτιλα, blueberries, καρπούς Goji και cranberries), ενώ στα δείγματα που εξετάστηκαν δεν ανιχνεύθηκαν οι ανωτέρω ιοί.

2. Χημικοί Κίνδυνοι

1) Έλεγχος στον τομέα των Προσθέτων

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεων στον τομέα των προσθέτων για το έτος 2015, σε συνέχεια των δράσεων των προηγούμενων ετών στον τομέα αυτό. Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης τροφίμων μη ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε ενγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών και των γλυκαντικών ουσιών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν έλεγχος ορθής επισήμανσης ως προς την κείμενη Νομοθεσία και ειδικότερα όσον αφορά στην ορθή αναγραφή περιεχόμενων προσθέτων/κατηγορίας προσθέτου, την ορθή επισήμανση για τη δήλωση παρουσίας θειωδών και τυχόν παραπλανητική επισήμανση που σχετίζεται με τη μεταφορά ενός προσθέτου στο τελικό προϊόν καθώς και, έλεγχος ορθής χρήσης ουσιών με αρωματικές ιδιότητες με περιορισμούς στη μέγιστη περιεκτικότητά τους .

Η επιλογή των προτεραιοτήτων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα ελέγχου βασίστηκε σε εκτίμηση επικινδυνότητας, με βάση δεδομένα κατανάλωσης του ελληνικού πληθυσμού σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες χρήσεις των προσθέτων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών ουσιών και γλυκαντικών υλών στις διάφορες κατηγορίες τροφίμων και στις μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις, όπως αυτές ισχύουν για το τελικό προϊόν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αλλά και τα τρόφιμα που συνεισφέρουν περισσότερο στη συνολική πρόσληψη. Επίσης, ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα ελέγχων (συμμορφώσεις ή μη ως προς την ισχύουσα νομοθεσία) σύμφωνα με τα προγράμματα ελέγχου για τα πρόσθετα προηγούμενων ετών. Για τον καθορισμό του στόχου, ελήφθησαν υπόψη νεώτερα επιστημονικά δεδομένα, όπως για παράδειγμα η επαναξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) για ορισμένες χρωστικές ουσίες, καθώς και η έναρξη εφαρμογής του άρθρου 24 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ, σχετικά με τις απαιτήσεις επισήμανσης για τρόφιμα που περιέχουν τις χρωστικές ουσίες E102, E104, E110, E122, E124 και E129.

Επίσης στόχος του προγράμματος ήταν η παρακολούθηση της πραγματικής χρήσης των προσθέτων τροφίμων λαμβάνοντας υπόψη την Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσληψη προσθέτων τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (COM(2001) 542 τελικό) και το άρθρο 27 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη διατηρούν συστήματα για την παρακολούθηση της κατανάλωσης και της χρήσης προσθέτων τροφίμων βασιζόμενα στην προσέγγιση εκτίμησης επικινδυνότητας και κοινοποιούν τα πορίσματά τους με τη δέουσα περιοδικότητα στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA).

Στόχος της παρακολούθησης ήταν να διερευνάνται κατά πόσον η έκθεση των καταναλωτών σε ορισμένα πρόσθετα τροφίμων οδηγεί σε ενδεχόμενη υπέρβαση της Αποδεκτής Ημερήσιας Πρόσληψης (ΑΗΠ) και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Α' (Τροφίμων και προσθέτων τροφίμων), β) την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α', γ) την Χημική Υπηρεσία Βόλου, δ) την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Τμήμα Χ.Υ. Καβάλας, ε) την Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας και στ) την Χημική Υπηρεσία Κρήτης.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 534, από τα οποία βρέθηκαν 23 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε θέματα επισήμανσης καθώς και σε χρήση σορβικών σε γρανίτες.

Στον Πίνακα 16 παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέγχθησαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

Πίνακας 16: Είδη τροφίμων και παράμετροι που εξετάστηκαν κατά τον εργαστηριακό έλεγχο

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Οπωροκηπευτικά σε ξύδι, άλμη ή λάδι (εκτός από τις ελιές), κίτρινες πιπεριές σε άλμη και από χύμα διάθεση	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
2	Γλυκόξινα διατηρημένα φρούτα και λαχανικά, γλυκόξινες σάλτσες από υπεραγορές και εστιατόρια διεθνούς κουζίνας (ασιατικά, μεξικάνικα, ινδικά)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη, Γλυκαντικά (εκτός γλυκοζιτών στεβιόλης) και Χρωστικές
3	Ζαχαρωμένα, κρυσταλλωμένα και γλασαρισμένα φρούτα π.χ. ανανάς, παπάγια κλπ ζαχαρωμένα χύμα και fruits glaces	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
4	Τελικές επικαλύψεις (σιρόπι για τηγανίτες, αρωματισμένο σιρόπι για μιλκσέικ και παγωτό & παρόμοια προϊόντα)	Θειώδη, Σορβικά, Βενζοϊκά
5	Γλυκά κουταλιού (κυρίως τοπικά προϊόντα)	Σορβικά Βενζοϊκά, Θειώδη και χρωστικές
6	Αποξηραμένα φρούτα όπως βερίκοκα, ροδάκινα, σταφύλια, σταφίδες, δαμάσκηνα και σύκα, μπανάνες, μήλα και αχλάδια και άλλα (συμπεριλαμβανομένων των φλοιοκάρπων ξηρών καρπών)	Θειώδη, Σορβικά
7	Αποξηραμένη λιαστή τομάτα χύμα	Σορβικά, Θειώδη
8	Σιρόπι γλυκόζης	Θειώδη
9	Προϊόντα επάλειψης με βάση τα φρούτα, συμπεριλαμβανομένων των μαρμελάδων	Βενζοϊκά, Θειώδη
10	Προσσκευασμένο ψωμί μικρών εταιριών καθημερινής παραγωγής που διατίθενται και σε σουπερ μάρκετ, απλό ψωμί από φούρνους.	Σορβικά, Προπιονικό οξύ

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
11	Μερικώς ψημένα, αρτοσκευάσματα (π.χ. πίτες και αρτίδια).	Σορβικά, Προπιονικό οξύ
12	Εκλεκτά αρτοσκευάσματα (τσουρέκια με κανέλα ή/και μαχλέπι) μη προσσκευασμένα	Σορβικά, Προπιονικό οξύ, Κουμαρίνη
13	Εκλεκτά αρτοσκευάσματα (κέικ κρουασάν)	Σορβικά, Προπιονικό οξύ
14	Ελεύθερα αλκοόλης αρωματισμένα ποτά και φρουτοποτά (όχι χυμοί και νέκταρ)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη (μόνο όταν περιέχουν γλυκόζη)
15	Ελεύθερα αλκοόλης αρωματισμένα ποτά και φρουτοποτά και νέκταρ (όχι χυμοί)	Σορβικά, Βενζοϊκά, χρωστικές (μόνο στα έντονα χρωματισμένα) Θειώδη (μόνο όταν περιέχουν γλυκόζη)
16	Σπορέλαια από χώρους μαζικής εστίασης	Αντιοξειδωτικά
17	Μουστάρδα (χύμα), μουστάρδα Dijon	Σορβικά, Βενζοϊκά
18	Προϊόντα με συνθετικές γλυκαντικές ύλες (αναψυκτικά, αρωματισμένα ποτά, ποτά με βάση χυμούς φρούτων, μαρμελάδες, γλυκά κουταλιού, παρασκευάσματα σπυροκηπευτικών, ζελέδες, φρούτα σε κονσέρβες ή βάζα, γλυκά, κλπ)	Συνθετικές γλυκαντικές ύλες ενδεχόμενα συμπεριλαμβανομένων των γλυκοζιτών στεβιόλης
19	Επιτραπέζια γλυκαντικά που δηλώνονται ως γλυκοζίτες στεβιόλης από αρτοποιία, ζαχαροπλαστεία, μπακάλικα κλπ.	Γλυκοζίτες στεβιόλης
20	Χρωστικές τροφίμων που δηλώνονται με συγκεκριμένη σύνθεση για επιβεβαίωση της δήλωσης	Χρωστικές
21	Συσκευασμένες βαφές αυγών από καταστήματα φυσικών / βιολογικών προϊόντων	Χρωστικές
22	Γρανίτες (από αυτόματους πωλητές), μαλλί της γριάς, καραμέλες (χύμα), γλειφιτζούρια, ζαχαρόπηκτα (χύμα), μικροκαραμέλες αρωματισμού της αναπνοής, <u>με έντονα χρώματα</u>	Χρωστικές
23	Έγχρωμα μπαχαρικά (chilli, κόκκινο πιπέρι κλπ)	Ερυθρό του SUDAN, Αννάτο & υδατοδιαλυτές χρωστικές
24	Σαλάτες (μελιτζανοσαλάτα, πατατοσαλάτα, ...)	Σορβικά, Βενζοϊκά
25	Σάλτσες όπως κέτσαπ τομάτας, Worcestershire sauce, chili sauce, dipping sauce, διάφορα ντρέσινγκ	Σορβικά, Βενζοϊκά

2. Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα

Ο έλεγχος αφορούσε στη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα (ΥΑΕΤ), που παράγονται και διακινούνται στην ελληνική αγορά, με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Οι προτεραιότητες του ελέγχου στα ΥΑΕΤ για το έτος 2015, ήταν ο έλεγχος

συμμόρφωσης των πλαστικών και των κεραμικών και σε διερευνητικό επίπεδο, ο έλεγχος για τον προσδιορισμό της ολικής μετανάστευσης σε πολυστρωματικά υλικά από πλαστικό και χαρτί .

Σκοπός του ελέγχου είναι να εξακριβώσει ότι τα υλικά και αντικείμενα που έρχονται σε επαφή με τα τρόφιμα είναι ασφαλή και συμμορφώνονται με τις γενικές και ειδικές απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας που ισχύουν για αυτά.

Ο έλεγχος στα πλαστικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στις κάτωθι παραμέτρους:

- Ολική μετανάστευση
- Πλαστικοποιητές
- Ειδική μετανάστευση φορμαλδεΐδης & μελαμίνης
- Ειδική μετανάστευση Πρωτοταγών Αρωματικών αμινών

Ο έλεγχος στα κεραμικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στις κάτωθι παραμέτρους:

- Μόλυβδος
- Κάδμιο

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τη Β' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β', του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Στα 36 δείγματα που έχουν εξετασθήκαν, βρέθηκε ένα (1) δείγμα μη συμμορφούμενο με την κείμενη νομοθεσία. Πρόκειται για ένα πλαστικό οικιακής χρήσης (παιδικό πιάτο) με εκτρεπόμενες τιμές ως προς την ολική μετανάστευση. Στο πλαίσιο του διερευνητικού προγράμματος (προσδιορισμός ολικής μετανάστευσης σε πολυστρωματικά υλικά από πλαστικό και χαρτί), ελέγχθηκαν 3 δείγματα και δεν παρατηρήθηκαν προβλήματα.

Εκτός των διενεργούμενων δειγματοληψιών διενεργήθηκαν 69 επιθεωρήσεις για τη συμμόρφωση των απαιτήσεων στον τομέα αυτόν.

3. Έλεγχος για την παρουσία ουσιών που επιμολύνουν τα τρόφιμα

α) Μέταλλα

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα του μολύβδου, του καδμίου, του ανόργανου κασσιτέρου και του ανόργανου αρσενικού σε ορισμένα είδη τροφίμων, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) τα εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Αττικής του ΕΦΕΤ και β) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 38 έλεγχοι σε κονσέρβες λαχανικών, φρούτων και οσπρίων και ρύζι, ενώ δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

β) Πολυκυκλική Αρωματική Υδρογονάνθρακες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥς) σε παρθένα ελαιόλαδα, ή ελαιόλαδα αποτελούμενα από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα καθώς και προϊόντα κακάο.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 10 έλεγχοι και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

γ) 3-Μονοχλωροπροπανο-1,2-διόλη

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα της 3-μονοχλωροπροπανο-1,2-διόλης (3-MCPD) σε σάλτσες σόγιας.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν 6 έλεγχοι σε σάλτσες σόγιας και βρέθηκε ένα δείγμα μη συμμορφούμενο με τη νομοθεσία.

δ) Μυκοτοξίνες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των μυκοτοξινών σε ορισμένα είδη τροφίμων, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών. Ο έλεγχος αφορούσε στα παρακάτω είδη μυκοτοξινών:

- την Αφλατοξίνη Β₁, και το άθροισμα των Αφλατοξινών Β₁, Β₂, G₁ και G₂ σε διάφορα τρόφιμα (ξηρούς καρπούς, αποξηραμένα φρούτα, μπαχαρικά, προϊόντα δημητριακών, ρύζι, προϊόντα καλαμποκιού, κράνμπερις - γκότζι μπέρις και παιδικές τροφές με βάση τα δημητριακά),
- την Ωχρατοξίνη Α (ΟΤΑ) σε διάφορα τρόφιμα (προϊόντα δημητριακών, ρύζι και σταφίδες, προϊόντα καλαμποκιού και μπαχαρικά),
- τη Δεσοξυνιβαλενόλη (DON) και τη Ζεαραλενόνη (ΖΕΑ) σε προϊόντα δημητριακών,
- τις Φουμονισίνες Β₁ και Β₂ σε διάφορα προϊόντα καλαμποκιού και παιδικές τροφές με βάση τα δημητριακά

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) της Α' Χ.Υ. Αθηνών

- Τμήμα Β, β) της Χ.Υ Μακεδονίας-Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α' και γ) της Χ.Υ. Πειραιά και Αιγαίου - Υποδιεύθυνση Πειραιά.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 112 έλεγχοι και διαπιστώθηκε μία (1) μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία που αφορούσε σε υπέρβαση του ορίου για ΟΤΑ σε Σταφίδα Σουλτανίνα.

ε) Νιτρικά σε λαχανικά και παιδικές τροφές

Σκοπός του ελέγχου είναι η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006, ως ισχύει, όσον αφορά στα επίπεδα των νιτρικών ιόντων σε νωπά, διατηρημένα ή κατεψυγμένα λαχανικά, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας-Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Υλοποιήθηκαν 10 έλεγχοι σε κατεψυγμένο σπανάκι και υπήρξε πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

4) Έλεγχος παρουσίας αλλεργιογόνων συστατικών που δεν επισημαίνονται σε προσυσκευασμένα τρόφιμα

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας του καταναλωτή μέσω της διαπίστωσης της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων παραγωγής, μεταποίησης και διανομής ως προς την κείμενη Εθνική και Ενωσιακή Νομοθεσία για τα αλλεργιογόνα τρόφιμα και αλλεργιογόνα συστατικά τροφίμων.

Στο πλαίσιο του προγράμματος έγινε έλεγχος της παρουσίας αραχίδων και γλουτένης σε προσυσκευασμένα προϊόντα με τις παρακάτω επισημάνσεις:

- σε ότι αφορά τις αραχίδες, προϊόντα που ενδέχεται να περιείχαν το εν λόγω αλλεργιογόνο συστατικό χωρίς να επισημαίνεται η παρουσία του στον κατάλογο των συστατικών.
- σε ότι αφορά τη γλουτένη, προϊόντα που επισημαίνονταν ως «ελεύθερα γλουτένης» ή «με χαμηλή περιεκτικότητα σε γλουτένη».

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών Κινδύνων Τροφίμων & Ειδικών Αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 21 έλεγχοι (12 για την παρουσία αραχίδων και 9 για την παρουσία γλουτένης) σε κονσέρβες λαχανικών, φρούτων και οσπρίων και ρύζι, ενώ δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία. Επομένως, τα αποτελέσματα υποστηρίζουν την ορθή συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων, με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, για την κυκλοφορία στην αγορά, την διάθεση και την επισήμανση τροφίμων τα οποία είναι πιθανόν να αποτελούνται, περιέχουν, ή παράγονται από αλλεργιογόνες ουσίες και αλλεργιογόνα συστατικά.

3. Διενέργεια ελέγχων στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επίσημου Ελέγχου Τροφίμων έτους 2015 με τίτλο «Επίσημος έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου»

Σκοπός του ελέγχου ήταν να εξακριβώσει αν τα ελαιόλαδα φέρουν ορθή επισήμανση όσον αφορά τη δηλούμενη κατηγορία και αν είναι νοθευμένα με χαμηλότερης αξίας έλαια σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων άρθρα 11, 71, 72 και του κανονισμού 2568/91/ΕΟΚ (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει).

Ο έλεγχος συμμόρφωσης πραγματοποιήθηκε βάσει ανάλυσης κινδύνου με τέτοια συχνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμφωνία του ελαιολάδου που διατίθεται στο εμπόριο με τη δηλωθείσα κατηγορία. Για τον καθορισμό της συχνότητας ελέγχου λήφθηκαν υπόψη παράγοντες όπως: ο όγκος του παραγόμενου ή διακινούμενου ελαιολάδου από τις επιχειρήσεις, η γεωγραφική κατανομή επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τις ελαιοπαραγωγές περιοχές, οι επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, το ιστορικό συμμόρφωσης της επιχείρησης σε αντίστοιχους ελέγχους, αξιοποίηση πληροφοριών από αναφορές. Καθώς η Ελλάδα είναι χώρα με μεγάλη παραγωγή εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου, οι έλεγχοι εστιάστηκαν στη διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας για το ελαιόλαδο το οποίο δηλώνεται από τις επιχειρήσεις που το διέθεταν ως εξαιρετικό παρθένο. Ο έλεγχος έγινε τόσο σε εγκαταστάσεις τυποποίησης ελαιολάδου, όσο και στο στάδιο της λιανικής πώλησης.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους και την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) την Α' Χ.Υ. Αθηνών - Τμήμα Α', (Τροφίμων και προσθέτων Τροφίμων) και τη Χ.Υ. Μακεδονίας - Θράκης, Υποδιεύθυνση Θεσσαλονίκης, Τμήμα Α' του Γενικού Χημείου του Κράτους καθώς και β) Τμήμα Χημικών Αναλύσεων & Οργανοληπτικών Δοκιμών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 149 έλεγχοι, οι οποίοι αφορούσαν σε δείγματα που δηλώνονταν ως:

- «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο» 137 έλεγχοι εκ των οποίων 86 σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και 51 σε χύμα (μη τυποποιημένο) προϊόν,
- «παρθένο ελαιόλαδο» 5 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και
- «ελαιόλαδο - αποτελούμενο από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα» 7 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν.

Από τους ανωτέρω ελέγχους προέκυψαν οι παρακάτω μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία:

- 35 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών,
- 3 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών και των χημικών παραμέτρων,
- 2 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των χημικών παραμέτρων.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει η ανάγκη συνέχισης και εντατικοποίησης των ελέγχων στον τομέα του ελαιολάδου καθώς φαίνεται ότι δεν δίδεται η δέουσα προσοχή στην οργανοληπτική

κατάταξη των ελαιολάδων από την πλευρά των επιχειρήσεων τυποποίησης με συνέπεια να εμφανίζονται μεγάλα ποσοστά μη συμμόρφωσης σε αυτόν τον τομέα κατά τον επίσημο έλεγχο.

Στους ανωτέρω ελέγχους, δεν περιλαμβάνονται έλεγχοι που έγιναν στοχευμένα σε επιλεγμένα σημεία πώλησης (μικρά μαγαζιά/παντοπωλεία/μπακάλικα) για τη διαπίστωση διακίνησης ελαιολάδων νοθευμένων με άλλα φυτικά έλαια. Αυτοί εντοπίστηκαν κυρίως στις περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας και διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός μη συμμορφώσεων. Η συγκριτικά υψηλότερη οικονομική αξία του ελαιολάδου σε σχέση με τα υπόλοιπα φυτικά έλαια, η υψηλή του διατροφική αξία και η μεγαλύτερη αποδοχή που τυγχάνει από τους Έλληνες καταναλωτές, αποτελούν διαχρονικά αφορμή για την νόθευσή του με άλλα φυτικά έλαια. Το πρόβλημα αυτό φαίνεται ότι δεν έχει αντιμετωπιστεί επαρκώς. Επομένως, απαιτείται εγρήγορση και περαιτέρω δράσεις για την εξάλειψη του φαινομένου της νοθείας στο ελαιόλαδο.

4. Επίσημος Έλεγχος για την παρουσία Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (ΓΤΟ) σε τρόφιμα και συστατικά τροφίμων

Σκοπός του ελέγχου ήταν η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας για την κυκλοφορία στην αγορά και την επισήμανση ορισμένων τροφίμων τα οποία είναι πιθανόν να αποτελούνται, περιέχουν, ή παράγονται από ΓΤΟ, ή περιέχουν συστατικά, τα οποία με τη σειρά τους αποτελούνται, περιέχουν, ή παράγονται από ΓΤΟ.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 23 έλεγχοι σε ρύζι, αραβόσιτο, σόγια και προϊόντα τους και αποξηραμένα πατάκια και όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία ως προς την παρουσία γενετικά τροποποιημένων οργανισμών.

5. Προτεραιότητες - Ειδικά σχέδια ελέγχου

1. Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών ουσιών

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση της συμμόρφωσης με την Ευρωπαϊκή και την Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 133 έλεγχοι σε διάφορα τρόφιμα (άλευρα ολικής άλεσης, βιολογικά άλευρα ολικής άλεσης, σταφίδες, αποξηραμένα σύκα, ελαιόλαδο, βιολογικό ελαιόλαδο, όσπρια, παιδικές τροφές, χυμό πορτοκαλιού, τσάι και χαμομήλι), και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

2. Έλεγχος ασφάλειας και ποιότητας των εμφιαλωμένων νερών και του συσκευασμένου πάγου

Ο έλεγχος αφορούσε στη συμμόρφωση των εγχώριων & εισαγόμενων εμφιαλωμένων νερών (φυσικών μεταλλικών, νερών πηγής και επιτραπέζιων) με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία ως προς τους παρακάτω μικροβιολογικούς παράγοντες: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπόρων), και σποριογόνοι θειοδωαναγωγικοί αναερόβιοι μικροοργανισμοί για τα φυσικά μεταλλικά νερά. Σε μικρό αριθμό δειγμάτων έγινε και έλεγχος βρωμικών ιόντων.

Ο έλεγχος στο συσκευασμένο πάγο (που προερχόταν από επιτραπέζιο νερό) επικεντρώθηκε στις εξής μικροβιολογικές παραμέτρους: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, και *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπόρων).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) την Α΄ Χημική Υπηρεσία Αθηνών, Τμήμα Γ΄, β) τη Χημική Υπηρεσία Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου - Τμήμα Χ.Υ. Κέρκυρας, γ) τη Χημική Υπηρεσία Πειραιά και Αιγαίου, Τμήμα Χ.Υ. Ρόδου, δ) τη Χημική Υπηρεσία Μακεδονίας - Θράκης, Τμήμα Χ. Υ. Σερρών και ε) τη Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Α - Εργαστηριακών Ελέγχων του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 51 έλεγχοι σε εμφιαλωμένο νερό και 4 έλεγχοι σε συσκευασμένο πάγο και όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία για τις παραμέτρους που εξετάστηκαν.

3. Εθνικό Πρόγραμμα Παρακολούθησης των επιπέδων διοξινών και PCBs

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2015 σε διάφορα είδη τροφίμων μη ζωικής προέλευσης Ελληνικής παραγωγής. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Φασματομετρίας Μάζας και Ανάλυσης Διοξινών του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Πραγματοποιήθηκαν 5 έλεγχοι σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης (ελαιόλαδο, άλλα φυτικά έλαια και παιδικές τροφές). Όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον Πίνακα 17 απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τους ελέγχους του 2015.

Πίνακας 17: Επίπεδα διοξινίων, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινίων, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος), pg/g λίπους			Διάμεση τιμή (εύρος), ng/g λίπους
ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ							
Ελαιόλαδο (N=3)	0,75	1,25	40	0,32 (0,32-0,44)	0,02 (0,01-0,12)	0,34 (0,33-0,56)	0,22 (0,08-1,04)
Λοιπά φυτικά έλαια (N=1)				0,33	0,02	0,35	0,08
ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΤΡΟΦΕΣ****							
Τροφές για μικρά παιδιά και βρέφη (N=1)	0,1	0,2	1,0	0,00	0,00	0,00	0,05

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

**** Για τις παιδικές τροφές οι συγκεντρώσεις των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCBs αναφέρονται σε pg/g ετοίμου προϊόντος, ενώ για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs σε ng/g ετοίμου προϊόντος.

4. Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας ορισμένων τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, διασφαλίζοντας ότι τα ακτινοβολημένα τρόφιμα διατίθενται στην αγορά, μόνο εφόσον συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν συνολικά 10 έλεγχοι σε αποξηραμένα βότανα, μπαχαρικά και καρυκείμενα (πιπέρι, κανέλλα, γαρύφαλλο, ρίγανη, μίγματα αρτυμάτων) για την ανίχνευση πιθανής επεξεργασίας τους με ιοντίζουσα ακτινοβολία. Όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία.

6. Διερευνητικά προγράμματα

1. Πρόγραμμα παρακολούθησης των επιπέδων ακρυλαμιδίου σε τρόφιμα

Συνεχίστηκε το πρόγραμμα που ξεκίνησε το 2007 (συστάσεις 2007/331/ΕΚ, 2010/307/ΕΕ, 2013/647/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) για την παρακολούθηση των επιπέδων του ακρυλαμιδίου σε διάφορες κατηγορίες τροφίμων με σκοπό την διαπίστωση της εφαρμογής από τις επιχειρήσεις γνωστών ορθών πρακτικών που οδηγούν στην ελάττωση του σχηματιζόμενου ακρυλαμιδίου κατά την παραγωγή συγκεκριμένων τροφίμων και απώτερο στόχο την μείωση της πρόσληψης του ακρυλαμιδίου από τους καταναλωτές.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Χημική Υπηρεσία Μετρολογίας του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν συνολικά 30 έλεγχοι, σε πατατάκια, προτηγανισμένες πατάτες, ψωμί, δημητριακά πρωινού, μπισκότα, και άλλα τρόφιμα και τα επίπεδα του ακρυλαμιδίου που μετρήθηκαν φαίνονται στον Πίνακα 18.

Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι δεν έχει γίνει ικανοποιητική εφαρμογή των επιλογών που είναι γνωστές σήμερα για την ελαχιστοποίηση των επιπέδων ακρυλαμιδίου, από τις ελληνικές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα σε τρόφιμα όπως τα τραγανά πατατάκια να καταγράφονται ιδιαίτερα υψηλές τιμές, ανώτερες από την ενδεικτική τιμή για την κατηγορία αυτή όπως έχει θεσπιστεί με τη σύσταση 2013/647/ΕΕ.

Πίνακας 18: Επίπεδα ακρυλαμιδίου σε διάφορα τρόφιμα

α/α	Τρόφιμο	Αριθμός Ελέγχων	Επίπεδα ακρυλαμιδίου (µg/kg)		
			Διάμεση Τιμή	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή
1	Πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση	4	334	212	448
2	Τραγανά πατατάκια (τσιπς)	8	1760	1527	4615
3	Προμαγειρεμένες τηγανητές πατάτες/προμαγειρεμένα προϊόντα πατάτας για μαγείρεμα στο σπίτι	2		1265	3065
4	Μαλακό Ψωμί	4	52	< LOQ*	71
5	Δημητριακά προγεύματος	1		< LOQ*	
6	Κράκερ	2		423	635
	Φρυγανιές	2		67	88
7	Καβουρδισμένος καφές	1			1392
	Στιγμιαίος (διαλυτός) καφές	1			316
8	Παιδικές τροφές (εκτός των μεταποιημένων με βάση τα δημητριακά)	1			36
9	Μεταποιημένα τρόφιμα με βάση τα δημητριακά για βρέφη και νήπια	2		< LOQ*	
10	Άλλα προϊόντα: Ποπ κορν ή σνακς καλαμποκιού	2		472	757

* LOQ = όριο ποσοτικού προσδιορισμού της μεθόδου = 30 µg/kg

2. Πρόγραμμα προσδιορισμού επιπέδων trans και κορεσμένων λιπαρών οξέων σε σύνθετα τρόφιμα

Σκοπός του ελέγχου ήταν ο προσδιορισμός του λιπιδικού προφίλ και συγκεκριμένα της περιεκτικότητας σε trans και κορεσμένα λιπαρά οξέα διαφόρων σύνθετων τροφίμων. Τα αποτελέσματα του ελέγχου συμβάλλουν στη διαμόρφωση εθνικής θέσης στο πλαίσιο των συζητήσεων του Καν. (ΕΕ) 1169/2011 για τον πιο ιδεατό και συμφέροντα τρόπο μείωσης των trans λιπαρών στα τρόφιμα στην Ευρώπη. Επιπλέον, συμβάλλουν στην καλύτερη ενημέρωση του Έλληνα καταναλωτή σχετικά με τις πηγές trans λιπαρών στη διατροφή του.

Επίσης, ο έλεγχος στόχευε στη συλλογή δεδομένων για πιθανές μελλοντικές διαβουλεύσεις με όλους τους εταίρους που εμπλέκονται στην παραγωγή και διάθεση επεξεργασμένων σύνθετων τροφίμων, σε περίπτωση που προκύψει ανάγκη ανασχεδιασμού της σύστασης κάποιων από αυτά, ούτως ώστε να υιοθετηθεί ένα πιο υγιεινό διατροφικό προφίλ.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση του ΕΦΕΤ Αττικής, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα Εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Αττικής του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία με το Εργαστήριο Χημείας Τροφίμων, του Τμήματος Χημείας, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Υλοποιήθηκαν συνολικά 140 έλεγχοι σε διάφορα τρόφιμα για προσδιορισμό της περιεκτικότητας των λιπαρών οξέων σε αυτά. Τα τρόφιμα που εξετάστηκαν ήταν: κέικ, κουλούρια-μπισκότα-γκοφρέτες, κρουασάν, λουκουμάδες, παγωτά, πάστες ζαχαροπλαστικής, ποπ κορν, πίτσες, πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση, σουβλάκια και σφολιατοειδή. Για την εκτίμηση του λιπιδικού προφίλ προσδιορίστηκε η % περιεκτικότητα στα εξεταζόμενα τρόφιμα των κάτωθι λιπαρών οξέων: α) κορεσμένων (SFA), β) μονοακόρεστων (MUFA), γ) πολυακόρεστων (PUFA) και δ) trans.

3. Πρόγραμμα συλλογής δεδομένων για τα ανόργανα συστατικά σε εμπλουτισμένα τρόφιμα

Σκοπός του ελέγχου ήταν ο ποσοτικός προσδιορισμός σιδήρου ή/και ασβεστίου (Fe, Ca) σε προσσκευασμένα τρόφιμα στα οποία (σύμφωνα με την επισήμανσή τους) είχε γίνει προσθήκη αυτών και ακολούθως, η εκτίμηση της ορθότητας της διατροφικής δήλωσης και των ισχυρισμών διατροφής ή υγείας ως προς τα υπό εξέταση ανόργανα συστατικά (Fe, Ca).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση του ΕΦΕΤ Αττικής, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα Εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Αττικής του ΕΦΕΤ.

Υλοποιήθηκαν συνολικά 43 έλεγχοι σε διάφορα τρόφιμα για προσδιορισμό της περιεκτικότητας τους σε Fe ή/και Ca. Τα τρόφιμα που εξετάστηκαν ήταν: μπάρες δημητριακών, δημητριακά πρωινού, γάλατα, επιδόρπια με βάση το γάλα και ροφήματα στιγμής με κακάο. Από τα τρόφιμα που εξετάστηκαν, εμπλουτισμένα σε Fe σύμφωνα με την επισήμανση του προϊόντος ήταν 33 δείγματα, ενώ ο αντίστοιχος αριθμός για το Ca, ήταν 29 δείγματα.

2.4. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων

Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων αποτελούν:

- Η υπόδειξη συστάσεων για βελτιώσεις. Ωστόσο αυτή πολλές φορές δεν συνοδεύεται από ένα αυστηρά τηρούμενο χρονοδιάγραμμα με αποτέλεσμα να παρατείνεται το καθεστώς εκκρεμοτήτων μιας επιχείρησης.
- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.

Κατά το 2015 έγιναν 334 εισηγήσεις για επιβολή προστίμων σε επιχειρήσεις τροφίμων και με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία διενεργήθηκαν 148 πράξεις κατασχέσεων μη ασφαλών τροφίμων.

2. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επίσημων ελέγχων

1. Προγραμματισμός και ιεράρχηση ελέγχων

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι στη βάση σχεδιασμού και οργάνωσης επιμέρους δράσεων στους τομείς:

- των τροφίμων φυτικής προέλευσης
- των σύνθετων τροφίμων
- υλικών σε επαφή με τρόφιμα
- χονδρικού/λιανικού εμπορίου και μαζικής εστίασης

Επιπλέον διαμορφώθηκαν και υποστηρίχθηκαν πρόσθετες επιχειρησιακές δράσεις:

- Στον τομέα του ελαιολάδου (για την αντιμετώπιση φαινομένων νοθείας ελαιολάδου και παραπλάνησης λόγω ελληνοποιήσεων)
- Κλαδικός έλεγχος επισήμανσης σε προϊόντα πυρήνων βερίκοκου κυρίως ως προς την αναγραφή ισχυρισμών διατροφής και υγείας
- Κλαδικός έλεγχος επισήμανσης σε τρόφιμα που διατίθενται σε φαρμακεία συμπεριλαμβανομένων των επιτραπέζιων γλυκαντικών με γλυκοζίτες στεβιόλης

2. Επικαιροποίηση των διαδικασιών ελέγχου

Εντός του 2015, πραγματοποιήθηκε η έκδοση του Οδηγού Ορθής Παραγωγικής Πρακτικής (ΟΠΠ) για τα Υλικά και Αντικείμενα σε επαφή με Τρόφιμα (ΥΑΕΤ) που αφορούν σε έξι κατηγορίες υλικών και ομάδων υλικών:

- Γυαλί (ύαλος)
- Εύκαμπτες πλαστικές συσκευασίες
- Χαρτί και χαρτόνι

- Μελάνια
- Αυτοκόλλητες ετικέτες σε άμεση επαφή με τρόφιμα
- Συσκευασίες και αντικείμενα από λευκοσιδηρό

Επιπλέον, έλαβε χώρα η ολοκλήρωση της αξιολόγησης και έκδοση του Οδηγού Ορθής Πρακτικής για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Προστασίας από Ζωικούς Εχθρούς & Έντομα στις επιχειρήσεις τροφίμων. Επιπροσθέτως, συντάχθηκαν και απεστάλησαν πρόσθετες διευκρινιστικές εγκύκλιοι σε θέματα επίσημου ελέγχου τροφίμων και ενημέρωσης για τη νομοθεσία.

3. Συνεργασία - Συντονισμός

Κατά το 2015 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Συνεργασία των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών για το Νέο Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων (2015-2019)
- Συγκρότηση 13 ομάδων εργασίας για την διαμόρφωση των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου Τροφίμων έτους 2016 με τη συμμετοχή των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών Ελέγχου (ΕΦΕΤ, ΥΠΑΑΤ), ΚΕΕΛΠΝΟ και των Εθνικών Εργαστηρίων (Αναφοράς και Επίσημων)
- Συσκέψεις με Καλλικρατικές υπηρεσίες για τον επιμερισμό δράσεων στο πλαίσιο υποστήριξης του προγράμματος επίσημων ελέγχων και υπογραφή πρωτοκόλλων συνεργασίας με άλλες υπηρεσίες
- Συσκέψεις των Αρμοδίων Αρχών για την από κοινού αντιμετώπιση θεμάτων (οργάνωση ελέγχων, ζητήματα νομοθεσίας, έλεγχοι (FVO), έλεγχοι από υπηρεσίες άλλων κρατών κ.τ.λ.)
- Με υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης στα πλαίσια απλούστευσης διαδικασιών αδειοδότησης στον τομέα μεταποίησης τροφίμων και ποτών
- Με την Ελληνική Αστυνομία, για περαιτέρω διερεύνηση υποθέσεων στον τομέα του ελαιολάδου
- Συνεργασία των Αρμοδίων Αρχών μέσω ομάδων εργασίας/επιτροπών για την εκπόνηση εθνικής νομοθεσίας (π.χ. Ελληνικό Σήμα Προϊόντων και Υπηρεσιών)

4. Εκπαίδευση

Συνεχίστηκαν κατά το έτος 2015 από τον ΕΦΕΤ τα σεμινάρια επιμόρφωσης των υπαλλήλων υπηρεσιών ελέγχου τα οποία αφορούσαν μεταξύ άλλων τις θεματικές ενότητες:

- Risk Assessment (Ανάλυση Επικινδυνότητας): 2 σεμινάρια, 16 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των εγκαταστάσεων αρτοποιίας-ζαχαροπλαστικής: 1 σεμινάριο, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των ουσιών που επιμολύνουν τα τρόφιμα (Food Contaminants): 1 σεμινάριο, 16 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των τροφίμων: 4 σεμινάρια, 24 ωρών

- Νομοθετικές απαιτήσεις άσκησης επισήμου ελέγχου-Προανακριτική διαδικασία-Κυρωτικό Σύστημα: 4 σεμινάρια, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα οίνου και ζύθου: 2 σεμινάρια, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των πρόσθετων τροφίμων: 1 σεμινάριο, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα: 1 σεμινάριο, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των τροφίμων φυτικής προέλευσης: 2 σεμινάρια, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης (γάλα, μέλι, αυγά, κρέας, αλιεύματα): 3 σεμινάρια, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς: 2 σεμινάρια, 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος σε σχολικά κυλικεία, καταστήματα μαζικής εστίασης και υπαίθριες αγορές: 1 σεμινάριο, 24 ωρών
- Εφαρμογή μικροβιολογικών κριτηρίων και δειγματοληψία: 2 σεμινάρια, 16 ωρών

Κατά το έτος 2015 η Ελλάδα συμμετείχε με υπαλλήλους της στα εξής σεμινάρια του BTSF (Better Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- «Πρόσθετα τροφίμων, ένζυμα και αρωματικές ύλες», 2 υπάλληλοι
- «Επίσημος έλεγχος στον τομέα των επιμολυντών», 1 υπάλληλος
- «Σύσταση τροφίμων και πληροφόρηση», 5 υπάλληλοι
- «Αρχές HACCP» 4 υπάλληλοι
- «Μικροβιολογικά κριτήρια σε τρόφιμα», 2 υπάλληλοι
- «Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF)», 2 υπάλληλοι
- «Επιδημιολογική διερεύνηση τροφιμογενών λοιμώξεων», 2 υπάλληλοι

5. Νέα Νομοθεσία

- Έκδοση της ΥΑ 4912/120862/2015 (ΦΕΚ/Β/2468/17-11-2015), «Καθορισμός των όρων και των απαιτήσεων και διάθεσης τροφίμων οικοτεχνικής παρασκευής και των διαδικασιών καταχώρισης των μονάδων παρασκευής αυτών στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Οικοτεχνίας»

6. Παροχή καθοδήγησης/πληροφοριών στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων

Πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις με φορείς για την ενημέρωση και διαβούλευση ζητημάτων και συγκεκριμένα με τους:

- ΣΕΒ (Σύστημα ελέγχου και εποπτείας τροφίμων και ποτών)
- ΠΟΕΣΕ (θέματα του τομέα της μαζικής εστίασης)

A.2.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων θεωρούμε ότι οι βασικές επισημάνσεις συνοψίζονται στα εξής:

- Παρατηρήθηκε μείωση του αριθμού των ελέγχων, ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης του προσωπικού των Αρμοδίων Αρχών. Εντούτοις, γίνεται προσπάθεια για διενέργεια στοχευμένων_ελέγχων και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων.
- Τα αποτελέσματα ελέγχων των πρόσθετων δράσεων ανέδειξαν την ανάγκη περαιτέρω εστίασης, επικουρούμενης από κεντρικό σχεδιασμό και στρατηγικό σχέδιο, σε ό,τι αφορά θέματα απάτης
- Παραμένει η ανάγκη βελτίωσης του επιπέδου άσκησης του επισήμου ελέγχου ως προς την ομοιόμορφη διεξαγωγή του.
- Στον τομέα της εκπαίδευσης συνεχίζεται σταθερά ένα πρόγραμμα που καλύπτει μεγάλο εύρος των θεμάτων του τομέα της υγιεινής των τροφίμων όπως έχει παρατεθεί αναλυτικά παραπάνω συμπεριλαμβανομένων και των απαιτήσεων της νομοθεσία των εισαγωγών
- Η εφαρμογή των διαδικασιών audit δεν έχουν επεκταθεί προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επισήμου ελέγχου.
- Οι εισαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν βελτιωμένη εικόνα ως προς τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, ενώ έχει ενισχυθεί η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ελέγχου, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται άμεσα τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εισαγωγή.
- Οι εισαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν βελτιωμένη εικόνα ως προς τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, ενώ έχει ενισχυθεί η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ελέγχου, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται άμεσα τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εισαγωγή

A3. ΤΟΜΕΑΣ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ»

3.1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ 9.1. ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 2008/654/ΕΚ (L214) ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Στον τομέα των βιολογικών προϊόντων, στο πλαίσιο των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, προτεραιότητα ελέγχου είναι η διασφάλιση της αξιοπιστίας των βιολογικών προϊόντων και η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών από μη θεμιτές πρακτικές. Ακολουθώς παρουσιάζονται :

- στοιχεία που αφορούν την υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ
- στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής
- στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214) Απόφασης της Επιτροπής

1. Στοιχεία που αφορούν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ

Όσον αφορά την υλοποίηση της προτεραιότητας ελέγχου οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του καθεστώτος ελέγχου που ορίζεται στο άρθρο 27 και 28 του Κανονισμού 834/07 του Συμβουλίου «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91».

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στα ακόλουθα γεωργικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας, εάν τα προϊόντα αυτά διατίθενται στην αγορά ή προορίζονται να διατεθούν στην αγορά:

- α) ζωντανά ή αμεταποίητα γεωργικά προϊόντα·
- β) μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα για χρήση ως τρόφιμα
- γ) ζωοτροφές
- δ) το αγενές φυτικό πολλαπλασιαστικό υλικό και τους σπόρους για καλλιέργεια

Για την επίτευξη του στόχου πραγματοποιήθηκαν επίσημοι έλεγχοι. Η περιγραφή των ελάχιστων απαιτήσεων ελέγχου περιλαμβάνεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου, στον Καν. (ΕΚ) αρ. 889/08 και το σύστημα ελέγχου της χώρας μας

Θεσπίστηκε με την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β'). Συνοπτική περιγραφή του συστήματος ελέγχου βρίσκεται στο ΠΟΕΣΕ της χώρας μας, στον τομέα «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ».

2. Στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής

Περιλαμβάνεται η συνολική συμμόρφωση των ενταγμένων επιχειρηματιών στο καθεστώς του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου καθώς και επισκόπηση των αποτελεσμάτων. Παρέχεται επισκόπηση των αποτελεσμάτων ανά στάδιο παραγωγής και αρμόδια αρχή. Το συμπέρασμα συνοδεύεται από στοιχεία για τη συχνότητα και τον τύπο της μη συμμόρφωσης καθώς και ανάλυση της μη συμμόρφωσης.

I.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τη Δ/νση Βιολογικής Γεωργίας ως αρμόδια αρχή (αρχή εποπτείας του συστήματος ελέγχου) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β')

- ✓ Πραγματοποιήθηκε διοικητικός έλεγχος σε **214** επιχειρηματίες μετά από εισήγηση των ΟΕΠ, για υποβιβασμό σταδίου, επανεκκίνηση περιόδου μετατροπής, κ.α
- ✓ Για χρήση μη βιολογικού σπόρου μετά από διασταυρωτικό έλεγχο των στοιχείων και της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων που διαχειρίζεται το τμήμα Α' της Διεύθυνσης, εκδόθηκαν **87.826** άδειες παρέκκλισης.
- ✓ Πραγματοποιήθηκε διοικητικός έλεγχος σε **150** αιτήσεις παραγωγών για την έκδοση αδειών παρέκκλισης που αφορούν τη ζωική παραγωγή.

II.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» - πρώην ΟΠΕΓΕΠ σε επιχειρήσεις, ως αρμόδια αρχή επίβλεψης του συστήματος ελέγχου, σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β').

III.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν σε επιχειρήσεις από τους φορείς ελέγχου (Εγκεκριμένοι Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕ&Π) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β')

Οι ΟΕ&Π το έτος 2015 πραγματοποίησαν ελέγχους τήρησης του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας σε επιχειρηματίες ενταγμένους στο καθεστώς της Βιολογικής Γεωργίας. Στον ίδιο κανονισμό και στην ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β') στην οποία καθορίζονται συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του ως άνω κανονισμού ορίζεται ότι πραγματοποιούνται τουλάχιστο μία φορά ετησίως πλήρης φυσικός έλεγχος των ενταγμένων επιχειρήσεων και επιπλέον :

ι)σε τυχαία βάση αιφνιδιαστικές επισκέψεις ελέγχου βάσει της γενικής εκτίμησης κινδύνου μη συμμόρφωσης με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής αφού ληφθούν

υπόψη τουλάχιστον τα αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων ,η ποσότητα των εν λόγω προϊόντων και ο κίνδυνος ανταλλαγής προϊόντων.

ii) δειγματοληψίες για να ελέγξει αν υπάρχουν μη επιτρεπόμενα για τη βιολογική παραγωγή προϊόντα ή αν εφαρμόζονται μέθοδοι παραγωγής ασυμβίβαστες με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής.

Πίνακας 1. Επιθεωρήσεις (ημέρες επιθεώρησης) και δειγματοληψίες που πραγματοποίησε ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ έως 31.12.2015.

ΕΤΟΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΣΤΟΥΣ Ο.Ε.&Π.	28	19	14	17	25	37
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ (σε συμβεβλημένες με τους Ο.Ε.&Π. επιχειρήσεις)	21	18	8	14	22	31
ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ (ΕΔΡΑ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ)					6	6
ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΕΣ	0	0	0	0	28	1

Πίνακας 2. Έλεγχοι στους χώρους διάθεσης των προϊόντων Β. Γ. που πραγματοποίησε ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ έως 31.12.2015.

ΕΤΟΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	13	6	18	5	14	3
ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	113	17	32	9	60	14

IV) Η ανάλυση της μη συμμόρφωσης αποτελεί τμήμα της διαδικασίας για τον καθορισμό των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ελέγχου.

Από τους πιο πάνω ελέγχους διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις ο αριθμός των οποίων παρουσιάζεται στον Πίνακα 1Γ. Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως την παράλληλη καλλιέργεια, την χρήση μη βιολογικής προέλευσης πολλαπλασιαστικού

υλικού χωρίς την απαιτούμενη άδεια, την μη τήρηση αρχείων καθώς και τη χρήση μη επιτρεπόμενων ουσιών στην Βιολογική Γεωργία.

Αιτία των μη συμμορφώσεων είναι κυρίως η διάρθρωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και η ελλιπής γνώση της σχετικής νομοθεσίας (τόσο της νομοθεσίας για τα βιολογικά προϊόντα όσο και της γενικότερης σχετικής νομοθεσίας) από τους επιχειρηματίες.

Ο αριθμός των ενταγμένων επιχειρηματιών και των πραγματοποιηθέντων επιθεωρήσεων ανά Ο.Ε.&Π. καθώς και ο αριθμός των δειγμάτων που ελήφθησαν για ανάλυση, οι παρατυπίες-παραβάσεις που καταγράφηκαν και οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν σε επιχειρηματίες, ανά Ο.Ε. & Π. καθώς και η εποπτεία που ασκήθηκε από ΕΛ.Γ.Ο «ΔΗΜΗΤΡΑ», για το έτος 2015 συνοψίζονται στους σχετικούς πίνακες του Παραρτήματος.

3. Στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214) Απόφασης της Επιτροπής

Το έτος 2015 πραγματοποιήθηκε το πρόγραμμα BTSF (Beter Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο 'Υποστήριξη των Ενωσιακών ελέγχων στα κράτη-μέλη και τρίτες χώρες', στο οποίο συμμετείχαν υπάλληλοι από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» και τη Δ/νση Συστημάτων Ποιότητας, Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων του ΥΠΑΑΤ.

4. Συμπεράσματα για το σύστημα ελέγχου στην Βιολογική Παραγωγή

Εφαρμόζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου που καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, παρασκευής και διανομής βιολογικών προϊόντων. Πραγματοποιούνται αποτελεσματικοί και αποδοτικοί έλεγχοι σε επιχειρήσεις, οι οποίοι καλύπτουν όλες τις σχετικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης μια συστηματικά πραγματοποιούμενης ισοστάθμισης μάζας (εισροές - εκροές) σε όλα τα είδη επιχειρήσεων για ολόκληρο το χρονικό διάστημα μεταξύ των επιθεωρήσεων. Μεταξύ των αρμόδιων αρχών των φορέων ελέγχου και των επιχειρήσεων υπάρχει επαρκής επικοινωνία, συντονισμός και συνεργασία, που επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών, εφόσον είναι αναγκαίο, και την ανάληψη κατάλληλων ενεργειών σε περιπτώσεις εντοπισμού μη συμμόρφωσης. Οι κυρώσεις και τα πρόστιμα είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά. Το σύστημα παρέχει, γενικά, επαρκείς εγγυήσεις ότι τηρούνται οι κανόνες της ΕΕ και της εθνικής νομοθεσίας για τη βιολογική παραγωγή

A4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΠΟΠ)- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ (ΠΓΕ)

4. 1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ)1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» και σε εφαρμογή της ΚΥΑ αριθμ.261611/07-03-2007 (406 Β'), όπως έχει τροποποιηθεί από τις ΚΥΑ αριθ. 290398/11.04.2008 (694 Β') και 318764/7.8.2008 (1683 Β').

1. Ένταξη στο σύστημα ελέγχου

Η παραγωγή ή/και συσκευασία, με σκοπό την εμπορία γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων ΠΟΠ και ΠΓΕ, του κοινοτικού συμβόλου, καθώς και του σήματος του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' (πρώην ΟΠΕΓΕΠ), προϋποθέτει την ένταξη του ενδιαφερόμενου στο σύστημα ελέγχου κατόπιν σχετικής έγκρισης. Για τον παραπάνω σκοπό, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει «Αίτηση για Ένταξη στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ» προς τον ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει διαφορετική ανεξάρτητη αίτηση για κάθε ΠΟΠ ή και ΠΓΕ που θέλει να χρησιμοποιήσει. Ο ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', αφού προβεί σε έλεγχο αξιολόγησης της κάθε αίτησης και των σχετικών δικαιολογητικών που υποβάλλονται με αυτήν, και πραγματοποιήσει επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις του ενδιαφερομένου εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση. Στην περίπτωση αποδοχής της αίτησης, υπογράφεται μεταξύ του ενδιαφερομένου και του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', «Σύμβαση Ένταξης στο Σύστημα Ελέγχου».

2. Επιτόπιοι έλεγχοι

Κατά το στάδιο της εξέτασης των αιτήσεων για ένταξη στο σύστημα ελέγχου των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, διενεργείται επιτόπιος έλεγχος στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων. Ο έλεγχος αυτός αφορά στην εξακρίβωση της δυνατότητας της συγκεκριμένης επιχείρησης να παράγει σύμφωνα με τις προδιαγραφές, τα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα ΠΟΠ ή ΠΓΕ για τα οποία ενδιαφέρεται.

Επιπλέον, διενεργούνται τακτικοί ή/και αιφνιδιαστικοί έλεγχοι. Οι αιφνιδιαστικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται ιδίως κατόπιν καταγγελιών, υπόνοιας ή/και μετά από ενημέρωση από άλλες αρχές ελέγχου κατά την διενέργεια ελέγχων της αρμοδιότητάς τους.

Ειδικότερα, οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργούνται:

α. Σε επιχειρήσεις που έχουν τύχει έγκρισης. Οι εν λόγω έλεγχοι αφορούν:

- στην ορθή τήρηση των προδιαγραφών, σύμφωνα με τις οποίες το γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο έχει καταχωριστεί ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ, τόσο στο στάδιο του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, με διενέργεια επιτόπιων δειγματοληπτικών ελέγχων σε γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, όσο και στην παραγωγή, μεταποίηση, επεξεργασία, αποθήκευση, διακίνηση και στην εμπορία των εν λόγω γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων καθώς και

- στην ορθή χρήση της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

β. Στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης των εν λόγω προϊόντων, ήτοι σε κάθε είδους κατάστημα, χώρο πώλησης ή/και διάθεσης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων με ενδείξεις ΠΟΠ ή ΠΓΕ, προκειμένου να προστατευτούν οι καταχωρισμένες ονομασίες, ενδείξεις, το κοινοτικό σύμβολο καθώς και το σήμα του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'.

γ. Σε πάσης φύσεως διαφημιστικό υλικό που περιέρχεται σε γνώση των ελεγκτικών οργάνων.

Τα κλιμάκια ελεγκτών που διενεργούν τους ελέγχους του παρόντος άρθρου, δύνανται ιδίως να προβαίνουν σε:

- Δειγματοληψίες ή/και παραγγελίες εργαστηριακών αναλύσεων των εν λόγω γεωργικών προϊόντων και τροφίμων για τον προσδιορισμό των ποιοτικών και τυπικών χαρακτηριστικών τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές καταχώρισής τους

- ελέγχους των χρησιμοποιούμενων ονομασιών, ενδείξεων, του κοινοτικού συμβόλου καθώς και της σήμανσης πιστοποίησης

- αξιοποίηση κάθε άλλου στοιχείου που μπορεί να οδηγήσει τον έλεγχο σε ακριβή συμπεράσματα

3. Κυρώσεις

Εφόσον κατά τη διενέργεια των ελέγχων ή κατόπιν τεκμηριωμένων καταγγελιών, διαπιστώνονται παρατυπίες ή παραβάσεις της κοινοτικής ή και εθνικής νομοθεσίας που αφορούν στις καταχωρισμένες ονομασίες γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων, επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα.

Η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων περιλαμβάνει εξέταση από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Παρατυπιών και Παραβάσεων και σε περίπτωση ένστασης από τον εμπλεκόμενο επιχειρηματία, εξέταση της υπόθεσης από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων. Οι Επιτροπές λειτουργούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 της αριθμ. 261611/2007 ΚΥΑ.

Για το έτος 2015, 51 επιχειρήσεις παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων. Οι 33 αφορούσαν παραπομπές από ελέγχους στην αγορά και οι 18 αφορούσαν παραπομπές από ελέγχους επιτήρησης ή αξιολόγησης επιχειρήσεων.

Από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων εξετάστηκαν 21 περιπτώσεις που αφορούσαν 11 ζωικά και 10 φυτικά προϊόντα και επρόκειτο για

υποθέσεις που είχαν παραπεμφθεί το διάστημα 2010-2014. Από την Δευτεροβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων εξετάστηκαν 34 περιπτώσεις που αφορούσαν 36 ζωικά και 2 φυτικά προϊόντα και επρόκειτο για υποθέσεις που είχαν παραπεμφθεί το διάστημα 2010-2014.

4.2. ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

	Διοικητικοί Έλεγχοι		Επιτόπιοι Έλεγχοι	
	Αριθμός Ελέγχων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων	Αριθμός Ελέγχων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων
Α) Επιχειρήσεις ελαιολάδων και λοιπών φυτικών προϊόντων	1264	920	245	177
Β) Επιχειρήσεις παραγωγής τυριών	689	398	154	88
Γ) Έλεγχος στην αγορά			21	

Σημειώνεται ότι για κάθε επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιούνται πολλαπλοί διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι, λόγω του ότι κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλει αιτήσεις για περισσότερες της μιας ΠΟΠ και ΠΓΕ.

4.3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ- ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Έλεγχοι πριν τη θέση στην αγορά

- Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης

Πραγματοποιήθηκαν διοικητικοί έλεγχοι στο σύνολο των προϊόντων με γεωγραφική ένδειξη των επιχειρήσεων που είναι ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου δηλαδή 689 διοικητικοί έλεγχοι. Σύμφωνα με το Εθνικό σύστημα ελέγχων διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι για 154 προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, σε 88 επιχειρήσεις.

Από τα 689 προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ με βάση τους ανωτέρω ελέγχους:

- σε 58 προϊόντα δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ
- δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση σε 16 προϊόντα διότι δεν ολοκληρώθηκε η διαδικασία πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2015.

Σημειώνεται ότι η απόλυτη συμφωνία σε επίπεδο επιχειρήσεων δεν είναι εφικτή, δεδομένου ότι η μία επιχείρηση είναι δυνατόν να έχει πιστοποιηθεί ή να απορριφθεί για ένα προϊόν και όχι για κάποιο άλλο. Το έτος 2015 ήταν πιστοποιημένες 356 επιχειρήσεις για 615 προϊόντα.

- Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων φυτικής προέλευσης

Πραγματοποιήθηκαν διοικητικοί έλεγχοι στο σύνολο των προϊόντων με γεωγραφική ένδειξη των επιχειρήσεων που είναι ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου δηλαδή 1264 διοικητικοί έλεγχοι. Σύμφωνα με το Εθνικό σύστημα ελέγχων διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι για 245 προϊόντα, σε 177 επιχειρήσεις.

Από τα 1264 προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ

- σε 69 προϊόντα δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ.
- δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση σε 203 προϊόντα διότι δεν ολοκληρώθηκε η διαδικασία πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2015

Σημειώνεται ότι το έτος 2015 ήταν πιστοποιημένες 698 επιχειρήσεις για 992 προϊόντα.

2. Έλεγχοι προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ στην αγορά

Κατά τη διάρκεια του έτους 2015 για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 21 σημεία χονδρικής και λιανικής διάθεσης προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ. Οι 2 έγιναν στην περιοχή της Αττικής και οι λοιποί 19 στις Περιφέρειες της χώρας. Από τα 37 προϊόντα που καταγράφηκαν με παραβάσεις, τα 2 αφορούσαν σε προϊόντα ζωικής προέλευσης και τα 35 σε προϊόντα φυτικής προέλευσης. Για το λόγο αυτό, 33 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, επεξεργασία ή και εμπορία των παραπάνω προϊόντων παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων του ΥΠΑΑΤ.

Σημειώνεται ότι η κάθε επιχείρηση μπορεί να παραπέμφθηκε πέραν της μιας φορές για το ίδιο ή άλλο προϊόν της και κατά συνέπεια ο συνολικός αριθμός των παραπομπών είναι μεγαλύτερος.

4.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά επιτόπιοι έλεγχοι σε 265 επιχειρήσεις για 399 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη και διοικητικοί έλεγχοι σε 1318 επιχειρήσεις για 1953 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη.

Επιπλέον, διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 21 χώρους διάθεσης προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων 33 επιχειρήσεις.

4.5.ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στατιστικά στοιχεία για την παραγωγή ΠΟΠ-ΠΓΕ προϊόντων ζωικής και φυτικής προέλευσης για το έτος 2015, βρίσκονται στο Παράρτημα 2.

B. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

1. ΔΙΚΤΥΟ ΖΥΠ

Δημιουργήθηκε δίκτυο για τα ΖΥΠ, το οποίο αποτελείται από το Τμήμα ΖΥΠ (ΚΑΑ), την ομάδα εργασίας για τα ΖΥΠ και την περιφερειακή ομάδα των ΖΥΠ σε κάθε Περιφέρεια της Χώρας, με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Στις 27/5/2015 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη με τους υπευθύνους των ΖΥΠ όλης της Χώρας και στις 6/11/2015 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη της ομάδας εργασίας για τα ΖΥΠ, όπου και ανατέθηκαν συγκεκριμένες και χρονοδιαγεγραμμένες δράσεις σε όλα τα μέλη της ομάδας.

2. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ/ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Υλοποιήθηκαν

α) συνεργασίες με συναρμόδιες Υπηρεσίες σε ειδικά θέματα που αφορούν έγκριση λιπασμάτων, παραγωγή ζωοτροφών και εξαγωγές ζωικών υποπροϊόντων,

β) συνεργασία με την Κεντρική Υπηρεσία σε θέματα Περιβάλλοντος για ένταξη της διαχείρισης των ζωικών υποπροϊόντων στο «Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων» σε εφαρμογή της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα,

γ) συνεργασία με το Τμήμα Βιομάζας του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) για τη μελέτη και το σχεδιασμό κεντρικών μονάδων παραγωγής βιοαερίου, προκειμένου μελλοντικά να αξιοποιηθεί ενεργειακά το σύνολο των ζωικών υποπροϊόντων της Χώρας,

δ) συνεργασία με την Κεντρική Υπηρεσία Ανάπτυξης για την απλούστευση της διαδικασίας αδειοδότησης των μονάδων διαχείρισης ΖΥΠ.

Επικαιροποιήθηκε η επίσημη ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ στο διαδίκτυο για τα ΖΥΠ

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/zoikaypoproionta>

όπου υπάρχουν οι ακόλουθες πληροφορίες που αφορούν τον τομέα των ζωικών υποπροϊόντων, όπως νομοθεσία, εγκύκλιοι, επίσημος κατάλογος εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων, έντυπα ελέγχου, εγκεκριμένα οχήματα μεταφοράς ΖΥΠ, εγκεκριμένες εγκαταστάσεις χωρών εντός και εκτός ΕΕ, εγκεκριμένοι ΧΥΤΑ, διαπιστευμένα εργαστήρια, παρουσιάσεις σε συνέδρια, ορισμοί.

Δημιουργήθηκε ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα που θα εμπλουτισθεί με πληροφορίες που αφορούν τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων σχετικά με την ορθή διαχείριση των ζωικών υποπροϊόντων, σε συνεργασία με τη Δ/ση Πληροφορικής του Υπουργείου.

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εγκρίθηκε από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης/Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ), πιστοποιημένο πρόγραμμα εκπαίδευσης για τα ΖΥΠ, το οποίο ξεκινά από το 2016 και θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια. Ο προγραμματισμός για το πρώτο εξάμηνο του 2016, περιλαμβάνει δύο εβδομαδιαίους κύκλους εκπαίδευσης (Απρίλιο και Ιούνιο) με τη συμμετοχή 15 ατόμων ανά κύκλο.

4. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Κατά το έτος 2015, ήταν καταγεγραμμένες σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της χώρας, οι παρακάτω μονάδες και διενεργήθηκαν οι ακόλουθοι επίσημοι έλεγχοι βάση ανάλυσης κινδύνου :

ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ			
	Αριθμός μονάδων που λειτουργούν	Αριθμός μονάδων που ελέγχθηκαν	Αριθμός επίσημων ελέγχων
ΥΨΗΛΟΥ κινδύνου	137	83	108
ΜΕΣΑΙΟΥ κινδύνου	42	22	36
ΧΑΜΗΛΟΥ κινδύνου	140	41	47
ΣΥΝΟΛΟ	319	146	191

Επιπλέον ελέγχθηκαν 195 οχήματα μεταφοράς ΖΥΠ κατά τη διαδικασία της ανανέωσης ή πρώτης έγκρισης των οχημάτων.

- Έλεγχοι ιχνηλασιμότητας

Διενεργήθηκαν αλυσιδωτοί έλεγχοι ιχνηλασιμότητας από Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες σε προμηθευτές ή παραλήπτες ζωικών υποπροϊόντων, όπως επιχειρήσεις τροφίμων, μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ και μεταφορείς, με επιβολή μέτρων συμμόρφωσης και διοικητικών κυρώσεων. Ειδικότερα αναφέρεται ότι από ελέγχους που διενεργήθηκαν,

α) σε τρία σφαγεία και μία μονάδα μεταποίησης 3 που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, προέκυψαν αλυσιδωτοί έλεγχοι ιχνηλασιμότητας σε 6 περιοχές της Χώρας ώστε να επιβεβαιωθούν οι προορισμοί των ΖΥΠ και παράγωγων προϊόντων τους, μετά από δειγματοληπτικό αλλά και στοχευμένο έλεγχο των εμπορικών εγγράφων των ελεγχόμενων επιχειρήσεων,

β) σε εγκατάσταση παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς, προέκυψαν έλεγχοι σε καταστήματα λιανικής πώλησης (υπεραγορές), μεταφορική εταιρεία, μονάδες μεταποίησης υλικών κατηγορίας 2 και 3, εταιρείες παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς εντός της χώρας αλλά και στη Βουλγαρία. Από τους ελέγχους αυτούς προέκυψαν σοβαρές μη συμμορφώσεις, όπου ανακλήθηκε η έγκριση της επιχείρησης και επιβλήθηκαν διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το Ν.4235/2014.

- **Μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις**

Για το 2015, επιβλήθηκαν διοικητικά πρόστιμα από τον Προϊστάμενο της Γενικής Δνσης ή τον Υπουργό καθώς και μέτρα συμμόρφωσης σε μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ για μη ορθή διαχείριση, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.4235/2014. Ειδικότερα, από επισήμους ελέγχους των αρμόδιων αρχών, προέκυψαν οι ακόλουθες κυρώσεις/μέτρα συμμόρφωσης ανά περιοχή :

- Μητροπολιτική Ενότητα Θεσσαλονίκης: Πρόστιμο 6.375 ευρώ σε επιχείρηση (σφαγείο- μονάδα μεταποίησης) και πρόστιμο 7.450 ευρώ και 6.700 ευρώ σε μονάδα συλλογής -μεταφοράς ΖΥΠ
- Περιφερειακή Ενότητα Ημαθίας: Πρόστιμα 20.984,37 ευρώ και 13.200 ευρώ σε επιχείρηση (σφαγείο - μονάδα αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού)
- Περιφέρεια Αττικής: Πρόστιμο 8.500 ευρώ σε μονάδα συλλογής -μεταφοράς ΖΥΠ
- Περιφερειακή Ενότητα Πρέβεζας: Δωδεκάμηνη αναστολή άδειας λειτουργίας σε δυο μονάδες μεταποίησης
- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: Πρόστιμα 10.310 ευρώ και 19.475 ευρώ σε επιχειρήσεις λιανικής πώλησης, πρόστιμο 88.500 ευρώ σε μονάδα παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς, πρόστιμο 26.900 ευρώ σε μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3. Επίσης έγινε παύση λειτουργίας σε τρεις μονάδες αποτέφρωσης.

- **Διαδικασία και Έντυπα επισήμου ελέγχου**

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία ελέγχου της λειτουργίας μονάδων μεταποίησης ζωικών υποπροϊόντων κατηγορίας 1, 2 και 3, η οποία απευθύνεται στους επίσημους ελεγκτές των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και έχει ως στόχο να καταγράψει τα σημεία που πρέπει να ελέγχονται κατά τη διάρκεια ενός επισήμου ελέγχου, προκειμένου να υπάρχει μια, όσο το δυνατό, καλύτερη καταγραφή και διερεύνηση τυχόν ευρημάτων μη συμμορφώσεων ως προς την κείμενη νομοθεσία.

- **Καταγραφή των στοιχείων του επισήμου ελέγχου στο ηλεκτρονικό σύστημα**

Σχεδιάστηκε στο ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ, η καταγραφή του προγραμματισμού και απολογισμού των επισήμων ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές. Ο προγραμματισμός των ελέγχων θα γίνεται με επιλογή των εγκαταστάσεων που θα ελέγχονται ανά δίμηνο κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Ο απολογισμός των ελέγχων θα περιλαμβάνει τον αριθμό των υλοποιηθέντων ελέγχων, τον αριθμό και το είδος των μη συμμορφώσεων, τις δειγματοληψίες και τα εργαστηριακά αποτελέσματα καθώς και τον αριθμό και το είδος των κυρώσεων και των μέτρων επιβολής ανά μονάδα διαχείρισης ΖΥΠ.

- **Έκδοση εγκυκλίων**

Εκδόθηκαν οι ακόλουθοι εγκύκλιοι με τις οποίες δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες για :

α) τη δειγματοληψία και τον εργαστηριακό έλεγχο των ΖΥΠ (εγκύκλιοι 3675/160355/17.12.2014, 3464/122842/10.11.2015),

β) τη μεταφορά των ΖΥΠ (εγκύκλιοι 388/14087/4.2.2015, 1080/36557/31.3.2015),

γ) την εμπορία των ΖΥΠ (εγκύκλιος 1028/34552/24.3.2015).

5. ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Σχεδιάσθηκε και πιστοποιήθηκε διαδικασία εποπτείας του συστήματος επισήμου ελέγχου των ΖΥΠ, η οποία εντάχθηκε στο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) της Διεύθυνσης Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων ISO 9001 & 19011. Η πιστοποίηση του ΣΔΠ πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητο φορέα (TUV Austria Hellas) στις 30/11/2015. Ο προγραμματισμός της εποπτείας για τα ΖΥΠ περιλαμβάνει πενταετές και ετήσιο πρόγραμμα εποπτευόμενων δράσεων και υπηρεσιών. Συντάχθηκαν συγκεκριμένα ερωτηματολόγια για την υλοποίηση της εποπτείας στις αρμόδιες αρχές και τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ.

Διενεργήθηκαν επιθεωρήσεις εποπτείας σε μονάδες παραγωγής ΖΥΠ αλλά και στο πλαίσιο χορήγησης του Ειδικού Κωδικού Αριθμού Έγκρισης σε μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ στις ακόλουθες Περιφέρειες της Χώρας :

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς:

- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 2
- μονάδα παραγωγής βιοαερίου
- μονάδα παραγωγής λιπασμάτων και εδαφοβελτιωτικών
- μονάδα αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού
- μονάδα ενδιάμεσου χειρισμού (επεξεργασία γουνοδερμάτων)

Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης:

- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 1
- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 2
- μονάδα παραγωγής βιοαερίου

Περιφέρεια Αττικής

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής : μονάδα παραγωγής βιοαερίου

Επισημάνθηκαν ελλείψεις ως προς την υποδομή ή τις διαδικασίες οπότε χορηγήθηκαν κωδικοί τρίμηνης διάρκειας

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Περιφερειακή Ενότητα Νάξου:

- Δημοτικό Σφαγείο Χώρας Νάξου (S140)
- μονάδα αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού
- Δημοτικό Σφαγείο Δρυμαλείας (S139)
- μονάδα αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού

Επιθεωρήθηκαν 2 σφαγεία και 2 κλίβανοι αυτών στη νήσο της Νάξου (Κυκλάδες). Συντάχθηκαν σχετικές εκθέσεις με τα ευρήματα των ελέγχων και τις σχετικές συστάσεις για λήψη των αναγκαίων διορθωτικών ενεργειών. Οι κλίβανοι των σφαγείων σταμάτησαν να λειτουργούν και πλέον η διαχείριση των ΖΥΠ των σφαγείων γίνεται σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις διαχείρισης ΖΥΠ (σύναψη σύμβασης για συλλογή και διαχείριση ΖΥΠ).

6. ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Χορηγήθηκαν 21 νέοι Ειδικοί Κωδικοί Αριθμοί Έγκρισης σε νέες μονάδες και συγκεκριμένα:

- 1 μονάδα μεταποίησης υλικών κατηγορίας 2
- 1 μονάδα αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού
- 10 μονάδες ενδιάμεσου χειρισμού υλικών κατηγορίας 3
  - 2 μονάδες επεξεργασίας ολοθουρίων για δολώματα
  - 1 μονάδα επεξεργασίας μαλλιού
  - 5 μονάδες επεξεργασίας δορών και δερμάτων σπληφόρων
  - 2 μονάδες διαλογής και ψύξης ζωικών υποπροϊόντων
- 1 μονάδα παραγωγής λιπασμάτων και εδαφοβελτιωτικών
- 3 μονάδες παραγωγής βιοαερίου
- 5 μονάδες παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς

Επιπροσθέτως, κατά τη διάρκεια του έτους 2015, χορηγήθηκαν :

- 4 αριθμοί καταχώρησης σε χρήστες για ειδικούς σκοπούς σίτισης (γουνοφόρα - μινκ -νεκροφάγα πουλιά και ζωολογικούς κήπους),
- 5 αριθμοί καταχώρησης σε υπευθύνους επιχειρήσεων για σκοπούς εκτός τροφικής αλυσίδας και
- 8 αριθμοί καταχώρησης σε έμπορους

7. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΖΥΠ

Δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ σε συνεργασία με τη Δνση Πληροφορικής του ΥΠΑΑΤ, το οποίο ικανοποιεί τις απαιτήσεις για ιχνηλασιμότητα σε όλο το φάσμα της αλυσίδας των ΖΥΠ από την παραγωγή έως την τελική χρήση ή την απόρριψη, σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καν.1069/2009 και του άρθρου 17 του Καν.142/2011. Ο αρχικός σχεδιασμός αφορούσε την εξαμηνιαία καταγραφή των παραγόμενων και διαχειριζόμενων ποσοτήτων ΖΥΠ από τις αρμόδιες αρχές. Στην πορεία όμως διαπιστώθηκε η ανάγκη της απευθείας ημερήσιας καταγραφής των ποσοτήτων ΖΥΠ από τους ίδιους τους επιχειρηματίες. Η βασική αρχή είναι : «Κάθε παραγωγός ΖΥΠ εισάγει τις παραγόμενες ποσότητες καθώς και τον προορισμό αυτών. Κάθε διαχειριστής ΖΥΠ επιβεβαιώνει την παραλαβή των ποσοτήτων από τον παραγωγό και καταγράφει τις δικές του παραγόμενες ποσότητες και τον προορισμό αυτών».

Στο ηλεκτρονικό σύστημα των ΖΥΠ υπάρχει ήδη ηλεκτρονικό μητρώο με τις εγκεκριμένες/καταχωρημένες μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ καθώς και τα εγκεκριμένα οχήματα για μεταφορά ΖΥΠ.

Επιπλέον η υποχρέωση για καταχώρηση στοιχείων στο ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ τόσο από τις αρμόδιες αρχές όσο και τις επιχειρήσεις, αποτελεί πλέον νομοθετική απαίτηση σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν.4351/2015 (Α164).

8. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΚΡΩΝ ΖΩΩΝ

Ολοκληρώθηκε η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος για τη διαχείριση των νεκρών ζώων με θέμα «Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 σχετικά με την περισυλλογή, διαχείριση και απόρριψη των νεκρών βοοειδών, αιγών και προβάτων, που περιέχουν υλικά ειδικού κινδύνου» στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Δημιουργήθηκε η νομική βάση για την εφαρμογή νέων προγραμμάτων διαχείρισης νεκρών ζώων (Ν.4351/2015, άρθρο 15 «Εθνικό πρόγραμμα συλλογής και διαχείρισης νεκρών ζώων») και ειδικότερα :

α) σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 15 του Ν.4351/2015, και για το έτος 2016, προβλέπεται η εφαρμογή προγράμματος περισυλλογής και διαχείρισης των νεκρών βοοειδών, αιγών και προβάτων, για τα οποία υπάρχει υποχρέωση διενέργειας εξετάσεων για Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ), χρηματοδοτούμενο από τον προϋπολογισμό εξόδων του ΥΠΑΑΤ. Συντάχθηκε σχέδιο Υπουργικής Απόφασης όπου θεσπίζονται συμπληρωματικά μέτρα σε εκτέλεση των Κανονισμών (ΕΚ) 999/2001 και 1069/2009 σχετικά με την περισυλλογή και διαχείριση των νεκρών βοοειδών, αιγών και προβάτων, για τα οποία υπάρχει υποχρέωση διενέργειας εξετάσεων για ΜΣΕ σύμφωνα με το Πρόγραμμα Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης των Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών (ΜΣΕ), στις 9 Περιφέρειες της ηπειρωτικής Ελλάδας (Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Αττικής). Στην Απόφαση καθορίζονται οι Περιφέρειες στις οποίες εφαρμόζεται το πρόγραμμα, οι αρμόδιες αρχές εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησής του, οι προϋποθέσεις ανάδειξης των φορέων υλοποίησης του προγράμματος και οι υποχρεώσεις τους, η δαπάνη για την υλοποίησή του καθώς και η κατανομή των πιστώσεων ανά Περιφέρεια.

β) σύμφωνα με τις παραγράφους 1-5 του άρθρου 15 του Ν.4351/2015, θεσπίστηκε επίσης το πολυετές Εθνικό Πρόγραμμα Συλλογής και Διαχείρισης νεκρών ζώων (ΕΠΣΥΔ) για όλη τη χώρα, το οποίο θα ξεκινήσει από το 2017, μέσω καθιέρωσης ετήσιου ανταποδοτικού τέλους ανά ζώο για τη συλλογή και διαχείριση των νεκρών ζώων, σε κάθε κτηνοτροφική εκμετάλλευση της χώρας, σύμφωνα με τον αριθμό των ζώων αυτής, όπως δηλώνεται για τους πληθυσμούς αιγοπροβάτων και χοιρινών κατά την ετήσια απογραφή, καθώς και για τους πληθυσμούς των βοοειδών, από τα ετήσια στοιχεία του ηλεκτρονικού μητρώου της εκμετάλλευσης βοοειδών στο τέλος κάθε έτους.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

1. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΩΝ - ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΈΛΕΓΧΟΙ

Κατά το 2015 οι επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής πραγματοποίησαν ελέγχους σε ζωοτροφές (επιθεωρήσεις και δειγματοληψίες) σε όλα τα στάδια της παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένης και της εισαγωγής. Οι έλεγχοι αφορούσαν τόσο την ποιότητα (έλεγχοι επισήμανσης) όσο και την ασφάλεια των ζωοτροφών (επιθεωρήσεις ως προς την τήρηση των απαιτήσεων του *Καν. 183/2005 για την υγιεινή των ζωοτροφών* και δειγματοληψίες για τα επίπεδα ανεπιθύμητων ουσιών κλπ.)

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

2.1. Το 2015 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής 1.107 επιθεωρήσεις σε 973 επιχειρήσεις ζωοτροφών. Οι επιθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν κυρίως παρασκευαστές ζωοτροφών, ενδιάμεσους ζωοτροφών και κτηνοτροφικές μονάδες που διαθέτουν ή όχι παρασκευαστήριο ζωοτροφών. Με βάση τα στοιχεία των ελέγχων, οι επιθεωρήσεις διενεργήθηκαν σε επιχειρήσεις παραγωγής σύνθετων ζωοτροφών και παραγωγής πρόσθετων υλών και προμιγμάτων σε ποσοστό 42% και για τις δυο κατηγορίες επιχειρήσεων ζωοτροφών, ενώ σε κτηνοτροφικές επιχειρήσεις που διαθέτουν παρασκευαστήριο ζωοτροφών και είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο ζωοτροφών σε ποσοστό 9%. Στον Πίνακα 1 (Παράρτημα 4) παρουσιάζεται ο αριθμός επιθεωρήσεων στις διαφορετικές κατηγορίες επιχειρήσεων ζωοτροφών.

2.2. Κατά το 2015 πραγματοποιήθηκαν οκτώ (8) επιτόπιοι έλεγχοι-επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών από τη Δ/νση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων του ΥΠΑΑΤ σε συνεργασία με την αντίστοιχη Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

2.3. Οι σχετικοί με την επισήμανση και τα συνοδευτικά έγγραφα σε εγχώρια, κοινοτικά και εισαγόμενα προϊόντα έλεγχοι ανέρχονται σε 2.188. Σε αυτούς διαπιστώθηκαν 119 μη συμμορφώσεις, δηλαδή ποσοστό 5,4% (Πίνακας 2 του Παραρτήματος 4).

2.4. Σύμφωνα με στοιχεία που μας έχουν αποστείλει τα Εργαστήρια Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών της Χώρας (Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Λάρισας), ο αριθμός των ελεγχθέντων δειγμάτων ζωοτροφών κατά το έτος 2015 ανέρχεται σε 999 και ο αριθμός των μη συμμορφούμενων σε 106, δηλαδή ποσοστό 10,6% (Πίνακας 3 του Παραρτήματος 4).

2.5. Στον Πίνακα 4 αναφέρεται ο αριθμός δειγμάτων ανά κατηγορία επιχειρήσεων. Οι δειγματοληψίες έγιναν σε όλα τα στάδια παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ).

2.6. Οι έλεγχοι για την ποιότητα των ζωοτροφών παρουσιάζονται στον Πίνακα 5 (Παράρτημα 4).

2.7. Όσον αφορά τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς εξετάστηκαν 21 δείγματα και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις (Πίνακας 5α του Παραρτήματος 4).

2.8. Στον Πίνακα 5α του Παραρτήματος 4 παρουσιάζονται επίσης τα αποτελέσματα των ελέγχων α) για κοκκιδιοστατικά ή/και ιστομονοστατικά, β) για την εφαρμογή της κατάρνησης χρήσης των αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών και γ) για την τήρηση της μέγιστης περιεκτικότητας του χαλκού και του ψευδαργύρου στις πλήρεις ζωοτροφές.

2.9. Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για ανεπιθύμητες ουσίες παρουσιάζονται στον Πίνακα 6.

α) Όσον αφορά την ανίχνευση Αφλατοξίνης Β1 στις ζωοτροφές εξετάστηκαν 78 δείγματα και σε τέσσερα (4) από αυτά τα επίπεδα παρουσίας της Β1 ήταν πάνω από τα ανώτατα καθορισμένα όρια, σύμφωνα με την Οδηγία 2002/32, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

β) Για τα βαρέα μέταλλα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 87 δείγματα για αρσενικό, κάδμιο και μόλυβδο, καθώς και 7 για υδράργυρο και δεν υπήρξε μη συμμόρφωση.

γ) Για τα φυτοφάρμακα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 11 δείγματα ζωοτροφών και δεν διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση.

δ) Για τις διοξίνες πραγματοποιήθηκαν 16 αναλύσεις και δεν διαπιστώθηκε παράβαση.

ε) Τα αποτελέσματα των ελέγχων που αφορούν στις Μεταποιημένες Ζωικές Πρωτεΐνες (ΜΖΠ) παρουσιάζονται στους Πίνακες 7 και 8 του Παραρτήματος 4 ενώ για τις μυκοτοξίνες (αφλατοξίνη Β1, ωχρατοξίνη Α, ζεαραλενόνη, κλπ) παρουσιάζονται στους Πίνακες 6 και 9 του Παραρτήματος 4 αντίστοιχα.

στ) Επίσης, εξετάστηκαν για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά δείγματα ζωοτροφών για γκοσουπόλη. Συγκεκριμένα εξετάστηκαν 16 δείγματα και δεν ανιχνεύτηκε η παρουσία γκοσουπόλης πάνω από τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια σε κανένα από αυτά.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

3.1. Επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών

Κατά το 2015, εκτός από τις επιχειρήσεις παραγωγής σύνθετων ζωοτροφών και προμιγμάτων πρόσθετων υλών, επιθεωρήθηκε και σημαντικός αριθμός κτηνοτροφικών μονάδων που παράγουν ζωοτροφές για ιδιοκατανάλωση. Όπως και τα προηγούμενα έτη, τα αποτελέσματα αυτών των επιθεωρήσεων χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων, ώστε οι επιθεωρήσεις να διεξάγονται με βάση την ανάλυση κινδύνου, όπως αναφέρεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Ζωοτροφών.

3.2. Παραβάσεις που διαπιστώθηκαν κατά τους επιτόπιους ελέγχους

Σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν παραβάσεις κατά τους επιτόπιους ελέγχους - επιθεωρήσεις για τις οποίες προβλέπονται συστάσεις ή κυρώσεις έγιναν οι σχετικές συστάσεις από τα ελεγκτικά όργανα, τα οποία διαβίβασαν στη Διεύθυνση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων (ΔΔΖΖΒ) όλα τα στοιχεία για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων. Στις περιπτώσεις εκείνες που οι παραβάσεις διαπράχθηκαν από επιχειρήσεις με έδρα σε άλλη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) από αυτή όπου διαπιστώθηκε η παράβαση (π.χ. κυκλοφορία ζωοτροφών χωρίς την απαραίτητη επισήμανση), υπήρξε ενημέρωση και συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών (ΔΔΖΖΒ και ΔΑΟΚ), προκειμένου να γίνουν όλοι οι απαραίτητοι επιτόπιοι έλεγχοι και να διαπιστωθεί η έκταση της παράβασης.

3.3. Εργαστηριακοί έλεγχοι

α. Παραβάσεις ως προς τις Μεταποιημένες Ζωικές Πρωτεΐνες

Σε σύνολο 214 δειγμάτων που εξετάστηκαν, διαπιστώθηκαν μετά από εργαστηριακό έλεγχο 4 παραβάσεις, που αφορούν σύνθετες ζωοτροφές (μία για μηρυκαστικά και τρεις για μη μηρυκαστικά).

β. Αφλατοξίνη Β1

Σε σύνολο 78 δειγμάτων που εξετάστηκαν εντοπίστηκαν 4 δείγματα με παρουσία άνω των επιτρεπόμενων ορίων. Το φαινόμενο της αυξημένης παρουσίας αφλατοξίνης Β1 σε δημητριακούς καρπούς κατά το 2012, δεν παρατηρήθηκε κατά τα επόμενα έτη. Παρόλα αυτά, θα συνεχιστεί να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σύνθετες ζωοτροφές που προορίζονται για μηρυκαστικά γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, καθώς και σε περιοχές με αυξημένη υγρασία και σε περιπτώσεις κτηνοτρόφων που καλλιεργούν δημητριακούς καρπούς. Τέλος, σε περιπτώσεις που ανιχνεύεται αφλατοξίνη στο γάλα, πραγματοποιούνται έλεγχοι σε ζωοτροφές που προορίζονται για τα γαλακτοπαραγωγικά ζώα.

γ. Παραβάσεις ως προς την ποιότητα των ζωοτροφών και τη νομοθεσία για τους Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς

Κατά την πραγματοποίηση των εργαστηριακών ελέγχων για την ποιότητα των ζωοτροφών διαπιστώθηκαν αποκλίσεις από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής στην αναγραφόμενη χημική σύσταση. Στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις ζωοτροφών έγιναν έγγραφες συστάσεις για τη λήψη διορθωτικών μέτρων και ορίσθηκε επανέλεγχος.

Δεν διαπιστώθηκαν παραβάσεις κατά τη διενέργεια εργαστηριακών αναλύσεων για γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

δ. Πρόσθετες ύλες

Όσον αφορά στις πρόσθετες ύλες ζωοτροφών έγινε έλεγχος:

α) για παρουσία κοκκιδιοστατικών σε 11 δείγματα στα οποία δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις,

β) για μη επιτρεπόμενη χρήση αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών σε 3 δείγματα στα οποία δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις,

γ) της περιεκτικότητας των ζωοτροφών στα ιχνοστοιχεία χαλκό (Cu), ψευδάργυρο (Zn), σίδηρο (Fe) και μαγγάνιο (Mn): συνολικά εξετάστηκαν 113 δείγματα ζωοτροφών για χαλκό, 104 δείγματα ζωοτροφών για ψευδάργυρο, 36 δείγματα ζωοτροφών για σίδηρο και 33 δείγματα για μαγγάνιο. Αναφορικά με το χαλκό διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 12 δείγματα, εκ των οποίων στα 5 δείγματα η μη συμμόρφωση αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009) και σε 7 στους όρους έγκρισης της εν λόγω πρόσθετης ύλης (Καν. (ΕΚ) 1334/2003). Αντίστοιχα, αναφορικά με τον ψευδάργυρο διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 13 δείγματα, εκ των οποίων στα 9 δείγματα η μη συμμόρφωση αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009) και σε 4 στους όρους έγκρισης της εν λόγω πρόσθετης ύλης (Καν. (ΕΚ) 1334/2003). Τέλος, διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 10 και 2 δείγματα που αναλύθηκαν για σίδηρο και μαγγάνιο, αντίστοιχα, όπου όλες αφορούσαν στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009).

3.4. Εκπαίδευση

Κατά το 2015 σε σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμετείχαν 4 υπάλληλοι της Δ/σης Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων και 9 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/σεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων. Τα σεμινάρια αυτά κάλυπταν τους τομείς της νομοθεσίας ζωοτροφών, του Καν. (ΕΚ) 669/2009, του HACCP και του RASFF.

Επίσης, κατά το έτος 2015, σε σεμινάρια που διοργανώθηκαν από τη Δ/ση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών & Βοσκοτόπων συμμετείχαν 28 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών. Τα σεμινάρια αυτά ανήκουν σε ένα κύκλο διήμερων προγραμμάτων κατάρτισης που οργάνωσε η ανωτέρω υπηρεσία, τα οποία θα συνεχιστούν και το έτος 2016.

3.5. Νέα νομοθεσία που τέθηκε σε εφαρμογή το 2015

Κατά το 2015 δεν είχαμε την έκδοση νέας νομοθεσίας. Ωστόσο, με το υπ' αριθ. 1685/110839/13-10-2015 έγγραφό μας επικαιροποιήθηκε το εγχειρίδιο επιθεώρησης στον τομέα ζωοτροφών.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Από τα αποτελέσματα των ελέγχων διαπιστώνεται ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς των ασφάλεια ζωοτροφών, αυτές δεν ήταν εκτεταμένης κλίμακας αφορούσαν και περιορίστηκαν σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΖΩΩΝ

Δ1. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

1.1. Έλεγχοι εισαγομένων φορτίων ζώντων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από τρίτες χώρες:

Κάθε παρτίδα ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων, προέλευσης τρίτων χωρών πρέπει να εισέρχονται στην Ε.Ε. μέσω εγκεκριμένων συνοριακών σταθμών προκειμένου να υποβληθούν σε κτηνιατρικούς ελέγχους, βάσει της οδηγίας 97/78/ΕΚ, όπως έχει εναρμονισθεί με το Π.Δ. 120/2000. Στην Ελλάδα οι συνοριακοί σταθμοί επιθεώρησης καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α΄) . Παρατίθεται ο σχετικός κατάλογος των ΣΥΚΕ και των σημείων εισόδου, σε παρέκκλιση.

	ΣΥΝΟΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥ.Κ.Ε.)	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	ΣΥ.Κ.Ε. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	Κτίριο 26, ΤΚ. 190 04 Σπάτα Αττική
2	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΙΡΑΙΑ	Νέο Ικόνιο Περάματος, ΤΚ. 188 63 Πειραιάς
3	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ)	ΤΚ. 551 03, Εμπ. Στ. Αεροδρ. Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη
4	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΛΙΜΑΝΙ)	25 ^η Αποθήκη ΟΛΘ, ΤΚ. 541 10, Θεσσαλονίκη
5	ΣΥ.Κ.Ε. ΕΥΖΩΝΩΝ	ΤΚ. 610 01 Πολύκαστρο, Κιλκίς
6	ΣΥ.Κ.Ε. ΕΙΔΟΜΕΝΗΣ	Σ.Σ. Ειδομένης, ΤΚ. 610 05, Κιλκίς
7	ΣΥ.Κ.Ε. ΝΕΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ	ΤΚ. 531 00, Νέος Καύκασος Φλώρινα
8	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΠΛΟΥ	Έβρος, ΤΚ. 685 00 Γέφυρα Κήπων
9	ΣΥ.Κ.Ε. ΚΑΚΑΒΙΑΣ	ΤΚ. 440 02 Κακαβιά Ιωαννίνων
10	ΣΥ.Κ.Ε ΑΣΤΑΚΟΥ	Πλατυγιάλι, ΤΚ. 30006, Αστακός

	ΣΗΜΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Π.Ε. Ρόδου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Γ. Μαύρου 2 Κτίριο Ζέφυρος, ΤΚ 85100 Ρόδος
2	Π.Ε. Κω Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
3	Π.Ε. Καλύμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
4	Π.Ε. Λέσβου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Παγανή Μυτιλήνης, ΤΚ.81100 Μυτιλήνη
5	Π.Ε. Λήμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Μύρινα, ΤΚ 81401 Λήμνος
6	Π.Ε. Χίου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Ι. Χανδρή 20, ΤΚ 82100 Χίος
7	Π.Ε. Σάμου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Νέο Διοικητήριο, Δερβενακίων Σάμος ΤΚ 83100
8	Π.Ε. Σύρου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πάροδος Ηρώων Πολυτεχνείου, ΤΚ 84100 Ερμούπολη
9	Π.Ε. Κεφαλονίας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Σουηδίας 11, ΤΚ 28100 Αργοστόλι
10	Π.Ε. Χανίων Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Όαση Αγιάς, ΤΚ 73103 Χανιά
11	Π.Ε. Ηρακλείου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πλάτωνος 67, Μέσα Κατσαμπάς ΤΚ 74307 Ηράκλειο
12	Π.Ε. Κέρκυρας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Κολοκοτρώνη 24, ΤΚ 49100 Κέρκυρα

Στο πλαίσιο της κοινοτικής οριζόντιας και κάθετης νομοθεσίας καθώς και των εθνικών διατάξεων πραγματοποιούνται από τους ΣΥ.Κ.Ε οι έλεγχοι των φορτίων ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων που εισάγονται από τρίτες χώρες. Ειδικότερα, οι εισαγωγές ζώντων ζώων από τρίτες χώρες εξακολουθούν να είναι σχεδόν μηδενικές και αφορούν κυρίως σκουλήκια που χρησιμοποιούνται ως δολώματα ή διακοσμητικά ψάρια. Οι εισαγωγές ζωικών προϊόντων αφορούν κυρίως σε κρέας, αλιεύματα και προϊόντα αυτών.

1.2.Είδος ελέγχων:

Οι έλεγχοι που διεξάγονται στους ΣΥΚΕ στα φορτία ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων ακολουθούν τους κανόνες που θεσπίζει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Στο πλαίσιο αυτής, ο υπεύθυνος για το φορτίο οφείλει να κοινοποιεί ηλεκτρονικά, μέσω του συστήματος TRACES, στο προσωπικό του ΣΥΚΕ εκ των προτέρων όλα τα στοιχεία που αφορούν το φορτίο που πρόκειται να προσκομιστεί στον σταθμό. Ο ΣΥΚΕ ελέγχει τα

δηλωτικά των πλοίων και των αεροπλάνων καθώς και την αντιστοιχία τους προς τις προαναφερόμενες ηλεκτρονικές δηλώσεις. Επιπλέον η διασταύρωση των φορτίων που οφείλουν να υποστούν κτηνιατρικό έλεγχο γίνεται με τη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος των οργανισμών λιμένων.

Βάσει των κοινοτικών οριζόντιων οδηγιών 97/78/ΕΚ και 91/496/ΕΚ, τα αφικνούμενα στον ΣΥΚΕ, φορτία ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες υποβάλλονται:

α) 100% σε έλεγχο εγγράφων προκειμένου να διαπιστωθεί η εγκυρότητα αυτών καθώς και η αντιστοιχία των πληροφοριών με εκείνες που περιλαμβάνονται στην προκοινοποίηση που περιγράφηκε παραπάνω,

β) 100% σε έλεγχο ταυτότητας για να επιβεβαιωθεί ότι τα προϊόντα ανταποκρίνονται στα στοιχεία των πιστοποιητικών ή εγγράφων που συνοδεύουν τα φορτία,

Εξαίρεση από τα παραπάνω αποτελούν τα φορτία που ακολουθούν τις ειδικές διαδικασίες που ορίζονται από την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία όπως είναι λόγου χάρη οι μεταφορτώσεις και οι διαμετακομίσεις για τις οποίες υπάρχει ειδικό καθεστώς. Εν τούτοις, σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος για την υγεία των ζώων ή τη δημόσια υγεία, το φορτίο μπορεί να υποβληθεί σε έλεγχο (εγγράφων, ταυτότητας και φυσικό), βάσει του άρθρου 20 της ίδιας οδηγίας.

γ) Ο Φυσικός έλεγχος περιλαμβάνει:

- οργανοληπτικές εξετάσεις
- απλές φυσικές ή χημικές δοκιμές
- εργαστηριακές εξετάσεις για την ανίχνευση καταλοίπων, προσμείξεων, ενδείξεων αλλοίωσης ή για την επιβεβαίωση κάποιου νοσήματος στην περίπτωση που πρόκειται για ζώντα ζώα.

Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιούνται :

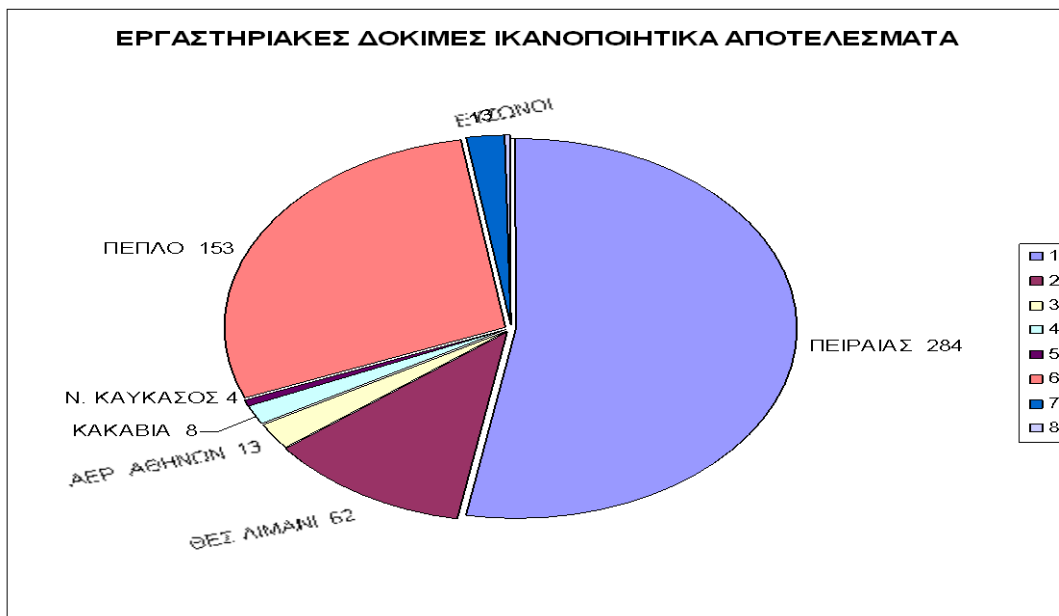
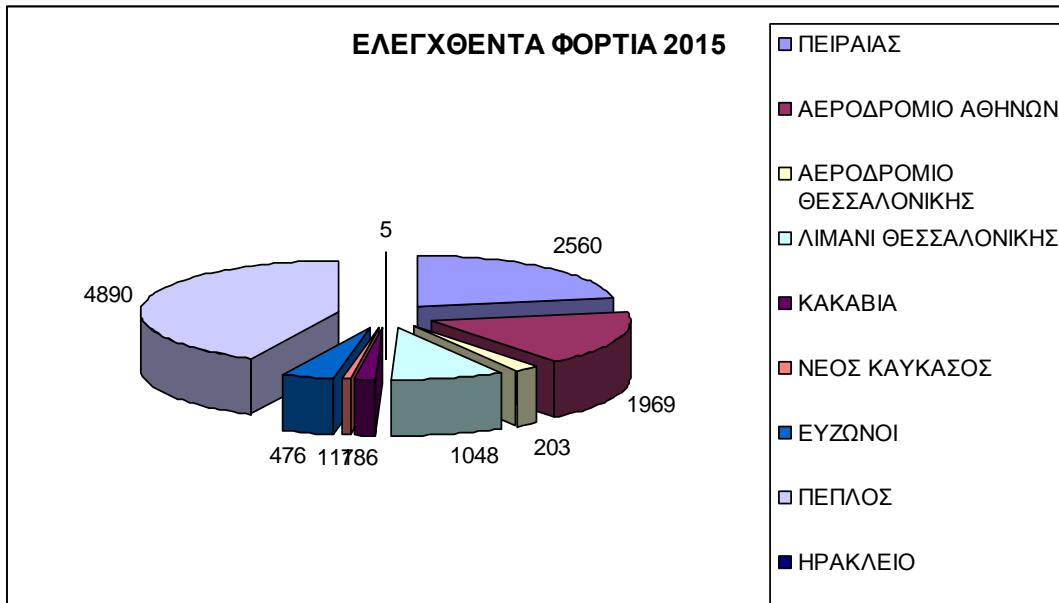
- στα πλαίσια τυχαίας δειγματοληψίας που πραγματοποιείται βάσει της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας,
- σε περίπτωση υποψίας,
- σε περίπτωση έκτακτων υγειονομικών μέτρων που ορίζονται από την κοινοτική νομοθεσία για συγκεκριμένα προϊόντα ή συγκεκριμένη τρίτη χώρα προέλευσης
- κατόπιν λήψης μηνύματος RASFF

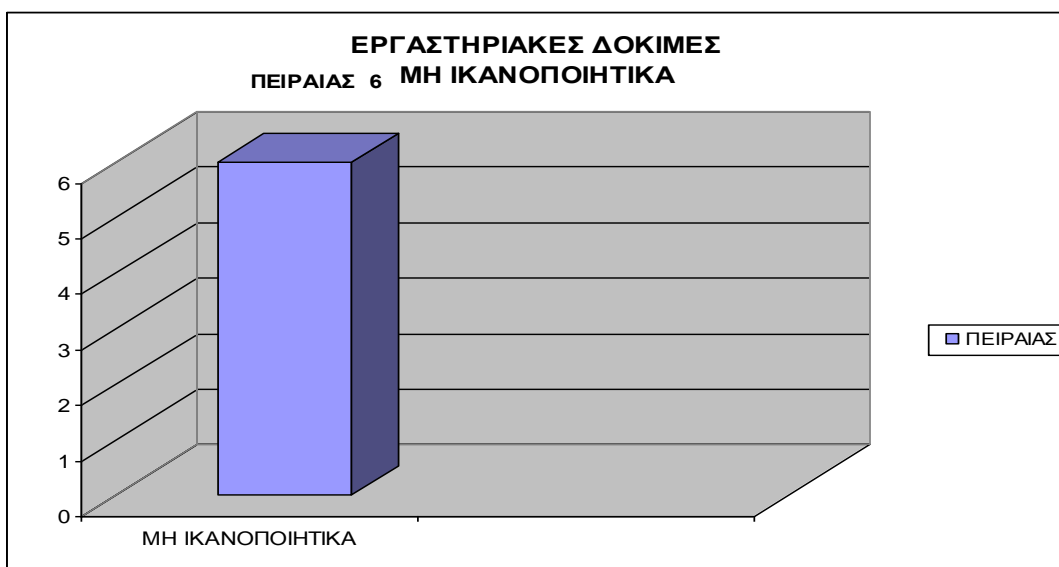
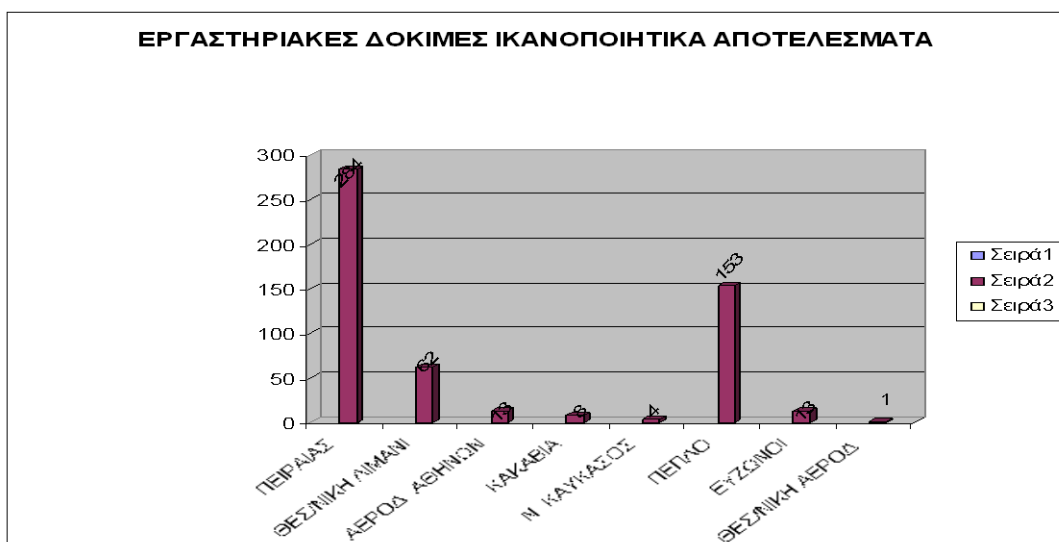
Όταν οι εργαστηριακές δοκιμές διενεργούνται επειδή υπάρχουν υποψίες παρατυπίας ή όταν το υπό έλεγχο φορτίο βρίσκεται σε πρόγραμμα ενισχυμένων ελέγχων, τα φορτία δεν αποδεσμεύονται παρά μόνο όταν τα αποτελέσματα των δοκιμών αποδειχθούν αρνητικά. Εάν πρόκειται για ζώντα ζώα, αυτά παραμένουν σε καραντίνα έως ότου κοινοποιηθούν τα αποτελέσματα των εργαστηριακών δοκιμών.

Συγκεκριμένα οι έλεγχοι των φορτίων ζώντων ζώων και των προϊόντων ζωικής προέλευσης που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο ΣΥ.Κ.Ε. κατά το έτος 2015 συμπεριλαμβάνονται στον ακόλουθο συγκεντρωτικό πίνακα ενώ παρατίθεται αντίστοιχο γράφημα των επίσημων ελέγχων:

ΣΥΚΕ	ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ (Τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζώντα ζώα)	ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙ ΕΣ	ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ	ΘΕΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	2560	284	10	6
ΑΕΡ. ΑΘΗΝΩΝ	1969	13	6	0
ΑΕΡ. ΘΕΣΣ.	203	1	0	0
ΛΙΜΑΝΙ ΘΕΣΣ	1048	62	3	0
ΚΑΚΑΒΙΑ	186	8	0	0
Ν.ΚΑΥΚΑΣΟΣ	117	4	0	0
ΕΥΖΩΝΟΙ	476	13	0	0
ΕΙΔΟΜΕΝΗ	0	0	0	0
ΠΕΠΛΟΣ	4890	153	2	0
ΑΣΤΑΚΟΣ	0	0	0	0
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	5			
ΛΕΣΒΟΣ	0			
ΣΥΝΟΛΟ	11454	538	21	6

Να σημειωθεί ότι στους ελέγχους περιλαμβάνονται, εκτός από τις εισαγωγές, και τα φορτία σε διαμετακόμιση καθώς και εκείνα που προορίζονται για εφοδιασμό πλοίων.

1.3. Νομοθεσία

Στους ΣΥΚΕ , εκτός από τις εγκυκλίους, έχουν αποσταλεί και τα ακόλουθα εγχειρίδια:

- Εγχειρίδιο για τα φορτία που προορίζονται για την αμερικανική βάση στη Σούδα (5503/132828~21-10-2014)
- Οδηγίες για την εφαρμογή της προστασίας των ζώων (6917/15158~1-12-2014)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.0 της εφαρμογής TRACES (7007/157312~11-12-2014)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.10 της εφαρμογής TRACES (7054/159407~16-12-2014)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.11 και 6.20 της εφαρμογής TRACES (1285/39951/7-04-2015)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.21 της εφαρμογής TRACES (1766/54768/18-05-2015)

- Εγχειρίδιο για τους ελέγχους κατά την εισαγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης (1304/40758/8-04-2015)

1.4. Επιμόρφωση

- Η παροχή καθοδήγησης και ενημέρωσης των κτηνιάτρων των ΣΥΚΕ γίνεται από την επίσημη εφημερίδα της κοινότητας, το σύστημα TRACES, το σύστημα RASFF καθώς και μέσω διευκρινιστικών εγκυκλίων.
- Οι υπάλληλοι των ΣΥΚΕ συμμετείχαν κατά τη διάρκεια του έτους τόσο σε κοινοτικά σεμινάρια πάνω σε θέματα κτηνιατρικών ελέγχων κατά τις εισαγωγές ή σε άλλα συναφή θέματα που διεξάγονται μέσα στα πλαίσια του BTSF (θέματα RASFF, μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς κ.λ.π) όσο και σε εθνικά σεμινάρια που διοργανώθηκαν είτε από τον ΕΦΕΤ , είτε από το ΥΠΤΑΑΤ μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.

1.5. Συμπεράσματα

Πρωταρχικός στόχος είναι η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων κατά την εισαγωγή ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες.

Ο αριθμός των εισαγόμενων φορτίων για το 2015 παρέμεινε στο σύνολό του περίπου στο ίδιο επίπεδο με την προηγούμενη χρονιά παρά τη συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση. Οι φυσικοί έλεγχοι και ειδικότερα οι εργαστηριακές δοκιμές για τον εντοπισμό μη συμμορφούμενων φορτίων και τη συνεπαγόμενη μη αποδοχή αυτών στο ελληνικό έδαφος ήταν σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες και παρουσίασαν σημαντική αύξηση, κυρίως λόγω των επιβεβλημένων μέτρων που εφαρμόζονται στα φορτία δίθυρων μαλακίων προέλευσης Τουρκίας. Η επιλογή των φορτίων που υποβάλλονται σε φυσικό έλεγχο γίνεται είτε με βάση την ανάλυση κινδύνου που διεξάγεται μέσα από το σύστημα TRACES, είτε μέσω προηγούμενων κοινοποιήσεων RASFF καθώς και τυχόν έκτακτων υγειονομικών μέτρων.

Στόχος είναι ο εντοπισμός των μη συμμορφούμενων φορτίων και η απόρριψη αυτών ώστε να προασπίζεται η δημόσια υγεία και η υγεία των ζωικού κεφαλαίου της χώρας.

Δ2. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΝΟΣΟΙ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2015 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια. Το πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή, εκτός από τα αγελαία βοοειδή ορισμένων περιοχών [όπως περιγράφονται στο άρθρο 15 της ΥΑ 4224/120089 (ΦΕΚ 2464Β' /16-11-2015)] στα οποία γίνεται από το 1999 πρόγραμμα ελέγχου με το εμβόλιο REV-1. Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος, η εφαρμογή του οποίου βασίζεται κυρίως α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των βοοειδών ηλικίας άνω των 12 μηνών β) στη διενέργεια τακτικών γαλακτοληψιών από τη δεξαμενή συλλογής γάλακτος των εκμεταλλεύσεων για τη διατήρηση κυρίως των επίσημα απαλλαγμένων από τη βρουκέλλωση εκτροφών γ) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει κλινικής, επιδημιολογικής και εργαστηριακής διάγνωσης δ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων, συνοψίζονται παρακάτω:

- Αριθμός εκτροφών βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **14.162**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **346.588**
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: **4.130**
- Αριθμός θετικών εκτροφών: **221**
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: **126**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): **68.373**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (λήψη γάλακτος και αίματος): **161.518**
- Αριθμός θετικών βοοειδών: **2.228**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **2.197**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **2.856**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στα ζώα: **1,38%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στις εκμεταλλεύσεις: **5,35%**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%) στις εκμεταλλεύσεις: **3,05%**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2015

B1		B+		B2		B4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		B3		B4	
Έκτροφές	Ζώα	Έκτροφές	Ζώα	Έκτροφές	Ζώα	Έκτροφές	Ζώα	Έκτροφές	Ζώα	Έκτροφές	Ζώα
3.431	35.858	199	13.134	410	7.117	4.234	68.383	158	13.790	5.730	20.000

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Η βρουκέλλωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Στα παραπάνω στοιχεία δεν συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Κορινθίας, Χίου, Κυκλάδων, Ρεθύμνου και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις. Περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες και επιδημιολογικές αναλύσεις για την αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του προγράμματος εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών μπορούν να αναζητηθούν και θα είναι διαθέσιμες σε ειδική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Αρχής για την ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA): <https://zoonoses.efsa.europa.eu/zoonoses/> . Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι ανρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/822-booeidhdiseases>

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2014 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια (ΥΑ 30/3430, ΦΕΚ 171B`/23-01-2015). Το πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή. Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος, η εφαρμογή του οποίου βασίζεται: α) στη διενέργεια φυματινισμών των βοοειδών ηλικίας άνω των 6 εβδομάδων β) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει κλινικής, επιδημιολογικής και εργαστηριακής διάγνωσης γ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη φυματίωση ζώων, συνοψίζονται παρακάτω:

- Αριθμός εκτροφών βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **21.998**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **741.319**
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: **4.505**
- Αριθμός θετικών εκτροφών: **142**
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: **80**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά : **166.198**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (+επαναλήψεις): **173.818**
- Αριθμός θετικών βοοειδών: **1.836**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **1.748**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **1.872**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο εκτροφής (%): **3,15**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο ζώων (%): **1,06**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος σε επίπεδο εκτροφής (%): **1,78**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη φυματίωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2015

T1		T+		T2		T3 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		T3	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
8.784	254.209	187	13.404	485	31.060	5.222	110.511	7.320	285.275

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Η φυματίωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Πολλά Τμήματα Κτηνιατρικής λόγω έλλειψης προσωπικού αδυνατούν να συλλέξουν τα ετήσια στατιστικά στοιχεία. Στα παραπάνω στοιχεία δεν συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Κορινθίας, Χίου, Κυκλαδων, Ρεθύμνου και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις.

Περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες και επιδημιολογικές αναλύσεις για την αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του προγράμματος εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών μπορούν να αναζητηθούν και θα είναι διαθέσιμες σε ειδική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Αρχής για την ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA): <https://zoonoses.efsa.europa.eu/zoonoses/>. Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι ανρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/822-booeidhdiseases>

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΤΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας (ΥΑ 4888/130873, ΦΕΚ 3545B' /31-12-2012) εφαρμόστηκε το 2015, εθνικό πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων. Τα αποτελέσματα και οι πληροφορίες των επίσημων ελέγχων του προγράμματος, η εφαρμογή του οποίου βασίζεται κυρίως α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των αιγών και προβάτων ηλικίας άνω των 6 μηνών (πρόγραμμα εκρίζωσης στη νησιωτική Ελλάδα) β) στη διενέργεια εμβολιασμών με το εμβόλιο REV-1 στην ηπειρωτική Ελλάδα (πρόγραμμα μαζικού εμβολιασμού νεαρών και ενήλικων θηλυκών ζώων αναπαραγωγής άνω των 3 μηνών στην ηπειρωτική χώρα και στα νησιά Εύβοια, Λέσβος, Λέρος και Θάσος) μαζί με ταυτόχρονη αιμοληψία από τα αρσενικά ζώα άνω των 6 μηνών γ) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει κλινικής, επιδημιολογικής και εργαστηριακής διάγνωσης στις νησιωτικές ζώνες της χώρας δ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων/ πρόγραμμα εκρίζωσης, αναφέρονται στην ετήσια τεχνική έκθεση προόδου η οποία διαβιβάστηκε στην Ε. Επιτροπή και στην EFSA (επιπρόσθετα θα αναρτηθεί και σε ειδικό για τις ζωνόσους ιστότοπο της EFSA: <https://zoonoses.efsa.europa.eu/zoonoses/>). Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι ανρτημένες στο link

3.1 Σύνοψη αποτελεσμάτων επίσημου ελέγχου 2015

Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αιγών και προβάτων - Πρόγραμμα ελέγχου:

Αριθμός εκτροφών που εμβολιάστηκαν: 28.657

Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: 1.027.884

Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αγελaiών βοοειδών σε ορισμένες περιοχές της χώρας, όπου εφαρμόζεται πρόγραμμα εμβολιασμού με REV-1:

Αριθμός εκτροφών που εμβολιάστηκαν: 854

Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: 10.886

Πρόγραμμα εκρίζωσης (ορολογικός έλεγχος) -Ζώνη εκρίζωσης (νησιωτική Ελλάδα, εκτός νήσων Λέσβου, Λέρου, Θάσου και Εύβοιας):

- Αριθμός εκτροφών στο πρόγραμμα εκρίζωσης: 16.646
- Αριθμός αιγών και προβάτων στο πρόγραμμα εκρίζωσης: 3.675.388
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: 1.287
- Αριθμός θετικών εκτροφών: 16
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: 6
- Αριθμός ζώων που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): 83.854
- Αριθμός θετικών αιγών και προβάτων: 208
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: 166
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν: 166
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο εκμετάλλευσης: 1%
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%)σε επίπεδο εκμετάλλευσης: 0%
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο ζώων: 0%

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση αιγών και προβάτων (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2015.

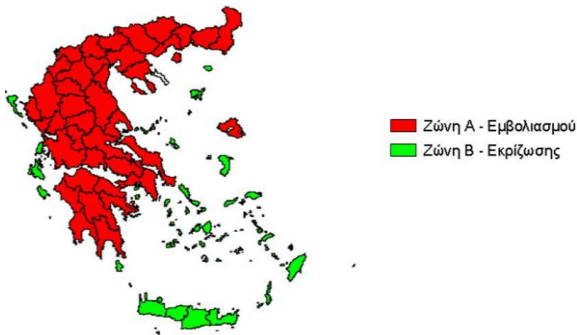
M1		M+		M2		M4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		ΕΠΙΣΗΜΑ ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΟ M4	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
14.862	3.257.763	33	12.004	1.350	317.253	72	18.398	329	69.970

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

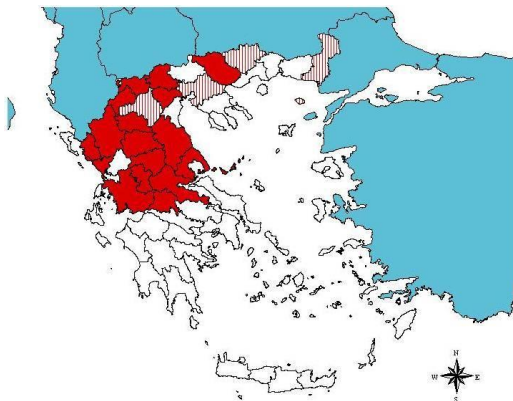
Στα παραπάνω στοιχεία δεν συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Κορινθίας, Εύβοιας, Χίου, Κυκλάδων, Ρεθύμνου και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις.

Η βρουκέλλωση των αιγών και προβάτων θεωρείται κυρίως επαγγελματική ζωνόσος (κτηνίατροι, κτηνοτρόφοι) με σημαντικές επιπτώσεις στη Δημόσια Υγεία και στη ζωική παραγωγή. Βασικότερος στόχος της εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος για το 2015 ήταν ο έλεγχος της νόσου (αξιολόγηση του επιπολασμού και της επίπτωσης της *B. melitensis*) σε ενδημικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας, καθώς και η προτεραιότητα στην επιδημιολογική και εργαστηριακή επιτήρηση της βρουκέλλωσης σε στοχευμένες εκτροφές μικρών μηρυκαστικών που βρίσκονται σε Περιφερειακές Ενότητες και γεωγραφικές ζώνες με υψηλό μέσο αριθμό κρουσμάτων μελιταίου πυρετού στον άνθρωπο.

Τα κρούσματα μελιταίου στον άνθρωπό σύμφωνα με το ΚΕΕΛΤΝΟ ανήλθαν στα 110.

Χάρτης της Ελλάδας με τις Περιοχές της Ελλάδας όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγοπροβάτων.

Χάρτης της Ελλάδας με τις περιοχές όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου της βρουκέλλωσης των αγελαίων βοσειδών με εμβολιασμό με το εμβόλιο REV-1 κατά του είδους *Brucella melitensis*.

3.2 Προβλήματα κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων

Ο πιο καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας του Προγράμματος είναι ο αριθμός των ανθρώπων που ασχολούνται με αυτό. Μετά από έρευνα με ερωτηματολόγιο (Ιούλιος 2012) που έγινε στις κτηνιατρικές υπηρεσίες της περιφέρειας για το ελάχιστο αριθμητικά απαραίτητο προσωπικό που χρειάζεται για να ανταπεξέλθει αποκλειστικά στις ανάγκες του Προγράμματος ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγοπροβάτων της περιοχής τους και να την «καλύψουν» 100% απέναντι στη βρουκέλλωση, για το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα διαπιστώθηκε το εξής (Πίνακας 1): ότι για επίσημα δηλωμένο συνολικό

Περιφέρεια	κκ	Περιφερειακή Ενότητα	Εκμεταλλείσις στο πρόγραμμα	Αριθμός ζώων στο πρόγραμμα	Αριθμός ζώων για εμβολιασμό ή/και αιμοληψίες	Ανάσπαση (σε συνεργεία/ ημέρες)	κ 60 ημέρες	Αποτέλεσμα (σε συνεργεία)
ΔΑΤΙΚΗ	01	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΟΜΕΑ	0	200	50	100	6.000	0
	12	ΝΟΤΙΟΝ ΤΟΜΕΑ	2	262	65	131	2.620	0
	13	ΒΟΡΕΙΟΝ ΤΟΜΕΑ	26	2.015	500	1.515	6.000	0
	14	ΔΥΤΙΚΟΝ ΤΟΜΕΑ	5	741	175	566	2.260	0
	15	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	12	0	0	100	6.000	0
	16	ΜΑΚΕΔΟΝ	303	22.529	19.900	100	6.000	0
2 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	17	ΔΥΤΙΚΗ ΔΑΤΙΚΗ	627	52.185				
	18	ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	789	61.000	10.000	100	6.000	2
	21	ΑΡΚΑΔΙΑ	2.943	287.683	50.000	200	12.000	4
	22	ΑΡΓΟΛΙΔΑ	1.714	200.440	20.000	200	18.000	2
	23	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	1.946	180.000	20.000	170	19.200	3
	24	ΛΑΚΩΝΙΑ	2.043	241.000	40.000	200	12.000	3
3 ΔΥΤΙΚΗ ΕΣΣΑΛΙΑ	25	ΒΕΛΟΝΙΣΣΑ	2.634	170.000	21.000	100	6.000	2
	26	ΒΟΙΩΤΙΑ	6.810	601.000	120.000	200	12.000	10
	27	ΔΙΟΧΑΚΗΡΜΑΝΙΑ	11.477	1.291.115	774.669	100	9.000	36
	28	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	4.967	447.328	450.000	200	12.000	33
	41	ΦΘΙΩΤΙΑ	4.240	291.000	100.000	100	7.000	13
	42	ΦΩΚΙΑ	1.814	255.222	30.000	100	6.000	16
4 ΑΝΤΙΣΣΑΛΙΑ	43	ΕΥΒΟΙΑ	5.622	244.031	30.000	100	7.200	3
	44	ΕΥΡΥΤΑΙΑ	1.227	70.260	40.000	100	6.000	7
	45	ΜΑΚΙΔΟΝΙΑ	1.670	100.000	40.000	100	6.000	7
	51	ΔΩΔΕΚΗΣΥΛΛΟΝ	5.962	384.437	45.000	100	6.000	7
	52	ΙΩΝΙΑ	5.797	122.228	70.000	100	6.000	12
	53	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	2.447	217.685	70.000	100	6.000	8
5 ΚΡΕΤΑΝΙΑ	61	ΔΡΕΥΣΙΑ	1.668	217.814	70.000	100	6.000	12
	62	ΛΑΡΙΣΙΑ	6.071	1.216.296	100.000	200	18.000	10
	63	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	4.204	246.960	70.388	200	12.000	6
	64	ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΩΡΙΣΙΑ	1.820	237.000	100.000	200	12.000	8
	65	ΙΤΡΑΚΙΟΝ	2.596	204.107	50.000	100	6.000	6
	71	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	1.920	319.208				
7 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	72	ΜΑΚΙΔΟΝΙΑ	324	39.430	20.000	100	6.000	3
	73	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	1.947	259.060				
	74	ΠΕΛΛΗ	1.790	251.030	40.000	100	21.000	3
	75	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1.771	218.430	70.000	200	18.000	4
	76	ΘΡΑΚΙΑ	2.201	422.438	40.000	100	6.000	8
	77	ΚΑΛΔΗΡΜΟΝΗ	1.650	206.412	20.000	200	18.000	2
8 ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΙΑ	81	ΙΚΑΡΙΑ	2.001	302.007	50.000	200	12.000	4
	82	ΤΡΑΚΙΑ	366	119.295	10.000	200	12.000	1
	83	ΚΑΤΑΛΟΝΑ	783	16.428	10.000	200	12.000	2
	84	ΒΟΥΡΓΑΣΙΑ	260	145.242	10.000	200	12.000	1
	91	ΡΟΔΟΠΗ	1.926	284.283	140.000	200	18.000	8
	92	ΤΑΥΡΟΣ	1.170	181.982	40.000	200	18.000	2
9 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	93	ΛΑΡΙΣΙΑ	859	117.034	24.000	200	12.000	2
	94	ΙΩΝΙΑ	940	204.842	24.000	200	12.000	2
	95	ΒΕΛΟΝΙΣΣΑ	1.510	249.960	100.000	200	12.000	13
	96	ΡΟΔΟΠΗ	2.308	248.278	100.000	200	12.000	17
	97	ΜΕΣΣΟΛΟΝΙΑ	5.782	511.015	106.000	200	12.000	9
	98	ΕΛΛΑΔΑ	796	41.441	41.441	100	6.000	7
10 ΒΟΡΕΙΟΝ ΑΙΓΑΙΟΝ	99	ΣΑΜΟΣ ΚΑΙ ΚΩΣ	704	45.920	40.000	100	6.000	6
	100	ΕΒΡΟΣ	704	187.200	100.000	200	12.000	16
	101	ΔΟΔΕΚΗΣΥΛΛΟΝ	4.974	270.842	270.432	200	12.000	23
	102	ΙΩΝΙΑ	4.607	202.313	300.252	300	18.000	22
	103	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	1.330	210.000	210.000	200	12.000	18
	104	ΑΝΤΙΣΣΑΛΙΑ	4.996	1.917.497	1.974.482	300	18.000	34
11 ΝΟΤΙΟΝ ΑΙΓΑΙΟΝ	105	ΛΑΜΙΑ	5.034	649.862	649.500	200	12.000	38
	106	ΜΕΣΣΟΛΟΝΙΑ	246	12.470	12.470	100	6.000	2
	107	ΕΒΡΟΣ	629	12.480	12.480	100	6.000	2
	108	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.200	201.910	201.910	200	12.000	17
	109	ΠΕΛΛΗ	221	16.263	16.263	100	6.000	2
	Σύνολο			132.690	16.256.968			

πληθυσμό αιγοπροβάτων ίσο με 16.256.968 απαιτούνται 625 συνεργεία για να διενεργήσουν τους απαιτούμενους εμβολιασμούς ή/και αιμοληψίες. (Συνεργείο = 1 κτηνίατρος μαζί με έναν βοηθό). Δηλαδή $625 \times 2 = 1.250$ άτομα που θα απασχολούνται αποκλειστικά με το Πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων για τις 60 ημέρες που δικαιούνται νόμιμα να δουλέψουν εκτός της υπηρεσίας τους. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι αυτός ο αριθμός προσλήψεων είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί στο προσεχές χρονικό διάστημα και ότι από μόνοι τους οι δημόσιοι υπάλληλοι που έχουν επιφορτισθεί με αυτό το καθήκον δε θα είναι ποτέ αρκετοί. Αντίθετα, την τελευταία πενταετία, αντί να προσλαμβάνεται νέο προσωπικό σε κτηνίατρος και βοηθητικό προσωπικό, διαπιστώνεται μια αθρόα και μαζική συνταξιοδότηση συνάδελφων λόγω των έκτακτων μέτρων της κρίσης και των αλλαγών στα συνταξιοδοτικά προγράμματα, η πρόσληψη των συμβασιούχων κτηνίατρων καθυστερεί λόγω γραφειοκρατίας και όταν γίνεται είναι συνήθως εκτός του α΄ εξαμήνου του έτους, το οποίο είναι και το ιδανικό για τη διενέργεια του Προγράμματος (επειδή τα ζώα δεν κυοφορούν). Με το νομοσχέδιο «Καλλικράτης»

έγινε μια σαρωτική αλλαγή της δομής των κτηνιατρικών υπηρεσιών και οι κτηνιατρικές υπηρεσίες διασπάστηκαν, ενώ έχασαν και μέρος της ανεξαρτησίας τους. Οι μειώσεις των μισθών, η κατάργηση των επιδομάτων και ιδιαίτερα του ανθυγιεινού, οι καθυστερήσεις στην αποπληρωμή των οδοιπορικών τους, η ανασφάλεια για τη θέση εργασίας τους και η πτώση ηθικού είναι παράγοντες που δυσχεραίνουν την αποτελεσματικότητα όποιος πρωτοβουλίας και προσπάθειας.

Σημαντικό ρόλο στην αποτυχία του Προγράμματος ως τώρα έπαιξε επίσης η έλλειψη συγχρονισμού του Προγράμματος, κυρίως εξαιτίας της μεγάλης γραφειοκρατίας που καθυστερεί: την έγκαιρη πρόσληψη εποχικών υπαλλήλων, την προμήθεια των εμβολίων και τη διενέργεια των διαγωνισμών που αφορούν τα αντιδραστήρια και τον εξοπλισμό στα κτηνιατρικά εργαστήρια. Ο χρυσός κανόνας για την επιτυχία του Προγράμματος είναι στην αρχή κάθε έτους να βρίσκονται στις θέσεις τους οι εποχικοί υπάλληλοι για το Πρόγραμμα, να έχουν διανεμηθεί όλα τα εμβόλια REV-1 στις κτηνιατρικές υπηρεσίες της περιφέρειας και τα εργαστήρια της βρουκέλλωσης να διαθέτουν τα απαραίτητα αντιδραστήρια για τις εξετάσεις των δειγμάτων.

Μικρότερης σημασίας παράγοντες που όμως επηρεάζουν της επιτυχία του Προγράμματος είναι η έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού (γυαλιά, μάσκα, γάντια, στολή, μπότες, σύριγγες, πένσα, μελάνι, τανάλια διάστιξης, οινόπνευμα κτλ) από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες, η έλλειψη κρατικών οχημάτων για τις μετακινήσεις προς και από τις εκμεταλλεύσεις, το πλαφόν στις μηνιαίες χιλιομετρικές αποστάσεις ή στα λίτρα βενζίνης που περιορίζει τις μετακινήσεις των συνεργείων, η ελλιπής μηχανογραφική υποστήριξη στην καταγραφή των εμβολιασμών και στην αποστολή δεδομένων από τις ΠΕ και τις Περιφέρειες, η ανεπαρκής ηλεκτρονική βάση κτηνιατρικών δεδομένων σε κεντρικό επίπεδο κá.

Όσον αφορά τα προβλήματα σε επίπεδο εκμετάλλευσης, αυτά είναι η δύσκολη τηλεφωνική επικοινωνία με τους κτηνοτρόφους, η απροθυμία των κτηνοτρόφων επειδή στρεσάρονται τα ζώα, οι καιρικές συνθήκες, οι μακρινές αποστάσεις, η δύσκολη πρόσβαση σε εκμεταλλεύσεις χωρίς δρόμο, ορισμένες ελλείψεις σήμανσης (ενώτια - βώλοι) στα αιγοπρόβατα, η διαχείριση των οικόσιτων ζώων τα οποία οι ιδιοκτήτες τους δεν τα γνωστοποιούν στις κτηνιατρικές υπηρεσίες, τα προβλήματα ελέγχου στις μετακινήσεις ζώων σε ορισμένες εκμεταλλεύσεις, οι μή δηλωμένες ανταλλαγές - αγοροπωλησίες αρσενικών ζώων για επιβάσεις, η ελλιπής ενημέρωση κτηνοτρόφων και καταναλωτών σχετικά με το Μελιταίο Πυρετό, το εμπόριο τυριών στα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί το στάδιο ωρίμανσής τους, η δυσκολία στη σύλληψη και στη συγκράτηση των ζώων, ο κίνδυνος ατυχημάτων από επιθετικά ή φοβισμένα ζώα, οι συνθήκες μέσα στο στάβλο (σκόνη, υγρασία, αυξημένα επίπεδα αμμωνίας, έλλειψη φωτισμού, επιβαρυνμένο περιβάλλον σε μικροοργανισμούς υπαίτιων για την πρόκληση διάφορων ζωοανθρωπονόσων, ψύλλοι) κτλ.

Σχετικά με τα μειονεκτήματα από τη χρήση του ζωντανού εμβολίου REV-1 μπορούν να αναφερθούν τα εξής: το εμβολιακό στέλεχος μπορεί να προσβάλει τον άνθρωπο, μπορεί να προκαλέσει αποβολές στα έγκυα ζώα, αποβάλλεται για μικρό χρονικό διάστημα με τις εκκρίσεις μετά τον εμβολιασμό, δε διαφοροποιείται από το φυσικό

στέλεχος στις ορολογικές εξετάσεις, τα εμβολιασμένα ενήλικα θηλυκά ζώα μπορεί να δώσουν ψευδώς θετικά αποτελέσματα εφ' όρου ζωής, ο χρόνος ζωής του εμβολίου είναι πολύ μικρός (1 έτος από την παραγωγή του), ενώ πρέπει να διασφαλίζεται η «αλυσίδα ψύξης» του.

Όλοι οι προαναφερόμενοι παράγοντες, καθώς και η εκούσια ή ακούσια κακή εφαρμογή του Προγράμματος από τους ίδιους τους δημόσιους κτηνιάτρους έχουν συνδράμει κατά καιρούς στο να αποδυναμώσουν την αποτελεσματικότητά του κατά τον έλεγχο και την εκρίζωση της νόσου στην Ελλάδα.

Τα προβλήματα όπως καταγράφηκαν από τα Τμήματα κτηνιατρικής κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων είναι πάρα πολλά και ποικίλης αιτιολογίας. Σε σχετική έρευνα που έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου στις Περιφερειακές Ενότητες στο τέλος του 2013, αυτά αποτυπώνονται ως εξής:

a/a	Είδος προβλημάτων στις ΠΕ	
1	Έλλειψη προσωπικού (κτηνίατροι εποχιακοί και μόνιμοι, διοικητικοί, χειριστές ΟΣΔΕ)	29
2	Έλλειψη μόνιμου μεταφορικού μέσου	22
3	Μειωμένος αριθμός ημερών εκτός έδρας	16
4	Κίνδυνος μόλυνσης από το εμβόλιο και από μολυσμένα ζώα ή τραυματισμού από τα ζώα όταν δεν λαμβάνονται μέτρα βιοασφάλειας	15
5	Άρνηση τοποθέτησης ηλεκτρονικής σήμανσης από τους κτηνοτρόφους	10
6	Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής	8
7	Υψηλό κόστος ηλεκτρονικής σήμανσης	7
8	Αυξημένη γραφειοκρατία	7
9	Έλλειψη καυσίμων	5
10	Η διάρκεια του εμβολιαστικού σκευάσματος δεν επαρκεί χρονικά για τον εμβολιασμό του συνόλου του ζωικού κεφαλαίου	5
11	Καθυστέρηση στην προμήθεια αναλώσιμων και εμβολίου	4
12	Διαφορετική εφαρμογή του προγράμματος ανά Π.Ε.	3
13	Απουσία εξειδικευμένου προσωπικού, ώστε να πραγματοποιήσει τους ελέγχους που απαιτεί η Κεντρική Κτηνιατρική Υπηρεσία	3
14	Μεγάλη γεωγραφική εξάπλωση εκτροφών	3
15	Τεχνικές δυσλειτουργίες της Κεντρικής Βάσης Δεδομένων με το πρόγραμμα	2
16	Μη υποχρεωτικός χαρακτήρας στην εφαρμογή της σήμανσης	2
17	Έλλειψη έγκαιρης προμήθειας εμβολίου το 2012 λειτούργησε ανασταλτικά στην εξέλιξη του προγράμματος	2
18	Δυσκολία στο συντονισμό των Τμημάτων Κτηνιατρικής	2
19	Αμελητέα συμβολή ή μειωμένο ενδιαφέρον ιδιωτών κτηνιάτρων	2
20	Γεωμορφολογία περιοχής	2
21	Καθυστέρηση καταβολής των εκτός έδρας αποζημιώσεων	2
22	Έλλειψη οδηγών	2
23	Λοιπά προβλήματα	1

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΑ ΣΜΗΝΗ ΟΡΝΙΘΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΩΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΙΝΔΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο του Καν. (ΕΚ) αριθ. 2160/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 «για τον έλεγχο της σαλμονέλλας και άλλων τροφιμογενών ζωνοσογόνων παραγόντων», τα Κράτη-Μέλη είναι υποχρεωμένα να καταρτίζουν εθνικά προγράμματα ελέγχου των οροτύπων εκείνων σαλμονέλλας, για τους οποίους έχει τεθεί κοινοτικός στόχος μείωσης, σε συγκεκριμένα ζωικά είδη.

Πληροφορίες για τα παραπάνω προγράμματα όπως: εθνικές αποφάσεις εφαρμογής προγραμμάτων, εγχειρίδια, εγκύκλιοι, κατάλογος ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα προγράμματα κ.α είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ στη διεύθυνση:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/ptina/astheneiesptinon-menu/459-salmonelosi>

4.1. Προγράμματα ελέγχου Πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής

Σύμφωνα με τον παραπάνω Κανονισμό και όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2007.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2007 έως 31/12/2009) ήταν η μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*), σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% , στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά, στις 31/12/ 2009.

Από 01/01/2010 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*) στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά , σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους εφαρμογής.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1.με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών επιχειρήσεων ορνίθων αναπαραγωγής και εκκολαπτηρίων (αυτοέλεγχοι) , καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.

2. με τον προαιρετικό εμβολιασμό των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής

3. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας

Το παραπάνω πρόγραμμα ελέγχου τέθηκε στη χώρα μας σε εφαρμογή με την υπ' αριθ. 258685/7/06/2007 (Β' 1011) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 349699/24.12.2009 (ΦΕΚ Β' 2599) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και την με αριθμ. 314922/29.12.2010 (Β' 2178) τροποποιητική της.

4.2. Πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας στις όρνιθες ωοπαραγωγής

Όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2008, σε εφαρμογή της με αριθ. 258525/17-01-2008 (Β' 124) απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 260973/12/02/2009 (Β' 243) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2008 έως 31/12/2010), ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis* και *S. Typhimurium*/ στα ενήλικα σμήνη των ορνίθων ωοπαραγωγής. Την 31-12-2010 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 10% επί του συνόλου των ενήλικων εκτρεφόμενων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής που θα υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Η με αριθ. 316420/29/12/2010 (Β' 2144) Απόφαση καταργεί την με αριθ. 260973/12/02/2009 (Β' 243) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και από 01/01/2011 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 9% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάση την με αριθμ. 1209/30007/13.03.2012 (Β' 930) Απόφαση και ο στόχος του προγράμματος συνεχίζει να είναι ετήσιος και να περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 2% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται :

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνίθων ωοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επίσημων ελέγχων.

2. με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό όλων των σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής
3. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας

4.3. Πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής

Όσον αφορά τα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2009 ,σε εφαρμογή της με αριθ. 261069/23.03.2009 2(Β' 575) απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος ήταν τρία έτη (01/01/2009 έως 31/12/2011).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* στα σμήνη των πουλερικών κρεατοπαραγωγής. Την 31-12-2011 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Με την με αριθμ. 133362/23.12.2011 (Β' 3172) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η με αριθ. 261069/23.03.2009 2(Β' 575) Απόφαση καταργείται και ο στόχος του προγράμματος γίνεται πλέον ετήσιος. Την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους ορότυπους *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12:i:-, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνιθίων κρεατοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.

2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

4.4. Πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας στις ινδورνίθες αναπαραγωγής και πάχυνσης

Όσον αφορά τα σμήνη ινδورνιθίων αναπαραγωγής και πάχυνσης, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2010 ,σε εφαρμογή της με αριθ. 354008/30.12.2009 (Β' 2640) απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος είναι τρία έτη (01/01/2010 έως 31/12/2012).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* στα σμήνη ινδورνιθίων αναπαραγωγής και πάχυνσης . Την 31-12-2012, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς,

καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή. Σε Κ-Μ που έχουν λιγότερα από 100 σμήνη, ο στόχος είναι ότι μόνο ένα σμήνος μπορεί να βρεθεί θετικό στους στοχοθετημένους ορότυπους σαλμονέλλας στις 31 Δεκεμβρίου του συγκεκριμένου έτους.

Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται με την με αριθμ. 1751/51822/13.05.2013 (Β' 1141) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος.

Την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, καθορίζεται σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. (αυτοέλεγχος), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων

2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ

4.5. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την παραπάνω εθνική απόφαση, το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής για το έτος 2015 περιελάμβανε τον έλεγχο (επίσημος έλεγχος και αυτοέλεγχος) όλων των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με >250 πτηνά (379) (Πίνακας 1 του παρατήματος 5α)

Από τα 379 σμήνη που έπρεπε να ελεγχθούν το 2015 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο), ελέχθησαν και τα 379 σμήνη. Τα στοιχεία του προγράμματος φαίνονται στον πίνακα 1.

Από τα 379 σμήνη που ελέχθησαν, 2 ενήλικα σμήνη βρέθηκαν θετικά στους ορότυπους που περιλαμβάνει το πρόγραμμα και 2 σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας. Για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2015 ήταν 280). Σύμφωνα με τα στοιχεία του προγράμματος για το έτος 2015 στα ενήλικα σμήνη αναπαραγωγής ο επιπολασμός στους

στοχοποιημένους ορότυπους σαλμονέλλας ήταν 0,71% (δηλαδή μικρότερος από τον κοινοτικό στόχο, που είναι $\leq 1\%$).

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* /*Salmonella* *Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12:i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της σχετικής για την εφαρμογή του προγράμματος απόφασης.

Στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος 5α φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

Κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος έτους 2015 παρατηρήθηκαν ορισμένα προβλήματα στην εφαρμογή (μη τήρηση της συχνότητας των αυτοελέγχων και των επισήμων ελέγχων, μη εφαρμογή της επίσημης δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όχι σωστή κωδικοποίηση των σμηνών κ).

Ο κυριότερος λόγος που ευθύνεται για την μη τήρηση της συχνότητας των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας, αλλά και για την παντελή απουσία των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, είναι η σοβαρότατη έλλειψη των κτηνιατρικών υπηρεσιών σε μόνιμο κτηνιατρικό προσωπικό, ο περιορισμός των ημερών εκτός έδρας, η γενικότερη έλλειψη πόρων, καθώς και το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι κτηνιατρικές υπηρεσίες έπρεπε κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσουν μια σειρά από ενζωστίες, όπως αυτή της ευλογιάς, του καταρροϊκού πυρετού και πρόσφατα της οζώδους δερματίτιδας των βοοειδών.

Για τη κατά το δυνατόν διόρθωση των παραπάνω ανεπαρκειών που αφορούν στην εφαρμογή του προγράμματος πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος.

4.6. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος ρουτίνας διενεργείται σε ένα τουλάχιστον σμήνος ανά εκμετάλλευση το χρόνο, σε εκμεταλλεύσεις που έχουν πάνω από 1000 πουλερικά.

Επίσημος έλεγχος και επίσημη δειγματοληψία διενεργούνται και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) Σε ηλικία 24 ± 2 εβδομάδων σε σμήνη ωοπαραγωγής που στεγάζονται σε κτίρια στα οποία ανιχνεύθηκε σαλμονέλλα στο προηγούμενο σμήνος.
- 2) Σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella*, ως αποτέλεσμα επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 άλλο οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- 3) Σε όλα τα σμήνη ωοπαραγωγής στην εκμετάλλευση σε περίπτωση που ανιχνευθεί *Salmonella* *Enteritidis* ή *Salmonella* *Typhimurium*, *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), σε ένα από τα σμήνη ωοπαραγωγής άλλο εκμετάλλευσης.

4) Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή το κρίνει απαραίτητο.

Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου άλλο πτηνοτροφικής μονάδας.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2 του παρατήματος, από τα **848** υπάρχοντα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεχο) **764** σμήνη και τελικά ελέγχθηκαν **524** σμήνη.

Από τα 524 σμήνη που ελέγχθηκαν, βρέθηκαν 18 σμήνη θετικά από τα οποία 2 βρέθηκαν θετικά στους στοχοθετημένους ορότυπους του προγράμματος και 16 σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας.

Από τα παραπάνω, καθώς και από τα στοιχεία του πίνακα 2 και το γεγονός ότι για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2015 ήταν 476)., προκύπτει ότι:

α)ο στόχος έχει επιτευχθεί για το 2015 (0,42%± 2%).

β)μεγάλος αριθμός από τα υπάρχοντα σμήνη ωοπαραγωγής δεν ελέγχθηκε το 2015 ή τουλάχιστον δεν υπήρχαν οι πληροφορίες του αυτοελέγχου, λόγω μη κάλυψης του 100% του επίσημου ελέγχου.

γ) πολύ χαμηλό ποσοστό εφαρμογής του προγράμματος εμφανίζει η Δυτ. Αττική, λόγω του σοβαρότατου προβλήματος έλλειψης προσωπικού.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθειά του να βελτιώσει το ποσοστό εφαρμογής του προγράμματος ελέγχου και να έχει πληρέστερη εικόνα των στοιχείων των αυτοελέγχων ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες που ο επίσημος έλεγχος δεν διενεργείται σε ποσοστό 100%, προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- αποστολή εγγράφου συμμόρφωσης προς το Νομάρχη της Δυτ. Αττικής το 2009,

-αποστολή εγγράφου στη Δ/ση Κτηνιατρικής Δυτ. Αττικής, προκειμένου να συλλέγει τα στοιχεία των αυτοελέγχων από τους πτηνοτρόφους., το 2009.

-αποστολή εγγράφου στη Δ/ση Κτηνιατρικής Δυτ. Αττικής, προκειμένου να συλλέγει τα στοιχεία των αυτοελέγχων από τους πτηνοτρόφους., το 2010

-συνεχή τηλεφωνική επικοινωνία με τη Δ/ση Κτηνιατρικής Δυτ. Αττικής μετά την αποστολή των παραπάνω εγγράφων.

-πρόταση του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων στη Δ/ση Κτηνιατρικής Επιθεώρησης και Ελέγχου για διενέργεια εσωτερικής επιθεώρησης στη Δ/ση Κτηνιατρικής Δυτ. Αττικής, η οποία και υλοποιήθηκε το 2010.

-Αποστολή εγκυκλίου στα Τμήματα Κτηνιατρικής των Π.Ε τον Φεβρουάριο του 2012, με οδηγίες για την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος στις όρνιθες ωοπαραγωγής, την αξιολόγησή του και την βελτίωση των σχετικών αποστελλόμενων στοιχείων στο Τμήμα μας.

-Δέσμευση πίστωσης και έναρξη της διαδικασίας για την πρόσληψη 3 ατόμων εποχιακού προσωπικού με 8μηνη σύμβαση εργασίας στις Περιφερειακές Ενότητες Αν. & Δυτ. Αττικής.

-Σεμινάρια σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων, όπως αναφέρονται στο 4ο μέρος.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 8 της παραπάνω απόφασης.

Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος 5α φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

4.7. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

A. σε τουλάχιστον ένα σμήνος κοτόπουλων κρεατοπαραγωγής από το 10% των εκμεταλλεύσεων που εκτρέφουν πάνω από 5000 πτηνά κάθε χρόνο (επίσημος έλεγχος ρουτίνας).

B. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

B.1. σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ 41/2006 (Α 175).

B.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005.

B.3. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

B.4. σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Γ. σε όλα τα σμήνη τουλάχιστον ενός κύκλου μιας εκμετάλλευσης, που ο υπεύθυνος της εκμετάλλευσης θέλει να κάνει χρήση της παρέκκλισης A2 του παραρτήματος I της παρούσας.

Από την έκδοση της εφαρμοστικής απόφασης και εφεξής, το πρόγραμμα εφαρμόζεται κανονικά σε όλη τη χώρα, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3 του παραρτήματος 5α, από τα **6872** υπάρχοντα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν (με επίσημο έλεγχο και

αυτοέλεγχου) **6871** σμήνη και ελέγχθηκαν **6824** σμήνη (106 με επίσημο έλεγχο και **6820** με αυτοέλεγχο). Το ποσοστό κάλυψης των σμηνών από άποψη ελέγχων είναι στο 99,31% . Από τα σμήνη που ελέχθησαν κανένα 2 βρέθηκαν θετικά στους στοχοθετημένους ορότυπους του προγράμματος, ενώ βρέθηκαν 25 σμήνη θετικά σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας.

Το γεγονός ότι δεν ελέγχθηκε το 100% του πληθυσμού ορνιθίων κρεατοπαραγωγής της χώρας το 2015 οφείλεται σε μη συμμόρφωση ορισμένων πτηνοτρόφων με τη νομοθεσία , καθώς και στο γεγονός ότι κάποια σμήνη δεν ελέχθησαν γιατί δεν ήταν στην κατάλληλη ηλικία για δειγματοληψία.

Στους μη συμμορφούμενους πτηνοτρόφους έγιναν συστάσεις από τις αρμόδιες τοπικές κτηνιατρικές αρχές.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Καθόλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος 2015 ο επιπολασμός για τους στοχοθετημένους οροτύπους σαλμονέλλας ήταν **0,03%**.

Με την με αριθμ. 133362/ 23/12/2011 (Β' 3172) Απόφαση τα σφάγια των πουλερικών που προέρχονται από το θετικό σε *Salmonella Typhimurim* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, και *S. Enteritidis* σμήνος υποβάλλονται σε δειγματοληψία για σαλμονέλλα από τον υπεύθυνο του σφαγείου σύμφωνα με το παράρτημα Ι Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1086/2011 (όπως τροποποιεί του Παράρτημα του Κανονισμού 2160/2003 και το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 2073/2005) όπου προβλέπεται η απουσία *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε 25 γρ. νωπού κρέατος πουλερικών.

4.8. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση αριθ. 1751/51822/24.04.2013 (Β' 1141) για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων αναπαραγωγής**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1) Μια φορά το χρόνο σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής με τουλάχιστον 250 ενήλικες γαλοπούλες αναπαραγωγής ηλικίας μεταξύ 30 και 45 εβδομάδων και σε όλες τις εκμεταλλεύσεις με γαλοπούλες αναπαραγωγής ελίτ, γονείς προπατόρων και προπάτορές τους. Αυτή η δειγματοληψία μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί στο εκκολαπτήριο

2) Σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής επιχειρήσεων στις οποίες ανιχνεύθηκε *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, από τα δείγματα που λαμβάνονται στο εκκολαπτήριο από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας ή μέσα στο πλαίσιο των επισήμων ελέγχων, για να ερευνηθούν την προέλευση της μόλυνσης.

3) Κάθε φορά που η αρμόδια αρχή το θεωρεί απαραίτητο.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η αρμόδια κτηνιατρική αρχή της περιφερειακής ενότητας έχει λόγους να αμφισβητεί το αποτέλεσμα (λανθασμένα θετικά ή λανθασμένα αρνητικά αποτελέσματα), ή που υπάρχει υπόνοια μόλυνσης από σαλμονέλλα σε ένα σμήνος στην εκμετάλλευση, μπορεί να αποφασίσει να επαναλάβει τη δοκιμή.

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων πάχυνσης**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1. Μια φορά το χρόνο σε ένα σμήνος στο 10% των εκμεταλλεύσεων με τουλάχιστον 500 ινδορνίθους πάχυνσης.

2. Σε όλα τα σμήνη εκμεταλλεύσεων ινδορνίθων πάχυνσης, στις οποίες ανιχνεύθηκε *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* σε ένα σμήνος της εκμετάλλευσης στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας, εκτός και αν το κρέας των ινδορνίθων των σμηνών αυτών προορίζεται για βιομηχανική θερμική επεξεργασία ή άλλη επεξεργασία για την εξάλειψη της σαλμονέλλας.

3. Σε όλα τα σμήνη στην εκμετάλλευση, όταν ένα σμήνος βρεθεί θετικό στη *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) κατά τη διάρκεια του προηγούμενου κύκλου, στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τον υπεύθυνο της πτηνοτροφικής μονάδας.

4. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

4.1 σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella enteritidis* ή *Salmonella typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

4.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella enteritidis* ή *Salmonella typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005, όπως ισχύει.

4.3 σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella enteritidis* ή *Salmonella typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

4.4 σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου της πτηνοτροφικής μονάδας.

Από τα 6 υπάρχοντα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν το 2015 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) 6 σμήνη και ελέγχθηκαν μόνο 2 σμήνη με αυτοέλεγχο. Κανένα σμήνος ινδορνίθων αναπαραγωγής δεν ελέγχθηκε με επίσημο έλεγχο.

Από τα 77 υπάρχοντα σμήνη ινδορνίθων πάχυνσης, έπρεπε να ελεγχτούν το 2015 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) 77 σμήνη και ελέγχθηκαν 73 (6 σμήνη με επίσημο έλεγχο και 72 με αυτοέλεγχο).

Από την αξιολόγηση των στατιστικών στοιχείων του προγράμματος και όπως φαίνεται από τους πίνακες 4 και 5 του παρατήματος προκύπτουν τα παρακάτω:

- το πρόγραμμα στις ινδόρνιθες πάχυνσης εφαρμόζεται σε όλη τη χώρα με κάποιες δυσκολίες, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.

- το πρόγραμμα στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής εφαρμόζεται σε πολύ μικρό ποσοστό και το επίπεδο των επισήμων ελέγχων είναι μηδενικό. Αυτό κυρίως οφείλεται στην υποσύλωση των κτηνιατρικών υπηρεσιών και την εμφάνιση πολλών ενζωτιών τα τελευταία χρόνια.

- Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος 2015 δεν απομονώθηκαν οι στοχοθετημένοι ορότυποι του προγράμματος (*Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)*) στις ινδόρνιθες πάχυνσης, ενώ 2 σμήνη ινδονίθων πάχυνσης ήταν θετικά στη *S. Typhimurium*.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)*, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο επιπολασμός στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής ήταν 0%, ενώ στις ινδόρνιθες πάχυνσης ήταν 2,73% και επομένως ο κοινοτικός στόχος δεν επετεύχθη.

4.9. Εθνική νομοθεσία για τα προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλλας που τεθηκε σε ισχυ το 2007-2014

A. Αποφάσεις

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ. 258685/7/06/2007 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*» (B 1011), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 349699/24.12.2009 (ΦΕΚ Β 2599) απόφαση του ΥΠΑΑΤ και την με αριθμ. 314922/29.12.2010 (B' 2178) τροποποιητική της.
- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις όρνιθες ωοπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ.258525/17-01-2008 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*» (B 124), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. **260973/12/02/2009 (B' 243)** απόφαση. Η με αριθ.316420/29/12/2010 (B' 2144) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αντικατέστησε την προηγούμενη Απόφαση. Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάση της με αριθμ. 1209/30007/13.03.2012 (B' 930) Απόφασης, η οποία κατήργησε την προηγούμενη Απόφαση.

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ. **261069/23.03.2009 (B 575)** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*» η οποία καταργήθηκε από την με αριθμ. 133362/ 23/12/2011 (B' 3172) Απόφαση.
- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλας στις ινδόνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ. 354008/30.12.2009 (B' 2640) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις ινδόνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης» η οποία καταργήθηκε από την με αριθμ.1210/30014/13.03.2012 (B' 1054) Απόφαση. Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται σύμφωνα με την με αριθ. **1751/51822/24.04.2013 (B' 1141)** απόφαση του ΥΠΑΑΤ.

4.10. Ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας εφαρμογής των προγραμμάτων ελέγχου της σαλμονέλλας

Το Τμήμα Ζωοαναθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος 2015 σε συνέχεια των ενεργειών των προηγούμενων ετών, στις παρακάτω ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων:

1) Πιστοποιημένο από το ΙΝΕΤΠ σεμινάριο για τη εφαρμογή των προγραμμάτων ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεατοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στα σμήνη ινδονίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. Το παραπάνω αποτελούσε τμήμα του πιστοποιημένου σεμιναρίου του ΙΝΕΤΠ με τίτλο «Επιμορφωτικό Σεμινάριο για θέματα Ζωοαναθρωπονόσων», το οποίο υλοποιήθηκε μετά από την υποβολή αιτήματος στο ΙΝΕΤΠ (24 Νοεμβρίου 2014).

2) Έποπτεία της εφαρμογής των ΕΠΕΣ μέσω της αξιολόγησης των στατιστικών στοιχείων εφαρμογής των προγραμμάτων. Πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος προς τις Κτηνιατρικές υπηρεσίες της Περιφέρειας, ώστε να προβούν κατά το δυνατό σε διορθωτικές ενέργειες.

3) Σε συνεργασία με το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς σαλμονελλών έγινε επαναξιολόγηση και επανέλεγχος των ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα εθνικά προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλλας (ΕΠΕΣ) σχετικά με την τήρηση των προϋποθέσεων συμμετοχής στα ΕΠΕΣ. Αυτή η διαδικασία είχε σαν αποτέλεσμα την επικαιροποίηση του καταλόγου των ιδιωτικών εργαστηρίων, διότι κάποια από αυτά διαγράφηκαν από τον κατάλογο.

4) Ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΑΑΤ για τα προβλήματα εφαρμογής που εντοπίζονται κυρίως στη Δυτ. Αττική και εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης αυτής για τη

δέσμευση πίστωσης και την έναρξη της διαδικασίας πρόσληψης εποχιακού προσωπικού με οχτάμηνη σύμβαση εργασίας στην Αν. & Δυτ. Αττική.

5) Σε συνεργασία με τη Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής των στοιχείων δειγματοληψίας και εργαστηριακών εξετάσεων που αφορούν μεταξύ άλλων και τα ΕΠΕΣ.

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ

5.1 Εισαγωγή

Το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα επιζωοτιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης της λύσσας στα άγρια και κατοικίδια θηλαστικά το οποίο εφαρμόστηκε το 2012 σε καθορισμένους Νομούς της Ελληνικής Επικράτειας επεκτάθηκε από το έτος 2013 σε ολόκληρη τη χώρα πλέον ως πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στην Ελλάδα, μετά την επανεμφάνιση κρουσμάτων σε ζώα στην Ελλάδα από τον Οκτώβρη του 2012.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε αρχικά σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 30^{ης} Νοεμβρίου 2012 με αριθμ. 761/2012/ΕΕ «για την έγκριση των ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων και τη για την χρηματοδότηση από την Ένωση για την εκρίζωση, έλεγχο και επιτήρηση ορισμένων νόσων των ζώων και ζωοανθρωπονόσων που παρουσιάζονται από τα ΚΜ το έτος 2013» και σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198 «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα», τεύχος Β όπως ισχύει.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείτο για το έτος 2015 από την ΕΕ κατά 75%, σύμφωνα με την απόφαση SANTE/VP/2015/EL/SI2.700775 Απόφαση της Ε. Επιτροπής της 30ης Ιανουαρίου 2015 και περιλαμβάνονται οι δαπάνες των εργαστηριακών δοκιμών για την ανίχνευση της λύσσας, οι δαπάνες εμβολιασμού των ζώων της άγριας πανίδας (προμήθεια δολωμάτων και εναέρια διανομή αυτών) και του ελέγχου της αποτελεσματικότητας του εμβολιασμού και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για προσωπικό το οποίο προσλαμβάνεται ειδικά για τη διενέργεια των εργαστηριακών δοκιμών. Επίσης, έχει υποβληθεί, μέσα στα χρονικά περιθώρια που ορίζονται από την Κοινοτική νομοθεσία, συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για τα έτη 2015-17 το οποίο και έχει εγκριθεί (SANTE/VP/2015/EL/SI2.700775 Απόφαση της Ε. Επιτροπής της 30ης Ιανουαρίου 2015).

Η εθνική δαπάνη που αφορά τη συλλογή, μεταφορά των δειγμάτων, αγορά των διαγνωστικών αντιδραστηρίων, εμβολίων και λοιπών αναλωσίμων υλικών που απαιτούνται για τις δειγματοληψίες και τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις ,και την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού για την εφαρμογή του Προγράμματος έχει προβλεφθεί και καλύπτεται από τον τακτικό προϋπολογισμό.

Η εφαρμογή του προγράμματος ανατέθηκε στους παρακάτω φορείς με τις αντίστοιχες για κάθε ένα αρμοδιότητες:

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- το σχεδιασμό, τη σύνταξη και την εκπόνηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,

- τον έλεγχο σε κεντρικό επίπεδο και τον συντονισμό όλων των λοιπών αρμοδίων φορέων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του ανωτέρου προγράμματος σε όλη τη χώρα,
- τον ορισμό των αρχών και φορέων εφαρμογής του προγράμματος και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες του,
- την παροχή κατάλληλων οδηγιών και διευκρινίσεων προς τους φορείς εφαρμογής του προγράμματος, με σκοπό τη διευκόλυνση και ενίσχυση του έργου τους,
- την συλλογή των στοιχείων και των αποτελεσμάτων του, την αξιολόγηση τους καθώς και την ενημέρωση των αρμοδίων αρχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα των Ζώων της Διεύθυνσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών (Νεαπολέως 25, Αγία Παρασκευή , 15310 Αθήνα), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- τη συγκέντρωση των αποστελλομένων δειγμάτων αγρίων και κατοικίδιων θηλαστικών,
- τη διενέργεια των απαιτούμενων εργαστηριακών εξετάσεων και διαγνωστικών τεχνικών για την ανίχνευση του ιού της λύσσας και τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για τη διαπίστωση της ανοσολογικής κατάστασης των αλεπούδων ως προς τη λύσσα μετά το πέρας του εμβολιασμού. Επίσης τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για την τιτλοποίηση του εμβολίου και τη διάκριση του εμβολιακού στελέχους από το άγριο στέλεχος, και τον έλεγχο αντισωμάτων κατόπιν των εμβολιασμών στις μετακινήσεις των ζώων
- την υποβολή των στοιχείων και εργαστηριακών αποτελεσμάτων στη Δ/νση Υγείας των Ζώων του (ΥΠΑΑΤ),
- την αποστολή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, των θετικών για την λύσσα δειγμάτων στο αρμόδιο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς, με ταυτόχρονη ενημέρωση του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής (ΥΠΑΑΤ),
- τη σύνταξη μηνιαίας κατάστασης με τις διενεργηθείσες εξετάσεις του Εργαστηρίου καθώς και της εξαμηνιαίας και τελικής ετήσιας κατάστασης για την εφαρμογή του προγράμματος επιτήρησης σε όλη την Επικράτεια, σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις, τις οποίες αποστέλλει στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, (ΥΠΑΑΤ),
- την συνεργασία με το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα,
- τη διασφάλιση της κοινοποίησης των πληροφοριών που παρέχει το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων και στο Τμήμα Ιολογίας της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης,
- την παροχή επιστημονικής και τεχνικής συνδρομής στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για την εφαρμογή συντονισμένων σχεδίων επιτήρησης,
- την παρακολούθηση των εξελίξεων σχετικά με την επιδημιολογία της λύσσας. .

- τον συντονισμό των προτύπων και των μεθόδων διάγνωσης που εφαρμόζονται στο Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης ,και στα υπόλοιπα κτηνιατρικά εργαστήρια, που ενδεχόμενα θα συμμετάσχουν στη διάγνωση της λύσσας.

Επιπλέον,

- ελέγχει την ποιότητα όλων των υποστρωμάτων και αντιδραστηρίων που χρησιμοποιούνται από τα εργαστήρια που συμμετέχουν στη διάγνωση της λύσσας,
- οργανώνει μία τουλάχιστον συγκριτική δοκιμή ανά έτος (ring test),
- τα απομονωθέντα στελέχη της λύσσας διατηρούνται σε αυτό για 2 έτη,
- συνεργάζεται με τους άλλους φορείς που ασχολούνται με τη λύσσα στον άνθρωπο,
- διοργανώνει, μαθήματα κατάρτισης όπου αυτό είναι αναγκαίο για το προσωπικό των εργαστηρίων διάγνωσης της νόσου.

Η Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών η οποία ορίζεται αρμόδια από το Ν.4039/2012 (Α15) αρ.3, για :

- την εισήγηση για την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται από το νόμο αυτό
- την έκδοση εγκυκλίων για την ***εφαρμογή της ηλεκτρονικής σήμανσης και καταγραφής*** των ζώων συντροφιάς και για κάθε θέμα που αφορά στα ζώα συντροφιάς.

Οι Δ/νσεις Κτηνιατρικής της Περιφέρειας των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος, οι οποίες είναι αρμόδιες:

- για το συντονισμό της εφαρμογής του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την εποπτεία της εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την συνεργασία με τα αντίστοιχα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιοχής αρμοδιότητάς τους, όπως επίσης και με το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων
- για την συνεργασία με τις Δασικές υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος,
- για την συνεργασία και την ενημέρωση των κυνηγετικών ομοσπονδιών και των φιλοζωικών σωματείων της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

Τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών), είναι αρμόδια :

- για τον ορισμό του υπεύθυνου εφαρμογής και παρακολούθησης του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- για τη λήψη των δειγμάτων από τα νεκρά θηλαστικά και την αποστολή τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα, την σύνταξη των σχετικών διαβιβαστικών εγγράφων και την έκδοση των αποφάσεων λήψης και άρσης των λαμβανομένων μέτρων στις περιπτώσεις υποψίας ή επιβεβαίωσης της νόσου,
- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας,
- για την συνεργασία και την ενημέρωση άλλων αρμόδιων αρχών και φορέων σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος,
- για την επιβεβαίωση του αντιλυσσικού εμβολιασμού των ποιμενικών σκύλων της περιοχής δικαιοδοσίας τους, κατά τη διενέργεια επισήμων ελέγχων, μέσα στο πλαίσιο εφαρμογής άλλων εθνικών προγραμμάτων,
- για την εκπαίδευση των ιδιωτών κτηνιάτρων, των υπευθύνων και λοιπών υπαλλήλων των τοπικών Δασικών Υπηρεσιών, των φιλοζωικών σωματείων, των εκπροσώπων των τοπικών κυνηγετικών οργανώσεων και οποιονδήποτε άλλων φορέων που ενδέχεται να έχουν σχέση με το πρόγραμμα,
- για την αποστολή των ζητούμενων στατιστικών στοιχείων του προγράμματος στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων
- για την ενημέρωση των ιδιωτών κτηνιάτρων της περιοχής αρμοδιότητάς τους σχετικά με το πρόγραμμα και την επιβολή σε αυτούς των προβλεπόμενων κυρώσεων, στις περιπτώσεις εκείνες που διαπιστώνεται μη άμεση κοινοποίηση ύποπτων για λύσσα περιστατικών σε κατοικίδια ή ζώα της άγριας πανίδας.

Η Δ/ση Αισθητικών Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδια:

- για το συντονισμό των ενεργειών που αναλαμβάνονται στα πλαίσια της παρούσης από τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και τον ορισμό υπευθύνων σε αυτές, για την απρόσκοπτη εφαρμογή και παρακολούθηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- ii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, αναφορικά με τη συλλογή δειγμάτων νεκρών άγριων θηλαστικών σε απαγορευμένες και μη για την θήρα περιοχές ή και την ενεργητική δειγματοληψία εφόσον αυτό απαιτείται,
- iii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, προκειμένου κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στη δραστηριότητα της θηροφύλαξης, να διενεργούν, για τους σκοπούς του παρόντος, ελέγχους στα

βιβλιάρια υγείας των κυνηγητικών σκύλων καθώς και στην τήρηση των σχετικών με τη σήμανση τους, από την εθνική νομοθεσία, διατάξεων,

- iv) για τη λήψη μέτρων ενημέρωσης του πληθυσμού που δραστηριοποιείται στο δασικό χώρο σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη δημόσια υγεία και την παροχή των απαραίτητων οδηγιών, για την ασφάλειά τους. Επιπροσθέτως η ενημέρωση των ομάδων αυτών αποσκοπεί στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού ώστε σε συνεργασία με τις τοπικές και δασικές υπηρεσίες να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το Πρόγραμμα δειγμάτων άγριων ζώων και της έγκαιρης αποστολής τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα.

Η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος είναι αρμόδια για την ενημέρωση των μελών των Κυνηγετικών Οργανώσεων της (Κυνηγετικές Ομοσπονδίες και Κυνηγετικούς Συλλόγους) σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη Δημόσια Υγεία και την παροχή των απαραίτητων οδηγιών, προκειμένου, με τη συνεργασία των τοπικών Κτηνιατρικών και Δασικών Αρχών, να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το πρόγραμμα δειγμάτων άγριων ζώων και της έγκαιρης αποστολής τους στην Κτηνιατρική υπηρεσία της Περιφερειακής Ενότητας και στην συνέχεια στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς. Οι ιδιωτικοί φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων, πέρα από τη συμβολή τους στη συλλογή των δειγμάτων, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 1 παρ. ιδ και άρθρο 4 παρ. 9 του Ν. 4039/2012(Α' 15/2-2-2012) «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό», να διενεργούν ελέγχους στα βιβλιάρια υγείας ή/και διαβατήρια των κυνηγητικών σκύλων για την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. α του ανωτέρω νόμου και ιδιαιτέρως των σχετικών προληπτικών εμβολιασμών.

Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) έχει ως κύριους σκοπούς:

- Την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας μέσω της ενημέρωσης του κοινού και τη χάραξη εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη της μετάδοσης νοσημάτων
- Την επιδημιολογική επιτήρηση των λοιμωδών νοσημάτων μέσω των συστημάτων επιτήρησης και συγκεκριμένα: του συστήματος υποχρεωτικής δήλωσης, του συστήματος παρατηρητών νοσηρότητας στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (sentinel), του εργαστηριακού συστήματος επιτήρησης και την παρέμβαση στους χώρους υγείας.
- Την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη συλλογή, αξιολόγηση και διασπορά επιστημονικών δεδομένων.
- Την παροχή επιστημονικής υποστήριξης με τη δημοσίευση κατευθυντήριων οδηγιών συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης επαγγελματιών.
- Τη λειτουργία Μονάδων Ειδικών Λοιμώξεων σε Νοσοκομεία σε όλη τη χώρα.
- Την αντιμετώπιση εκτάκτων κινδύνων Δημόσιας Υγείας.

- Την υποστήριξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (μετακινούμενων πληθυσμών & Trafficking).
- Την επίβλεψη για την εξασφάλιση υγιούς και ασφαλούς περιβάλλοντος.
- Την υλοποίηση του Χάρτη Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.

5.2 Επιτήρηση και καταπολέμηση νόσου - δυσκολίες κατά την εφαρμογή του προγράμματος το 2015

ο Παθητική επιτήρηση

Κατά το έτος 2015 η εφαρμογή του προγράμματος παθητικής επιτήρησης εφαρμόστηκε όπως και τα έτη 2013-2014 σε ολόκληρη τη χώρα.

Το έτος 2015 ο αριθμός των δειγμάτων της παθητικής επιτήρησης που έφτανε στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα δεν ήταν ικανοποιητικός. Εξετάστηκαν συνολικά δείγματα εγκεφαλικού ιστού προερχόμενα από 257 ζώα ευαίσθητα στον ιό της Λύσσας που είχαν συμπτώματα ύποπτα της νόσου ή ανευρέθηκαν νεκρά, στα πλαίσια της παθητικής επιτήρησης.

Ο αριθμός των δειγμάτων που εξετάστηκαν είναι μικρός συγκριτικά με προηγούμενα έτη (πχ 410 δείγματα το 2014 και 587 δείγματα το 2013).

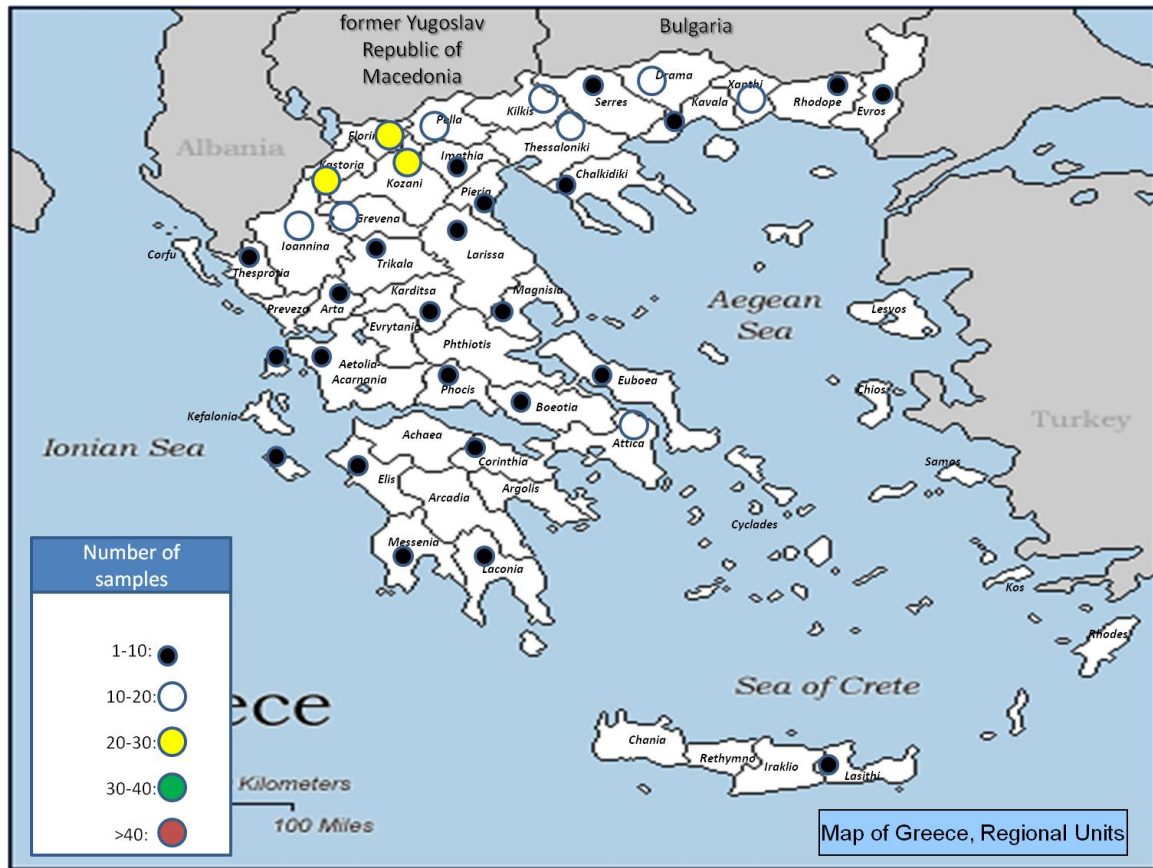
Για το λόγο αυτό το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων έστειλε εγκυκλίους προς τις Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, τις δασικές υπηρεσίες και την Κυνηγητική Συνομοσπονδία, τονίζοντας το θέμα και προτρέποντας για περισσότερη προσπάθεια στα πλαίσια ενίσχυσης της παθητικής επιτήρησης.

Τα προβλήματα που είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση του αριθμού των δειγμάτων της παθητικής επιτήρησης ήταν αρκετά και ανάλογα του προηγούμενου έτους παρά τις προσπάθειες να ξεπεραστούν. Ένα κυρίαρχο πρόβλημα ήταν η παύση της κυνηγητικής περιόδου στα τέλη Φεβρουαρίου, οπότε οι κυνηγοί δεν έβγαιναν για κυνήγι, άρα η επαφή τους με το δάσος περιορίστηκε. Ένα άλλο πρόβλημα αφορούσε τους δασικούς υπαλλήλους, οι οποίοι είναι περιορισμένοι σε αριθμό και επιφορτισμένοι και με άλλα καθήκοντα (π.χ. πυρκαγιές την περίοδο του καλοκαιριού) και δεν υπήρχαν επαρκή κονδύλια για τις μετακινήσεις τους. Τέλος η μη καταγραφή κρούσματος από τον Μάιο του 2014 μέχρι και σήμερα ενδέχεται να συνεπικουρεί στο μειωμένο ενδιαφέρον για την προσκόμιση δειγμάτων στις κτηνιατρικές υπηρεσίες.

Παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες στην εφαρμογή του προγράμματος, διοργανώθηκαν από το **Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων της Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης**, εκπαιδευτικά σεμινάρια προς του υπεύθυνους, για την εφαρμογή του προγράμματος, κτηνιάτρους ενώ έγιναν συναντήσεις με υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, τις δασικές υπηρεσίες και την Κυνηγητική Ομοσπονδία Ελλάδας προκειμένου να ενισχυθεί η επιτήρηση της νόσου.

Το 2015 δεν καταγράφησαν θετικά ως προς τον ιό της Λύσσας ζώα

Διάγραμμα Δείγματα Παθητικής Επιτήρησης 2015

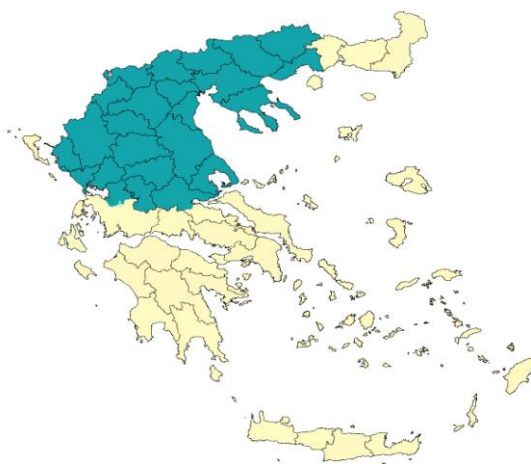
ΧΑΡΤΗΣ Κρούσματα Λύσσα από το 2012 έως και σήμερα (Σεπτέμβριος 2016)

5.3. Πρόγραμμα εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων-δυσκολίες κατά την εφαρμογή του προγράμματος

Κατά το έτος 2015 εξαιτίας της δυσμενούς δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, πραγματοποιήθηκε μόνο μια εμβολιακή καμπάνια, το φθινόπωρο 2015 (Νοέμβριος & Δεκέμβριος). Η έκταση ρίψης των εμβολίων ήταν 53999 km², ενώ η πυκνότητα δολωμάτων /km² ήταν 25 δολώματα. Τα παραπάνω αποτυπώνονται στον παρακάτω χάρτη και τον πίνακα που ακολουθεί.

Χάρτης εμβολιακής κάλυψης

Πίνακας. Έκταση περιοχής εμβολιασμού 2015 (περιοχές που καλύφθηκαν εμβολιακά)

ΠΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ -ΔΡΟΜΩΝ - ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ
ΣΕΡΡΩΝ	3789
ΚΙΛΚΙΣ	2469
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3366
ΠΙΕΡΙΑΣ	1196
ΗΜΑΘΙΑΣ	1426
ΠΕΛΛΑΣ	2048
ΚΟΖΑΝΗΣ	3174
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1926
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1031
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1059
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3252
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1469
ΑΡΤΑΣ	1392
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	956
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2228
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2148
ΛΑΡΙΣΑΣ	5044
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3117

ΔΡΑΜΑΣ	3304
ΚΑΒΑΛΑΣ	1622
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	2232
ΦΘΙΩΤΙΔΑ (1/2)	2845
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	1530
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ (1/5)	1376
ΣΥΝΟΛΟ	53.999

Οι διαγωνιστικές διαδικασίες για την ανάδειξη εταιρειών προμήθειας εμβολίων και αεροδιανομής τους, ολοκληρώθηκαν στο τέλος Οκτωβρίου,. Ακολούθησε η παραλαβή των εμβολίων στην Αθήνα (τμηματικές παραλαβές) και δημιουργήθηκε ένα πρώτο πρόγραμμα πτήσεων που κάλυπτε όλη την περιοχή εμβολιασμού. Ο αντιλυσσικός εμβολιασμός από το στόμα σε αλεπούδες (Oral Rabies Vaccination) προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί στις κάτωθι Περιφερειακές ενότητες: Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας, Ημαθίας, Πιερίας, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Πέλλας, Σερρών, Πρεβέζης, Άρτας, Τρικάλων, Λάρισας, Καρδίτσας, Δράμας, Φθιώτιδας (το βορειοανατολικό τμήμα του νομού), Καβάλας (εκτός Θάσου), Μαγνησίας (εκτός Σποράδων), Αιτωλοακαρνανίας (βόρειο τμήμα της που συνορεύει με το νομό Άρτας και το νομό Ευρυτανίας), Ευρυτανίας. Ο εμβολιασμός πραγματοποιείται με δολώματα φέροντα εμβόλιο κατά της λύσσας και η διασπορά του εμβολίου γινόταν με ρίψη από αέρος των παραπάνω δολωμάτων κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου του 2015, με τη χρήση πτητικών μέσων σταθερών περυγών. Στα πλαίσια της εκστρατείας, υπολογίστηκε η διασπορά κατά μέσο όρο 25 δολωμάτων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Αφού ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για το πρόγραμμα των πτήσεων (ημερομηνίες, αεροδρόμια πραγματοποίησης των ρίψεων και περιοχές εμβολιασμού) και τη χρήση των αεροδρομίων, συγκλήθηκε σύσκεψη με τις κτηνιατρικές αρχές στις Περιφερειακές Ενότητες εμβολιασμού, για ενημέρωσή τους, ενώ υπήρξε επικοινωνία με το Υπ. Παιδείας για την ενημέρωση των σχολείων, το Υπ. Εξωτερικών για την ενημέρωση των γειτονικών κρατών, τις δασικές αρχές, τις κυνηγητικές συνομοσπονδίες, τους Δήμους και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Ελήφθησαν δείγματα από όλες τις κύριες παρτίδες εμβολίων οι οποίες έφθασαν τμηματικά στην χώρα μας, προκειμένου να γίνει εκτίμηση του εμβολιακού τίτλου κάθε κύριας παρτίδας. Τα δείγματα εστάλησαν προς εργαστηριακό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς που εδρεύει στην πόλη Nancy της Γαλλίας και τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά στο σύνολο των παρτίδων που εστάλησαν.

Η έναρξη των εμβολιασμών ξεκίνησε στις 2/11/15 στο Πολύκαστρο Κιλκίς και ολοκληρώθηκε την 22^η Δεκεμβρίου 2015.

Η διαδικασία εμβολιασμού είχε ως εξής:

Η πτητική εταιρεία την παραμονή κάθε ημέρας έστελνε στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων ένα πρόγραμμα (flight paths) για τις πτήσεις της επόμενης ημέρας. Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων ενημέρωνε άμεσα όλες τις Περιφερειακές Ενότητες που με τη σειρά τους ενημέρωναν το κοινό. Πολλές φορές όμως, λόγω κακών καιρικών συνθηκών, δεν πραγματοποιούνταν όλες οι

προγραμματισμένες πτήσεις (5 αεροσκάφη Χ 3 πτήσεις= 15 πτήσεις ανά ημέρα), αλλά μερικές μόνο από αυτές ή και καμία λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών. Τα εμβόλια φυλάσσονταν υπό κατάψυξη σε κεντρική αποθήκη στον Πειραιά (ΠΕ Αττικής). Καταγραφικά μηχανήματα κατέγραφαν τη θερμοκρασία του θαλάμου σε τακτά χρονικά διαστήματα και η καταγραφή αυτή ελέγχονταν από κτηνιάτρους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων.

Πριν από κάθε επιχείρηση στις αερολέσχες εκκίνησης αεροσκαφών, φορτηγά - ψυγεία μετέφεραν υπό κατάψυξη προκαθορισμένο αριθμό εμβολίων στο προκαθορισμένο αεροδρόμιο. Η φόρτωση των εμβολίων επί των οχημάτων στην κεντρική αποθήκη φύλαξης στον Πειραιά, γινόταν παρουσία Κτηνιάτρου του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων του Υπουργείου, ο οποίος μετά το πέρας της φόρτωσης και την καταμέτρηση των κιβωτίων που είχαν φορτωθεί, σφράγιζε το όχημα, το οποίο παρέμενε σφραγισμένο μέχρι και την τελική άφιξή του στην εκάστοτε αερολέσχη. Εκεί η αποσφράγιση γίνονταν από κτηνίατρο της περιοχής ή εφόσον η άφιξη γίνονταν ημέρες αργίας, από την αεροπορική εταιρεία.

Κτηνίατρος της Περιφερειακής Ενότητας ή του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων βρισκόταν πάντα τις εργάσιμες ώρες και ημέρες και σε κάποιες περιπτώσεις και σε ημέρες /ώρες αργίας, στο χώρο του αεροδρομίου και επέβλεπε και κατέγραφε τη φόρτωση/εκφόρτωση των εμβολίων στα πτητικά μέσα, καθώς και τη διατήρηση της ψυκτικής αλυσίδας φύλαξης των εμβολίων(έλεγχος των καταγραφικών θερμομέτρων του οχήματος). Όλα τα στοιχεία καταγράφονταν σε ειδικές φόρμες (αριθμός παρτίδων δολωμάτων που φορτώθηκαν και περίσσειαν, ώρα έναρξης και διάρκειας πτήσεων, συνθήκες περιβάλλοντος κλπ). Επίσης ελέγχονταν οι καταγραφές του φορτηγού -ψυγείου σχετικά με τη θερμοκρασία. Σε κάποιες περιπτώσεις που κτηνίατρος δεν παρίστατο στα αεροδρόμια (πχ Σαββατοκύριακα ή αργά το απόγευμα σε ορισμένες περιπτώσεις) όλα τα στοιχεία για τις ρίψεις και την αποθήκευση των εμβολίων στα οχήματα, καταγράφονταν από την αεροπορική εταιρεία (βάσει της υποχρέωσής της που αναφέρονταν στη Σύμβαση που είχε υπογραφεί). Τα στοιχεία αυτά παραδίδονταν την επόμενη εργάσιμη ημέρα στους κτηνιάτρους της περιοχής.

Στο τέλος κάθε πτήσης γίνονταν καταμέτρηση των εμβολίων που επιστρέφονταν, τα οποία στη συνέχεια φορτώνονταν για την επόμενη πτήση. Στο τέλος της ημέρας τα εμβόλια που δεν είχαν διανεμηθεί φυλάσσονταν στο ψυκτικό όχημα και χρησιμοποιούνταν την επόμενη μέρα, εφόσον δεν είχαν ξεπαγώσει.

Όλα τα στοιχεία των ρίψεων (δεδομένα του GPS) στέλνονταν το ίδιο βράδυ ή την επόμενη ημέρα από την πτητική εταιρεία στην Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπουργείου. Οι τοπογράφοι αποτύπωναν τα δεδομένα σε χάρτες προκειμένου να γίνει η αξιολόγηση των ρίψεων. Σε περίπτωση που την επόμενη ημέρα δεν πραγματοποιούνταν πτήσεις λόγω κακών καιρικών συνθηκών, τα εμβόλια αυτά παρέμεναν στο ψυκτικό όχημα.

Σε περίπτωση που τα δεδομένα των ρίψεων έδειχναν ότι οι ρίψεις ήταν ανεπαρκείς σε μία περιοχή (λιγότερα από 20 δολώματα ανά τετραγωνικό χλμ), τότε το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων ενημέρωνε άμεσα με email την πτητική εταιρεία προκειμένου να επαναλάβει τις πτήσεις στην περιοχή αυτή.

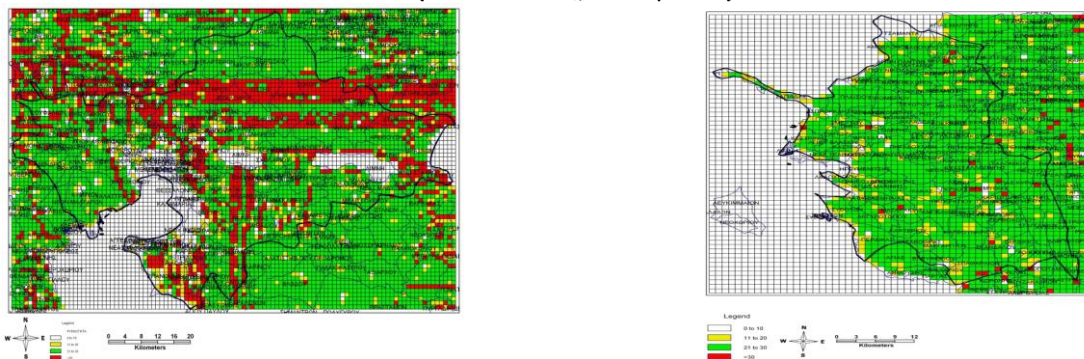
Ο αριθμός των εμβολίων που παρελήφθησαν στις αποθήκες από την Επιτροπή Παραλαβής ήταν 1.319.716. Ο αριθμός αυτός ήταν κατά 10.338 εμβόλια μικρότερος από τον αριθμό των εμβολίων που θα έπρεπε να παραληφθούν από την εταιρεία προμήθειας εμβολίων βάσει αυτών που ορίστηκαν στην υπογραφείσα σύμβαση (1.330.054 συνολικά). Από αυτά τα εμβόλια, 175 εστάλησαν προς τιτλοποίηση στο Κοινοτικό Εργαστήριο αναφοράς για τη λύσσα, άρα τα εναπομείναντα δολώματα που διανεμήθηκαν στις αερολέσχες ήταν 1.319.541 δολώματα.

Ο αριθμός των εμβολίων που διανεμήθηκαν βάσει της Δ/σης Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και Τοπογραφικής του ΥΠΑΑΤ βάσει των δεδομένων των GPS των αεροσκαφών, ήταν **1.508.272 δολώματα**, μικρότερος κατά 1728 εμβόλια από αυτά που έφτασαν στις αερολέσχες (1.510.000 δολώματα). Το ποσοστό του σφάλματος του μηχανήματος καταγραφής ανέρχεται σύμφωνα με την αεροπορική εταιρεία σε 0,5% και υπολογίζεται σε 7550 εμβόλια, τα οποία καλύπτουν την ποσότητα των 1728 εμβολίων που δεν κατεγράφησαν από το GPS των αεροσκαφών ενώ είχαν παραληφθεί στις αποθήκες φύλαξης των εμβολίων και διανεμήθηκαν στα αεροδρόμια εκκίνησης των αεροσκαφών.

Η αξιολόγηση του προγράμματος εμβολιασμού κρίνεται ικανοποιητική. Η αποτύπωση των σημείων ρίψης σε χάρτες αναφορικά με τον έλεγχο της πυκνότητας αυτών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών του διαγωνισμού. ΟΙ τοπογράφοι της Τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε συνεργασία με υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων διερεύνησαν το γεωγραφικό ανάγλυφο σε περιοχές που η εμβολιακή κάλυψη ήταν μικρή ή/και ανύπαρκτη. Εκτός από τις αστικές, περιαστικές περιοχές και τις υδάτινες επιφάνειες (οι οποίες ούτως ή άλλως είχαν εξαιρεθεί), εμφανίζονται περιοχές με πολύ μεγάλα υψόμετρα (πάνω από 1400μ) που δεν έχουν εμβολιαστεί. Πρόκειται για περιοχές των ΠΕ Φλώρινας, Γρεβενών, Κοζάνης, Τρικάλων, Πέλλας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Ευρυτανίας και Πιερίας. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και στην προηγούμενη εκστρατεία. Στις παραπάνω ΠΕ διερευνήθηκε διεξοδικά το υψόμετρο των περιοχών που δεν καλύφθηκαν. Βρέθηκε ότι στην πλειονότητα πρόκειται για μεγάλους ορεινούς όγκους που όμως διακόπτονταν από περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου.

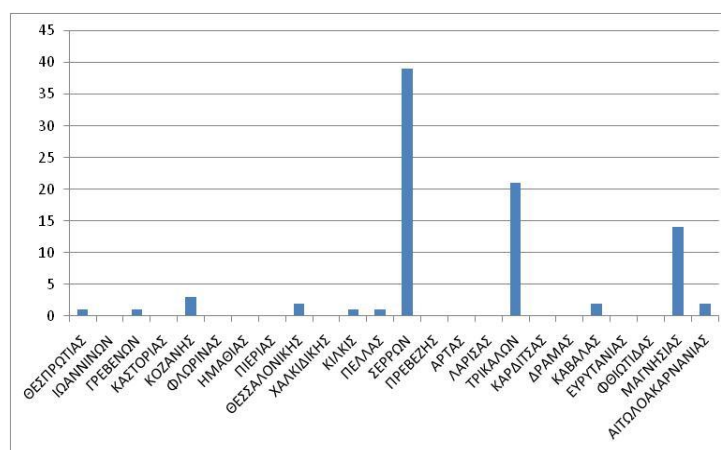

Διαγράμματα εμβολιακής κάλυψης όπου αποτυπώνεται η πυκνότητα εμβολίων ανά ΠΕ το 2015 (Θεσσαλονίκη, Θεσπρωτία).

- **Ενεργητική Επιτήρηση μετά τους εμβολιασμούς 2014** (Δεν είχαν παρουσιασθεί στην έκθεση ΠΟΕΣΕ 2014 λόγω της μη ολοκλήρωσης των εργαστηριακών εξετάσεων όταν δημοσιεύτηκε).

Διάγραμμα. Δείγματα ανά ΠΕ και αποτελέσματα εργαστηριακής ανάλυσης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς 2014.

Ανίχνευση βιοδείκτη τετρακυκλίνης κατά την καμπάνια του 2014 (+): 71 από τα 87 δείγματα (81,6%)

Ανίχνευση βιοδείκτη τετρακυκλίνης κατά την καμπάνια του 2013 (+): 5 δείγματα από τα 87

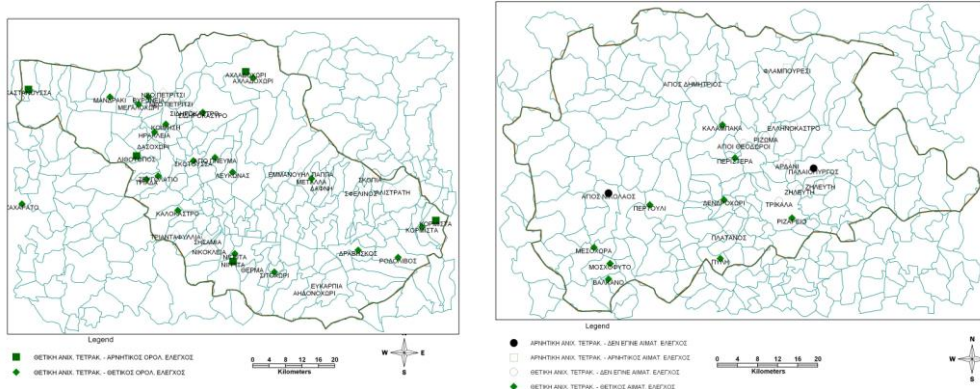
Ανίχνευση αντισωμάτων (+): 44 από τα 60 δείγματα (73,33%)

Δεδομένου του μικρού αριθμού συλλεγόμενων δειγμάτων σε σχέση με τον στόχο, κυρίως εξαιτίας της αδυναμίας ανεύρεσης ζώων από τα συνεργεία δίωξης, αποτελούμενα από κτηνιάτρους, δασικούς υπαλλήλους και φύλακες θήρας ή και αυτόνομα από κυνηγούς και της αδυναμίας στόχευσης των αλεπούδων από μακρινές αποστάσεις λόγω χρησιμοποίησης συγκεκριμένων όπλων βάσει της ελληνικής νομοθεσίας, τα αποτελέσματα της ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησαν την εμβολιακή εκστρατεία του 2014, σίγουρα δεν αποτυπώνουν με ασφάλεια την επιτυχία ή όχι του εμβολιακού προγράμματος. Παρά τα σχετικά μεγάλα ποσοστά ανίχνευσης τετρακυκλίνης αλλά και αντισωμάτων στα εξεταζόμενα δείγματα, αυτά τα αποτελέσματα δεν είναι ενδεικτικά για όλες τις ΠΕ.

Για παράδειγμα σε αρκετές ΠΕ συλλέχθηκαν μόνο ένα ή και λιγοστά δείγματα λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους. Σε άλλες η κατανομή των συλλεγόμενων δειγμάτων, παρά τις οδηγίες που εδόθησαν δεν ήταν ομοιογενής (Χάρτες παρακάτω που δείχνουν αφενός τη συλλογή δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης στην ΠΕ αλλά και την εμβολιακή κάλυψη), και έτσι ενώ συλλέχθηκαν αρκετά δείγματα συγκριτικά με άλλες ΠΕ, αυτά τα δείγματα συλλέχθηκαν κατά κύριο λόγο από το συγκεκριμένο Τμήμα της ΠΕ. Παρόλα αυτά τα αποτελέσματα ορολογικής εξέτασης και ανίχνευσης του βιοδείκτη συνολικά ήταν ικανοποιητικά.

Οι αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες ενημερώθηκαν από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για τις αστοχίες αυτές και μάλιστα όλα αυτά τα δεδομένα παρουσιάστηκαν διεξοδικώς τον Οκτώβριο του 2015 σε συνάντηση του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων με κτηνιάτρους των 24 ΠΕ εφαρμογής του προγράμματος η οποία διεξήχθη στη Θεσσαλονίκη.

Διάγραμμα. Χάρτης συλλεγόμενων δειγμάτων κατά την Ενεργητική Επιτήρηση που ακολούθησε τους εμβολιασμούς του 2014 (ΠΕ Σερρών, ΠΕ Τρικάλων)

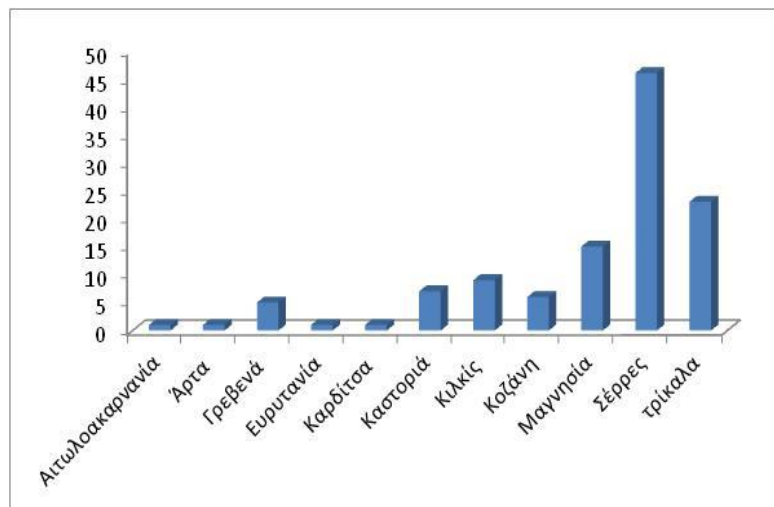
○ **Ενεργητική Επιτήρηση μετά τους εμβολιασμούς 2015**

Το πρόγραμμα Ενεργητικής Επιτήρησης που ακολούθησε τον εμβολιασμό των αλεπούδων του 2015 πήρε παράταση με σκοπό να αυξηθεί ο αριθμός των συλλεγόμενων δειγμάτων και ολοκληρώθηκε τέλος Μαρτίου 2016. Προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των συλλεγόμενων δειγμάτων, δόθηκε η δυνατότητα αποστολής στο εργαστήριο αναφοράς αιμοδείγματος σε διηθητικό χαρτί (filter paper) στην περίπτωση που η συλλογή αίματος από την καρδιά δεν είναι εφικτή. Για τον ίδιο λόγο δόθηκε και η δυνατότητα να μπορούν να θανατώνουν αλεπούδες, στα πλαίσια της ενεργητικής επιτήρησης, όχι μόνο τα

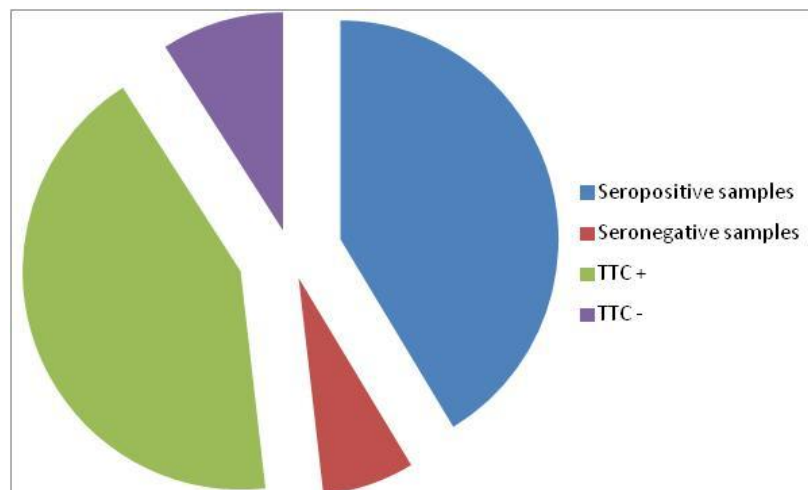
συνεργεία δίωξης, αλλά και οι κυνηγοί μεμονωμένα και να παραδίδουν τα ζώα στις κτηνιατρικές αρχές για δειγματοληψία. Αυτή η δυνατότητα που δόθηκε στους κυνηγούς ισχύει μόνο για την κυνηγετική περίοδο. Στα άτομα αυτά δόθηκε οικονομικό κίνητρο για την προσκόμιση αλεπούδων στις κτηνιατρικές υπηρεσίες στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος.

Στα πλαίσια της ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε την φθινοπωρινή εμβολιακή εκστρατεία του 2015 απεστάλησαν στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς 115 δείγματα ενεργητικής επιτήρησης .

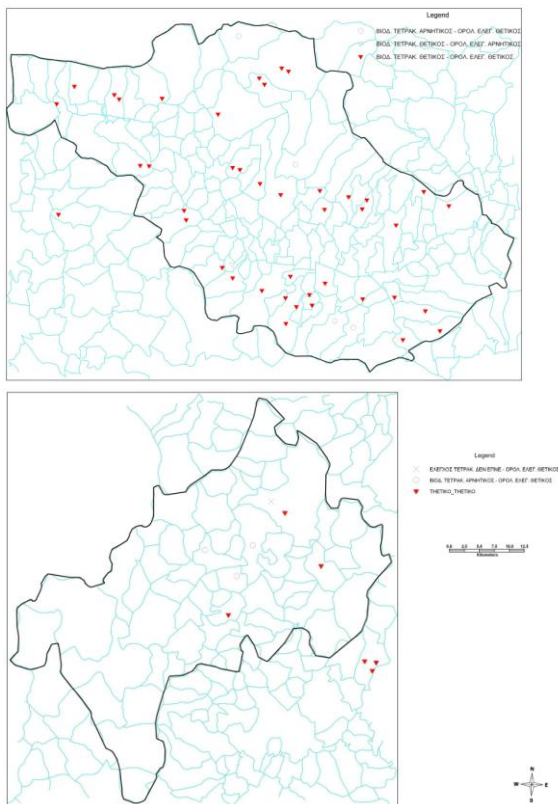
Διάγραμμα. Δείγματα ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς 2015 ανά ΠΕ.

Διάγραμμα. Αποτελέσματα εργαστηριακής εξέτασης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς 2015 ανά ΠΕ.

Διάγραμμα. Χάρτης συλλεγόμενων δειγμάτων κατά την Ενεργητική Επιτήρηση που ακολούθησε τους εμβολιασμούς του 2015 (ΠΤΕ Σερρών, ΠΤΕ Καστοριάς)

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων φανερώνει αρκετά ικανοποιητική ανοσοποίηση των ζώων που ελέχθησαν. Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν είναι ενδεικτικά για το σύνολο των ΠΤΕ που εμβολιάστηκαν δεδομένου του ότι σε πολλές ΠΤΕ συλλέχθησαν λιγοστά ή κανένα δείγμα ενώ σε άλλες ενώ συλλέχθησαν δείγματα η κατανομή δεν ήταν ομοιογενής.

5.4. Ενημέρωση κοινού

Όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού και ειδικότερα αναφορικά με την επικινδυνότητα του εμβολίου-δολώματος για τη λύσσα έχουν δημιουργηθεί από το 2013, 2 φυλλάδια ένα για παιδιά νεαρής ηλικίας και ένα για μεγαλύτερα παιδιά και ενήλικες. Επίσης δημιουργήθηκαν 2 αφίσες, μία γενική με τα συμπτώματα της λύσσας και μία δεύτερη που απευθύνονταν στους κυνηγούς και ετοιμάστηκε ένα spot που προορίζονταν για τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κανάλια.

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas_paidia160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_Lissa1.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_kinigi.pdf

Από τα μέσα του Σεπτεμβρίου 2015 ενημερώθηκε το Υπουργείο Παιδείας για τη φθινοπωρινή εμβολιακή καμπάνια, έτσι ώστε να ενημερωθούν όλα τα σχολεία με την έναρξη της καινούργιας σχολικής χρονιάς.

Όλο το έντυπο υλικό και το spot υπήρχε και στο site του Υπουργείου για ενημέρωση εκπαιδευτικών, γονέων και απλών πολιτών.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθεια της συνεχούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων προέβει κατά το 2015 και στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Κατά τη διάρκεια του Πανελληνίου Κτηνιατρικού Συνεδρίου το οποίο έλαβε χώρα το Μάιο 2015 στην Αθήνα ενημερώθηκαν οι ιδιώτες και δημόσιοι Κτηνίατροι για την πορεία του προγράμματος, για τον τρόπο συμβολής τους στο πρόβλημα της λύσσας και απαντήθηκαν πλήθος αποριών σχετικά με το θέμα.

2. Στα πλαίσια διεξαγωγής, από την ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία, ημερίδας για την Ενιαία Υγεία στο Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur τον Νοέμβριο 2015 έγινε εισήγηση από την Υπεύθυνη Κτηνίατρο για το Πρόγραμμα αναφορικά με την διαχείριση λυσσώσπτων περιστατικών και την συνεργασία με τις Υπηρεσίες Υγείας ενώ επισημάνθηκαν τα βασικότερα προβλήματα που απαντώνται στην πράξη.

3. Αρχές Οκτωβρίου 2016 διοργανώθηκε ημερίδα στην Θεσσαλονίκη με συμμετοχή κυνηγών, φυλάκων θήρας, δασικών υπαλλήλων και κτηνιάτρων πολλών ΠΕ που εμβολιάζονται για την Λύσσα με σκοπό να συζητηθούν προβλήματα στην εφαρμογή του Προγράμματος και να προταθούν Στις 30 Οκτωβρίου 2015 διοργανώθηκε σύσκεψη στη Θεσσαλονίκη, προκειμένου να γίνει ενημέρωση και συντονισμός των κτηνιάτρων που μετείχαν στην εποπτεία του Προγράμματος στις αερολέσχες εκκίνησης των αεροσκαφών, κατά την Φθινοπωρινή καμπάνια του 2015.

4. Στα πλαίσια διεξαγωγής επιμορφωτικού σεμιναρίου που διοργανώθηκε από το ΙΝΕΤΠ (Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Δημοσίων Υπαλλήλων), μετά την υποβολή αιτήματος προς το Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων, εκπαιδεύτηκαν σε θέματα σχετικά με τη λύσσα περισσότεροι από 50 δημόσιοι κτηνίατροι. Ανάλογα σεμινάρια διοργανώνονται και διεξάγονται εντός του 2016.

Τέλος, λίγες ημέρες πριν από την έναρξη των ρίψεων, άρχισε η προβολή του spot σε κανάλια (τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά) εθνικής εμβέλειας και σε τοπικά κανάλια μετά από ιδιαίτερα έντονες προσπάθειες του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων.

Επίσης σε τοπικό επίπεδο, πολλές Περιφέρειες εξέδωσαν Δελτία Τύπου σχετικά με τους εμβολιασμούς για την ενημέρωση του κοινού, ενώ Δελτία Τύπου αναρτήθηκαν και στην Κεντρική Ιστοσελίδα του Υπουργείου.

Αποτέλεσμα της παραπάνω ενημέρωσης ήταν τα περιστατικά ατόμων που ήρθαν σε επαφή με τα δολώματα, σε κάποιες περιοχές της επικράτειας να είναι σημαντικά λιγότερα σε σχέση με την προηγούμενη εμβολιακή εκστρατεία. Το ΚΕΕΛΠΝΟ (Κέντρο Ελέγχου Λοιμωξεων και Πρόληψης Νοσημάτων) έχει δημιουργήσει αλγόριθμο για την αντιμετώπιση των ανθρώπων που ήρθαν σε επαφή με το εμβόλιο-δόλωμα.

5.5 Κόστος εφαρμογής προγράμματος

Αναφέρεται στο σχετικό Παράρτημα

5.6. Εθνική νομοθεσία για το πρόγραμμα επιτήρησης της λύσσας που τέθηκε σε ισχύ το 2015

Αναφέρεται στο σχετικό Παράρτημα

5.7 Ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας εφαρμογής του προγράμματος επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί ,μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος 2015 στις ακόλουθες ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του παραπάνω προγράμματος:

1. Πραγματοποίηση συσκέψεων με την κυνηγετική Συνομοσπονδία ,τη Δ/ση Αισθητικών Δασών-Δρυμών και Θήρας του ΥΠΕΝ, το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ, της Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής. το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα και τον Τομέα Κτηνιατρικής της ΕΣΥΔ.
2. Πραγματοποίηση κύκλου εκπαιδευτικών σεμιναρίων μέσω του ΕΚΔΔ-ΙΝΕΤΤ για τις ζωοανθρωπονόσους.
3. Αλληλογραφία με το ΚΕΕΛΠΝΟ για προμήθεια εμβολίων για ανθρώπους και ορολογικό έλεγχό τους
4. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας του ΚΕΕΛΠΝΟ για τη λύσσα.
5. Επιτυχής εφαρμογή προγράμματος εμβολιασμού αλεπούδων τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο 2015, Εποπτεία-Συντονισμός.
6. Ενέργειες για διεξαγωγή προγράμματος εμβολιασμών-ενεργητικής επιτήρησης αλεπούδων (2013-2016) - Συντονισμός και Οργάνωση Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης -Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων σε συνεργασία με το ΕΕΑ.
7. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων στη διαμόρφωση τεχνικών προδιαγραφών για τους διαγωνισμούς προμήθειας εμβολίων για τις αλεπούδες και της διανομής αυτών.
8. Ενέργειες για προβολή τηλεοπτικού spot για τη λύσσα και προβολή του σε κανάλια εθνικής εμβέλειας, τοπικά κανάλια και ραδιοφωνικούς σταθμούς.
9. Ενημέρωση για τη λύσσα στο Υπ. Παιδείας για ενημέρωση όλων των μαθητών της χώρας για τη λύσσα.
10. Ενημέρωση της ιστοσελίδας του ΥΠΑΑΤ με όλο το υλικό για τη λύσσα από εκπαιδευτικά σεμινάρια, φυλλάδια κτλ. Ανάρτηση πίνακα και χάρτη με κρούσματα λύσσας σε ζώα στην Ελλάδα, Ανάρτηση γενικών πληροφοριών για τη λύσσα
11. Καθημερινή εποπτεία κτηνιάτρων στα αεροδρόμια της χώρας κατά τη διενέργεια των εναέριων ρίψεων δολωμάτων. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων του ΥΠΑΑΤ

12. Εγκύκλιοι στην ΕΚΕ και ΠΚΣ για ενημέρωση όλων των ιδιωτών κτηνιάτρων που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους της Ελληνικής Κτηνιατρικής Εταιρείας (ΕΚΕ), σε συνεργασία με την ΕΚΕ.
13. Αποστολή εγγράφων στις κτηνιατρικές υπηρεσίες των περιοχών εφαρμογής του προγράμματος για την ενίσχυση του προγράμματος επιτήρησης της λύσσα.
14. Συμμετοχή σε Πανελλήνιο Κτηνιατρικό Συνέδριο (Μάιος 2015) για ενημέρωση ιδιωτών και δημόσιων κτηνιάτρων για τη λύσσα.
15. Υποβολή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος στην Ε. Επιτροπή για τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος επιτήρησης, καθώς και εμβολιασμού των αλεπούδων για το 2015-17, προκειμένου να εξασφαλισθεί η κοινοτική συμμετοχή στο κόστος των παραπάνω προγραμμάτων.

5.8 Εθνική νομοθεσία για το πρόγραμμα επιτήρησης της λύσσας που τέθηκε σε ισχύ το 2015

A. Αποφάσεις

Το πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στη χώρα μας και για το 2015 καθορίζεται βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198, τεύχος Β, όπως ισχύει (τελευταία τροποποίηση με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 1049/41498/05.04.2016). «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα»

Το έτος 2015 εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 4089/116188/23.10.2015 Υπουργική Απόφαση για τον ορισμό της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων το φθινόπωρο του 2015 και για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του.

B. Εγκύκλιοι και σημαντική αλληλογραφία

Οι σχετικές εγκύκλιοι που εκδόθηκαν παρουσιάζονται στο Παράρτημα Δ.

6. ΛΟΙΜΩΔΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

6.1. Αποτελέσματα Ελέγχων

Οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν το έτος 2015 για την επιτήρηση και των έλεγχο των λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων των ζώων φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

<i>ΑΣΘΕΝΕΙΑ</i>		<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ</i>	<i>ΘΕΤΙΚΑ</i>
ΤΡΟΜΩΔΗΣ ΝΟΣΟΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ (Scrapie) σε αιγοπρόβατα		24.301	651
ΣΠΟΓΓΩΔΗΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΠΑΘΕΙΑ ΒΟΟΕΙΔΩΝ		13.037	0
ΠΡΟΒΑΤΑ ΠΟΥ ΓΟΝΟΤΥΠΗΘΗΚΑΝ (στα πλαίσια του Προγράμματος Αναπαραγωγής)		3.306	-
ΚΑΤΑΡΡΟΪΚΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΑΤΟΥ (*)	Ορολογικές εξετάσεις σε βοοειδή μάρτυρες	4.437	(*) 2.486
	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR, sequencing, κάθε αιτιολογίας) Βοοειδή αιγοπρόβατα	352	9
ΑΦΘΩΔΗΣ ΠΥΡΕΤΟΣ (***)	Βοοειδή	22.396 (κλινικές εξετάσεις)	0
	Αιγοπρόβατα και Χοιρινά	3.737 (ορολογικές εξετάσεις)	0
ΦΥΣΑΛΙΔΩΔΗΣ ΝΟΣΟΣ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ (Χοιρομητέρες, κάπροι, αγριόχοιροι)		180	0
ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΠΑΝΩΛΗΣ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ (Χοιρομητέρες, κάπροι, παχυνόμενα, αγριόχοιροι)		4.052 (ορολογικές εξετάσεις)	0
ΕΝΖΩΟΤΙΚΗ ΛΕΥΚΩΣΗ	Ορολογικές εξετάσεις	61.430 (ζώα) από 2.580 (εκτροφές)	28 (εκτροφές)
	Εξετάσεις	780 (εκτροφές)	0

	γάλακτος		
Πυρετός του Δυτικού Νείλου	Ορολογικές εξετάσεις σε ιπποειδή	526	90 θετικά για IgG (παλιά) αντισώματα και 0 θετικά για IgM (πρόσφατα αντισώματα) **
Ευλογία του Προβάτου	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα	6	4 εστίες(****)
Οζώδης Δερματίτιδα των Βοοειδών	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα, οφθαλμικές ρινικές εκκρίσεις	285	117 εστίες (*****)

(*) Κατά τη διάρκεια του 2015 διαπιστώθηκε 1 εστία Καταρροϊκού Πυρετού στη νήσο Ρόδο. Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 4.

(**) Κατά τη διάρκεια του 2015 δεν υπήρχαν εστίες Πυρετού του Δυτικού Νείλου σε ιπποειδή.

(***) Κατά τη διάρκεια του 2015 στην περιοχή του νομού Έβρου πραγματοποιήθηκαν 3.737 ορολογικές εξετάσεις σε αιγοπρόβατα και χοιρινά καθώς και 22.396 κλινικές εξετάσεις σε βοοειδή σε εκτροφές και σφαγεία της περιοχής.

(****) Στις αρχές του 2015 επιβεβαιώθηκαν 4 εστίες ευλογίας του προβάτου σε 3 νομούς (Έβρου, Ροδόπη, Θεσσαλονίκης). Αποτελούσαν τη συνέχεια της επιζωτίας του 2014. Η άρση των μέτρων για την τελευταία εστία πραγματοποιήθηκε τέλη Αυγούστου 2015.

(*****) Κατά τη διάρκεια του 2015 επιβεβαιώθηκαν 117 εστίες Οζώδους Δερματίτιδας σε 6 νομούς (Έβρος, Ροδόπη, Ξάνθη, Καβάλα, Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη) και στο νησί της Λήμνου.

Σε ότι αφορά τα θετικά αποτελέσματα για **Scrapie** αυτά αφορούν ζώα (πρόβατα ή αίγες) από τα οποία λήφθηκε δείγμα εγκεφάλου και τα πτώματά τους καταστράφηκαν σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στον Καν. (ΕΚ) 1069/2009. Στις εκτροφές προέλευσης των ζώων αυτών επιβλήθηκαν υγειονομικά μέτρα (καθολική σφαγή ή διατήρηση υπό περιορισμούς) σύμφωνα με τις διατάξεις του Προγράμματος Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης των ΜΣΕ στα μικρά μηρυκαστικά για το έτος 2015 (Υπουργική απόφαση 25/3231/14.01.2015).

Σε ότι αφορά τα θετικά αποτελέσματα για την **Ενζωτική Λεύκωση** τα ζώα που έδωσαν θετικό αποτέλεσμα οδηγήθηκαν στο σφαγείο και οι αντίστοιχες εκτροφές προέλευσης χαρακτηρίστηκαν σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο ισχύον Πρόγραμμα εκρίζωσης της ενζωτικής λεύκωσης των βοοειδών (Υπουργική απόφαση 286861/30.12.2003).

Σε ότι αφορά τον **Καταρροϊκό Πυρετό (ΚΠ)** στη διάρκεια του 2015 σημειώθηκε μόνο 1 εστία Καταρροϊκού Πυρετού με κλινικά συμπτώματα στη νήσο Ρόδο του Ανατολικού Αιγαίου. Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 4. Αρχές του 2016 άρθηκαν οι περιορισμοί που ίσχυαν.

Επιπλέον συνεχίστηκε η ενεργητική επιτήρηση του νοσήματος με τακτικές μηνιαίες εξετάσεις βοοειδών-μαρτύρων σε διάφορους νομούς ανά την επικράτεια σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στην Υπουργική Απόφαση 28/3266/14-01-2015 (ΦΕΚ Β' 176/23.01.15) «Πρόγραμμα Επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του Προβάτου».

Αναφορικά με τον **Αφθώδη Πυρετό** στον νομό Έβρου, μια περιοχή υψηλού κινδύνου εισόδου του νοσήματος λόγω της εγγύτητας με την Τουρκία, εφαρμόζεται πρόγραμμα επιτήρησης με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει κλινικές εξετάσεις σε εκτροφές βοοειδών τις περιοχές και στα σφαγεία καθώς και ορολογικές αναλύσεις σε αιγοπρόβατα και χοιρινά της περιοχής για την διαπίστωση υποκλινικών περιπτώσεων και φορέων της νόσου.

ο Ειδικά μέτρα

Σε ότι αφορά ειδικά μέτρα και τις πρωτοβουλίες τα οποία ελήφθησαν για την καλύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων επιτήρησης των ανωτέρω νοσημάτων κατά το 2015 η Δ/ση Υγείας των Ζώων προχώρησε στις παρακάτω ενέργειες :

1. Έκδοση υπουργικών αποφάσεων (στα πλαίσια της εναρμόνισης με την κοινοτική νομοθεσία):

- Η υπ. αριθ. 7/3259/14.01.15 Απόφαση Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ 2097 Β , 21.09.2011) «Πρόγραμμα Επιτήρησης του Πυρετού του Δυτικού Νείλου στα ιπποειδή και τα άγρια πτηνά».

- Η με αρ. πρωτ. 28/3266/14.01.15 Υπουργική Απόφαση «Πρόγραμμα επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του προβάτου».
- Η με αρ. πρωτ. 7462/165508/30.12.2014 «Πρόγραμμα επιτήρησης της κλασσικής πανώλους των χοίρων (Κ.Π.Χ.) και της φυσαλιδώδους νόσου των χοίρων (Φ.Ν.Χ) για το έτος 2015».
- Η με αρ. πρωτ. 26/3251/14.01.2015 Υπουργική Απόφαση «Πρόγραμμα Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών (ΣΕΒ)».
- Η με αρ. πρωτ. 25/3231/14.01.2015 Υπουργική Απόφαση «Πρόγραμμα Επιτήρησης Ελέγχου και Εξάλειψης των Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών (ΜΣΕ) στα μικρά μηρυκαστικά».

2. Ανάπτυξη και χρήση ψηφιακών εφαρμογών:

- α) Ολοκλήρωση της Εφαρμογής για την καταχώρηση των δειγματοληψιών ΣΕΒ -ΜΣΕ στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής (ΟΠΣ) και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που διενεργούνται.
- β) Ανάπτυξη ψηφιακής Εφαρμογής για την καταχώρηση της πώλησης εμβολίων για τον καταρροϊκό πυρετό του προβάτου, απ' ευθείας από τα σημεία πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων.
- γ) Ανάπτυξη ψηφιακής Εφαρμογής για την καταχώρηση των εμβολιασμών των βοοειδών κατά της Οζώδους Δερματίτιδας από τις αρμόδιες αρχές για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την ιχνηλασιμότητα των εμβολισμένων ζώων.

3. Εκπαίδευση Ενημέρωση για τα νοσήματα:

Κατά τη διάρκεια του 2015 πραγματοποιήθηκαν ενημερώσεις και εκπαιδεύσεις στο προσωπικό των Κτηνιατρικών Αρχών μέσω ημερίδων και συμμετοχής των κτηνιάτρων σε εκπαιδευτικά προγράμματα για τις ΜΣΕ, την Οζώδη Δερματίτιδα των Βοοειδών, των Αφθώδη Πυρετό και τα σχέδια εκτάκτου ανάγκης που αφορούν τα νοσήματα των ζώων. Στα πλαίσια της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την Οζώδη Δερματίτιδα πραγματοποιήθηκαν ενημερώσεις σε τοπικό επίπεδο σε κτηνοτρόφους και εμπλεκόμενους φορείς.

4. *Συσκέψεις με Αρμόδιες Αρχές* και Εργαστήρια για την διαχείριση και την αντιμετώπιση νοσημάτων όπως ο Καταρροϊκός Πυρετός του Προβάτου, η Οζώδης Δερματίτιδα των Βοοειδών και την βελτίωση του προγράμματος των ΜΣΕ.

5. Κατ' εξαίρεση εισαγωγή εμβολίου κατά του Καταρροϊκού Πυρετού του Προβάτου

Σε συνεργασία με τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ), έγιναν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για να επιτραπεί η εισαγωγή αδρανοποιημένων εμβολίων, του ορότυπου 4, τα οποία έχουν εθνική έγκριση ή έχουν εγκριθεί για εξαιρετικές περιπτώσεις από άλλο Κράτος Μέλος, στα πλαίσια του άρθρου 9 της ΚΥΑ 282371/16.06.2006(Β, 731). Ο εμβολιασμός ήταν εθελοντικός και αφορούσε όλα μηρυκαστικά της χώρας, αποκλειστικά με αδρανοποιημένα εμβόλια κατά του Καταρροϊκού Πυρετού ορότυπου 4, κατ' επιλογήν των κτηνοτρόφων, οι οποίοι κάλυψαν οι ίδιοι τόσο το κόστος αγοράς όσο και το κόστος εφαρμογής (αμοιβή κτηνιάτρου) των εμβολίων.

6. Ενεργοποίηση του Σχεδίου Εκτάκτου Ανάγκης για τον έλεγχο της Οζώδους Δερματίτιδας των Βοοειδών

Στης 20 Αυγούστου 2015 επιβεβαιώθηκε η πρώτη εστία Οζώδους Δερματίτιδας των Βοοειδών στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εντοπίσθηκε στο Νότιο Έβρο μέσα στο Δέλτα του ποταμού Έβρου και σε απόσταση 15 περίπου χιλιομέτρων από εστίες της Τουρκίας. Ενεργοποιήθηκε το Σχέδιο Εκτάκτου Ανάγκης της 258933 / 05.08.2008 Υπουργικής Απόφασης. Τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση του νοσήματος περιγράφονται στην οδηγία 92/119 ΕΕ και στις Εκτελεστικές Αποφάσεις της Κοινότητας 2015/1500 και 2015/2055. Μέχρι το τέλος του 2015 είχαν επιβεβαιωθεί 117 εστίες Οζώδους Δερματίτιδας σε 6 νομούς (Έβρος, Ροδόπη, Ξάνθη, Καβάλα, Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη) και στο νησί της Λήμνου.

Από την έναρξη τη νόσου αποφασίστηκε ο επείγον υποχρεωτικός εμβολιασμός του συνόλου των ευπαθών ειδών με την χρήση ομόλογου ζωντανού εξασθενημένου εμβολίου κατά της Οζώδους Δερματίτιδας. Ο εμβολιασμός ξεκίνησε από τις περιοχές όπου εκδηλώθηκαν εστίες αλλά στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε ελεύθερες περιοχές προκειμένου να δημιουργηθεί μια ζώνη ανάσχεσης της εξάπλωσης της νόσου.

6. ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΝΟΣΟΣ ΤΟΥ NEWCASTLE

6.1. Πρόγραμμα Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών και επίσημοι έλεγχοι έτους 2015

Κατά τη διάρκεια του έτους 2015 εφαρμόστηκε στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας το πρόγραμμα Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών, όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Ε.Ε, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις όλων των κατηγοριών προκειμένου να ληφθούν τα προβλεπόμενα δείγματα και να διενεργηθούν επίσημοι έλεγχοι για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των εν λόγω πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία για την τήρηση των όρων βιοασφάλειας για τη γρίπη των πτηνών.

Οι επισκέψεις/επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών κατά τη διάρκεια του έτους 2015 ελήφθησαν και εξετάστηκαν συνολικά 3.110 δείγματα εκτρεφόμενων πουλερικών από **296** εκμεταλλεύσεις καθώς και 32 δείγματα από 16 άγρια πτηνά. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων πουλερικών που δειγματολήφθηκαν ανά τύπο εκτροφής παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος 2015 Χώρα: Ελλάδα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που δειγματολήφθηκαν
Όρνιθες αυγοπαραγωγής	57
Πουλερικά απόδοσης προς εμπορία για οικόσιτες εκτροφές	77
Όρνιθες αναπαραγωγής	56
Θηράματα	16
Όρνιθες αναπαραγωγής ελευθέρας βοσκής	26
Ορνίθια ελευθέρας βοσκής	34
Ινδόρνιθες πάχυνσης	28
Στρυθοκάμηλοι	2
ΣΥΝΟΛΟ	296

Τα αποτελέσματα του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών έτους 2015 υποβλήθηκαν στην Ε. Επιτροπή με την υπ' αριθμ. 1461360470846-7308 ηλεκτρονική φόρμα.

Στα παραπάνω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται τυχόν επιπλέον έλεγχοι οι οποίοι διενεργήθηκαν από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες της χώρας στα πλαίσια εφαρμογής των διαγνωστικών εξετάσεων που ζητούνται από τους πτηνοτρόφους της χώρας.

6.2. Αξιολόγηση επίσημων ελέγχων

Όσον αφορά τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων σχετικά με τη συμμόρφωση των εκμεταλλεύσεων πουλερικών με τα ισχύοντα μέτρα βιοασφάλειας κατά το έτος 2015, δεν διαπιστώθηκαν εκμεταλλεύσεις που δεν είχαν συμμορφωθεί με τα μέτρα.

Σχετικά με τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων που διενεργήθηκαν σε δείγματα που ελήφθησαν στα πλαίσια των επίσημων ελέγχων, ήταν όλα αρνητικά για τη γρίπη των πτηνών ενώ δεν βρέθηκαν θετικά δείγματα για άλλες υποχρεωτικής δήλωσης ασθένειες των πτηνών (νόσος του Newcastle).

3. Εθνική Νομοθεσία σχετικά με τη γρίπη των πτηνών και τη νόσο του Newcastle που τέθηκε σε ισχύ το 2015

Η Υπουργική Απόφαση 7176/162643/22.12.2013 «Εφαρμογή Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών» (ΦΕΚ 3567, Τεύχος Β', 30.12.2014).

7. ΖΩΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

Εφαρμογή Π.Δ/τος 28/2009 (ΦΕΚ 46, Τεύχος Α', 16.03.2009), όπως ισχύει, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως ισχύει, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων.

Κατά το έτος 2015 συνεχίστηκε η διαδικασία χορήγησης σε μονάδες υδατοκαλλιέργειας της κτηνιατρικής άδειας του Π.Δ. 28/2009 ή της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας του ν. 4282/2014 που πιστοποιούν τη συμμόρφωση των μονάδων ως προς τις απαιτήσεις τήρησης των όρων ορθής υγιεινής πρακτικής, ιχνηλασιμότητας και εποπτείας της υγείας των εκτρεφόμενων ζώων υδατοκαλλιέργειας. Στο πλαίσιο χορήγησης αυτών των αδειών και αφού προηγήθηκε αξιολόγηση των απαιτούμενων τεχνικών εκθέσεων, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες αυτοψίες από επίσημους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωσή τους. Συνολικά έγινε αυτοψία σε **86** εκμεταλλεύσεις οι οποίες έλαβαν την προβλεπόμενη άδεια και το κωδικό αριθμό, ανεβάζοντας στο τέλος του 2015 το συνολικό αριθμό των εκμεταλλεύσεων που έχουν συμμορφωθεί με αυτή την υποχρέωση σε 490 και το συνολικό αριθμό επιχειρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτές σε **284**.

Παράλληλα, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 7 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ για τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας, διενεργήθηκαν 98 επιθεωρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοψιών σε λειτουργούσες εκμεταλλεύσεις για τη χορήγηση των προβλεπόμενων αδειών, από επίσημους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών και διαπιστώθηκε ότι σε ένα ποσοστό της τάξης του 10% οι μονάδες δεν συμμορφώνονταν με τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την υγεία των ζώων υδατοκαλλιέργειας

8. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ

Το 2015 δεν εφαρμόστηκε πρόγραμμα ενεργητικής επιτήρησης των ασθενειών των μελισσών και οι έλεγχοι των κτηνιατρικών υπηρεσιών σε μελισσοκομεία διεξήχθησαν στο πλαίσιο της διερεύνησης, της δειγματοληψίας και των διαγνωστικών εξετάσεων που έλαβαν χώρα κατόπιν σχετικών αιτημάτων των ίδιων των μελισσοκόμων.

Ο αριθμός των δειγμάτων και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τα επίσημα κτηνιατρικά εργαστήρια της χώρας αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Εργαστηριακές Εξετάσεις Υγείας των Μελισσών 2015	
Κτηνιατρικά Εργαστήρια και Ονοματεπώνυμο Υπεύθυνων Εξετάσεων Υγείας των Μελισσών:	Κτηνιατρικό Κέντρο Αθηνών (Καραουλάνη Ουρανία), Κτηνιατρικό Κέντρο Θεσσαλονίκης (Ράγιας Βασίλειος), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου (Κατσαγιαννάκης Αριστομένης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Λαρίσης (Κοντοπούλου Μαρία), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χανίων (Σκανδαλάκης Ιωάννης & Τοματζινάκης Ιωάννης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας (Κατσαρός Δημήτριος), Καβάλας (Ουρεϊλίδης Κων/νος)

	Εξετάσεις μελισσών									
	Αρ. μελισσοκόμων (Number of Beekeeper)	Αρ. δειγμάτων μελισσών (Number of bee samples)	Αριθμός δειγμάτων γόνου (Number of brood samples)	Βαρροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Τραχειακή Ακαρίαση (Tracheal acariosis)	Νοζέμωση (Nosemosis)	Αμοιβάδωση (Amoeba disease)	Ιοί μελισσών (Viral diseases CBPV, ABPV, DWV)	Άλλο	Άλλο
Αριθμός εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2015	232	406	84	204	169	385	159	0		
Αριθμός θετικών δειγμάτων που βρέθηκαν κατά το 2015				64	2	264	31	0		

	Εξετάσεις γόνου									
	Βαροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Αμερικάνικη Σηπιγονία (American foulbrood)	Ευρωπαϊκή Σηπιγονία (European foulbrood)	Ασκασαίρωση (Chalkbrood)	Ασπεργίλωση (Stonebrood)	Σακόμορφος γόνος (Sacbrood)	Κηρόσκοροι (Wax moths) (<i>G. mellonella</i> + <i>A. grisella</i>)	Άλλο	Άλλο	Άλλο
Αριθμός εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2015	50	75	50	37	35	33	33			
Αριθμός θετικών δειγμάτων που βρέθηκαν κατά το 2015	10	24	1	10	2	0	3			

	Εξετάσεις για εξωτικά αρθρόποδα			
	Τροπιλαιλίπωση (Tropilaelaps infestation of honey bees)	<i>Aethina tumida</i> (μικρό σκαθάρι κυψελών) (Small hive beetle)	Ασιατική σφήγκα (Asian hornet) <i>Vespa velutina</i>	Άλλο
Αριθμός εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2015	264	135	139	
Αριθμός θετικών δειγμάτων που βρέθηκαν κατά το 2015	0	0	0	

Δ3. ΤΕΧΝΗΤΗ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΟΙΣΤΡΟΥ

1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ

Σε εκτέλεση προγενεστέρων εγκυκλίων της Δ/σης Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών και στο πλαίσιο των ελέγχων που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 882/2004 και την απόφαση 2008/654/ΕΚ, 13 Περιφερειακές Ενότητες (Τμήματα Κτηνιατρικής) απέστειλαν εντός του 1ου βμήνου του 2016 συγκεντρωτικά στοιχεία για το έτος 2015.

Τα στοιχεία αυτά, περιλαμβάνουν:

-Τους κρατικούς, τους ιδιώτες και τους κτηνοτρόφους σπερματεγχύτες της κάθε Περιφερειακής Ενότητας.

-Τον αριθμό των σπερματεγχύσεων που διενεργούν κατά είδος ζώου οι κρατικοί, οι ιδιώτες και οι κτηνοτρόφοι σπερματεγχύτες.

Η συλλογή των στοιχείων γίνεται με έντυπα που υποβάλλουν κάθε μήνα οι σπερματεγχύτες στο αντίστοιχο τοπικό Τμήμα Κτηνιατρικής. Το υπόδειγμα του εντύπου για τους εξουσιοδοτημένους σπερματεγχύτες είχε σταλεί στις Περιφερειακές Ενότητες στις 22/12/2006. Με νέα εγκύκλιο που στάλθηκε εντός του 2008 προβλέφθηκε ειδικό απλοποιημένο έντυπο για τους κτηνοτρόφους σπερματεγχύτες.

Επιπλέον, οι Περιφερειακές Ενότητες, έχουν αναλάβει από το 2008 την υποχρέωση να επιδίδουν (με αποδεικτικό επίδοσης) τις επικαιροποιημένες εγκυκλίους καθώς και αντίγραφο της αρ. 304382/29-11-2004 Υπουργικής Απόφασης στους εξουσιοδοτημένους και τους κτηνοτρόφους σπερματεγχύτες. Η άρνηση συνεργασίας εκ μέρους των τελευταίων επισύρει κυρώσεις (πρόστιμα) όπως αυτά προβλέπονται στην εν λόγω Υπουργική Απόφαση.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, η Κεντρική Αρμόδια Αρχή (ΚΑΑ) ξεκίνησε από το 2007 (και συνέχισε μέχρι και το 2013) μία βασική διαδικασία διοικητικού ελέγχου με την συνεχή καταγραφή της δραστηριότητας των σπερματεγχυτών στις Περιφερειακές Ενότητες της χώρας.

2. ΕΛΕΓΧΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ

Τα μέχρι 31-12-2015 ιδιωτικά «Κέντρα Αποθήκευσης σπέρματος», τα οποία έχουν εγκριθεί βάσει των οδηγιών 88/407/ΕΟΚ και 2003/43/ΕΚ και του ΠΔ 130/2006 και των οποίων η άδεια είναι σήμερα σε ισχύ, είναι τα ακόλουθα :

1	VETPOWER A. & B. ΣΟΥΛΔΟΥΡΗ Ε.Π.Ε.	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 02
2	ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ Α.Ε.	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 03
3	ABS HELLAS	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 04
4	ΑΓΡΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ Α.Ε.	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 05
5	ΠΥΡΡΥΛΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 07
6	ΠΑΠΑΖΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 09
7	PROVET AE	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 10
8	FSN ΕΠΕ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 11
9	ΜΑΝΤΖΑΒΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 12
10	ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 13
11	ΣΕΚΕ-ΛΥΚΟΥ ΑΕ	κωδικός αριθμός	EL 54 SB 14
12	ΑΡΖΟΥΜΑΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	κωδικός αριθμός	EL 42 SB 01
13	KEGO AGRI A.E.	κωδικός αριθμός	EL 04 SB 01
14	«GENO GREECE/ΧΑΤΖΑΤΟΓΛΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ»	κωδικός αριθμός	EL 55 SB 01

Εντός του 2015, έγιναν οι παρακάτω δύο (2) έλεγχοι που αφορούν στα ιδιωτικά Κέντρα Αποθήκευσης Σπέρματος της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης :

- Διοικητικός & επιτόπιος έλεγχος και χορήγηση κτηνιατρικής έγκρισης και κωδικού αριθμού στην επιχείρηση «ΣΕΚΕ-ΛΥΚΟΥ ΑΕ.», και
- Διοικητικός & επιτόπιος έλεγχος και χορήγηση κτηνιατρικής έγκρισης και κωδικού αριθμού στην επιχείρηση «VETPOWER A. & B. ΣΟΥΛΔΟΥΡΗ Ε.Π.Ε.» η οποία προέβη σε τροποποίηση της έγκρισής της λόγω αλλαγής έδρας.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Με βάση τα στοιχεία που έχουν αποστείλει οι Περιφερειακές Ενότητες για το έτος 2009 και συνεχίστηκε κατά τα έτη 2010 , 2011 2012, 2013, 2014 και 2015 καταγράφεται όσο πιο συστηματικά είναι εφικτό, η δραστηριότητα των εξουσιοδοτημένων και των κτηνοτρόφων σπερματεγχυτών στις Περιφερειακές Ενότητες, όπου υπάρχουν τέτοιοι σπερματεγχυτές, παράλληλα με την δραστηριότητα των κρατικών σπερματεγχυτών.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΙΤΟΠΙΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΤΙΣ Π.Ε.

Για τη γενικότερη διεξαγωγή του προγράμματος Τεχνητής Σπερματέγχυσης αλλά και για την διενέργεια των προβλεπομένων επιτοπίων ελέγχων, είναι απαραίτητο να υπάρχει επαρκές και τεχνικά καταρτισμένο προσωπικό (κτηνίατροι και σπερματεγχυτές).

Δυστυχώς, τα τελευταία 15 χρόνια ο αριθμός των σπερματεγχυτών δημοσίων υπαλλήλων έχει περιοριστεί στο 1/5 και βαίνει συνεχώς μειούμενος.

(σήμερα υπηρετούν 47 άτομα έναντι 400 προβλεπομένων και έναντι 69 που υπηρετούσαν το 2012).

Επιπλέον, από το 2011 δεν προσλαμβάνονται εποχιακοί σπερματεγχύτες από τις Περιφερειακές Ενότητες, λόγω έλλειψης πιστώσεων.

Σήμερα, όπως έχουν τα πράγματα η διεξαγωγή ετήσιων συστηματικών επιτοπίων ελέγχων (κυρίως όσον αφορά στη δραστηριότητα των ιδιωτών και των κτηνοτρόφων σπερματεγχυτών) δυσχεραίνεται συνεχώς, δεδομένου του φόρτου εργασίας των Περιφερειακών Ενοτήτων, της συνεχούς μείωσης του προσωπικού και του αριθμού των επιτρεπομένων εκτός έδρας κινήσεων.

Ωστόσο στα πλαίσια του προγράμματος Τεχνητής Σπερματέγχυσης που αποτελεί σημαντικό πυλώνα της γενετικής βελτίωσης του ζωικού κεφαλαίου, κατά τη διάρκεια του έτους 2015 παρήχθησαν από το Τμήμα Αναπαραγωγής και Τεχνητής Σπερματέγχυσης της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης 26.642 δόσεις σπέρματος βοοειδών και διατέθηκαν στα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων 18.606 δόσεις.

5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Όπως έχει τονιστεί εξ αρχής στον προγραμματισμό των ΠΟΕΣΕ που υπέβαλε η Γενική Δ/νση Κτηνιατρικής, η Δ/νση ΚΑΦΕ οργανώνει ετησίως (από το 2006) 1-2 εκπαιδεύσεις Γεωπόνων και Τεχνολόγων Ζωικής Παραγωγής.

Οι σχετικές εκπαιδεύσεις διεξάγονται από το Ινστιτούτο Κτηνιατρικών Ερευνών Θεσσαλονίκης σύμφωνα με την αρ. 304382/29-11-2004 Υπουργική απόφαση. Οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν «Πιστοποιητικό εφαρμογής της Τεχνητής Σπερματέγχυσης στα Παραγωγικά Ζώα» και μπορούν να εργαστούν και στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα σαν «εξουσιοδοτημένοι σπερματεγχύτες». Τα έξοδα εκπαίδευσης βαρύνουν τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους και όχι το Ελληνικό Δημόσιο.

Στο δυναμικό των 29 ιδιωτών «εξουσιοδοτημένων σπερματεγχυτών» που έχουν άδεια δραστηριοποιούνται σήμερα σε διάφορες Περιφερειακές Ενότητες, περιλαμβάνονται και 5 ιδιώτες κτηνίατροι που λόγω της προπτυχιακής τους εκπαίδευσης, έχουν το δικαίωμα να εργαστούν σαν σπερματεγχύτες χωρίς να χρειάζονται ιδιαίτερη πέραν του πτυχίου επιμόρφωση.

Από το έτος 2006 μέχρι και το τέλος του έτους 2015, εκπαιδεύτηκαν συνολικά **78 απόφοιτοι ΤΕΙ και Γεωπόνοι Ζωικής Παραγωγής.**

Κατά τα έτος 2015 δεν πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις γιατί δεν συγκεντρώθηκαν οι απαιτούμενες αιτήσεις. Το έτος 2013 εκπαιδεύτηκαν στον τομέα της σπερματέγχυσης 10 Τεχνολόγοι Ζωικής Παραγωγής και το 2016 προγραμματίζονται **δύο κύκλοι εκπαίδευσης στους οποίους προβλέπεται να συμμετάσχουν συνολικά 15 περίπου Τεχνολόγοι Ζωικής Παραγωγής.**

Δ4. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΩΝ

1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ 2015

1.1. Βοειδή

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1760/2000 και για το έτος 2015, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων, με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου, ο όγκος μεταβολών κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό της Κτηνιατρικής Βάσης Δεδομένων και αποτελούσαν το 10% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα παρατίθενται στο συνημμένο **ΠΙΝΑΚΑ Ι**.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	37.021
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	621
Συνολικός αριθμός των βοοειδών κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	728.247
Συνολικός αριθμός βοοειδών που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	34.085

Μη συμμόρφωση με τον κανονισμό (ΕΚ) 1760/2000

Εκμεταλλεύσεις στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	58
---	----

Κυρώσεις που επιβλήθηκαν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 494/98 της επιτροπής

	Ζώα	Εκμεταλλεύσεις
Περιορισμός των μετακινήσεων μεμονωμένων βοοειδών	0	0
Περιορισμός των μετακινήσεων όλων των βοοειδών της εκμετάλλευσης	111	2
Θανάτωση βοοειδών	68	1
Σύνολο	179	3

1.2. Αιγοπρόβατα

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 και για το έτος 2015, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων, με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό της Κτηνιατρικής Βάσης Δεδομένων και αποτελούσαν το 5% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα αυτών για την επικράτεια παρατίθενται στο συνημμένο ΠΙΝΑΚΑ ΙΙ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	137.017
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	831
Συνολικός αριθμός των αιγοπροβάτων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	16.186.466
Συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	230.892

Περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	47
---	----

Κυρώσεις που επιβλήθηκαν

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις	13
---	----

○ Γενικές επισημάνσεις

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2015 στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών και αιγοπροβάτων υπολείπονταν κατά πολύ του κοινοτικού στόχου, καλύπτοντας αντίστοιχα ποσοστό μόλις 1,68% των εκμεταλλεύσεων βοοειδών (με στόχο το 10%) και 0,61% των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων (με στόχο το 5%). Τα συγκριτικά αποτελέσματα που αναφέρονται ανωτέρω συνοψίζονται στον ΠΙΝΑΚΑ ΙΙΙ που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙΤΟΠΙΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ & ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΕΤΩΝ 2009-2015 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Αριθμός εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	Αρ. εκμεταλλεύσεων που ελέγχθηκαν	Ποσοστό (%) ελεγχθέντων εκτροφών
--	---	---	--

ΒΟΟΕΙΔΗ

Έλεγχοι 2009	37.876	2.201	5,81
Έλεγχοι 2010	37.794	1.470	3,88
Έλεγχοι 2011	38.617	1446	3,74
Έλεγχοι 2012	39.303	1.337	3,40
Έλεγχοι 2013	38.998	1.099	2,82
Έλεγχοι 2014	38.801	688	1,77
Έλεγχοι 2015	37.021	621	1,68

ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ

Έλεγχοι 2009	130.936	2.325	1,77
Έλεγχοι 2010	134.033	1.229	0,92
Έλεγχοι 2011	135.168	1.305	0,96
Έλεγχοι 2012	137.498	1.282	0,93
Έλεγχοι 2013	138.619	1.200	0,87
Έλεγχοι 2014	138.316	800	0,58
Έλεγχοι 2015	137.017	831	0,61

Οι αιτίες της εν λόγω υστέρησης συνοψίζονται στα εξής:

(α) διαπιστώνεται διαρκής μείωση του μόνιμου προσωπικού των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών που επωμίζονται την αρμοδιότητα διεξαγωγής των επιτοπίων ελέγχων,

(β) μειώθηκαν σημαντικά οι προβλεπόμενες μετακινήσεις εκτός έδρας των κτηνιάτρων-υπαλλήλων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά ανεφάρμοστη η επίτευξη του στόχου διενέργειας επιτοπίων ελέγχων στα οριζόμενα από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία ποσοστά των εκτροφών βοοειδών και αιγοπροβάτων της επικράτειας (προβλεπόμενοι έλεγχοι 10.552 εκμεταλλεύσεων βοοειδών και αιγοπροβάτων, διενεργηθέντες έλεγχοι 1.452 εκμεταλλεύσεων βοοειδών και αιγοπροβάτων)

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε το εξής:

Η Δ/νση Κ.Α.Φ.Ε., ως κεντρική αρμόδια αρχή, στα πλαίσια της εποπτείας του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων, έχει θέσει σε εφαρμογή, πάγια διαδικασία στατιστικής ανάλυσης διαφόρων κρίσιμων παραμέτρων της εύρυθμης λειτουργίας του εν λόγω συστήματος, σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα μέσα σε κάθε έτος (Κ.Α.Φ.Ε. Β-Δ01). Τα αποτελέσματα κοινοποιούνται κάθε φορά στις περιφερειακές κτηνιατρικές υπηρεσίες για ενημέρωση τους αλλά και για τις όποιες ανάλογες διορθωτικές ενέργειες.

Μία από αυτές τις παραμέτρους αφορά και στην αποτύπωση του ποσοστού (αλλά και του απόλυτου αριθμού) των «αδρανών» εκμεταλλεύσεων στο σύνολο των «εν λειτουργία» για την επικράτεια.

Ως «αδρανείς» ορίζονται οι εκμεταλλεύσεις για τις οποίες, στο διάστημα των δύο τελευταίων ετών, σε σχέση με το έτος αναφοράς, δεν έχει καταχωρηθεί καμία πληροφορία στην Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων που να αφορά σε ετήσια απογραφή, σε παραγγελία μέσων σήμανσης και σε κίνηση ζωικού κεφαλαίου (αθροιστικά κι όχι διαζευκτικά για τις τρεις παραμέτρους).

Ως «εν λειτουργία» ορίζονται οι εκμεταλλεύσεις για τις οποίες, μέχρι την χρονική στιγμή του έτους αναφοράς κατά την οποία ενεργοποιούνται τα φίλτρα της εποπτείας, δεν έχει καταχωρηθεί πληροφορία που να αφορά σε ημερομηνία διακοπής της εκμετάλλευσης.

Η διαδικασία της αδρανοποίησης, η οποία έλαβε χώρα στις 6/6/2016, οδήγησε σε διακοπή 30.114 εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων. Κατά συνέπεια αναμένουμε τα ποσοστά των επιτοπίων ελέγχων, στον τομέα των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, να βελτιωθούν για το 2017.

Τέλος, όσον αφορά στο σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και στα πλαίσια της αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας και της αντίστοιχης εθνικής εναρμόνισης, έχει προβλεφθεί ο σχεδιασμός ανάλογου συστήματος κεντρικής εποπτείας για το προσεχές έτος.

Ωστόσο, τα όσα περιγράφονται ανωτέρω ως αιτίες υστέρησης, παραμένουν και αποτελούν τον καταλυτικό αρνητικό αιτιολογικό παράγοντα του χαμηλού ποσοστού επιτοπίων ελέγχων.

Δ5. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΟΥ 2015

Στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων της αρ. 282371/2006 ΚΥΑ για την εφαρμογή των Οδηγιών 2001/82/ΕΚ και 2004/28/ΕΚ (ΦΕΚ 731Β΄) και των νόμων 2538/1997 (ΦΕΚ 242 Α΄) και 3698/2008 (ΦΕΚ 198 Α΄) σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εμπορία, διάθεση και χρήση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων, διενεργήθηκαν από τις αρμόδιες περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές επίσημοι έλεγχοι κατά το έτος 2015 σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Είδος επιχείρησης/ εκμετάλλευσης	Κατηγορία	Αριθμός επιχειρήσεων	Συνολικός αριθμός	Αριθμός ελεγχθέντων	Αριθμός επιχειρήσεων με μη συμμορφώσεις
Βοοειδή ¹	Κρεοπαραγωγής	21.369	36.949	580	4
	Γαλακτοπαραγωγής	6.147			
	Μικτές	9.433			
Αίγες /Τρόβατα ²	Μικτές	140.092		1.034	29
Χοίροι	Κάθετες εκμεταλλεύσεις (farrow- to- finish) > 10 χοιρομητέρες	830		76	6
Πουλερικά	Κρεοπαραγωγής	6.872		244	4
	Ωοπαραγωγής	848		54	1
Ιχθυοκαλλιέργειες		454		29	1
Μέλισσες		18.560		64	6
Καταστήματα πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων	Χονδρική	28		11	3
	Λιανική	310		110	11
Κτηνιατρικά Γραφεία Παραγωγικών Ζώων		362		70	0
Κτηνιατρεία		1219		84	4

Επισημαίνεται ότι στον παραπάνω Πίνακα Ι στη σημείωση 1 στο συνολικό αριθμό εκμεταλλεύσεων βοοειδών 36.949 συμπεριλαμβάνονται και 13.991 εκμεταλλεύσεις με μηδενικό ζωικό κεφάλαιο, και στη σημείωση 2 στο συνολικό αριθμό εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων 140.092 συμπεριλαμβάνονται και 4.074 εκμεταλλεύσεις με μηδενικό ζωικό κεφάλαιο.

Οι αρμόδιες περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές (ΑΑ) στα 338 καταστήματα πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων (λιανικής και χονδρικής) και στα 362 κτηνιατρικά γραφεία παραγωγικών ζώων διενήργησαν συνολικά 191 ελέγχους ως προς την τήρηση των κανόνων για την εμπορία και διάθεση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων και στάλθηκαν στην υπηρεσία μας οι αντίστοιχες εκθέσεις ελέγχου.

Επίσης ελέγχθηκαν 1988 εκμεταλλεύσεις βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων και πουλερικών για την τήρηση Μητρώων Φαρμακευτικής Αγωγής και την ορθολογική χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων με κτηνιατρική συνταγή και 84 ιδιωτικά κτηνιατρεία για την ορθή χρήση και διάθεση κτηνιατρικών φαρμάκων.

Επιπλέον ελέγχθηκαν 64 εκτροφές μελισσών και 29 εκτροφές ιχθύων στο πλαίσιο ελέγχου τήρησης των Μητρώων Φαρμακευτικής Αγωγής και της ορθολογικής χρήσης των κτηνιατρικών φαρμάκων.

Όσον αφορά στις εκτροφές παραγωγικών ζώων, διενεργήθηκαν επιπλέον έλεγχοι, στο πλαίσιο εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου Καταλοίπων.

Από τις 59 περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές της χώρας, οι 34 διενήργησαν ελέγχους σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων, ενώ οι 6 από αυτές σε μερικά είδη επιχειρήσεων και όλες κοινοποίησαν τα αποτελέσματα των ελέγχων με την αποστολή των ετήσιων εκθέσεων ελέγχου.

Από τους ελέγχους που διενεργήθηκαν διαπιστώθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις μη συμμορφώσεις στις οποίες έγιναν συστάσεις με διορθωτικά μέτρα και διαπιστώθηκαν οι συμμορφώσεις προς αυτές. Σε εννέα (9) περιπτώσεις μη συμμόρφωσης σχετικά με την εμπορία κτηνιατρικών φαρμάκων επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις από το ΥΠΑΑΤ και σε 12 περιπτώσεις μη συμμόρφωσης σχετικά με τη χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις από τις αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες.

Στον τομέα των επισήμων ελέγχων για τα κτηνιατρικά φάρμακα, τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται υστέρηση ορισμένων περιφερειακών υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια αυτών των ελέγχων στην επίτευξη των στόχων.

Οι αιτίες των παραπάνω υστερήσεων, ως προς τη συχνότητα των ελέγχων, συνοψίζονται στα εξής:

- εμφάνιση σοβαρών ασθενειών και επιζωοτιών, όπως η ευλογιά, ο καταρροϊκός πυρετός και η οζώδης δερματίτιδα, με αποτέλεσμα την άμεση ενεργοποίηση σχεδίων εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπισή τους. Τονίζεται ότι στις περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τον επίσημο έλεγχο για τα κτηνιατρικά φάρμακα, το ίδιο προσωπικό καλείται να αντιμετωπίσει κατά προτεραιότητα τις εν λόγω κρίσεις.

- διαρκής μείωση του προσωπικού των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών που επωμίζονται, μεταξύ άλλων καθκόντων και την αρμοδιότητα διεξαγωγής των επισήμων ελέγχων,
- σημαντική μείωση των προβλεπόμενων ημερών για μετακινήσεις εκτός έδρας των κτηνιάτρων-υπαλλήλων και των οικονομικών πόρων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά ανεφάρμοστη η επίτευξη του στόχου διενέργειας των ελέγχων.

Το 2015 η Δ/νση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων & Κτηνιατρικών Εφοδίων - Τμήμα Κτηνιατρικών Φαρμάκων, Καταλοίπων & Κτηνιατρικών Εφαρμογών της Γενικής Δ/νσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής Και Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ (ΚΑΑ) απέστειλε εγκύκλιο με κατευθυντήριες οδηγίες στις περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές της χώρας, σχετικά με την ενίσχυση των επισήμων ελέγχων στα σημεία πώλησης και για την ορθή χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκτροφές παραγωγικών ζώων, με στόχο την αποτροπή χρήσης μη εγκεκριμένων σκευασμάτων και την αντιμετώπιση της μικροβιακής αντοχής.

E. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ 2015

1.1 Επίσημοι έλεγχοι κατά τη μεταφορά

α. Κατά το έτος 2015 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά, έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Καν 1/2005 από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων και από τους Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν:

- στις αποστολές ζώων που αφικνούνται στα σφαγεία της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας,
- στις εκμεταλλεύσεις προορισμού (της περιοχής δικαιοδοσίας Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας) αποστολών ζώων διάρκειας μεταφοράς άνω των 8 ωρών,
- στις εκμεταλλεύσεις αναχώρησης των ζώων (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας), για μεταφορές στο εσωτερικό της Χώρας, στα πλαίσια των ελέγχων που διενεργούνται για την υγεία των ζώων και για την έκδοση των εγγράφων κυκλοφορίας -υγειονομικών πιστοποιητικών,
- στους λιμένες Πάτρας και Ηγουμενίτσας σε αποστολές ζώων που μεταφέρονται σε ταξίδια άνω των 8 ωρών
- στο οδικό δίκτυο της Εγνατίας Οδού και
- στα σημεία εισόδου ή εξόδου της Χώρας

β. Συνημμένα παρατίθεται η Ετήσια έκθεση του έτους 2015 με τα αποτελέσματα των ελέγχων για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, στο σχετικό Παράρτημα του τομέα αυτού, στον οποίο αναφέρονται οι αριθμοί των ελέγχων, και οι παραβάσεις που εντοπίστηκαν σχετικά με το είδος ζώων, στους παρακάτω τύπους και στα συνοδευτικά έγγραφα :

- κατά τη διάρκεια της μεταφοράς,
- στον τόπο προορισμού,
- στον τόπο αναχώρησης,
- στους τόπους μεταφόρτωσης,
- συνοδευτικά έγγραφα

κατά τη διάρκεια των οποίων, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες ελλείψεις που αφορούσαν Έλληνες μεταφορείς:

I. Σε μία Περιφερειακή Ενότητα καταγράφηκαν τα ακόλουθα:

Α) Σε μία επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Το ημερολόγιο ταξιδιού ήταν ελλιπώς και λανθασμένα συμπληρωμένο ως εξής:

Τμήμα 1 - Προγραμματισμός: έλειπε η ωριαία στάση που πρέπει να λάβει χώρα ύστερα από 14 ώρες ταξιδιού μετά την 24ωρη στάση. Επίσης δεν είχε συμπληρωθεί το εκτιμώμενο συνολικό βάρος της αποστολής (όπως προαναφέρθηκε).

Τμήμα 4 - Δήλωση μεταφοράς: έλειπε η ωριαία στάση που πρέπει να γίνει ύστερα από 14 ώρες ταξιδιού μετά την 24ωρη στάση. Τέλος, η ώρα φόρτωσης του 1ου ζώου ήταν διαφορετική στο Τμήμα 2 που υπογράφει ο κτηνίατρος από αυτή στο Τμήμα 4 που υπογράφει ο οδηγός.

Β) Σε άλλη επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τη διάρκεια δειγματοληπτικού ελέγχου εγγράφων μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς διαπιστώθηκε ότι στα έγγραφα ξένου μεταφορέα απουσίαζαν τα συμπληρωμένα Τμήματα 2 (Τόπος αναχώρησης) και 4 (Δήλωση μεταφορέα) από το ημερολόγιο ταξιδιού. Επιπλέον καταγράφηκε αυξημένη θερμοκρασία για αρκετή ώρα στον πίσω τελευταίο θάλαμο, ενώ η ταχύτητα του οχήματος σε κάποιες στιγμές ξεπέρασε τα 90 χλμ/ώρα φτάνοντας μέχρι και τα 99 χλμ/ώρα.

Γ) Σε άλλη επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τον κτηνιατρικό έλεγχο μεταφορέα σε μεταφορά προς εισαγωγή βοοειδών στην Ελλάδα, ένα βοοειδές διαπιστώθηκε ότι πέθανε κατά τη διάρκεια της μεταφοράς του στον τόπο προορισμού του. Κατά τον έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στα έγγραφα διαπιστώθηκε ότι δεν τηρήθηκε η προβλεπόμενη πυκνότητα φόρτωσης των ζώων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ημερολόγιο ταξιδιού στον Προγραμματισμό αναφερόταν η μεταφορά 35 βοοειδών, που ζυγίζουν συνολικά 20.820 κιλά, ενώ το όχημα μεταφοράς τους διέθετε συνολική επιφάνεια 33 m². Επίσης, το εκτιμώμενο συνολικό βάρος κάθε ζώου είναι $20.820,00 : 35 = 594,86$ κιλά, που σύμφωνα με τον Καν. 1/2005, αναλογεί σε τουλάχιστον 1,60 m² για κάθε ζώο, και όχι σε $33 : 35 = 0,94$ m², όπως προκύπτουν από τα στοιχεία που αναγράφονται στο ημερολόγιο ταξιδιού. Η επιφάνεια 0,94 m² ανά ζώο αντιστοιχεί σε ζώα που ζυγίζουν 200 κιλά και όχι 594,86 κιλά.

Δ) Σε άλλη επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τη διάρκεια δειγματοληπτικού ελέγχου εγγράφων μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς διαπιστώθηκε ότι κατά τον κτηνιατρικό έλεγχο μεταφορέα που αφορούσε την εισαγωγή 26 βοοειδών για εκτροφή, για μεγάλο χρονικό διάστημα στο τελευταίο διαμέρισμα πίσω, η θερμοκρασία υπερέβαινε πάρα πολλές φορές τους 35° C, ενώ σύμφωνα με το καταγραφικό σύστημα θερμοκρασιών του οχήματος για χρονικό διάστημα περίπου μίας ώρας σε όλα τα διαμερίσματα υπερέβαινε τους 35° C και στο τελευταίο διαμέρισμα τους 40° C.

Ε)) Σε άλλη επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τη διάρκεια δειγματοληπτικού ελέγχου εγγράφων μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς διαπιστώθηκε ότι κατά την επιθεώρηση που πραγματοποίησε σε βοοειδή

α) από το ημερολόγιο ταξιδιού απουσίαζε το Τμήμα 2, ενώ στο Τμήμα 4 δεν αναγράφονταν ευκρινώς οι ώρες ταξιδιού, οι ημερομηνίες και οι στάσεις που πραγματοποιήθηκαν.

β) καταγράφηκε θερμοκρασία 40 °C στα διαμερίσματα του οχήματος.

ΣΤ) Σε άλλη επιθεώρηση παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τον έλεγχο μεταφορέα διαπιστώθηκε ότι μεταφέρθηκαν 14 αμνοί με μέσο που δεν διαθέτε βεβαίωση καταλληλότητας οχήματος.

II. Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά τον έλεγχο ενός μεταφορέα, διαπιστώθηκαν οι ακόλουθες ανεπάρκειες:

Α)Βλάβη στο σύστημα ποτίσματος.

Β)Λάθη στα στοιχεία του μεταφορέα στην Άδεια του μεταφορέα.

III. Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν τα εξής:

1. Σε μία επιθεώρηση κατά τον έλεγχο μεταφορέα ο οδηγός δεν έφερε στο όχημα ανανεωμένο πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας μεταφορέα και υπήρχαν στο όχημα κακοτεχνίες που έπρεπε να διορθωθούν ενώ δε γίνονταν οι ενδεδειγμένοι χειρισμοί κατά την εκφόρτωση των ζώων.

2. Σε άλλη επιθεώρηση κατά τον έλεγχο μεταφορέα ο οδηγός δεν έφερε στο όχημα ανανεωμένο πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας μεταφορέα και υπήρχαν στο όχημα κακοτεχνίες που έπρεπε να διορθωθούν.

3. Σε άλλη επιθεώρηση κατά τον έλεγχο μεταφορέα ο οδηγός δεν κατείχε πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας μεταφορέα, δεν έφερε στο όχημα ανανεωμένη άδεια μεταφορέα και το όχημα δεν διαθέτε σκέπαστρο.

4. Σε άλλη επιθεώρηση, κατά τον έλεγχο μεταφορέα διαπιστώθηκε ολισθηρό δάπεδο για τα βοοειδή.

IV. Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν τα εξής:

Α. Κατά τη διάρκεια δειγματοληπτικού ελέγχου εγγράφων μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς διαπιστώθηκε ότι ένα βοοειδές με έφτασε στην εκμετάλλευση προορισμού τραυματισμένο. Επίσης οι πληροφορίες που στάλθηκαν από τη μεταφορική εταιρεία

σχετικά με τις καταγραφές του συστήματος πλοήγησης ήταν ελλιπείς, ενώ δε στάλθηκαν πληροφορίες για πιθανή άμελξη των ζώων παρόλο που ζητήθηκαν.

Β. Κατά τη διάρκεια δειγματοληπτικού ελέγχου εγγράφων μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς ο μεταφορέας δεν άφησε συμπληρωμένο αντίγραφο του ημερολογίου ταξιδιού στον τόπο άφιξης των ζώων.

Υ. Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν τα εξής:

1) Κατά τη διάρκεια δύο επιθεωρήσεων μεταφορέων διαπιστώθηκαν: η παρουσία νεκρών ζώων κατά τη μεταφορά, αδιευκρίνιστο μεταφορικό μέσο, μη τήρηση των στάσεων ανάπαυσης, μη σωστή και ελλιπή συμπλήρωση ημερολογίου ταξιδιού.

2) Κατά τη διάρκεια δύο άλλων επιθεωρήσεων μεταφορέων εγγράφων διαπιστώθηκαν: ελλιπώς συμπληρωμένα ημερολόγια ταξιδιού, λάθος αναγραφή του φύλου των ζώων στα διαβατήρια (σε 11 από 30 συνολικά διαβατήρια).

Στο σχετικό Παράρτημα 6 αναφέρεται η ετήσια έκθεση για τις αμερόληπτες επιθεωρήσεις ζώων, μεταφορικών μέσων και συνοδευτικών εγγράφων που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2005.

1.2. Επίσημοι έλεγχοι κατά τη σφαγή ή τη θανάτωση

α. Κατά το έτος 2015 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη σφαγή ή τη θανάτωσή τους, οι ετήσιοι έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 327/1996 , «για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή την θανάτωσή στις σε συμμόρφωση με την Οδηγία 93/119/ΕΚ» και του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ του Συμβουλίου, από τις αρμόδιες Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν, στα σφαγεία (στις περιοχές δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων στις Χώρες).

Τα αποτελέσματα των ελέγχων όλων των πρακτικών και διαδικασιών χειρισμών των ζώων από την στιγμή άφιξης τους στο σφαγείο, την εκφόρτωσή τους σε αυτό, τη στέγασή στις χώρους ενσταυβλισμού του σφαγείου, την καθοδήγησή τους στο χώρο αναισθητοποίησης, την συγκράτησή τους, την αναισθητοποίησή τους με την χρησιμοποίηση μεθόδων και εξοπλισμού αναισθητοποίησης κατάλληλων για το είδος των ζώων και τέλος την αφαιμάξή τους αφορούσαν

- τον αριθμό των οχημάτων που αφίχθησαν και ελέχθησαν κατά την άφιξή στις στο σφαγείο,
- τον αριθμό των επιθεωρήσεων στο σφαγείο,
- των αριθμό των ζώων ανά είδος που εσφάγησαν,
- στις παραβάσεις που εντοπίστηκαν,
- στα μέτρα που ελήφθησαν ή στις κυρώσεις που επεβλήθησαν

ΣΥΝΟΛΟ ΣΦΑΓΕΙΩΝ (2015)	ΣΥΜΜΟΡΦΩΜΕΝΑ	ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΜΕΝΑ	ΕΛΕΧΘΗΣΑΝ
179 (239 πτηνών και 139 οπληφόρων)	188	113	301

1.3. Επίσημοι έλεγχοι στις εκτροφές

α. Κατά το έτος 2015 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των μόσχων, χοίρων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και ωοπαραγωγών ορνίθων, έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 179/98 (μόσχοι), Π.Δ. 374/2001 (ζώα στις εκτροφές), Π.Δ.215/2003 (χοίροι), του Π.Δ. 216/2003 (ωοπαραγωγές όρνιθες) και της ΚΥΑ 283329/2010 (κοτόπουλα κρεοπαραγωγής), από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν, στις εκτροφές μόσχων, χοίρων και ωοπαραγωγών ορνίθων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και άλλων ζώων εκτροφής (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας)

Τα αποτελέσματα των ελέγχων αφορούσαν:

- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων ανά είδος ζώου,
- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων που ελέγχθησαν ανά είδος,
- αριθμός των ελέγχων
- τις εντοπισθείσες παραβάσεις ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- την επιβολή κυρώσεων ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- Επίσης έγιναν στοχευμένοι έλεγχοι ως προς την απαίτηση της αντικατάστασης των συμβατικών από εμπλουτισμένους κλωβούς στις μονάδες ωτόκων ορνίθων καθώς και για την εφαρμογή του ομαδικού ενσταλισμού χοιρομητέρων και θηλυκών χοιριδίων στις χοιροτροφικές μονάδες άνω των δέκα χοιρομητέρων .

β. Παρατίθεται, στο Παράρτημα 7 η Ετήσια έκθεση του έτους 2015 με τα αποτελέσματα των ελέγχων για την προστασία των ζώων στις εκτροφές , με τους πίνακες 1 και 2 της Απόφασης 778/2006/ΕΚ.

γ. Παρατηρήσεις επί των αποτελεσμάτων, σύμφωνα με την Απόφαση 778/2006/ΕΚ

Κατά τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2014 στις εκτροφές, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες σημαντικότερες μη συμμορφώσεις :

1. Εκτροφές χοίρων:

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή δεν υπήρχε συνεχές συμπαγές δάπεδο σε ένα θάλαμο με κυοφορούσες χοιρομητέρες (Μη συμμόρφωση Α).
- Σε άλλη Περιφερειακή Ένότητα καταγράφηκε μη συμμόρφωση ως προς τον επαρκή καθαρισμό της εκμετάλλευσης από το προσωπικό και σημειώθηκε ως τέτοια στα πεδία «Προσωπικό» και «Κτίρια και χώροι σταλισμού» του Πίνακα Ι του Παραρτήματος Ι της Απόφασης 778.2006.ΕΚ (Μη συμμόρφωση Β).

- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων. Δόθηκε μηνιαία προθεσμία συμμόρφωσης (μη συμμόρφωση Α).

- Σε άλλη Περιφερειακή ενότητα σε 5 εκτροφές χοίρων παρατηρήθηκε ελλιπής συμπλήρωση μητρώων, έλλειψη υλικών απασχόλησης και μη συμμορφώσεις ως προς την παροχή τροφής και νερού (μη συμμορφώσεις Β). Από αυτές τις 5 εκτροφές επιπλέον παρατηρήθηκαν οι εξής μη συμμορφώσεις:

Σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε ελλιπής φωτισμός. Σε τρεις εκτροφές (τις ίδιες) παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τον αυτόματο/ μηχανικό εξοπλισμό, τις επιφάνειες δαπέδου και τη διενέργεια ακρωτηριασμών (μη συμμορφώσεις Β). Τέλος σε μία εκτροφή καταγράφηκε μη συμμόρφωση ως προς την ελευθερία κίνησης (μη συμμόρφωση Β).

- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε τρεις εκτροφές παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς την τήρηση μητρώων και το μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμορφώσεις Α). Σε μια άλλη εκτροφή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Α).

- Σε άλλη Περιφερειακή ενότητα σε 6 εκτροφές χοίρων παρατηρήθηκαν οι εξής μη συμμορφώσεις:

Σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τα κτίρια και τους χώρους σταυλισμού (μη συμμόρφωση Β).

Σε 4 εκτροφές παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς την παρουσία υλικού απασχόλησης (μη συμμόρφωση Α) και ως προς τα κτίρια (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την παρουσία υλικού απασχόλησης (μη συμμόρφωση Α).

2. Εκτροφές ωτόκων ορνίθων :

-Σε έξι εκτροφές κλωβοστοιχίας μιας Περιφερειακής Ενότητας υπήρξαν οι ακόλουθες μη συμμορφώσεις:

Σε μία εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς το φωτισμό και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα, το φωτισμό, τον ελεύθερο χώρο δαπέδου και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα, το φωτισμό και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα, το φωτισμό, τον ελεύθερο χώρο δαπέδου, την παροχή νερού και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροφή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα, το φωτισμό και την παροχή νερού (μη συμμόρφωση Β).

- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή δεν τηρούνταν ξεχωριστό μητρώο φαρμακευτικής αγωγής, υπήρχαν όρνιθες περισσότερες από τον επιτρεπόμενο αριθμό, υπήρχε απουσία αρχείων συντήρησης εξοπλισμού, απολυμάνσεων και επιθεωρήσεων, ενώ

Συνολικός αριθμός		Ελευθέρως Βοσκής		Δαπέδου		Βιολογικές		Εμπλουτισμένοι κλωβοί	
Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες
569	4.171.462	100	88008	163	380.578	38	117.047	268	3.585.829

γίνεται πρόσθετος απορραμφισμός σε πτηνά μεγαλύτερα των 10 ημερών λόγω κανιβαλισμού και δόθηκε χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης εντός δύο μηνών (μη συμμόρφωση Α). Σε μία άλλη εκτροφή παρατηρήθηκε απουσία κτηνιατρικών συνταγών, υπήρχαν όρνιθες περισσότερες από τον επιτρεπόμενο αριθμό και υπήρχε απουσία αρχείων συντήρησης εξοπλισμού, απολυμάνσεων και επιθεωρήσεων. Δόθηκε χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης εντός δύο μηνών (μη συμμόρφωση Α).

- Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα δεν είχε συμμόρφωση ως προς τα μητρώα θανάτων, του αρχείου συντήρησης του εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων και του αρχείου απολυμάνσεων. Δόθηκε χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης εντός 6 μηνών (μη συμμόρφωση Β).

3. Εκτροφές κοτόπουλων κρεοπαραγωγής :

Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή παρατηρήθηκαν ελλιπής τήρηση μητρώων και μη συμμορφώσεις ως προς την παροχή τροφής, νερού και άλλων ουσιών, καθώς και ως προς τον αυτόματο/μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Αριθμός ωτόκων ορνίθων και αριθμός εκμεταλλεύσεων ανάλογα με τη μέθοδο εκτροφής στην Ελλάδα έως Δεκέμβριο 2015

Αποτελέσματα συμμόρφωσης των εκτροφών χοίρων για τον ομαδικό ενσταβλισμό των χοιρομητέρων, σύμφωνα με την Οδηγία 2008/120/ΕΚ

Ισχύουσα κατάσταση έως το Δεκέμβριο 2015	Δυναμικό εκτροφής*			
	10-99 χοιρομητέρες	100-249 χοιρομητέρες	250- 749 χοιρομητέρες	750 και άνω χοιρομητέρες
Συνολικός αριθμός εκτροφών*	522	149	68	8
Αριθμός εκτροφών που εφαρμόζουν ομαδικό ενσταυλισμό χοιρομητέρων και θηλυκών χοιριδίων**	522	147	68	8

*Χοιροτροφικές μονάδες με 10 χοιρομητέρες και άνω

**Ομαδικός ενσταυλισμός βάση του Άρθρου 3.4 της Οδηγίας 2008/120/ΕΚ

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2015

1.1. Επίσημοι έλεγχοι

Τα αποτελέσματα του επίσημου ελέγχου υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων για το έτος 2015 έχουν σταλεί στην EFSA (European Food Safety Authority) σύμφωνα με το άρθρο του Καν. 31 είναι 396/2005. Η καταληκτική ημερομηνία που έπρεπε να γίνει η αποστολή ήταν η 31 Αυγούστου 2016. Ως εκ τούτου παρακάτω παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα που αφορούν τους ελέγχους υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων 2015.

1.2. Αποτελέσματα των ελέγχων

Το 2015 αναλύθηκαν συνολικά 2425 δείγματα από τα εργαστήρια επίσημου ελέγχου, εκ των οποίων:

- 2052 δείγματα ήταν φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί
- 52 δείγματα ήταν σιτηρά
- 296 δείγματα ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια κ.α.)
- 25 δείγματα ήταν ζωικής προέλευσης.

Από τα 2425 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 105 δείγματα ήταν βιολογικής προέλευσης από τα οποία τα 4 είναι ζωικής προέλευσης, τα 3 σιτηρά, τα 31 φρούτα και ξηροί καρποί (από τα οποία το ένα ήταν μεταποιημένο), 18 άλλα (τσάι, χαμομήλι, όσπρια κλπ), και 49 λαχανικά.

Από τα 2425 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 80 (3,24%) ήταν ύποπτα (δηλαδή follow up και δείγματα στο πλαίσιο του Καν. 669/2009). Από αυτά τα 52 ήταν εγχώρια, 1 ήταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. και τα υπόλοιπα 27 ήταν από τρίτες χώρες.

Από τα υπόλοιπα 2345 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 2139 ήταν εγχώρια (88%), τα 40 (1,6%) ήταν από άλλες χώρες της Ε.Ε., τα 160 (6,6%) ήταν από τρίτες χώρες και 6 (0,25%) ήταν από μη καθορισμένης προέλευσης χώρες.

Από τα 2425 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 296 ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια κ.α.). Από αυτά ήταν:

- 15 δείγματα ζωικής προέλευσης,
- 17 δείγματα παιδικών τροφών,
- 20 δείγματα σιτηρών,
- 209 δείγματα άλλα προϊόντα,
- 31 δείγματα φρούτα και ξηροί καρποί και

- 4 δείγματα λαχανικά (από τα οποία το ένα ανήκε στην κατηγορία των ύποπτων).

➤ Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Από τα 2425 δείγματα που αναλύθηκαν, σε 1545 δείγματα (64%) δεν είχαν καθόλου υπολείμματα, σε 789 δείγματα (33%) είχαν υπολείμματα κάτω από τα MRL και σε **91 δείγματα (3,80%)** είχαν υπολείμματα πάνω από τα MRL. Από τα 91 δείγματα τα 90 ανήκαν σε φρούτα και λαχανικά και 1 ήταν μεταποιημένο προϊόν.

Ειδικότερα:

- **Φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί:** Αναλύθηκαν συνολικά **2070** δείγματα (συμπεριλαμβανομένων των 80 ύποπτων δειγμάτων, 79 δείγματα ήταν φρούτα και λαχανικά και 1 δείγμα ήταν τσάι). Από αυτά:

- 1845 δείγματα (89,3%) ήταν εγχώρια
- 38 δείγματα (1,8%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε.
- 182 δείγματα (8,8%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Σε 1951 δείγματα ( ) περιείχαν υπολείμματα χαμηλότερα από το ανώτατο επιτρεπτό όριο (MRL) ή δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
- Σε 80 δείγματα (μεταξύ των οποίων ήταν 27 ύποπτα) περιείχαν υπολείμματα ενός ή περισσότερων φυτοπροστατευτικών προϊόντων ανώτερα από το MRL.

- **Σιτηρά:** *Εξετάστηκαν συνολικά 72* δείγματα (συμπεριλαμβανομένων 3 δειγμάτων βιολογικής προέλευσης). Από αυτά:

- 70 δείγματα (97,4 %) ήταν εγχώρια
- 1 δείγματα (1,4%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες
- 1 δείγμα (1,4%) ήταν μη καθορισμένης προέλευσης

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Στα 54 δείγματα (75%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
- Στα 18 δείγματα (25%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα από το MRL.

Σχετικά με τα 3 δείγματα βιολογικής προέλευσης ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα από το MRL.

- **Ζωικής προέλευσης:** *Εξετάστηκαν συνολικά 40* δείγματα. Από αυτά:

- 37 δείγματα (92,5 %) ήταν εγχώρια και
- 3 δείγματα (7,5 %) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Ιρλανδία και Réunion)

- Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:
  - Στο 100% των δειγμάτων δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Τα 15 από τα 40 δείγματα ήταν μεταποιημένα.

- **Παιδικές τροφές:** Αναλύθηκαν συνολικά 17 δείγματα, Από αυτά όλα ήταν εγχώρια (100%) μεταποιημένα (δημητριακά) για βρέφη και μικρά παιδιά και σε κανένα δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

- **Άλλα δείγματα:** Αναλύθηκαν συνολικά 226 δείγματα που δεν ανήκαν στις προηγούμενες κατηγορίες (όπως ελαιούχοι σπόροι, τσάι, πιπέρι, μαστίχα, χυμοί, λάδια κλπ), Από αυτά
  - 222 δείγματα (98,2%) ήταν εγχώρια
  - Δεν υπήρχαν δείγματα (0%) από άλλες χώρες της Ε.Ε.
  - 4 δείγματα (1,8%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες
- Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:
  - Σε 207 δείγματα (91,6%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων
  - Σε 18 δείγματα (8%) των δειγμάτων ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL
  - Σε ένα δείγμα (0,4%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL.

Τα όρια αναλυτικού προσδιορισμού για τις αναλύσεις που διεξήχθησαν είναι συνήθως αυτά που σε καθημερινή βάση επιτυγχάνονται στα εργαστήρια.

1.3. Αξιολόγηση των επίσημων ελέγχων

Από τα αποτελέσματα του 2015 διαπιστώνουμε ότι αυτά είναι συγκρίσιμα με αυτά των τελευταίων ετών. Αναλυτικότερα στοιχεία των αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που έχει αποστείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

(<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/ypoleimatafyto> ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

1.4. Εκπαίδευση

Σε συνεργασία της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις

σε υπαλλήλους των περιφερειακών υπηρεσιών που ασχολούνται με τον έλεγχο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

2. ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

2.1. Επίσημοι έλεγχοι

Ο φυτοϋγειονομικός έλεγχος διενεργείται στα εισαγόμενα, παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα σύμφωνα με το Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α' 307), όπως ισχύει, για τη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στη Χώρα και στην ΕΕ.

Οι έλεγχοι διενεργούνται από τους ορισμένους, με Υπουργική Απόφαση ή Κοινή Υπουργική Απόφαση ανάλογα με το συναρμόδιο Υπουργό, φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές των εξής αρμόδιων υπηρεσιών:

- Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών & Ποιοτικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ & ΠΕ) για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε ορισμένα Σημεία Εισόδου και συντονισμό των υπηρεσιών φυτοϋγειονομικού ελέγχου.
- Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ή Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειακών Ενότητων για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα γεωργικής σημασίας καθώς και σε ορισμένα Σημεία Εισόδου.
- Δασαρχεία, Δ/νσεις Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα δασικής σημασίας.

Επισημαίνεται ότι όσον αφορά τον φυτοϋγειονομικό έλεγχο σε πατατόσπορο, σπόρους μηδικής, σπόρους τομάτας, σπόρους ηλίανθου και σπόρους φασολιού που προορίζονται για σπορά, μπορεί να διενεργείται από τα Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης (πρώην ΚΕΠΠΥΕΛ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και σύμφωνα με την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Οι επίσημοι έλεγχοι διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές:

- στα σημεία εισόδου, όπου ελέγχεται το 100% των φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικείμενων μη κοινοτικής καταγωγής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V Μέρος Β, Κεφ. Ι και ΙΙ του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307) όπως ισχύει.
- στην εσωτερική αγορά για την τήρηση των διατάξεων του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307) και ιδίως του άρθρου 11 παράγραφος 2 καθώς και σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα κοινοτικής καταγωγής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V Μέρος Α, Κεφ. Ι και ΙΙ του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307) όπως ισχύει, προκειμένου να εγκρίνεται το περιεχόμενο και ο τύπος ενός φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου.
- στις εγκαταστάσεις ή στους τόπους παραγωγής των παραγωγών, εισαγωγέων, εξαγωγέων, συσκευαστών για τα παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα στη χώρα μας, τα οποία προορίζονται για εξαγωγή με

σκοπό την έκδοση ενός Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας ή Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας Επανεξαγωγής.

Για να διασφαλίζεται η τήρηση της ισχύουσας φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας διενεργούνται:

- Τακτικοί Έλεγχοι (σε εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις στο επίσημο φυτοϋγειονομικό μητρώο τουλάχιστον μια φορά ετησίως σε κατάλληλη χρονική περίοδο)
- Σποραδικοί έλεγχοι (τυχαίοι)
- Επιλεκτικοί (Κατευθυνόμενοι) Έλεγχοι (όταν δεν τηρούνται οι διατάξεις του Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α' 307)

Οι ανωτέρω έλεγχοι διενεργούνται τυχαία και χωρίς διακρίσεις όσον αφορά την καταγωγή των φυτών, των φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων και συγκεκριμένα:

- σποραδικοί έλεγχοι σε τόπους όπου διακινούνται φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα,
- σποραδικοί έλεγχοι στις εγκαταστάσεις όπου φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα καλλιεργούνται, παράγονται, αποθηκεύονται ή διατίθενται προς πώληση,
- σποραδικοί έλεγχοι που διενεργούνται ταυτόχρονα με άλλο έλεγχο εγγράφων για μη φυτοϋγειονομικούς σκοπούς.

Επίσης, στο πλαίσιο διενέργειας των Επισκοπήσεων (Surveys) κατά επιβλαβών οργανισμών διενεργούνται μακροσκοπικοί έλεγχοι, λήψη και αποστολή δειγμάτων στα επίσημα εργαστήρια για εργαστηριακή ανάλυση για να διαπιστώνεται στη Χώρα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στον τομέα της φυτοϋγείας:

- α) η αναγνώριση και η διατήρηση της Χώρας ως προστατευόμενης ζώνης από επιβλαβείς οργανισμούς.
- β) η παρουσία ή μη των σχετικών επιβλαβών οργανισμών καραντίνας. Η διαπίστωση της τυχόν παρουσίας ενός επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας στο αρχικό στάδιο της εμφάνισής του και η λήψη έκτακτων μέτρων επείγοντος χαρακτήρα στοχεύουν στην εξάλειψή του εν λόγω επιβλαβούς οργανισμού.
- β) η διασπορά των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας και η οριοθέτηση ζωνών για τη λήψη ειδικών μέτρων.

Για κάθε επιβλαβή οργανισμό συντάσσεται μεθοδολογία επισκόπησης η οποία περιλαμβάνει οδηγίες για: ι) μακροσκοπικό έλεγχο, ιι) δειγματοληψία, ιιι) συσκευασία, ιν) σήμανση και ν) αποστολή δειγμάτων από τις υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου στα επίσημα εργαστήρια.

Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων υποβάλλονται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην Επιτροπή της ΕΕ και στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ

προκειμένου η Χώρα να μπορεί να διατηρεί το καθεστώς της Προστατευόμενης Ζώνης ως απαλλαγμένη από ορισμένους επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας.

Το έργο των Επισκοπήσεων ανατέθηκε στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 10776/120601/2014 (Β' 2775) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Η χώρα μέσω της Δ/σης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπέβαλε, αίτημα προς τη Γενική Δ/ση για την Υγεία και την Ασφάλεια Τροφίμων της Επιτροπής της ΕΕ, σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 652/2014 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014, για τη συγχρηματοδότηση προγράμματος εργασίας για τη διενέργεια επισκοπήσεων κατά συγκεκριμένων επιβλαβών οργανισμών και σχετικών δαπανών για το έτος 2015. Η Επιτροπή της ΕΕ έκδωσε σχετική απόφαση επιχορήγησης προς τη χώρα μας για το τμήμα του προγράμματος που είναι επιλέξιμο προς συγχρηματοδότηση.

Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης στη φυτοϋγειονομική νομοθεσία εφαρμόζονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 34α (διοικητικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως προστέθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242), και το άρθρο 35 (ποινικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως αντικαταστάθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242) και τροποποιήθηκε με τον Ν. 2732/99 (Α' 154).

2.2. Αποτελέσματα των ελέγχων - Αξιολόγηση των επισήμων ελέγχων

1. Διενέργεια των επισήμων ελέγχων στα σημεία εισόδου:

Για κάθε αποστολή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων προέλευσης τρίτων χωρών, που δεν είναι σύμφωνη με την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία, λαμβάνονται επίσημα μέτρα και πραγματοποιείται απόρριψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου, σύμφωνα με τα άρθρα 15γ & 15ε του ΠΔ 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει. Επίσημα μέτρα λαμβάνονται και στην περίπτωση που διαπιστωθεί από ελέγχους στην εσωτερική αγορά ότι φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα προέλευσης άλλων Κρατών Μελών δεν πληρούν τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Κατά το έτος 2015 πραγματοποιήθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου της Χώρας (41) απορρίψεις, οι οποίες καταχωρούνται στην αντίστοιχη βάση δεδομένων της Επιτροπής της ΕΕ «EUROPHYT».

Οι κυριότερες αιτίες των απορρίψεων ήταν η μη συμμόρφωση με ειδικές απαιτήσεις των ξύλινων μέσων συσκευασίας [σημείο 2, Κεφάλαιο Ι, Μέρος Α' Παράρτημα ΙV του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307)] που συνόδευαν μια αποστολή.

Στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρεται για την κάθε απόρριψη το είδος του φορτίου, η χώρα καταγωγής, η αιτία απόρριψης, τα επίσημα μέτρα που

ελήφθησαν, ο τόπος ελέγχου και η αρμόδια υπηρεσία φυτοϋγειονομικού ελέγχου που διενέργησε τους προβλεπόμενους επίσημους ελέγχους.

2. Έλεγχοι στην εσωτερική αγορά

Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος ΣΤ παρουσιάζονται οι περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση με τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία (φυτοϋγειονομική παράβαση). Οι περιπτώσεις αυτές επεξεργάζονται προκειμένου να επιβληθούν οι κυρώσεις όπως προβλέπονται από το άρθρο 34α του Ν. 2147/1952 (Α' 155), όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του Ν. 2538/97 (Α' 242). Τα πρόστιμα επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ύστερα από εισήγηση, προς τη ΔΠΦΠ, της αρμόδιας υπηρεσίας φυτοϋγειονομικού ελέγχου στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Η ΔΠΦΠ για κάθε εισήγηση συντάσσει σχέδιο Υπουργικής Απόφασης για την επιβολή σχετικού προστίμου.

3. Διενέργεια των Επισκοπήσεων (Surveys) για την αναγνώριση προστατευομένων ζωνών από επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας

Οι υποχρεώσεις για επίσημες επισκοπήσεις έτους 2015 για τους επιβλαβείς οργανισμούς που περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και οι υποχρεώσεις της χώρας για τη διενέργεια συστηματικών επισκοπήσεων για επιβλαβείς οργανισμούς που δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ως εξής: 22 είδη εντόμων, 9 είδη μυκήτων, 7 είδη βακτηρίων, 6 είδη νηματωδών, 1 είδος ιού, 2 είδη ακάρεων, 1 είδος φυτοπλάσματος, 1 είδος άλλου οργανισμού,

Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος των ετήσιων επισκοπήσεων πραγματοποιήθηκαν φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι για 11 επιπλέον επιβλαβείς οργανισμούς που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα IV (Α)(II) του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307).

Στον Πίνακα 3 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρονται αναλυτικά οι επιβλαβείς οργανισμοί καραντίνας για τους οποίους η Χώρα διενέργησε συστηματικές επίσημες επισκοπήσεις κατά το έτος 2015.

Στον Πίνακα 4^α του Παραρτήματος ΣΤ παρατίθενται στοιχεία συστηματικών επισκοπήσεων ανά επιβλαβή οργανισμό για το έτος 2015 και στον Πίνακα 4β παρατίθενται στοιχεία των φυτοϋγειονομικών ελέγχων για τους επιβλαβείς οργανισμούς του Παραρτήματος IV (Α)(II) του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει.

Η έλλειψη υποδομής, οργάνωσης, στελέχωσης και πιστώσεων των αρμόδιων υπηρεσιών φυτοϋγειονομικού ελέγχου καθώς και η μείωση των εκτός έδρας μετακινήσεων συντέλεσαν στην αδυναμία υλοποίησης του προγράμματος των επισκοπήσεων στο ακέραιό του (100%).

2.3. Εκπαίδευση

Η φυτοϋγειονομική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία διενεργούνται οι έλεγχοι βασίζεται σε Οδηγίες, Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ε.Ε. και ενσωματώνονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Αποφάσεις στο Εθνικό Δίκαιο.

Η εφαρμογή της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας στοχεύει στη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στη Χώρα και στην Ε.Κ.

Η συνεχής επιμόρφωση των φυτοϋγειονομικών ελεγκτών πραγματοποιείται με εκπαιδεύσεις-συσκέψεις και μπορεί να περιλαμβάνει ενημέρωση:

- στην ισχύουσα νομοθεσία,
- στη διαδικασία εφαρμογής των ελέγχων,
- στην αναγνώριση και ταυτοποίηση επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά, τα φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα με μακροσκοπικό και εργαστηριακό έλεγχο,
- στη μακροσκοπική αναγνώριση του ξύλου,
- στην ορθή συμπλήρωση και έκδοση των πιστοποιητικών φυτοϋγείας (Π.Φ.), πιστοποιητικών φυτοϋγείας επανεξαγωγής, φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων,
- στη λήψη επίσημων μέτρων κλπ.

Στον Πίνακα 5 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρονται οι εκπαιδεύσεις - συσκέψεις που διοργανώθηκαν για την ενημέρωση των φυτοϋγειονομικών ελεγκτών κατά το έτος 2015.

Z. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (AUDIT) ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Τμ. ΔΠΠΥ)-ΕΦΕΤ

Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του Τμήματος αναπτύχθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

A. Στην εφαρμογή και λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) κατά το πρότυπο ISO 9001:2008:

- παρακολούθηση της εφαρμογής του ΣΔΠ
- έλεγχος, αναθεώρηση και επικύρωση διαδικασιών, εγγράφων και εντύπων που προέκυψαν σταδιακά από την εφαρμογή του ΣΔΠ
- έκδοση νέων διαδικασιών σε συνεργασία με τις υπηρεσιακές μονάδες του φορέα
- αξιολόγηση της τήρησης διαδικασιών και υποβολή προτάσεων αναθεώρησης κατά την εισήγηση της Ανασκόπησης της Διοίκησης.

Ειδικότερα, συνεχίζεται η επεξεργασία αναθεώρησης διαδικασιών που αφορούν στην υλοποίηση του επισήμου ελέγχου και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων. Παραμένει σε εκκρεμότητα η έκδοση νέων διαδικασιών, καθώς κατά την εφαρμογή του νέου κυρωτικού συστήματος για τον έλεγχο των τροφίμων (Ν.4235/2014) προέκυψαν προβλήματα και δυσκολίες, οι οποίες πιθανόν να δρομολογήσουν περαιτέρω νομοθετικές τροποποιήσεις.

Επιπλέον επεξεργάστηκαν διαδικασίες που αφορούν στον τομέα της εκπαίδευσης των ελεγκτών των αρχών επισήμου ελέγχου των τροφίμων και του προσωπικού των επιχειρήσεων τροφίμων με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών της δράσεως αυτής. Η ολοκλήρωση της επεξεργασίας των διαδικασιών στον τομέα της εκπαίδευσης θα οδηγήσει σε αναθεωρήσεις ή/και έκδοση νέων διαδικασιών.

B. Στις Εσωτερικές επιθεωρήσεις:

B1. Για να διαπιστωθεί η πληρότητα και η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής διαδικασιών καθώς και η τεκμηρίωση τους (οριζόντιες επιθεωρήσεις):

α. Τμήμα Εκπαίδευσης της Δ/σης Εκπαίδευσης Ενημέρωσης & Πληροφορικής της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΕΦΕΤ με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαδικασιών που αφορούν στην εκπαίδευση των ελεγκτών των αρμοδίων αρχών του επισήμου ελέγχου των τροφίμων και του προσωπικού των επιχειρήσεων τροφίμων, καθώς και της τεκμηρίωσης των αντίστοιχων διεργασιών. Επιπλέον εξετάστηκε η πληρότητα των διαδικασιών που αφορούν:

- στην εκπόνηση προγραμμάτων κατάρτισης προσωπικού που διενεργεί επισήμους ελέγχους
- στις υπηρεσίες κατάρτισης προς τις επιχειρήσεις τροφίμων
- στην τήρηση Μητρώου Εκπαιδευτών και

- στην μέριμνα για συμμετοχή του προσωπικού του ΕΦΕΤ σε προγράμματα κατάρτισης

β. Τμήμα Άμεσης Αντιμετώπισης Κινδύνων της Δ/νσης Εργαστηριακών Ελέγχων της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΕΦΕΤ με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαδικασιών που αφορούν στη δημιουργία εισερχόμενων και εξερχόμενων κοινοποιήσεων RASFF καθώς και στην διαχείριση περιπτώσεων RASFF, καθώς και της τεκμηρίωσης των αντίστοιχων διεργασιών.

B2. Για να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμου ελέγχου των τροφίμων (κάθετες επιθεωρήσεις):

α. Σύστημα επισήμων ελέγχων στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και στην Περιφερειακή Διεύθυνση ΕΦΕΤ Αττικής με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμων ελέγχων στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων και ειδικότερα στα στάδια της αποθήκευσης, διακίνησης, εμπορίας, λιανικής πώλησης των τροφίμων και παρασκευαστών που πωλούν λιανικώς για την Κεντρική Υπηρεσία και την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής.

β. Σύστημα επισήμων ελέγχων στον τομέα του κρέατος στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και στην Περιφερειακή Διεύθυνση ΕΦΕΤ Ηπείρου με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμων ελέγχων στον τομέα του κρέατος και ειδικότερα κατά την επεξεργασία κρέατος και την παραγωγή παρασκευασμάτων κρέατος και προϊόντων με βάση το κρέας, καθώς και την χρήση προσθέτων για την Κεντρική Υπηρεσία και την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Ηπείρου.

γ. Σύστημα επισήμων ελέγχων στον τομέα της ιχνηλασιμότητας στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και στην Περιφερειακή Διεύθυνση ΕΦΕΤ Κρήτης με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμων ελέγχων τους τομείς της ιχνηλασιμότητας, της διαχείρισης αλλεργιογόνων και της επισήμανσης των τροφίμων για την Κεντρική Υπηρεσία και την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κρήτης.

δ. Σύστημα επισήμων ελέγχων στον τομέα των υλικών σε επαφή με τρόφιμα στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και στην Περιφερειακή Διεύθυνση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμων ελέγχων στον τομέα των υλικών σε επαφή με τρόφιμα για την Κεντρική Υπηρεσία και την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Δ/νση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας.

Σε κάθε τομεακή εσωτερική επιθεώρηση του συστήματος επισήμου ελέγχου τροφίμων περιλαμβάνεται ως υποπεδί ο η διαμόρφωση, οργάνωση & εποπτεία προγραμμάτων επισήμου ελέγχου των τροφίμων, ο έλεγχος του συστήματος παρακολούθησης και τεκμηρίωσης των ελέγχων, τα μέτρα επιβολής για την συμμόρφωση των επιχειρήσεων, η

κατάρτιση των ελεγκτών και η διαχείριση περιπτώσεων αναφορών/καταγγελιών από πολίτες.

B3. Επανελέγχος για την παρακολούθηση (follow up) της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών επί του συστήματος επισήμου ελέγχου στον τομέα της μαζικής εστίασης στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και για την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κρήτης

B4. Για να διαπιστωθεί η επαλήθευση της εφαρμογής του ΣΔΠ κατά ISO 9001:2008 αναφορικά με τις διεργασίες που επιτελούνται από την Περιφερειακή Δ/νση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται η υλοποίηση των εσωτερικών επιθεωρήσεων για το έτος 2015.

Γ. Αξιολόγηση εσωτερικών επιθεωρήσεων

Κατά τη διάρκεια των εσωτερικών επιθεωρήσεων διαπιστώθηκε ένας αριθμός ευρημάτων που αποτυπώθηκαν ως συστάσεις και προτάσεις βελτίωσης στα σχέδια δράσης κάθε έκθεσης επιθεώρησης. Οι υπηρεσιακές μονάδες που επιθεωρήθηκαν πρότειναν τις σχετικές διορθωτικές ενέργειες με τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης τους, οι οποίες καταγράφηκαν στο σχέδιο δράσης της αντίστοιχης έκθεσης επιθεώρησης.

Από τις εσωτερικές επιθεωρήσεις προέκυψε ότι όλες οι επιθεωρούμενες διεργασίες εφαρμόζονται ικανοποιητικά με δυνατότητα τροποποιήσεων ή/και συμπληρώσεων για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος επισήμου ελέγχου των τροφίμων. Ειδικότερα στο τομέα της εκπαίδευσης των ελεγκτών των αρμοδίων αρχών προέκυψε η ανάγκη αναθεώρησης των διαδικασιών ως προς τον καθορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών και την περαιτέρω εξειδίκευση του περιεχομένου των εισηγήσεων για την βελτίωση της αποδοτικότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας. Η διαμόρφωση, η οργάνωση, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η εποπτεία του Συστήματος Επισήμων Ελέγχων στα πεδία που καλύφθηκαν από τις εσωτερικές επιθεωρήσεις, τόσο στις οργανικές μονάδες της Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και στην χωρική επικράτεια των Περιφερειακών Διευθύνσεων, επιτελούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, αλλά με δυνατότητα βελτίωσης της διαδικασίας προσανατολισμού των ελέγχων στις επιχειρήσεις με βάση τον κίνδυνο. Τέλος, διαπιστώνεται η ανάγκη βελτίωσης, αφενός της ομοιομορφίας κατά την υλοποίηση των ελέγχων, ιδιαίτερα στην αξιολόγηση της σημαντικότητας και της σαφούς αποτύπωσης των μη συμμορφώσεων της επιχείρησης και των επακόλουθων ενεργειών (συστάσεις, κυρώσεις, επανελέγχοι) και αφετέρου στην ανάπτυξη κάποιων εργαλείων ενίσχυσης της εποπτείας και αποτίμησης των ελέγχων.

Οι αποκλίσεις που εντοπίστηκαν είναι διαχειρίσιμες από τον φορέα, για πολλές μη συμμορφώσεις έχουν ληφθεί οι απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες, ενώ άλλες θα κλείσουν κατά τις επακόλουθες επιθεωρήσεις (follow-up).

Επομένως, τα ευρήματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων δεν αποτελούν σημαντικές μη συμμορφώσεις αλλά περισσότερο ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των ελέγχων του Συστήματος Επισήμων Ελέγχων Τροφίμων.

Δ. Διενέργεια Εσωτερικού Ελέγχου του Τμήματος Διασφάλισης Ποιότητας Παρεχομένων Υπηρεσιών από υπαλλήλους του ΕΦΕΤ ανεξάρτητους από την λειτουργία του Τμήματος (για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελέγχου), με βάση την απαίτηση της διαδικασίας πιστοποίησης της ποιότητας του ΕΦΕΤ από εξωτερικό φορέα. Το κλιμάκιο επιθεωρητών εστίασε τον έλεγχο στις διαδικασίες που εφαρμόζει το παραπάνω Τμήμα για τον έλεγχο του ΣΔΠ και όχι στο ΣΔΠ, καθώς αυτό αποτελεί πεδίο ελέγχου του συγκεκριμένου τμήματος.

Ε. Εκπαίδευση του προσωπικού του Τμήματος

Οι υπάλληλοι του Τμ. ΔΠΠΥ συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια του ΕΦΕΤ και του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (ΙΝ.ΕΠ.-ΕΚΔΔ). Το αντικείμενο των σεμιναρίων ήταν συναφές με τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που ασκούν οι υπάλληλοι του Τμήματος και η κατάρτιση αυτή είχε σκοπό την βελτίωση των δεξιοτήτων τους στην άσκηση των υπηρεσιακών αναγκών.

Συγκεκριμένα συμμετείχαν στα σεμινάρια κατάρτισης:

- Εκπαίδευση Προϊσταμένων Τμημάτων (φορέας υλοποίησης ΙΝ.ΕΠ.-ΕΚΔΔ)
- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (φορέας υλοποίησης ΙΝ.ΕΠ.-ΕΚΔΔ)
- Εκπαίδευση σε Θέματα Εφαρμογής Προτύπου ISO 17025 (φορέας υλοποίησης ΙΝ.ΕΠ.-ΕΚΔΔ)
- Διαχείριση Αντιπαραθέσεων και Αποφυγή Συγκρούσεων στους Χώρους Εργασίας (φορέας υλοποίησης ΕΦΕΤ)
- Εφαρμογή Μικροβιολογικών Κριτηρίων και Δειγματοληψία (φορέας υλοποίησης ΕΦΕΤ)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των Υλικών και Αντικείμενων σε Επαφή με Τρόφιμα (φορέας υλοποίησης ΕΦΕΤ)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης - Γάλα, Μέλι, Αυγά, Κρέας, Αλιεύματα (φορέας υλοποίησης ΕΦΕΤ)

ΣΤ. Συμπεράσματα

Με την υπάρχουσα στελέχωση του Τμ. ΔΠΠΥ το έργο του κρίνεται ικανοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη και την ανάγκη αναθεωρήσεων, τροποποιήσεων και βελτιώσεων των διεργασιών του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας του ΕΦΕΤ κατά ISO 9001:2008, η οποία δημιουργεί πρόσθετο φόρτο εργασίας. Σε ότι αφορά την εφαρμογή της διαδικασίας εσωτερικών επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ, διαπιστώνεται ικανοποιητική υλοποίηση, αλλά αποκλίσεις από τους χρονικούς στόχους που ορίζει η διαδικασία στην αποστολή των εκθέσεων και ως προς την ανταπόκριση από τις επιθεωρούμενες μονάδες στην κατάρτιση των σχεδίων δράσης της αντίστοιχης εσωτερικής επιθεώρησης και στον καθορισμό των διορθωτικών ενεργειών. Οι αποκλίσεις αυτές θα μειωθούν όσο ωριμάζει το σύστημα εσωτερικών επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ, προκειμένου να προχωρήσει και η παρακολούθησή

(follow up) της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών των διενεργηθέντων εσωτερικών επιθεωρήσεων.

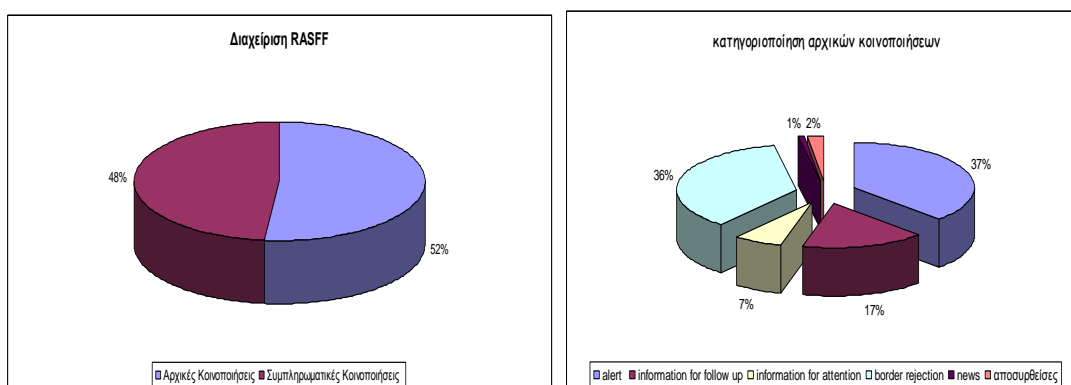
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2015

ΧΡΟΝΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας Παρεχόμενων Υπηρεσιών	Έλεγχος διαδικασιών που εφαρμόζει το Τμ. ΔΠΠΥ (διαχείρισης αρχείων και εγγράφων, εσωτερικής επιθεώρησης, ανασκόπησης της διοίκησης, παρακολούθησης ισχύουσας νομοθεσίας κλπ)
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία: <i>Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Ενημέρωσης & Πληροφορικής</i> <i>Τμήμα Εκπαίδευσης</i>	Έλεγχος διαδικασιών παροχής υπηρεσιών κατάρτισης των ελεγκτών των αρμοδίων αρχών του επισήμου ελέγχου των τροφίμων και του προσωπικού των επιχειρήσεων τροφίμων
ΜΑΡΤΙΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία: Δ/νση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελεγχων Τμήμα Άμεσης Αντιμετώπισης Κινδύνων Περιφ. Δ/νση Αττικής	Σύστημα επισήμου ελέγχου στον τομέα υγιεινής των τροφίμων (αποθήκευση, διανομή, λιανική πώληση, παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς) Εφαρμογή των διαδικασιών εισερχόμενων και εξερχόμενων κοινοποιήσεων RASFF και διαχείρισης περιπτώσεων RASFF
ΙΟΥΝΙΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία: Δ/νση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελεγχων Περιφ. Δ/νση Κρήτης	Επανελέγχος για την παρακολούθηση (follow up) της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών επί του συστήματος επισήμου ελέγχου στον τομέα της μαζικής εστίασης Σύστημα επισήμου ελέγχου στους τομείς της ιχνηλασιμότητας, επισήμανσης και διαχείρισης αλλεργιογόνων
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία: Δ/νση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελεγχων Περιφ. Δ/νση Κεντρικής Μακεδονίας	Επαλήθευση της εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας - ISO 9001:2008 Σύστημα επισήμων ελέγχων στον τομέα των υλικών σε επαφή με τρόφιμα
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία: Δ/νση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελεγχων Περιφ. Δ/νση Ηπείρου	Σύστημα επισήμου ελέγχου στον τομέα του κρέατος (επεξεργασία κρέατος και προϊόντα με βάση το κρέας)

Η. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ - RASFF

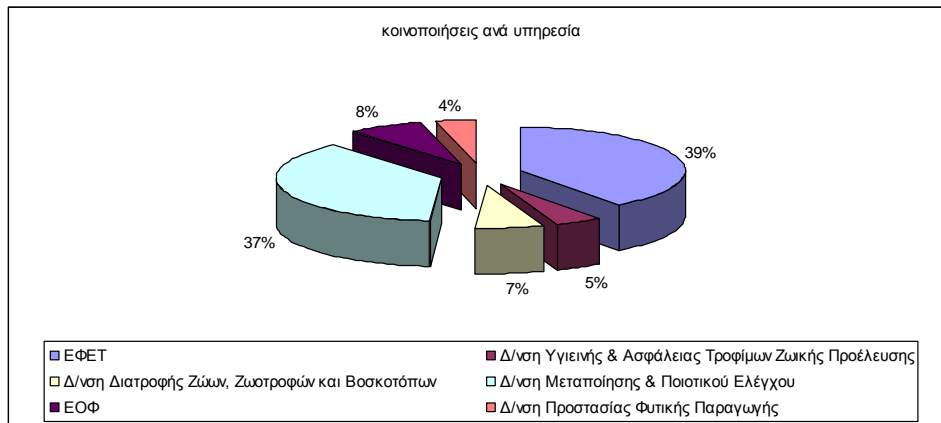
Κατά το 2015, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) διαχειρίστηκε 257 υποθέσεις μη ασφαλών τροφίμων/ζωοτροφών. Συγκεκριμένα:

- a. 133 Αρχικές Κοινοποιήσεις, εκ των οποίων
  - 50 Επείγουσες κοινοποιήσεις (Alert)
  - 22 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για ενέργειες (Information for follow up)
  - 9 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για προσοχή (Information for attention)
  - 48 Κοινοποιήσεις απόρριψης στα σύνορα (Border rejection)
  - 1 Κοινοποίηση ειδήσεων (News)
  - 3 Κοινοποιήσεις που αποσύρθηκαν
- b. 124 Συμπληρωματικές Κοινοποιήσεις (follow up)

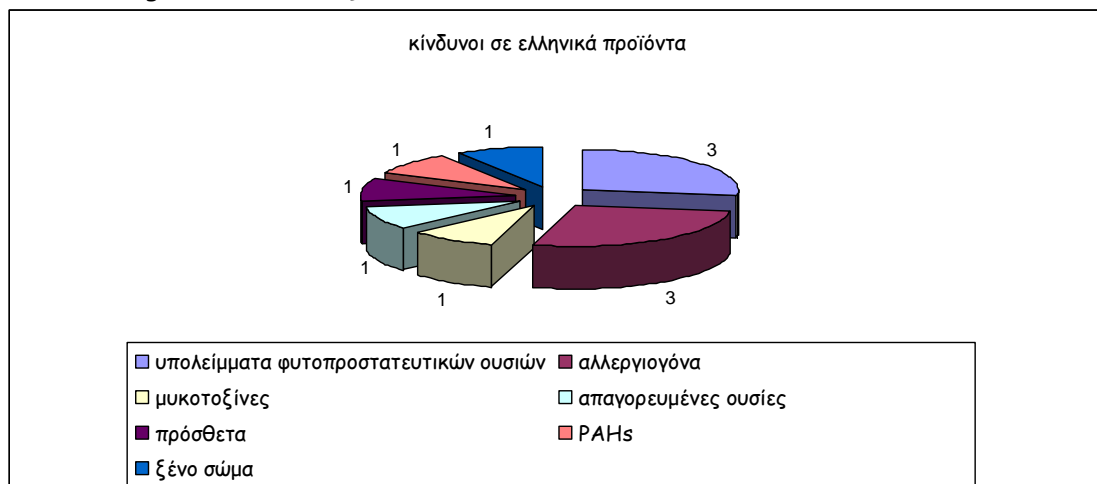
Ως προς την αρμοδιότητα διαχείρισης των κοινοποιήσεων, αυτές κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- 53 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας ΕΦΕΤ
- 6 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης
- 9 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Διατροφής Ζώων Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων
- 50 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Μεταποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου
- 10 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας του ΕΟΦ
- 5 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής

Ως προς την εμπλοκή της Ελλάδας στις κοινοποιήσεις,

- 64 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στην Ελλάδα, εκ των οποίων οι 49 αφορούσαν σε απορρίψεις φορτίων στα σύνορα
- 91 κοινοποιήσεις αφορούσαν σε συμπληρωματικές κοινοποιήσεις με τις οποίες ενημέρωσε η Ελλάδα το RASFF ως απόκριση σε 75 κοινοποιήσεις
- 68 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στο εξωτερικό και το προϊόν είχε διακινηθεί και στην Ελλάδα, ή η Ελλάδα ήταν η χώρα προέλευσης του προϊόντος
- 52 κοινοποιήσεις αφορούσαν σε συμπληρωματικές κοινοποιήσεις με τις οποίες ενημερώθηκε η Ελλάδα από το RASFF
- 11 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν σε προϊόντα ελληνικής προέλευσης ή/και συσκευασίας, εκ των οποίων
  - a. 3 υπέρβαση των ορίων υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών ουσιών
  - b. 3 παρουσία αλλεργιογόνων συστατικών χωρίς να επισημαίνονται
  - c. 1 παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίων
  - d. 1 παρουσία απαγορευμένων ουσιών
  - e. 1 παρουσία πρόσθετων τροφίμων εκτός ορίων
  - f. 1 παρουσία PAHs
  - g. 1 παρουσία ξένου σώματος

Ως προς το είδος των κινδύνων

- 3 κοινοποιήσεις για νοθεία/απάτη (απουσία πιστοποιητικών υγείας)

- 15 κοινοποιήσεις για παρουσία αλλεργιογόνου συστατικού χωρίς να δηλώνεται
- 1 κοινοποίηση για διαπίστωση χημικής επιμόλυνσης
- 1 κοινοποίηση για διαπίστωση βιολογικής επιμόλυνσης
- 2 κοινοποιήσεις για διαπίστωση λάθους επισήμανσης, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 3 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς τη σύνθεση
- 5 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς την παρουσία προσθέτων
- 5 κοινοποιήσεις για παρουσία ξένων σωμάτων
- 3 κοινοποιήσεις για παρουσία βαρέων μετάλλων εκτός ορίων
- 6 κοινοποιήσεις για παρουσία βιομηχανικών ρυπαντών εκτός ορίων
- 4 κοινοποιήσεις με παραβάσεις όσον αφορά στη μετανάστευση ουσιών από υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με το τρόφιμο
- 32 κοινοποιήσεις για παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίων, εκ των οποίων οι 2 αποσύρθηκαν
- 6 κοινοποιήσεις για παρουσία μη παθογόνων μικροοργανισμών
- 3 κοινοποιήσεις εξαιτίας της παρουσίας μη εγκεκριμένων νέων τροφίμων/συστατικών τροφίμων
- 2 κοινοποιήσεις εξαιτίας διαπίστωσης μη επιτρεπόμενης επεξεργασίας με ιοντίζουσα ακτινοβολία
- 29 κοινοποιήσεις για παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών
- 5 κοινοποιήσεις για παρουσία φυτοπροστατευτικών ουσιών εκτός ορίων
- 5 κοινοποιήσεις εξαιτίας παρουσίας υπολειμμάτων κτηνιατρικών φαρμάκων, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 4 κοινοποιήσεις για TSE

Ως προς το είδος του τροφίμου, ζωοτροφής ή υλικού και αντικειμένου που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

- 8 κοινοποιήσεις για δημητριακά και προϊόντα αρτοποιίας
- 2 κοινοποιήσεις για ζαχαρώδη προϊόντα
- 2 κοινοποιήσεις για κακάο και παρασκευάσματα, καφέ και τσάι
- 9 κοινοποιήσεις για τρόφιμα ειδικής διατροφής
- 3 κοινοποιήσεις για λίπη και έλαια
- 6 κοινοποιήσεις για σύνθετες ζωοτροφές εκ των οποίων οι 2 αφορούν σε ζωοτροφές που προορίζονται για κατοικίδια
- 3 κοινοποιήσεις για Α΄ ύλες ζωοτροφών
- 7 κοινοποιήσεις για ιχθυηρά και προϊόντα τους, εκ των οποίων η 1 αποσύρθηκε
- 7 κοινοποιήσεις για υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα
- 12 κοινοποιήσεις για φρούτα και λαχανικά
- 9 κοινοποιήσεις για βότανα και μπαχαρικά
- 2 κοινοποιήσεις για κρέας και προϊόντα του, εκτός από κρέας πουλερικών, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 3 κοινοποιήσεις για σούπες, ζωμούς, σάλτσες και καρυκεύματα

- 1 κοινοποίηση για μη αλκοολούχα ποτά
- 50 κοινοποιήσεις για ξηρούς καρπούς, προϊόντα τους και σπόρους, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 5 κοινοποιήσεις για έτοιμα φαγητά και σνακ, εκ των οποίων η 1 αποσύρθηκε
- 1 κοινοποίηση για μέλι
- 3 κοινοποιήσεις για άλλα τρόφιμα/μικτά τρόφιμα

Οι πιο συχνά παρατηρούμενοι κίνδυνοι ανά τρόφιμο, ζωοτροφή ή υλικό και αντικείμενο που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

- Για τους ξηρούς καρπούς είναι οι μυκοτοξίνες
- Για τους σπόρους (πχ σουσάμι) είναι η παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών
- Η παρουσία αλλεργιογόνων συστατικών χωρίς αυτές να επισημαίνονται αποτελούν συχνά παρατηρούμενο κίνδυνο σε διάφορες κατηγορίες τροφίμων όπως τα προϊόντα αρτοποιίας, τα μπαχαρικά, διάφορα έτοιμα προς κατανάλωση τρόφιμα και σάλτσες.
- Για τα τρόφιμα ειδικής διατροφής είναι η παρουσία μη εγκεκριμένων νέων συστατικών τροφίμων

Η1. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ-AAC SYSTEM

Η σύσταση του «Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας» (Administrative Assistance and Cooperation System - AAC system) στον τομέα των τροφίμων και των ζωοτροφών προβλέπεται από το Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 «για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων». Ο 882/2004 προβλέπει την συνεργασία των Εθνικών Αρμόδιων Αρχών των Κρατών Μελών (ΚΜ) όταν βάσει των αποτελεσμάτων των επισήμων ελέγχων τροφίμων και ζωοτροφών, απαιτείται δράση από περισσότερα του ενός κράτη μέλη.

Το 2015, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC) διαχειρίστηκε:

- α. 2 κοινοποιήσεις/αιτήματα Διοικητικής Συνδρομής, εκ των οποίων:
- 1 αφορούσε την διερεύνηση προϊόντος μελιού με χαμηλή ενεργότητα διαστάσης, και κοινοποιήθηκε από την Κύπρο,
  - 1 αφορούσε την διερεύνηση προϊόντος μαρμελάδας με υπέρβαση του διοξειδίου του θείου, και κοινοποιήθηκε από την Κύπρο

β. 3 κοινοποιήσεις/αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων απάτης στα τρόφιμα, εκ των οποίων:

- 1 αφορούσε την παρουσία πλαστών πιστοποιητικών ιχθυηρών, και κοινοποιήθηκε από την Νορβηγία,
- 1 αφορούσε την διακίνηση συνθετικού ρυζιού Κίνας, και κοινοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- 1 αφορούσε την διερεύνηση της πιθανής παραποίησης ενδείξεων ημερομηνίας ελάχιστης διατηρησιμότητας στην σήμανση προϊόντων, και κοινοποιήθηκε από την Κύπρο

-----ΤΕΛΟΣ-----